

CURTEA DE CONTURI A REPUBLICII MOLDOVA

MD-2001, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.69, tel. (+373 22) 26 60 02.

fax: (+373 22) 26 61 00, web: www.ccrm.md, e-mail: ccrm@ccrm.md

Nr. 06- 411-24

din 13. 09 2024

**Domnului Igor GROSU,
Președintele Parlamentului
Republicii Moldova**

Stimate Domnule Președinte,

Curtea de Conturi, în temeiul art.6 alin.(1) lit. c) din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr.260 din 07.12.2017, a întocmit și Vă remite, la adresa electronică (secretariat@parlament.md), Raportul asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și patrimoniului public pentru anul 2023.

Anexă:

Raportul asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și patrimoniului public pentru anul 2023 (în format electronic), pe 193 file.

Cu considerație,

**Tatiana ȘEVCIUC,
Președintă**

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	<u>2214</u>
" <u>13</u> "	<u>09</u> 20 <u>24</u>
Ora	

1994 - 2024

CURTEA DE CONTURI
a Republicii Moldova

Raportul

*asupra administrării și întrebuințării
resurselor financiare publice și
patrimoniului public*

2023

Republica Moldova,
Mun. Chișinău,
bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr. 69
Tel. (+373-22) 266-002
Fax (+373-22) 266-100
E-mail: ccrm@ccrm.md

ACRONIME

AAPL	Autorități ale administrației publice locale
AEE	Agenția pentru Eficiența Energetică
AGE	Agenția de Governare Electronică
AM	Agenția de Mediu
AMS	Agenția Moldsilva
ASP	Agenția Servicii Publice
ANA	Agenția Națională a Arhivelor
ANOFM	Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
ANSA	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor
ANSP	Agenția Națională pentru Sănătate Publică
ANP	Administrația Națională a Penitenciarelor
ANRE	Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică
ANRCETI	Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației
APC	Autorități publice centrale
APL	Autorități publice locale
APP	Agenția Proprietății Publice
ASD	Administrația de Stat a Drumurilor
BA	Baza Auto a Cancelariei de Stat
BASS	Bugetul asigurărilor sociale de stat
BEI	Banca Europeană de Investiții
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BM	Banca Mondială
BNM	Banca Națională a Moldovei
BNS	Biroul Național de Statistică
BPN	Bugetul public național
BS	Bugetul de stat
CCFP	Comisia de control al finanțelor publice
CFPI	Control Financiar Public Intern
CIM	Control Intern Managerial
CNAM	Compania Națională de Asigurări în Medicină
CNED	Centrul Național pentru Energie Durabilă
CNAS	Casa Națională de Asigurări Sociale
CNTS	Centrul național de transfuzie a sângelui
CNDDCM	Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă
CNPDCP	
CS	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal
CSE	Cancelaria de Stat
DGACG	Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova Direcția Generală pentru Administrarea Clădirilor Guvernului
DGTPCC	Direcția generală transport public și căi de comunicație
DDCM	Determinarea dizabilității și capacității de muncă
DPGL	Direcția de Producție a Gospodăriei Locativ-Comunale
DRCD	Direcția Reparații și Construcții Drumuri
FAOAM	Fondurile Asigurării Obligatorii de Asistență Medicală
FEE-NORD	Furnizarea Energiei Electrice Nord
FGC	Fondul de garantare a creditelor
FIDA	Fondul Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă

FMI	Fondul Monetar Internațional
FGC	Fondul de garantare a creditelor
GEAP	Sistemul informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor
GLC	permissive
IFP	Gospodăria Locativ-Comunală
	Institutul de Ftiziopneumologie
IGP	Inspectoratul General de Poliție
IGSU	Inspectoratul General pentru Situații de Urgență
IMSP	Instituție medico-sanitară publică
INP	Inspectoratul Național de Probațiune
INTOSAI	Organizația Internațională a Instituțiilor Supreme de Audit
IO	Institut Oncologic
IP	Instituție publică
IPM	Inspectoratul pentru Protecția Mediului
IRO	Institutul Regional de Oncologie
ÎS	Întreprindere de stat
ÎSS	Întreprinderea de Stat pentru Silvicultură
ÎM	Întreprindere municipală
MA	Ministerul Apărării
MAE	Ministerul Afacerilor Externe
MAEIE	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
MAIA	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
MC	Ministerul Culturii
MEC	Ministerul Educației și Cercetării
ME	Ministerul Energiei
MIDR	Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
MDED	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
MJ	Ministerul Justiției
MF	Ministerul Finanțelor
MFP	Managementul finanțelor publice
MS	Ministerul Sănătății
MM	Ministerul Mediului
MMPS	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
MTC	S.A. „Moldtelecom”
NCTS	Sistem Computerizat de Tranzit
ODA	Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului
ONDRL	Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală
PIB	Produsul Intern Brut
PIEF	Proiectul de înregistrare și evaluare funciară
PNUD	Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
PPP	Parteneriatul public-privat
RED-NORD	Rețelele electrice de distribuție Nord”
RM	Republica Moldova
RNC	Registrul Național de Cancer
SA	Societate pe acțiuni
SCL	Servicii Comunal-Locative
SIA	Sistem informațional automatizat
SIMD	Sistemul integrat de management al deșeurilor
SIVE	Sistemului informațional „Vulnerabilitatea energetică”
SFS	Serviciul Fiscal de Stat

SV	Serviciul Vamal
STISC	Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică
UAT	Unitate administrativ-teritorială
UCIMP DS	Unitatea de Coordonare, Implementare și Monitorizare a Proiectelor în Domeniul Sănătății
UE	Uniunea Europeană
UNCTAD	Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare
UTM	Universitatea Tehnică a Moldovei
USM	Universitatea de Stat din Moldova
TVA	Taxă pe valoarea adăugată
VMS	Valori mobiliare de stat

Cuprins:

MESAJUL PREȘEDINTEI CURȚII DE CONTURI.....	5
PREZENTARE GENERALĂ.....	6
PORTOFOLIUL DE AUDIT AL CURȚII DE CONTURI.....	7
PRINCIPALELE CONSTATĂRI ȘI PROBLEME.....	9
MANAGEMENTUL FINANTELOR PUBLICE.....	9
MISIUNI DE AUDIT OBLIGATORII	9
CONTROLUL INTERN MANAGERIAL	22
GESTIONAREA PROPRIETĂȚII PUBLICE	23
GESTIONAREA COMPANIILOR DE STAT	26
MISIUNI DE AUDIT TEMATICE.....	30
DOMENIUL EDUCAȚIEI	31
DOMENIUL SĂNĂTĂȚII	33
DOMENIUL ENERGETIC	36
SUPPORTUL PENTRU PERIOADA RECE A ANULUI	38
GESTIONAREA DEȘEURILOR.....	42
DOMENIUL LOCATIV-COMUNAL.....	45
DOMENIUL AGRICULTURII	47
INDICI DE FRAUDĂ ȘI CORUPȚIE	49
IMPACTUL ACTIVITĂȚII CURȚII DE CONTURI	52
CONTROLUL PARLAMENTAR REALIZAT PRIN INTERMEDIUL CURȚII DE CONTURI.....	58
SUGESTII LEGISLATIVULUI	59
ANEXE	60

Mesajul Președintei Curții de Conturi

În fiecare an Curtea de Conturi prezintă Parlamentului *Raportul asupra administrării și utilizării resurselor financiare publice și patrimoniului public*. Prezentul Raport reflectă rezultatele mandatului nostru legal pentru exercițiul bugetar 2023.

Activitatea noastră, tradițional axată pe trei piloni fundamentali ai unei societăți democratice – transparență, profesionalism și corectitudine, se oglindește în acest document. Raportul oferă o sinteză a principalelor constatări ale activității de audit public extern desfășurate în perioada septembrie 2023 - septembrie 2024.

Raportul include informații esențiale despre modul în care instituțiile statului gestionează resursele financiare publice, administrează patrimoniul public, implementează sistemele de control intern și își îndeplinesc responsabilitățile pentru a asigura conformitatea cu disciplina bugetar-fiscală.

Misiunea Curții de Conturi este de a sprijini instituțiile statului în consolidarea și dezvoltarea durabilă a managementului finanțelor publice, sporind conformitatea și eficiența în utilizarea și acumularea resurselor publice, asigurând, totodată, integritatea patrimoniului public. De asemenea, tindem să sprijine Parlamentul în exercitarea controlului și supravegherii parlamentare asupra Guvernului, contribuind astfel la îmbunătățirea calității serviciilor publice pentru cetățeni.

Vreau să aduc mulțumiri întregii echipe a Curții de Conturi pentru munca depusă și contribuția colectivă la promovarea transparenței și optimizarea gestionării resurselor publice, la creșterea performanței, eficienței și responsabilității în actul de guvernare. De asemenea, mizăm în continuare pe conlucrarea eficientă cu entitățile auditate, precum și pe suportul Parlamentului în asigurarea supravegherii asupra utilizării eficiente a finanțelor publice și gestionării conforme a patrimoniului statului.

Cu deosebită considerațiune,

Tatiana ȘEVCIUC,
Președintă

Raportul anual 2023

Prezentare generală

formarea, gestionarea și utilizarea resurselor financiare și a patrimoniului public în exercițiul financiar încheiat. În unele cazuri, Raportul acoperă și alte perioade relevante conform Programelor de activitate ale ciclurilor anuale de audit. În perioada de raportare, activitatea Curții de Conturi a fost inițiată cu auditurile financiare asupra rapoartelor Guvernului privind executarea bugetului de stat, a bugetului asigurărilor sociale de stat, a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală și asupra rapoartelor ministerelor privind executarea bugetelor pentru anul bugetar încheiat.

Scopul Raportului este de a informa Parlamentul, Guvernul, entitățile auditate și societatea despre principalele probleme sistemice, concluzii și constatări rezultate din activitatea de audit public extern realizată în conformitate cu mandatul Curții de Conturi.

Totodată, activitatea de audit desfășurată s-a concentrat pe un șir de aspecte importante, precum: managementul finanțelor publice, gestionarea proprietății publice, gestionarea companiilor de stat, domeniile educație, sănătate, energetic, social (suportul acordat populației în perioada rece a anului), agricol, mediu, locativ-comunal, precum și impactul auditului public extern.

Am fost ghidați de angajamentele instituționale de a efectua misiuni de audit independente, bazate pe dovezi concludente care permit formularea de opinii asupra situațiilor financiare ale entităților publice, precum și evaluarea cauzelor succesului sau eșecului anumitor programe sau proiecte.

Astfel, prezentul Raport anual este structurat în două părți:

- *Partea I*, care prezintă sinteza principalelor constatări și probleme identificate în cadrul misiunilor de audit și care necesită atenția sporită a părților interesate;
- *Partea a II-a*, care conține rezumatele misiunilor de audit realizate de Curtea de Conturi pe parcursul unui an, începând de la aprobarea Raportului anual precedent.

Portofoliul de audit al Curții de Conturi

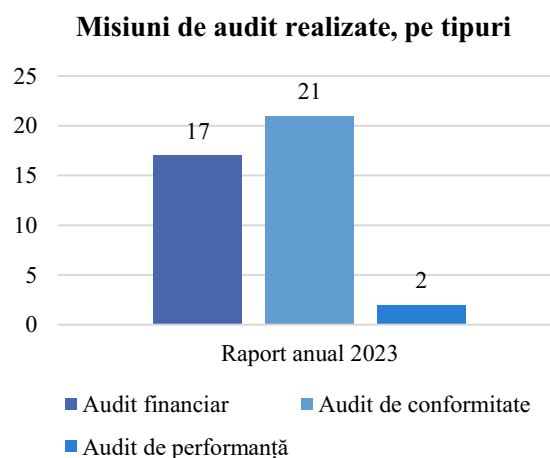
Mandatul de audit al Curții de Conturi, prevăzut de legislație, presupune realizarea misiunilor anuale obligatorii de audit financiar. Acest tip de audit este realizat în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil și are ca scop emiterea unei opinii de audit (fără rezerve, cu rezerve, contrare sau imposibilitatea de exprimare) cu privire la veridicitatea și conformitatea informațiilor financiare ale entităților auditate. Pe lângă auditul financiar, Curtea de Conturi realizează, de asemenea, audituri de conformitate și de performanță.

Menționăm, că Curtea de Conturi a reușit să facă față provocărilor legate de numărul insuficient de auditori publici încadrați în statele de personal¹ și a realizat cu succes auditurile planificate în perioada raportată.

Astfel, au fost desfășurate 40 de misiuni de audit: 17 audituri financiare, 21 audituri ale conformității și 2 misiuni de audit al performanței² (Diagrama nr. 1).

Ca urmare a misiunilor de audit efectuate, Curtea de Conturi a emis 17 opinii asupra rapoartelor financiare și a formulat 23 de concluzii privind conformitatea și/sau performanța gestionării fondurilor publice.

Diagrama nr. 1

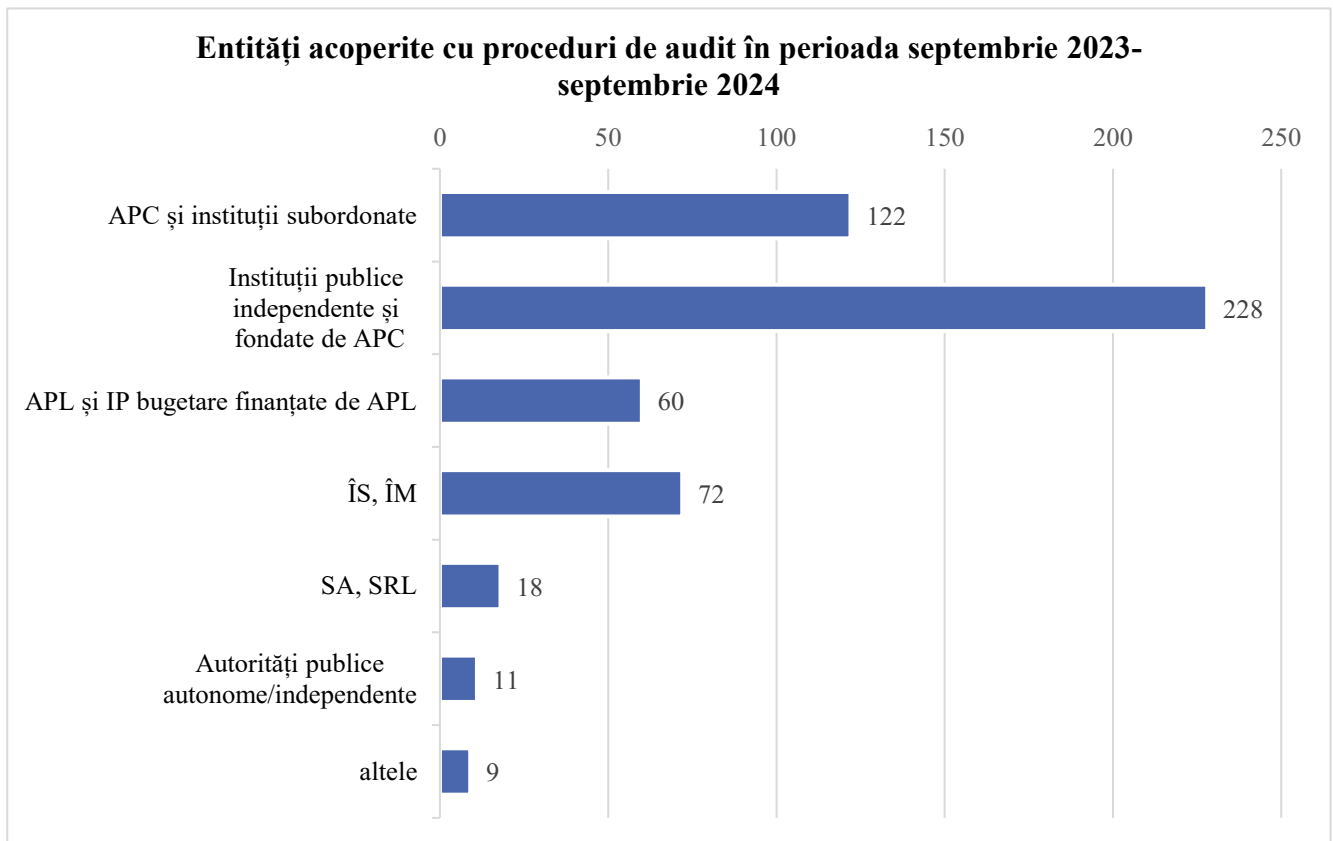
Sursa: Rapoartele de audit ale Curții de Conturi.

Curtea de Conturi a evaluat conformitatea modului de formare, administrare și utilizare a resurselor financiare publice și a patrimoniului public de către un șir de entități, printre care: instituții medico-sanitare, instituții de învățământ superior, întreprinderi municipale din sectorul gospodăriei comunale, societăți pe acțiuni din sectorul energetic, precum și instituții publice. Totodată, au fost evaluate cheltuielile și alocațiile pentru investiții ale Băncii Naționale a Moldovei, subvențiile acordate Agenției „Moldsilva”, parteneriatele public-private ale Societății pe Acțiuni „Loteria Națională a Moldovei”, gestionarea deșeurilor (cu excepția celor periculoase) și utilizarea fondurilor în cadrul Proiectului „Livada Moldovei” etc. (Diagrama nr. 2).

¹ La sfârșitul anului 2023, din 164 de unități aprobate, activau 138 de persoane, iar 26 de posturi erau vacante. Până la 1 august 2024, situația s-a înrăutățit, fiind înregistrate 41 de posturi vacante și temporar vacante, dintre care 27 de posturi vacante de auditor.

² Notă: Informații detaliate privind rapoartele de audit pot fi accesate pe site-ul oficial al Curții de Conturi: <http://www.ccrm.md/ro/decisions>

Diagrama nr. 2

Sursă: Statisticile Curții de Conturi ținute în baza misiunilor de audit realizate în perioada octombrie 2023 – septembrie 2024.

Perioada de raportare se caracterizează prin prioritizarea auditării autorităților publice centrale și a entităților din subordinea acestora, a instituțiilor publice, precum și a altor beneficiari de resurse bugetare, fiind acoperite cu proceduri de audit 520 de entități, din care:

- ✓ 122 de autorități publice centrale și instituții din subordine (23,5%);
- ✓ 60 de autorități publice locale și instituții bugetare finanțate de acestea (11,5%);
- ✓ 228 de instituții publice (43,8%);
- ✓ 72 de întreprinderi de stat și municipale (13,8%);
- ✓ 18 societăți pe acțiuni și societăți cu răspundere limitată (3,5%);
- ✓ 20 de autorități publice autonome/independente și altele (3,9%).

Principalele constatări și probleme

Managementul finanțelor publice

Managementul finanțelor publice (MFP) reprezintă sistemul prin care resursele financiare ale statului sunt planificate, direcționate și controlate. Calitatea sistemelor de MFP este esențială în gestionarea economică și în furnizarea de servicii publice eficiente și durabile.

După o serie de crize din ultima perioadă, anul 2023 a fost un an de recuperare economică, însă cu un ritm mult mai lent decât cel așteptat.

Republica Moldova a beneficiat de asistență externă direcționată spre necesitățile de dezvoltare și prioritățile sectoriale ale țării. Cu suportul partenerilor externi de dezvoltare, Guvernul și-a realizat obiectivele propuse în domeniul consolidării independenței energetice, asigurării securității alimentare, fortificării infrastructurii de transport și de securitate.

Auditarea Rapoartelor Guvernului privind executarea bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală

În anul 2023 în bugetul public național au fost încasate venituri în sumă totală de circa 102,30 miliarde lei (34,1% din PIB), au realizate cheltuieli în sumă totală de 117,87 miliarde lei (39,2% din PIB), cu înregistrarea unui deficit al bugetului public național în mărime de circa 15,57 miliarde lei, echivalentul a 5,2% din PIB.

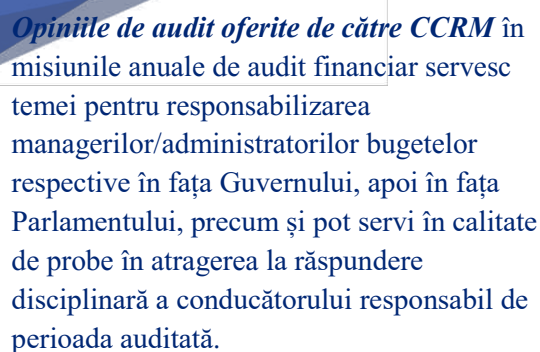
Nivelul de executare a veniturilor Bugetului Public Național (BPN) a atins 99,3% față de previziunile anuale, ceea ce reprezintă o diminuare cu circa 739,1 milioane lei, cauza fiind reducerea încasărilor din taxa pe valoarea adăugată pentru importuri și neobținerea în sumele integrale a granturilor prevăzute pentru susținerea bugetului. Totodată, comparativ cu anul 2022, veniturile au crescut cu 11,8%, constituind circa 10,79 miliarde lei, datorită majorării încasărilor din impozitele pe venit, inclusiv din impozitul pe venitul persoanelor juridice și din taxa pe valoarea adăugată pentru produsele și serviciile

furnizate pe teritoriul Republicii Moldova, precum și din contribuțiile de asigurări sociale și primele de asigurări medicale.

Nivelul de executare a cheltuielilor BPN a atins 95,1% față de prevederile anuale. Comparativ cu anul precedent, cheltuielile au crescut cu 17,4%, și au însumat circa 17,49 miliarde lei.

Misiuni de audit obligatorii

Potrivit cadrului legal³, Curtea de Conturi se axează pe: I – auditarea anuală obligatorie a 3 rapoarte

Opiniile de audit oferite de către CCRM în misiunile anuale de audit financiar servesc temei pentru responsabilizarea managerilor/administratorilor bugetelor respective în fața Guvernului, apoi în fața Parlamentului, precum și pot servi în calitate de probe în atragerea la răspundere disciplinară a conducătorului responsabil de perioada auditată.

³ Legea nr. 260/2017 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova (art. 6 alin. (1) lit. b)); art. 32 alin. (3) și (4) (https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=141392&lang=ro#).
Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014 (art. 4 alin. (4) și (5); art. 47 alin. (1) lit. f, g, h, i, j)) (https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142656&lang=ro#).

anuale ale Guvernului privind executarea: (1) bugetului de stat (BS), (2) bugetului asigurărilor sociale de stat (BASS), (3) fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală (FAOAM), și II – auditarea situațiilor financiare consolidate ale tuturor ministerelor (*cu instituțiile din subordine*). Componenta IV

Sistemul de asigurare a responsabilității manageriale a Guvernului pentru prezentare Parlamentului a rapoartelor privind executarea bugetului public național și a componentelor acestuia, în special a primelor 3 elemente (BS, BASS și FAOAM), este funcțional, iar aportul Curții de Conturi în procesul de supraveghere este substanțial. Pentru ultimul exercițiu bugetar (a. 2023), toate aceste 3 elemente ale BPN au obținut opinie necalificată – „fără rezerve” (Tabelul nr. 1).

a BPN (bugetele administrate de autoritățile administrației publice locale) nu face parte din mandatul obligatoriu al CCRM.

Tabelul nr.1

Dinamica opiniilor de audit exprimate asupra rapoartelor Guvernului privind executarea BS, BASS și FAOAM pe anii 2021-2023

Nr. crt.	Bugetul	Opinia auditului pe exercițiul bugetar din anul		
		2021	2022	2023
1	BS	fără rezerve	fără rezerve	fără rezerve
2	BASS	fără rezerve	fără rezerve	fără rezerve
3	FAOAM	fără rezerve	cu rezerve	fără rezerve

Sursă: Rapoartele de audit ale Curții de Conturi.

Bugetul de stat

Bugetul de stat pentru 2023, similar anilor anteriori, a fost deficitar, veniturile precizate constituind 65,78 miliarde lei și cheltuielile – 84,11 miliarde lei, fiind planificat un deficit de 18,33 miliarde lei, sau 5,9% din PIB. În anul 2023 au fost adoptate 3 rectificări, față de 2 rectificări bugetare anuale prevăzute de cadrul legal, a treia rectificare a fost realizată cu aplicarea clauzei de derogare conform art. 15 alin. (3) lit. a) din Legea nr.181/2014.

Exercițiul bugetar pe anul 2023 s-a încheiat cu un deficit de 16,12 miliarde lei, ceea ce este cu 2,20 miliarde lei (sau cu 12,0%) sub nivelul prevederilor bugetare precizate, ca urmare a neexecutării cheltuielilor de circa 3,39 miliarde lei și neîncasării veniturilor de circa 1,18 miliarde lei. În urma executării de casă a bugetului de stat, soldurile mijloacelor bănești, la situația 31 decembrie 2023, au constituit 3,40 miliarde lei, ceea ce este mai mult cu 534,1 milioane lei, comparativ cu anul precedent.

Curtea de Conturi a emis opinie fără rezerve asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat, care corespunde unui nivel de asigurare ridicat, obținut pe baza rezultatelor tuturor acțiunilor de audit desfășurate. Astfel, Curtea de Conturi consideră că Rapoartele financiare prezintă o imagine fidelă a situațiilor patrimoniale, a pozițiilor și performanțelor financiare în conformitate cu cadrul general de raportare financiară aplicabil.

De asemenea, considerăm important de a accentua prezența unor probleme sistemice, care, deși nu au influențat opinia de audit, necesită atenție deosebită, și anume:

- nerespectarea calendarului bugetar la elaborarea, aprobarea și modificarea Legii bugetului de stat;

- lipsa cadrului normativ privind recunoașterea, planificarea, executarea și raportarea subvențiilor și granturilor;
- planificarea și executarea defectuoasă a cheltuielilor pentru proiectele de investiții capitale cu un nivel scăzut de execuție;
- planificarea deficitară a alocațiilor pentru implementarea sistemului unitar de salarizare în sectorul bugetar, drept urmare o parte din alocații a fost poziționată la compartimentul „Acțiuni generale”, fiind redusă transparența bugetară;
- prezența în conturile instituțiilor de învățământ a unor solduri semnificative de mijloace financiare neutilizate, provenite de la BS ca transferuri pentru comanda de stat, cauzată de o planificare deficitară (la situația din 31.12.2023 erau înregistrate circa 426,5 milioane lei, sau în creștere cu 167,6 milioane lei față de începutul anului);
- rămâne ambiguu modul de finanțare, executare și raportare de către instituțiile publice a subvențiilor și granturilor acordate, dat fiind că nu se regăsește o definiție clară a acestor noțiuni și nu sunt reglementate modul de planificare și de raportare a acestora. Totodată, nu sunt stabilite principii clare și unice de repartizare a acestora, nefiind asigurată transparența executării cheltuielilor, iar reglementările instituite nu prevăd expunerea detaliată a datelor privind indicatorii planificați și raportați, care s-ar conforma regulilor bugetar-fiscale și ar permite monitorizarea din partea fondatorului și Ministerului Finanțelor (MF);
- în condițiile actuale de finanțare a instituțiilor publice, și anume în lipsa corelării/alinierii la regulile generale bugetare, anual se condiționează imobilizarea resurselor financiare pe un termen nedeterminat, cu o posibilă utilizare a mijloacelor alocate de la BS din cauza nerespectării principiului transparenței. Cadrul legal nu prevede modalitatea de restituire a soldurilor de mijloace bănești alocate din BS pentru subvențiile și granturile acordate, drept urmare soldurile neutilizate pe parcursul anului rămân pasibile utilizării în anul următor, deși, în condițiile bugetului deficitar, alocațiile puteau fi redistribuite pentru alte scopuri prioritare. Astfel, în anul 2023 s-au aprobat subvenții de circa 5 miliarde lei, cu o execuție de 97,3% (4,9 miliarde lei), și granturi de 1,7 miliarde lei, cu o execuție de 96,8% (1,6 miliarde lei), fiind generate solduri de circa 604,2 milioane lei.

Curtea de Conturi atrage atenția și asupra unor iregularități caracteristice pentru exercițiul bugetar 2023:

- lipsa unor reglementări specifice pentru ținerea evidenței contabile și raportarea la nivelul BS a angajamentelor financiare semnificative asumate de IP ODA prin Fondul de garantare a creditelor (FGC), fiind afectată plenitudinea obligațiilor față de BS;
- neînregistrarea majorărilor de capital social la Agenția Servicii Publice de către ÎS „Calea Ferată din Moldova” de 66,4 milioane lei, iar SA „Energocom” nu a revizuit mărimea capitalului social și nu a micșorat valoarea acestuia cu 1 miliard lei, ca urmare a transferului/restituirii de către aceasta a resurselor respective la bugetul de stat, operațiunea dată nefiind reflectată corespunzător în evidența contului 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării”;
- valoarea drumurilor proprietate publică este reflectată doar în evidența contabilă a ÎS „Administrația de Stat a Drumurilor”, dar nu și în evidența contabilă a autorității publice centrale de specialitate, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, sau a Agenției Proprietății Publice, în calitate de fondator, deși anual de la BS sunt alocate mijloace semnificative pentru sectorul de întreținere și construcție a drumurilor, care în anul 2023 au constituit 2,33 miliarde lei;

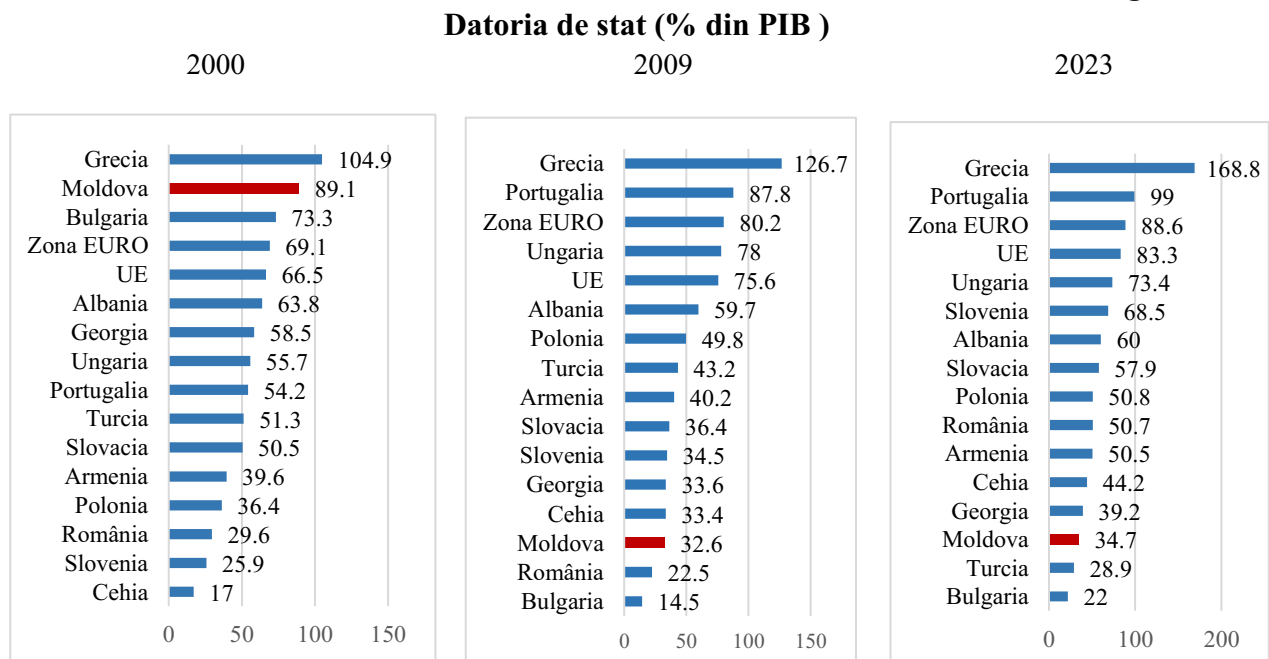
- unele cheltuieli din **Fondul de intervenție al Guvernului**, în sumă de 63,6 milioane lei, pentru acordarea de către ANSA a despăgubirilor la aplicarea acțiunilor de lichidare rapidă a focarului de pestă porcină africană au fost executate cu unele ambiguități în baza unei documentări defectuoase a justificării cheltuielilor efectuate, având impact asupra conformității utilizării resurselor publice;
- este necesară o mai bună planificare și monitorizare a cheltuielilor din **Fondul Național de Dezvoltare Regională și Locală**, în condițiile în care acest fond implică mai multe surse de finanțare, volumul semnificativ de mijloace publice implicate, o multitudine de beneficiari de proiecte, precum și responsabili de gestionare și implementare ale acestora. Astfel, conform legii bugetare anuale, **Fondului** i-au fost aprobate inițial alocații de 600,0 milioane lei, care pe parcursul anului acestea au fost majorate cu 820,0 milioane lei, constituind ulterior 1,42 miliarde lei;
- **cheltuielile de personal** au fost executate în sumă de circa 9,62 miliarde lei, reprezentând 11,9% din totalul cheltuielilor și activelor nefinanciare ale bugetului de stat. La sfârșitul anului 2023 s-a înregistrat un sold nevalorificat de 428,3 milioane lei, cauzat de planificarea deficitară a alocațiilor și de implementarea sistemului unitar de salarizare în sectorul bugetar, în condițiile fluctuației de cadre și moratoriului instituit asupra funcțiilor vacante.

Managementul datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat

Managementul *datoriei de stat*⁴, *recreditării de stat*, *precum și garanțiilor de stat* reprezintă un set complex de măsuri gestionate de Ministerul Finanțelor, destinate să monitorizeze și să gestioneze riscurile asociate portofoliului de datorii ale statului.

Potrivit datelor raportate de către MF, la sfârșitul anului 2023 datoria de stat a ajuns la aproximativ **104,0 miliarde lei**, ceea ce constituie **34,7%** din PIB, înregistrând o creștere de **9,34 miliarde lei** față de anul precedent, dar fiind în limitele stabilite prin Legea bugetară anuală și sub plafonul recomandat de Tratatul de la Maastricht.

Diagrama nr.3

Sursa: Rapoartele de audit ale Curții de Conturi, precum și analiza informațiilor publice aferente acestui indicator în alte țări, colectate de MF și CCRM.

⁴ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1263/hotararea-nr-26-din-28-mai-2024-cu-privire-la

Datele statistice ale Ministerului Finanțelor și ale Curții de Conturi⁵ pe perioada 2000-2023, denotă descreșterea ponderii datoriei de stat în PIB de la 89,1% (a. 2000) până la 40,4% (a. 2005) și 22,2% (a.2008). În anii 2010-2023 cel mai mic grad de îndatorare de 24,2% în PIB a fost înregistrat în anul 2011, iar cel mai înalt grad de îndatorare de 42,2% în anul 2015.

Informația din Diagrama nr.3 scote în evidență poziționarea Republicii Moldova, pe partea datoriei de stat, printre statele din zona europeană. Dinamica datoriei de stat a Republicii Moldova în PIB în intervalul anilor 2000, 2009, 2023, precum și compararea cu nivelul acesteia în alte țări denotă menținerea datoriei de stat la un nivel acceptabil, recomandat de Tratatul de la Maastricht (gradul de îndatorare < 60% din PIB).

În ultimii cinci ani a crescut ponderea datoriei externe în totalul datoriei de stat, de la 55,9% în 2019 la 61,9% în 2023.

În anul 2023, datoria de stat internă a crescut cu **5,17 miliarde lei**, atingând nivelul de **39,67 miliarde lei**, iar datoria externă a înregistrat o creștere de **4,17 miliarde lei**, constituind **64,34 miliarde lei**, ceea ce reprezintă 61,9% din totalul datoriei de stat.

Pentru serviciul datoriei de stat, care include plata dobânzilor și comisioanelor, în anul 2023 au fost cheltuite din bugetul de stat aproximativ **5,30 miliarde lei**. Din această sumă, **3,87 miliarde lei** au fost destinate datoriei interne, iar **1,43 miliarde lei** – datoriei externe. În ultimii patru ani, costurile aferente serviciului datoriei au crescut semnificativ, de la **1,62 miliarde lei** în 2019 la **5,30 miliarde lei** în 2023, pe fondul majorării ratelor dobânzilor atât pentru împrumuturile interne, cât și pentru cele externe.

Rămâne problematică situația privind menținerea soldului semnificativ de 11,64 miliarde lei al datoriei băncilor în proces de lichidare față de MF, persistând riscul de nerecuperare integrală din cauza imposibilității realizării de către lichidatori a activelor deținute de către aceste bănci, cumulativ până la 31 decembrie 2023 fiind restituite în bugetul de stat 2,13 miliarde lei. Din totalul acestor restituiri, în anul 2023 au fost încasate 102,5 milioane lei, ceea ce constituie 77,8% din suma prognozată spre rambursare în anul respectiv.

La sfârșitul anului 2023, soldul garanțiilor de stat a constituit **1,68 miliarde lei**, toate fiind acordate în cadrul Programului de stat „Prima casă”. În anul de referință au fost activate și executate opt garanții de stat în valoare totală de **1,9 milioane lei**.

Curtea de Conturi a evidențiat o serie de probleme persistente în gestionarea datoriei de stat, a garanțiilor de stat și a recreditării. Printre acestea se numără: întârzierea implementării Programului de vânzare directă a valorilor mobiliare de stat (VMS) către persoane fizice, tergiversarea rambursării la bugetul de stat a datoriei băncilor în proces de lichidare și nivelul scăzut de absorbție al fondurilor destinate proiectelor investiționale.

La sfârșitul anului 2023, se relevă menținerea unor solduri considerabile **ale datoriilor debitorilor garantați de 74,71 milioane lei**, integral cu termen de achitare expirat, și ale beneficiarilor **recreditați de circa 10,29 miliarde lei**, dintre care **159,2 milioane lei** sunt cu termenul de achitare expirat. Deși Ministerul Finanțelor informează trimestrial Serviciul Fiscal de Stat despre aceste datorii, în anul 2023 au fost recuperate doar **17,5 milioane lei** la bugetul de stat. În acest context, se menționează situația privind pierderile pentru bugetul de stat din cauza datoriilor cu termenul expirat, înregistrate de întreprinderile în proces de insolvență, o parte din acestea fiind anulate prin deciziile organelor de resort. Astfel, în anul de raportare, prin deciziile organelor de resort au fost anulate datorii de circa 111

⁵ Hotărârile și Rapoartele de audit ale Curții de Conturi privind controlul/auditul bugetului de stat și al datoriei publice în perioada 2000-2023.

milioane lei admise de 2 beneficiari recreditați⁶ și 407,78 milioane lei admise de un debitor garantat⁷, aceștia fiind radiați și din Registrul persoanelor juridice.

În legătură cu cele expuse mai sus, Curtea de Conturi reiterează necesitatea consolidării supravegherii permanente și monitorizării eficiente a portofoliului datoriei de stat, a riscului ratei de dobândă și a celui valutar, pentru a diminua/evita riscurile financiare suplimentare care ar putea afecta bugetul de stat.

Granturi externe pentru susținerea bugetului și proiectelor investiționale

Republica Moldova beneficiază de asistență externă pentru dezvoltare sub formă de granturi și împrumuturi de la principalii parteneri de dezvoltare și donatori externi, inclusiv de la Uniunea Europeană (UE), Fondul Monetar Internațional (FMI), Banca Mondială (BM), Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD), Banca Europeană de Investiții (BEI), etc. Uniunea Europeană, în special, a oferit suport semnificativ pentru consolidarea capacităților instituționale ale autorităților publice centrale și locale⁸.

În anul 2023, inițial în bugetul de stat au fost aprobate granturi în sumă de **5,50 miliarde lei**, incluzând granturi pentru susținerea bugetului de **4,32 miliarde lei** (echivalentul a **186 milioane euro** din partea Comisiei Europene și **17 milioane dolari SUA** din partea Băncii Mondiale) și granturi pentru proiectele finanțate din surse externe, de **1,18 miliarde lei** (echivalentul a **59,1 milioane dolari SUA**).

Pe parcursul anului 2023, în contextul modificărilor operate la legea bugetară anuală, totalul granturilor primite a fost precizat în sumă de **6,82 miliarde lei**, dintre care **6,0 miliarde lei** – granturi curente primite (echivalentul a **300,2 milioane euro**) destinate pentru susținerea bugetului, și **816,0 milioane lei** (echivalentul a **44,1 milioane dolari SUA**) – granturi primite pentru diverse proiecte investiționale.

Conform Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat, efectiv, în anul 2023, în bugetul de stat au fost executate/încasate granturi în sumă de **5.14 miliarde lei**. Din suma totală, granturile primite pentru susținerea bugetului au constituit **4,46 miliarde lei** (echivalentul a **226,9 milioane euro**), ceea ce reprezintă 74,2% din suma precizată, situație cauzată de fluctuațiile cursului de schimb și de neîndeplinirea în totalitate a condiționalităților înaintate de către donatori. Granturile pentru proiectele finanțate din surse externe, susținute de CE, BM, BERD, FIDA, Banca germană KfW și alți donatori, au fost executate/încasate în sumă de **680,3 milioane lei**. În ultimii trei ani, debursările granturilor au crescut cu aproximativ 20%.

Totodată, din volumul total al împrumuturilor externe intrate în țară în anul 2023, circa 41,7% au fost destinate pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe, iar 58,3% – pentru susținerea bugetului de stat.

Curtea de Conturi menționează că nivelul de valorificare a resurselor pentru proiectele investiționale este influențat de neîndeplinirea condițiilor precontractuale și de tergiversarea procedurilor de achiziții publice.

Problema valorificării resurselor pentru proiectele finanțate din surse externe a fost abordată și în cadrul misiunilor de audit preventiv timpuriu asupra sistemelor de management și control din cadrul Programelor de Cooperare Transnațională INTERREG NEXT⁹, în care s-a constatat că sistemele de

⁶ S.A. „Becon-Basarabia”, Criuleni – 107,94 mil. lei, S.A. „Avicola Vadul lui Vodă” – 3,06 mil. lei.

⁷ SA „Santek”.

⁸ <https://amp.gov.md/TEMPLATE/ampTemplate/dashboard/build/index.html>

⁹ România-Republica Moldova 2021-2027 și Bazinul Mării Negre 2021-2027.

management și control naționale, prin prisma Programelor nominalizate, sunt parțial funcționale, fiind necesare îmbunătățiri substanțiale.

Prin urmare, au fost identificate un șir de deficiențe, care se exprimă prin: i) separarea inadecvată a funcțiilor și inconsecvența aranjamentelor scrise dintre reglementările Programelor și cadrul normativ național care reglementează sarcinile și atribuțiile autorităților naționale de management implicate în raportarea, supravegherea și monitorizarea activităților Programelor; ii) lipsa procedurilor relevante în cadrul autorităților naționale ale sistemului de management și control privind verificările de management corespunzătoare; iii) descrierea și implementarea insuficientă a politicilor și măsurilor antifraudă în corespundere cu reglementările naționale, dar și specifice Programelor.

Curtea de Conturi remarcă necesitatea consolidării sistemului de management al asistenței externe prin concentrarea funcției de coordonare și management într-o singură autoritate a administrației publice centrale. Transferul competențelor din domeniu de la Ministerul Finanțelor la Cancelaria de Stat a fost deja realizat, sectorul rămâne vulnerabil din cauza controlului ineficient asupra procesului de monitorizare și raportare a activităților întreprinse și resurselor utilizate în cadrul implementării proiectelor finanțate din surse externe.

Bugetul asigurărilor sociale de stat (BASS)

BASS reprezintă totalitatea veniturilor, cheltuielilor și a surselor de finanțare destinate pentru realizarea funcțiilor și gestionarea sistemului public de asigurări sociale, în special pentru ocrotirea pensionarilor, salariaților și membrilor de familie.

Drept rezultat al exercițiului bugetar încheiat la 31 decembrie 2023, la BASS s-au înregistrat venituri în sumă de 38,60 miliarde lei, sau cu 266,3 milioane lei (0,7 la sută) mai puțin față de prevederile anuale, iar cheltuielile au fost executate în sumă de 38,52 miliarde lei, sau cu 346,0 milioane lei mai puțin în raport cu prevederile anuale, sau la nivel de 99,1%. Exercițiul bugetar s-a soldat cu un excedent de 79,8 milioane lei, iar soldul de mijloace bănești la sfârșitul perioadei a constituit 79,9 milioane lei.

În anul 2023, suma transferurilor bugetului de stat la BASS (16,51 miliarde lei) a fost mai mare cu 1,72 miliarde lei (cu 11,6%). Din totalul transferurilor, cele cu destinație generală pentru acoperirea deficitului veniturilor proprii a BASS au însumat 5,42 miliarde lei, ceea ce constituie o creștere cu 22,2% față de anul precedent (4,43 miliarde lei), iar cele cu destinație specială au însumat 11,09 miliarde lei.

Anual CNAS se confruntă cu decalaje temporare de casă. Pentru acoperirea acestui decalaj, în scopul onorării obligațiilor față de beneficiari, în anul 2023, după utilizarea sumei planificate pentru acoperirea deficitului, Casa Națională a fost nevoită să solicite **împrumuri de la bugetul de stat, în sumă totală de 1 miliard lei** (cu 310 milioane lei mai mult față de anul 2022), care a fost restituit până la finele anului de gestiune.

Curtea de Conturi a emis opinie fără rezerve asupra Raportului Guvernului privind executarea BASS în anul 2023. Concomitent, au fost relevate un șir de probleme care nu au influențat opinia, dar care necesită o atenție deosebită:

- **sustenabilitatea BASS este asigurată de transferurile cu destinație generală din BS.** În anul 2023 se constată menținerea insuficienței mijloacelor proprii ale sistemului public de asigurări

sociale, acest deficit fiind acoperit din transferurile cu destinație generală din BS în sumă de 5,4 miliarde lei, în creștere cu 1,0 miliarde lei față de anul 2022;

- **colectarea contribuțiilor și eficiența mică a politicilor de reducere a contribuțiilor.** Activitățile de evidență și colectare a contribuțiilor sociale nu asigură acumularea integrală a veniturilor necesare. La 31 decembrie 2023, restanțele curente la contribuții au totalizat 451 milioane lei, în creștere față de anul 2022. În același timp, deși baza de calcul a crescut cu 23,3 miliarde lei în 2023 față de 2019, numărul de salariați asigurați a scăzut cu circa 4 000 de persoane;
- **gestionarea întreprinderilor aflate în insolvabilitate.** Procedurile de insolvabilitate au dus la crearea unor datorii semnificative către BASS, afectând direct stabilirea prestațiilor sociale pentru angajații companiilor insolvente. La sfârșitul anului 2023, creanțele aferente agenților economici în insolvență se ridicau la 484 milioane lei, iar în cazul a 102 persoane, indemnizațiile de incapacitate temporară de muncă au fost refuzate sau diminuate;
- **sistemul de evidență pentru liber-profesioniști ce practică activitate în sectorul justiției.** Nu a fost implementată recomandarea CCRM de a institui un registru electronic pentru evidența liber-profesioniștilor din sectorul justiției, ceea ce a generat restanțe semnificative. În anul 2023, restanțele acestei categorii de contribuabili au totalizat 2,6 milioane lei, cu penalități de 2,5 milioane lei;
- **evidența și gestionarea deficitară a prestațiilor sociale.** Curtea de Conturi a relevat deficiențe în gestionarea prestațiilor sociale, inclusiv a ajutoarelor bănești și a biletelor de tratament balneo-sanatorial. În cazul ajutoarelor bănești, 13,3 milioane lei au fost acordate neregulamentar, iar restituirea sumelor a fost de doar 339 mii lei, sau 2,5%. În ceea ce privește tratamentul balneo-sanatorial, se constată necesitatea îmbunătățirii controalelor interne aferente evidenței și distribuirii biletelor. Astfel, în timp ce sunt înregistrate 8 663 de persoane care se află în lista de așteptare din anii 2017-2022, alți 641 de beneficiari au folosit bilete de tratament de mai multe ori, reieșind din numărul biletelor de tratament achiziționate în perioada respectivă;
- **actualizarea informațiilor privind decesul beneficiarilor.** O altă problemă identificată este introducerea cu întârziere a informațiilor privind decesul beneficiarilor de pensii, care a dus la cheltuieli nejustificate în sumă de 870,1 mii lei. În unele cazuri, pensiile au fost plătite până la cinci luni după decesul beneficiarilor.

Rezultatele bugetare pentru 2023 reflectă atât creșteri de venituri și cheltuieli ale BASS, cât și provocări sistemice care ar putea să pună în pericol sustenabilitatea sistemului de asigurări sociale. Promovarea politicilor de gestionare a acestor provocări este esențială pentru menținerea echilibrului financiar și pentru asigurarea protecției sociale a cetățenilor.

Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală

Fondurile Asigurărilor Obligatorii de Asistență Medicală (FAOAM) reflectă volumul serviciilor medicale oferite populației, alături de implementarea politicilor de sănătate la diverse niveluri de asistență medicală.

În anul 2023, FAOAM a însumat venituri totale de 14,57 miliarde lei, obținute în principal din primele de asigurări medicale. Jumătate din aceste venituri provin din contribuțiile salariale ale celor 825 000 de

persoane angajate, iar 46% din venituri constituie primele de asigurare medicală achitate de Guvern pentru 1,5 milioane de persoane neangajate, precum pensionari, copii și persoane cu dizabilități etc.¹⁰.

Curtea de Conturi a emis opinie fără rezerve în cazul Raportului Guvernului privind executarea FAOAM în anul 2023, concomitent a depistat nereguli determinate de reglementări insuficiente și de o comunicare fragmentată între părțile implicate în oferirea serviciilor medicale:

- **lipsa asigurării medicale pentru anumite persoane care urmau să procure individual prima de asigurare.** Deși statul oferă reduceri pentru procurarea asigurărilor medicale obligatorii, în 2023 peste 10 mii de persoane¹¹, care urmau să se asigure individual, nu și-au cumpărat asigurarea. Astfel, FAOAM a ratat posibile încasări de 127 milioane lei;
- **lipsa de uniformitate în contractarea serviciilor medicale în bază de „buget global”.** S-a constatat o mare variabilitate în costurile vizitelor la medic, care variază între 29 lei și 840 lei per vizită, deși unele centre deservește același număr de persoane și oferă același tip de servicii;
- **prevenția și depistarea precoce a bolilor.** Deși prioritare, unele acțiuni de prevenție și depistare precoce a bolilor nu au fost implementate corespunzător. Astfel, nu a fost asigurat accesul femeilor la diagnosticul precoce al cancerului mamar, pentru care erau prevăzute 2,6 milioane lei, și nici la screening-ul cervical al femeilor HIV pozitive, pentru care erau alocate 200 mii lei;
- **procesul lacunar de evidență a persoanelor din listele de așteptare pentru intervenții chirurgicale de protezare a aparatului locomotor și al cataractei.** S-a constatat că spitalele raionale au efectuat mai puține intervenții chirurgicale decât cele prevăzute, în timp ce spitalele din Chișinău au depășit cu până la 190% numărul intervențiilor medicale contractate. Procesul de evidență și transmitere a persoanelor din listele de așteptare se confruntă cu dificultăți, fiind limitat accesul la servicii medicale.

Bugetul FAOAM pentru 2023 a reflectat atât realizări importante în ceea ce privește acoperirea cu servicii medicale a populației, cât și provocări semnificative legate de gestionarea eficientă a fondurilor și accesul echitabil la serviciile medicale. Problemele identificate necesită întreprinderea măsurilor pentru îmbunătățirea reglementărilor și responsabilizarea părților implicate în vederea asigurării echității și eficienței sistemului de sănătate din Republica Moldova.

Auditul rapoartelor financiare consolidate ale ministerelor

Conform prevederilor Legii nr.260/2017, Curtea de Conturi efectuează anual auditul obligatoriu al rapoartelor financiare consolidate ale ministerelor în anul bugetar încheiat¹².

Mediul de audit în perioada de referință a fost diferit, în special, în contextul reformelor Guvernului privind restructurarea administrației publice centrale de specialitate. Astfel, în numărul de ministere auditate în 2023 a fost de 14, comparativ cu 13 în anul 2022, sau 9 – în anul 2020. Auditând rapoartele financiare consolidate pe anul 2023 ale tuturor ministerelor, Curtea de Conturi și-a expus opiniile cu

¹⁰ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1262/hotararea-nr-27-din-29-mai-2024-cu-privire-la

¹¹ liber-profesionist ce practică activitate în sectorul justiției este persoana care are înregistrată una din formele de organizare a activității prevăzute de lege de avocat, notar, executor judecătoresc, administrator autorizat, mediator

¹² Art. 32 alin.3 al Legii nr. 260/2017

privire la faptul dacă situațiile financiare prezentate în aceste rapoarte au fost, din toate punctele de vedere semnificative, veridice și conforme cadrului normativ aplicabil de raportare financiară.

Imaginea generală privind raportarea financiară în cadrul ministerelor a înregistrat o ușoară schimbare față de anul precedent, generată de îmbunătățirea calificativului opiniei de audit oferite MEC (din contrară, în opinie cu rezerve). Pentru exercițiul bugetar 2023, Curtea de Conturi a exprimat o opinie fără rezerve, 12 opinii cu rezerve și o opinie contrară (Tabelul nr. 2). Opiniile de audit modificate au fost determinate de neimplementarea unor recomandări-cheie destinate să înlăture deficiențele care au stat la baza opiniilor modificate oferite în anul de gestiune precedent.

Menționăm că în cazul emiterii opiniei contrare sau imposibilității exprimării opiniei asupra situației financiare a autorității/instituției bugetare, rapoartele de audit financiar și hotărârile Curții de Conturi prin care acestea sunt aprobate sunt remise Parlamentului și Guvernului pentru luare de cunoștință și întreprinderea măsurilor ce se impun¹³. Astfel, autoritatea ierarhic superioară sau autoritatea care are competența legală de numire în funcție a conducătorului autorității/instituției bugetare sau al autorității bugetare independente urmează să pornească procedura disciplinară față de conducătorul responsabil de perioada auditată¹⁴.

Tabelul nr.2

**Informații privind dinamica opiniilor exprimate pe parcursul celor 3 ani,
pe fiecare minister în parte**

Nr. crt.	Autoritatea publică	Opinia auditului pentru exercițiul bugetar		
		2021	2022	2023
1	Ministerul Afacerilor Externe	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve
2	Ministerul Afacerilor Interne (MAI)	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve
3	Ministerul Apărării (MA)	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve
4	Ministerul Finanțelor (MF)	fără rezerve	fără rezerve	fără rezerve
5	Ministerul Justiției (MJ)	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve
6	Ministerul Sănătății (MS)	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve
7	Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MMPS)	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve
8	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR)	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve
9	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve
10	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (MAIA)	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve
11	Ministerul Mediului (MM)	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve
12	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	contrară	contrară	cu rezerve
13	Ministerul Culturii (MC)	contrară	contrară	contrară
14	Ministerul Energiei (ME)			cu rezerve

Sursa: Rapoartele de audit financiar ale CCRM.

¹³ alin. 1¹ art. 6 din Legea 260/2017

¹⁴ Alin. 4, art. 4 al Legii nr 181/2014

În mare parte, calificarea opiniilor de audit în anul 2023 este determinată de următoarele deficiențe:

nerecunoașterea și neînregistrarea activelor în evidența contabilă:

- neefectuarea reevaluării bunurilor imobile pentru ajustarea valorii contabile, valoare estimată la 67,58 milioane lei (MAEIE, MDED și MEC);
- nereflectarea valorii cadastrale a terenurilor aferente clădirilor gestionate, valoare estimată la 241,5 milioane lei (MAEIE, MA, MAI, MS, MC și MEC);
- neînregistrarea în evidența extrabilanțieră a 18 terenuri, valoare estimată la 25,9 milioane lei (MS);
- neînregistrarea valorii imobilelor gestionate economic de instituțiile publice, valoare minimă estimată la 673,4 milioane lei (MDED, ME, MIDR, MA, MAI, MS, MC și MEC);
- neînregistrarea valorii capitalului social al întreprinderilor de stat în procedură de lichidare, 0,3 milioane lei (MDED) și 25,6 milioane lei (MAIA);
- neînregistrarea valorii proprietăților de stat gestionate economic de Î.S. „Moldelectrica” și Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”;
- neevaluarea și necontabilizarea terenurilor fondului forestier și al apelor, precum și a terenurile mănăstirilor (MM și MC);
- nerecunoașterea terenurilor fondului forestier date în arendă, 3,31 mii ha (MM);
- aplicarea eronată a cerințelor Ordinului MF nr.216/2015, conducând la subevaluarea activelor moștenirii culturale cu 103,06 milioane lei (MC) și subevaluarea activelor nemateriale în mărime de 22,0 milioane lei (MEC), precum și supraevaluarea altor grupe de conturi;
- reflectarea incorectă a operațiunii de recunoaștere a valorii terenurilor care în anul 2023 nu erau înregistrate în evidența contabilă a MEC, valoare estimată la 37,7 milioane lei;
- casarea neconformă a bunurilor în sumă de 4,3 milioane lei (MJ);

erori în clasificarea și recunoașterea tranzacțiilor economice:

- clasificarea eronată a alocațiilor bugetare a dus la subevaluarea subvențiilor cu 26,35 milioane lei (MDED);
- supraevaluarea valorii sediilor a 2 unei instituții publice cu 12,6 milioane lei, prin capitalizarea neconformă a lucrărilor de reparație (MJ; MEC);
- nerecunoașterea creanței în sumă de 2,6 milioane lei pentru lucrările de reparație capitală, în lipsa documentelor justificative (MJ);
- reflectarea dublă a unor bunuri în evidența contabilă, în valoare de 2,5 milioane lei (MJ);
- reflectarea neconformă a valorii investițiilor efectuate, supraevaluând conturile „Construcții speciale” cu 265,1 milioane lei și „Mașini și utilaje” cu 31,0 milioane lei (MM);
- recunoașterea incorectă a operațiunilor economice, raportând incorect elementele patrimoniale în sumă de 570,2 milioane lei (MAI, MC);
- calcularea eronată a uzurii mijloacelor fixe în sumă de minimum 61,1 milioane lei (MAI, MEC);
- neîntreprinderea măsurilor pentru excluderea din evidența contabilă a sumei de 78,6 milioane lei (MAIA și MM);
- recunoașterea neconformă a operațiunilor economice aferente soldurilor conturilor „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” și „Alte venituri și finanțări”, subevaluându-le cu 1,4 milioane lei (MC).

neînregistrarea și tergiversarea transferului de active:

- tergiversarea procesului de transmitere a unor bunuri, condiționând supraevaluarea clădirilor și instalațiilor de transmisie cu 799,35 milioane lei (MIDR);
- nefinalizarea procesului de transmitere a volumelor de investiții în active gestionate de terți, supraevaluând conturile „Construcții speciale” și „Mașini și utilaje” (MM);
- neînregistrarea completă a investițiilor efectuate de MS și de alte entități de stat în infrastructura instituțiilor fondate de MS;
- transmiterea neregulamentară a volumului lucrărilor executate a determinat supraevaluarea investițiilor capitale în active în curs de execuție cu 46,1 milioane lei (MEC);

limitări în obținerea probelor de audit:

- limitări în confirmarea cheltuielilor în sumă de 71,1 milioane lei la IP UCIMP DS și de 3 303,9 milioane lei la MMPS.

Cauzele deficiențelor constatate se referă, în mare parte, la: lacunele cadrului normativ-metodologic de raportare financiară aplicabil sectorului public; insuficiența cronică de resurse financiare și de timp, inclusiv pentru finalizarea procedurilor de înregistrare și delimitare a proprietății publice; lipsa personalului și nivelul insuficient de dezvoltare a capacităților instituționale ale entităților publice implicate în procesul financiar-contabil etc.

Se remarcă în continuare **lipsa unui mecanism bine definit de consolidare a activelor și pasivelor statului**. Evidența executării bugetului de stat se ține în baza metodei de casă, obligațiunile față de BS pentru plata impozitelor și taxelor (restanțele), precum și datoria de stat și recreditarea de stat sunt raportate de către Trezoreria de Stat la conturile extrabilanțiere, iar în cadrul ministerelor, evidența contabilă este organizată în bază de angajamente.

În vederea perfectării bilanțului consolidat al statului, urmează a fi întreprinse mai multe acțiuni prevăzute în noua **Strategie de dezvoltare a managementului finanțelor publice pentru anii 2023-2030**¹⁵. Curtea de Conturi reiterează necesitatea alinierii evidenței contabile și raportării financiare din sectorul bugetar la Standardele Internaționale de Contabilitate pentru Sectorul Public (IPSAS), care urmează a fi adaptate la contextul național.

Anul 2023 a fost primul an de implementare a **Strategiei de dezvoltare a managementului finanțelor publice pentru anii 2023-2030**, care are drept scop sporirea eficienței performanței și transparenței finanțelor publice, iar o parte din acțiunile prevăzute în Planul de implementarea a Strategiei au la bază constatările și recomandările auditului public extern.

În anul de raportare, Guvernul a reușit realizarea unor acțiuni incipiente, între care se regăsesc:

- **armonizarea legislației fiscale** cu directivele UE în partea ce ține de TVA și accize; implementarea în legislația națională a sistemului UE privind aplicarea TVA la import pentru vânzările de mărfuri la distanță B2C prin trimiteri poștale, concomitent cu simplificarea procesului de colectare a TVA (asigurarea concurenței loiale și mobilizarea resurselor bugetare); revizuirea sistemului de facilități fiscale și vamale ca urmare a efectuării analizei cost-beneficiu;

¹⁵ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135819&lang=ro

- reducerea cheltuielilor de administrare fiscală prin actualizarea și perfecționarea registrului contribuabililor; digitalizarea procedurilor vamale în cazul comerțului electronic și simplificarea procedurilor vamale similar practicilor Uniunii Europene, rescrierea Codului fiscal etc.;
- **digitalizarea și simplificarea procedurilor:** introducerea și menținerea unui sistem informațional pentru vânzarea directă a valorilor mobiliare de stat către persoane fizice; optimizarea interacțiunii dintre administrațiile fiscale și vamale cu contribuabilii prin digitalizarea certificatelor și formularelor, precum și simplificarea procedurilor vamale pentru comerțul electronic conform practicilor UE;
 - **optimizarea administrației fiscale:** revizuirea sistemului de facilități fiscale și vamale, dezvoltarea sistemului e-factura, extinderea categoriilor de utilizatori ai Sistemului Informațional Automatizat „Monitorizarea Electronică a Vânzărilor” și oferirea opțiunii de precompletare a declarației TVA;
 - **consolidarea controlului intern și transparenței:** îmbunătățirea cadrului normativ aferent noului Cod vamal și lansarea proiectului pentru implementarea noului Sistem Computerizat de Tranzit (NCTS), care este finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD).

Aceste măsuri sunt parte a unui efort mai amplu de consolidare și modernizare a sistemului finanțelor publice al Republicii Moldova, care vizează asigurarea transparenței, credibilității și sustenabilității sistemului de management al finanțelor publice.

Controlul intern managerial

În anul 2023 a fost remarcat un nivel variabil de conformitate al sistemelor CIM atât la nivel central, cât și local¹⁶. **Doar 3% dintre autoritățile publice centrale (APC) au raportat conformitate deplină, în timp ce 97% au indicat conformitate parțială conform standardelor și principiilor generale. Astfel, 86% dintre autoritățile publice locale de nivelul II (APL II) au raportat conformitate parțială, iar 14% au semnalat neconformitatea sistemelor CIM.** Evoluția pozitivă a sistemelor CIM, atestată în ultimii ani, precum și raportarea completă (100%) din partea autorităților publice sugerează o creștere a conștientizării și preocupării conducătorilor entităților privind organizarea CIM.

Curtea de Conturi constată progrese în reglementarea și aplicarea Controlului Financiar Public Intern (CFPI) și menționează necesitatea continuării eforturilor pentru consolidarea procedurilor de control intern și a capacităților auditului intern.

Deși entitățile auditate dispun de metode și proceduri pentru susținerea activităților, mecanismele de autocontrol și monitorizare rămân adesea nefuncționale și nu asigură o gestionare optimă a resurselor publice. Auditul intern joacă un rol esențial în întărirea CIM, oferind sprijin managerilor în identificarea și remedierea punctelor slabe ale sistemului și în fortificarea activităților de control și management al riscurilor. În general, CIM înregistrează un nivel mai înalt de dezvoltare și conformitate în entitățile cu acces la servicii de audit intern de calitate.

Problema suplinirii personalului în entitățile publice, inclusiv în subdiviziunile de audit intern, a devenit tot mai acută în ultima perioadă. Curtea de Conturi a abordat problema insuficienței resurselor pentru auditul intern în mai multe rapoarte, indicând că în majoritatea APC auditul intern nu își îndeplinește complet atribuțiile de asigurare și consiliere privind CIM.

Procentul de ocupare a funcțiilor de auditor intern a variat în funcție de nivelul entității, cu o **medie generală de 55%** pe sectorul public la sfârșitul anului 2023, și o fluctuație de cadre specializate în domeniul auditului intern de **23%**.

La 31.12.2023, **127 de entități publice** aveau servicii de audit intern, dintre care **57%** erau funcționale. În același timp, **2 entități publice** au raportat contractarea serviciilor de audit intern în anul 2023. Cerințele normative minime privind alocarea resurselor de personal pentru auditul intern sunt respectate de **50%** dintre APC și de **9%** dintre APL II, care au aprobat cel puțin **trei** și, respectiv, **două** unități de personal pentru serviciul de audit intern.

Problema dimensionării subdiviziunilor de audit intern este una dintre cele mai mari provocări pentru funcționarea eficientă a auditului intern. În Raportul analitic al Comisiei Europene din februarie 2023 privind pregătirea țării pentru aderarea la Uniunea Europeană se semnalează insuficiența auditorilor interni, Comisia Europeană recomandând „abordarea lipsei de capacități”.

Pentru a soluționa această problemă, Guvernul a aprobat criteriile de dimensionare a subdiviziunilor de audit intern în ministere și autorități administrative, aplicabile începând cu 01.01.2024. Ca urmare, subdiviziunile de audit intern din ministere și autoritățile administrative sunt în proces de restructurare și centralizare la nivel ierarhic. Curtea de Conturi susține măsurile Executivului privind dimensionarea subdiviziunilor de audit intern. Detalii despre această reformă vor fi prezentate în Raportul anual 2024, după realizarea misiunilor de audit pentru exercițiul bugetar 2024.

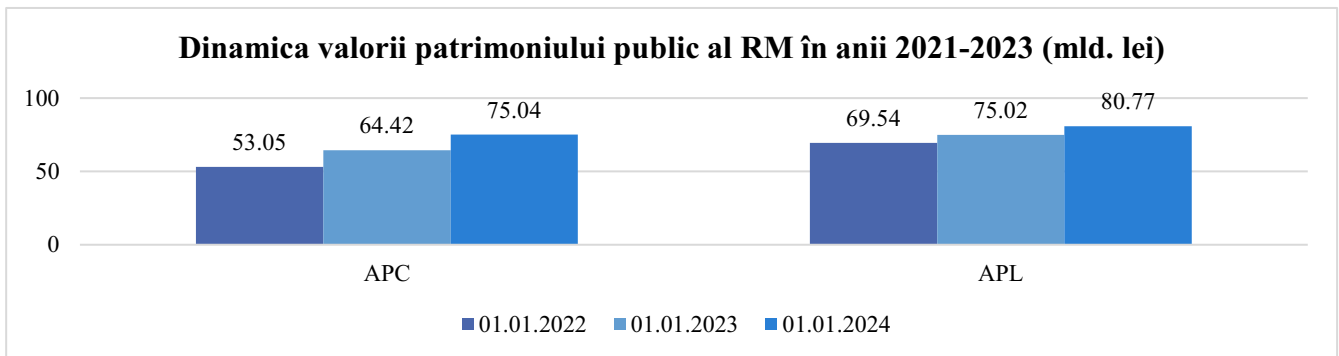
¹⁶ Raport anual consolidat privind Controlul Financiar Public Intern pentru anul 2023

Gestionarea proprietății publice

Gestionarea eficientă a proprietății publice reprezintă un pilon esențial în administrarea Republicii Moldova, având un impact direct asupra dezvoltării economice și sociale a țării. Aceasta implică administrarea terenurilor, clădirilor, infrastructurii, resurselor naturale și altor active deținute de stat sau de autoritățile locale.

În Republica Moldova, Agenția Proprietății Publice (APP) joacă un rol crucial în administrarea și valorificarea bunurilor publice. În conformitate cu datele din Registrul patrimoniului public, ținut de Agenția Proprietății Publice¹⁷, la începutul anului 2024 valoarea patrimoniului public al Republicii Moldova a atins 155,81 miliarde lei, marcând o creștere cu 16,37 miliarde lei sau 12,5% față de anul precedent (Diagrama nr.4). De menționat, că această creștere este generată inclusiv de remedierea deficiențelor aferente gestionării patrimoniului, constatate de către CCRM în cadrul misiunilor de audit public extern.

Diagrama nr. 4

Sursa: Registrul patrimoniului public, ținut de Agenția Proprietății Publice.

În conformitate cu prevederile art. 3 al Legii privind administrarea și deetatizarea proprietății publice nr.121 din 04.05.2007, administrarea proprietății publice urmează a fi efectuată conform **principiilor eficienței, legalității și transparenței**. APP, subordonată Guvernului Republicii Moldova, are misiunea de a administra eficient bunurile publice, de a optimiza utilizarea acestora și de a atrage investiții pentru dezvoltarea durabilă a economiei naționale.

În acest sens, Guvernul Republicii Moldova a lansat în anul 2019 **implementarea Proiectului de înregistrare și evaluare funciară**¹⁸ (PIEF), pentru îmbunătățirea calității sistemelor de administrare funciară și de evaluare a bunurilor imobile, consolidarea transparenței sistemului de impozitare a bunurilor imobile, prin înregistrarea bunurilor imobile proprietate publică și a celor proprietate privată, precum și pentru evaluarea proprietății imobiliare. Astfel, proiectul a fost inițiat la 14 ianuarie 2019, data finalizării acestuia este 30 iunie 2024

Proiectul PIEF a fost semnat la 17 septembrie 2018, având un buget total de 30,1 milioane euro, finanțat dintr-un credit contractat de la Asociația Internațională pentru Dezvoltare, care în anul 2022 a fost restructurat la 23,6 milioane euro¹⁹. Debursarea sumei totale urma fi realizată până la 15.01.2024.

¹⁷ Hotărârea Guvernului nr.675 din 06.06.2008 „Cu privire la Registrul patrimoniului public”.

¹⁸ Hotărârea Guvernului nr.80 din 11.02.2019 „Privind aprobarea Programului de stat pentru delimitarea bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor proprietate publică, pentru anii 2019-2023”.

¹⁹ Auditul conformității privind gestionarea patrimoniului public și a resurselor financiare de către Instituția Publică „Agenția Servicii Publice” în anul 2022 https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1237/hotararea-nr50-din-30-noiembrie-2023-cu-privire-la-raportul

Calendarul de rambursare a creditului a fost stabilit la fiecare 15 ianuarie – 15 iulie, începând cu 15 ianuarie 2024 până la 15 iulie 2043, la o rată a dobânzii de 1,65%, iar începând cu 15 ianuarie 2044 până la 15 iulie 2048 – la o rată a dobânzii de 3,4%²⁰. Atragem atenția, că deși activitățile în cadrul PIEF au fost impulsionate, totuși executarea activităților planificate și valorificarea resurselor contractate rămân extrem de scăzute, chiar și după 4 ani de implementare, au fost valorificate la situația din 31.12.2022, **suma de 3,53 milioane euro, sau cca 14,9% din valoarea împrumutului restructurat.**

Proiectul PIEF este de interes strategic național, în contextul contribuției la implementarea Programului de stat pentru delimitarea bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor proprietate publică. Implementarea eficientă și conformă a acestuia va contribui semnificativ la atingerea obiectivelor reformei lansate, pentru a obține beneficiile financiare și nefinanciare așteptate.

Curtea de Conturi a constatat că implementarea proiectului PIEF este în întârziere semnificativă, iar probabilitatea de materializare a riscului de nerealizare a indicatorilor de performanță în 2024 se apreciază ca fiind de la foarte ridicată spre certă.

În aspectul gestiunii patrimoniului public, se denotă următoarele aspecte:

- **potrivit cadrului legal, la momentul actual există mai multe metode de evaluare a bunurilor domeniului public și celui privat ale statului²¹, ceea ce nu oferă criterii uniforme de stabilire a valorii juste a acestora.** Ca urmare a acestui fapt, valoarea bunului diferă semnificativ în funcție de metoda de evaluare folosită de către entitate. Această problemă rămâne nesoluționată și din cauza prevederilor normative care stabilesc modificarea valorii inițiale a mijloacelor fixe doar în cazul reutilării, modernizării, reconstituirii sau lichidării parțiale a obiectelor;
- **integritatea bunurilor publice este periclitată de neînregistrarea și necontabilizarea bunurilor imobile și a terenurilor de către autoritățile publice atât la nivel central, cât și la nivel local.** Acest fapt nu permite deținerea de informații complete și credibile privind patrimoniul public deținut, modul lui de utilizare și persoanele beneficiare;
- **nerespectarea procedurii de transmitere a terenurilor proprietate publică a statului din administrarea autorităților publice centrale, autorităților de stat și instituțiilor publice de stat care administrează/gestionează terenurile proprietate publică a statului, în administrarea Agenției Proprietății Publice²².** Deficiența este generată de înregistrarea dreptului de proprietate la Agenția Servicii Publice (ASP) doar prin simpla cerere a APP, în lipsa documentelor primare de predare-primire la nivel de entitate, ceea ce duce la neînregistrarea terenurilor aferente domeniului public nici la APP, nici la APC;
- **inclusiunea neregulamentară în masa debitoare a proprietății statului din domeniul public transmise în gestiunea întreprinderilor de stat aflate în proces de insolvență generează apariția riscului de pierdere a controlului asupra bunurilor statului și neasigurarea integrității acestora.** Pe parcursul mai multor ani, întreprinderile de stat nu s-au conformat regulilor de contabilizare a proprietății care aparține cu titlul de proprietate persoanelor terțe și nu au contabilizat acest tip de bunuri în conturi distincte, destinate contabilizării mijloacelor fixe și terenurilor primite în gestiune economică.

²⁰ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1237/hotararea-nr50-din-30-noiembrie-2023-cu-privire-la-raportul

²¹ Legea nr.1543 din 25.02.1998 privind cadastrul bunurilor imobile, Legea nr.1308 din 25.07.1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului, Legea nr.267 din 29.11.2012 privind monitoringul bunurilor imobile; Instrucțiunea cu privire la modul de actualizare a datelor cadastrale în vederea susținerii sistemului de impozitare, aprobată prin Ordinul ARFC nr.103 din 22.08.2013.

²² Hotărârea Guvernului nr. 161/2019 „Cu privire la aprobarea listei terenurilor proprietate publică a statului din administrarea Agenției Proprietății Publice”.

De menționat, că în anul 2023 a fost inițiată o reformă instituțională, fiind creată Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru și Instituția Publică Cadastrul Bunurilor Imobile, prin reorganizarea Instituției Publice Agenția Servicii Publice. Instituțiile au preluat următoarele domenii de activitate: crearea și ținerea cadastrului bunurilor imobile, sistemele informaționale și registrele de domeniu, executarea lucrărilor cadastrale și celor de evaluare a bunurilor imobile, administrarea băncii centrale de date a cadastrului bunurilor imobile, efectuarea înregistrărilor de stat ale bunurilor imobile și ale drepturilor asupra acestora, prestarea serviciilor publice din domeniul cadastrului și este succesor de drepturi și obligații aferente domeniilor de activitate preluate.

Gestionarea proprietății publice reprezintă un proces complex, care necesită o abordare strategică și participativă.

Astfel, realizarea reformelor continue în vederea îmbunătățirii eficienței administrative și adaptării cadrului legislativ la cerințele actuale va asigura transparența și combaterea corupției, pentru gestionarea eficientă a bunurilor publice și atragerea investițiilor.

Gestionarea companiilor de stat

Participația statului în sectorul corporativ reprezintă un aspect semnificativ al economiei Republicii Moldova, având un impact direct asupra stabilității economice, dezvoltării infrastructurii și creării locurilor de muncă. Statul participă în sectorul corporativ atât prin deținerea de acțiuni în întreprinderile strategice, cât și prin gestionarea completă a unor companii. Această implicare este reglementată de un cadru legislativ și instituțional specific, având scopul să asigure o administrare eficientă și transparentă.

Potrivit cadrului legal²³, CCRM are dreptul de a audita întreprinderile de stat (ÎS), întreprinderile municipale (ÎM) și societățile comerciale ale căror fondatori sunt APC sau APL care dețin cota de participare în capitalul social al acestora mai mare de 50 la sută.

La situația din 1 ianuarie 2024²⁴, autoritățile publice centrale ale statului gestionau 233 de entități – agenți economici, dintre care 167 de întreprinderi de stat, și respectiv 66 – SA și SRL, iar APL – 657, din care 39 de societăți pe acțiuni și, respectiv, 618 întreprinderi municipale. Valoarea cumulată a capitalului social gestionat de ÎM, ÎS și SA, la situația din 01.01.2024, constituia 22,47 miliarde lei, fiind în creștere cu 5,0 miliarde lei față de 01.01.2023 (17,48 miliarde lei).

Cadrul normativ de reglementare a activității ÎS, ÎM și SA²⁵ prevede expres auditarea obligatorie a situațiilor financiare anuale ale acestora, condițiile și organul care stabilește modul de selectare a entităților de audit și termenii de referință. Totodată, entitățile menționate sunt obligate să plaseze pe pagina web oficială rapoartele de audit²⁶. În această ordine de idei, s-a estimat că auditului obligatoriu al situațiilor financiare pentru anul 2023²⁷, urmau a fi supuse 116 întreprinderi de stat și 31 societăți pe acțiuni cu capital integral sau majoritar de stat. În acest sens, conform informației analitice examinate de CCRM s-a constatat că doar 11 entități au publicat rezultatele auditului extern pe paginile lor oficiale²⁸.

Pornind de faptul că mandatul obligatoriu al CCRM²⁹ consumă anual cca 60% din totalul resurselor de personal și de timp, implicarea CCRM în auditarea ÎS, ÎM și SA țintește domenii și procese expuse riscului de neconformitate cu impact major asupra calității serviciilor prestate de aceste entități. Astfel, CCRM se concentrează pe audituri de conformitate abordând diverse tematici importante pentru cetățeni și societate.

Totodată, menționăm că ÎS și SA sunt în atenția Curții de Conturi și în cadrul realizării auditurilor anuale obligatorii asupra a 3 componente ale Bugetului Public Național (BS, BASS și FAOAM), precum și a rapoartelor financiare consolidate ale tuturor ministerelor. Astfel, CCRM verifică eșantioane de tranzacții și operațiuni economice realizate de ÎS/SA din subordinea ministerelor de resort, care exercită sarcini administrative delegate (de ex., ÎS „Întreprinderea de stat a drumurilor” etc.). Asemenea verificări

²³ Legea nr. 260/2017 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova (art.32 alin. (5)) (https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=141392&lang=ro#).

²⁴ Extras din Registrul patrimoniului statului deținut de Agenția Proprietății Publice.

²⁵ Legea nr. 246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală (art. 11) (https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136833&lang=ro#).

Legea nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni (art.88) (https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144399&lang=ro#).

²⁶ Legea nr. 246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală (art. 18) (https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136833&lang=ro#).

Legea nr. 287/2017 contabilității și raportării financiare (art. 33)

²⁷ art.11 alin. (1) al Legii nr.246/2017 și art.88 alin.(1) din Legea nr.1134/1997,

²⁸ La situația din 01.08.2024

²⁹ Legea nr. 260/2017 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova (art.32 alin. (3)) (https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=141392&lang=ro#).

se realizează și în cadrul auditurilor asupra rapoartelor financiare ale autorităților locale care dețin funcția de fondator al ÎM (municipiile Chișinău, Bălți, Cahul, Ungheni etc.) (Tabelul nr. 3).

Tabelul nr.3

Informația privind ÎS, ÎM, SA auditate/acoperite cu proceduri de audit de către CCRM în anii 2019 – 15.09.2024

Nr. crt.	Denumirea	Auditate	Acoperite cu proceduri de audit	Total entități evaluate
1	2	3	4	5
1	ÎS, SA în care APC are calitatea de fondator	15	69	84
2	ÎM, SA în care APL are calitatea de fondator	8	109	117
	Total	23	178	201

Sursa: Datele din SIA „Audit CCRM”

În acest sens exemplificăm **auditul conformității privind gestionarea patrimoniului public și a resurselor financiare de către Societatea pe Acțiuni „Moldtelecom” în anii 2020-2022**³⁰.

S.A. „Moldtelecom” este o entitate de interes public înființată cu scopul de a obține venituri din desfășurarea activității de antreprenariat în domeniul comunicațiilor electronice și oferă servicii de telefonie fixă și mobilă, conexiune la internet și televiziune digitală. *Entitatea se plasează pe locul doi pe piață, deținând cota de 26% din veniturile realizate pe ramură. Cu toate că pentru anii 2020-2022 a fost specifică instabilitatea indicatorilor financiari, Societatea a înregistrat creșterea veniturilor din vânzări cu circa 22%, costul vânzărilor majorându-se cu 41%, iar profitul net s-a redus de două ori, până la circa 40 milioane lei.*

În cadrul auditului efectuat, Curtea de Conturi a identificat multiple probleme prioritare care pot fi grupate pe următoarele domenii:

cadrul legal și regulator:

- lacunele în reglementările contabile au cauzat distorsionarea imaginii financiare a companiei. Cadrul de reglementare privind tarificarea serviciilor de acces la infrastructura de comunicații electronice este interpretabil și a contribuit la apariția deficiențelor menționate mai jos;

domeniul financiar-contabil:

- capitalizarea nejustificată a cheltuielilor a dus la supraestimarea activelor și la influențarea artificială a profitului net;
- nemodificarea tarifelor reglementate la serviciile de comunicații electronice a generat pierderi;
- pierderi din activități non-prioritare din cauza necolectării veniturilor din alte servicii decât cele de comunicații electronice;
- neînregistrarea drepturilor patrimoniale a afectat evidența contabilă și gestionarea patrimoniului;

administrarea și utilizarea resurselor:

- managementul deficitar al investițiilor. Programele de investiții anuale au fost realizate sub nivelul prestabilit, ceea ce a afectat dezvoltarea companiei;
- deteriorarea patrimoniului. Imobilele aflate în patrimoniul companiei au suferit degradări semnificative, fără a se lua măsuri pentru restabilirea stării tehnice funcționale;

³⁰ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1249/hotararea-nr-5-din-8-februarie-2024-cu-privire-la

- utilizarea ineficientă a terenurilor. Terenurile din fondul funciar al companiei nu au fost utilizate conform destinației;
- necunoașterea stării bunurilor. Managementul nu a luat măsuri pentru evaluarea și valorificarea bunurilor administrate, inclusiv a imobilelor în stare tehnică nesatisfăcătoare;

achizițiile publice:

- S.A. „Moldtelecom” nu a asigurat transparența planului de achiziții, anunțurilor și documentelor de licitații, iar dosarele de achiziții nu au fost arhivate corespunzător. Licitația pentru achiziția mijloacelor de transport a fost netransparentă, subminând concurența, fiind identificați indicatori de fraudă la executarea contractelor;

conducere și guvernare corporativă:

- modificările frecvente ale componenței Consiliului au redus eficiența acestuia, iar membrii independenți nu au fost selectați prin concurs. Consiliul societății nu a avut un rol activ în inițierea și examinarea problemelor importante legate de performanța financiară a companiei. În lipsa unor reglementări clare, au fost acordate premii unice în valoare totală de 36,2 milioane lei, fără o justificare adecvată.

Parteneriatele public-private (PPP)

Parteneriatul public-privat este un contract de lungă durată, încheiat între partenerul public și partenerul privat pentru desfășurarea activităților de interes public, fondat pe capacitățile fiecărui partener de a repartiza corespunzător resursele, riscurile și beneficiile.

În perioada de raportare Curtea de Conturi a evaluat conformitatea realizării parteneriatelor public-private aferente dezvoltării activităților Societății pe Acțiuni „Loteria Națională a Moldovei” din sectorul loteriilor și a pariurilor la competiții și evenimente sportive, precum și din sectorul automatelor de joc cu câștiguri bănești³¹, care *concluzionând că unele activități cuprinse în aria de audit nu corespund în totalitate exigențelor cadrului normativ în vigoare și nu au contribuit în deplină măsură la atingerea obiectivelor prestabilite. În acest context, se denotă următoarele puncte slabe, care necesită a fi fortificate, pentru a valorifica pe deplin potențialul parteneriatului în derulare:*

- din cauza curențelor admise la argumentarea economică și tehnică a studiului de fezabilitate, inclusiv analiza insuficientă a tuturor elementelor și riscurilor relevante domeniului, indicatorii economici prestabiliți au fost atinși în proporție de cca 15%, iar unele investiții în valoare de 9,46 milioane lei, realizate în 18 săli de joc, au fost ineficiente;
- nedefinirea clară în contractele de PPP a cheltuielilor investiționale și curente care urmează să fie realizate de către partenerul privat generează riscul ca, în cazul rezilierii anticipate a contractelor, partenerul public să fie nevoit să ofere o despăgubire întreită tuturor cheltuielilor prezentate de către acesta;
- lipsa unor proceduri clare de control asupra procesului de elaborare/aprobare a studiului de fezabilitate, precum și la încheierea contractelor de PPP, a determinat modificarea și substituirea condițiilor prevăzute de actul normativ aferent organizării și realizării PPP, ca urmare partenerul public fiind nevoit să suporte cheltuieli suplimentare în valoare de 25,1 milioane lei;

³¹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1242/hotararea-nr52-din-15-decembrie-2023-cu-privire-la-raportul

- lacunele din procesul de stabilire a taxelor de procurare a documentației standard, dar și a taxelor de participare la concursurile publice de PPP condiționează riscuri aferente creării unor condiții restrictive și abuzive pentru eventualii participanți la concurs și, în consecință, nerespectarea principiilor fundamentale, aplicate în domeniul PPP, de egalitate de tratament, imparțialitate și nediscriminare;
- neelaborarea unui sistem electronic unic de monitorizare de stat a jocurilor de noroc, în condițiile în care partenerul public nu cunoaște și nu are acces la toate informațiile din domeniul nominalizat, denotă faptul că nu sunt asigurate pe deplin principiile politicii de stat în domeniul respectiv;
- lipsa unor reglementări clare și viabile cu privire la modul de blocare, accesare, depunere a mizei, eliberare și primire a câștigurilor în mediul online, a condiționat faptul că piața jocurilor de noroc este compromisă cu activități neautorizate în modul corespunzător, ceea ce afectează situația financiară a partenerului public și a bugetului de stat, precum și nu asigură transparența și protecția drepturilor consumatorului;
- dat fiind că Consiliul Național pentru parteneriatul public-privat nu și-a îndeplinit atribuțiile în conformitate cu prevederile normative, Executivul a fost lipsit de un instrument suplimentar pentru evaluarea performanței derulării PPP și intervenirea în caz de necesitate, ceea ce nu contribuie la buna desfășurare a PPP și nu asigură pe deplin controlul statului în acest domeniu;
- rețeaua interministerială de parteneriat public-privat și Comisia de monitorizare a parteneriatului public-privat nu sunt funcționale, fapt care nu asigură monitorizarea și gestionarea corespunzătoare a parteneriatului public-privat, etc.

Totodată, Curtea de Conturi constată atingerea unor indicatori economici semnificativi de către S.A „Loteria Națională a Moldovei” ca urmare a implementării parteneriatului, fiind achitate în bugetul de stat impozite, taxe și dividende de cca 553,7 milioane lei.

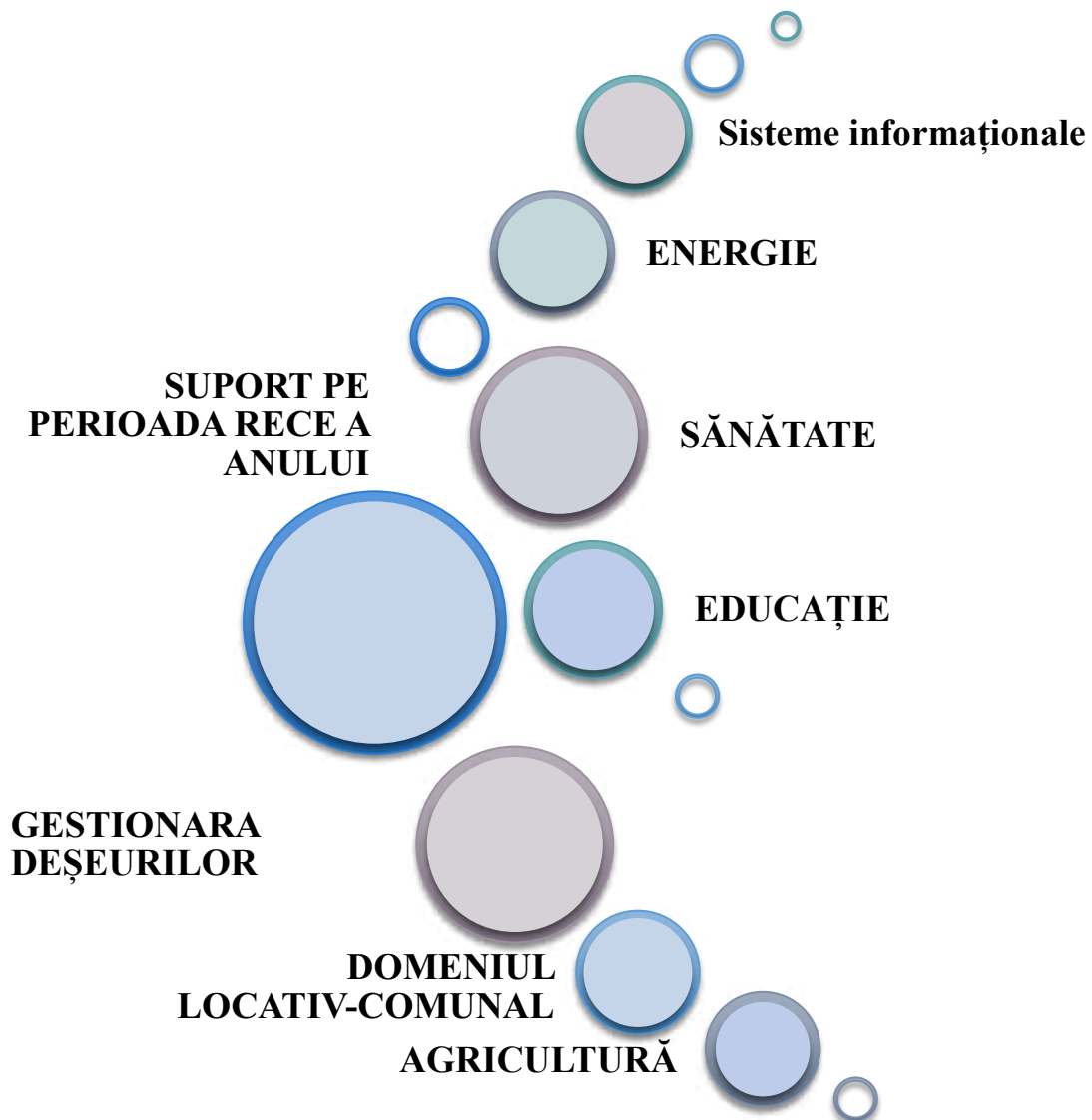
La fel, drept urmare a implementării parteneriatului, au fost atinse și unele efecte asupra mediului social, exprimate prin: i) limitarea accesului persoanelor cu vârsta de până la 21 de ani în incinta sălilor de joc; ii) amplasarea sălilor de joc la cel puțin 200 metri distanță de la instituțiile de învățământ, cu destinație culturală, ș.a., dar și iii) implementarea programului „joc responsabil”, care oferă susținere psihologică clienților pentru care jocul a încetat să mai fie divertisment și a dobândit caracterul de dependență.

Curtea de Conturi reiterează eficiența redusă a companiilor de stat, calitatea precară a serviciilor prestate și a bunurilor produse, costurile de operare înalte, precum și managementul defectuos, orientat preponderent spre consumul alocațiilor bugetare, dar nu spre atingerea obiectivelor strategice de dezvoltare, afaceri și investiții pentru implementare. Sunt necesare eforturi susținute și o monitorizare permanentă a intereselor statului în aceste companii, cu accent asupra calității și cantității serviciilor prestate, iar prin aceasta se va contribui la buna funcționalitate a companiilor de stat.

Misiuni de audit tematice

Misiunile de audit tematice sunt direcționate către un anumit sector sau temă, cum ar fi gestionarea fondurilor externe, mediu, utilizarea resurselor naturale, sănătatea publică sau educația. Aceste misiuni au rolul de a evalua eficiența, eficacitatea și conformitatea proceselor și procedurilor în sectoarele sau activitățile selectate.

Misiunile de audit tematice joacă un rol esențial în asigurarea bunei guvernări și utilizării corecte a resurselor publice. Ele oferă o evaluare detaliată și obiectivă a unor aspecte specifice, contribuind la îmbunătățirea proceselor și la responsabilizarea autorităților și organizațiilor auditate.

Domeniul educației

Învățământul superior joacă un rol crucial în dezvoltarea culturală, economică și socială a unei societăți moderne, fiind un pilon al democrației și drepturilor omului. În Republica Moldova, sistemul de învățământ superior se confruntă cu o serie de provocări structurale și financiare care îi limitează eficiența și calitatea.

În anul universitar 2021-2022, numărul studenților înscriși în instituțiile de învățământ superior din Moldova a ajuns la 59,7 mii, cu o ușoară creștere de 1,2% comparativ cu anul precedent. Din totalul acestora, 84,1% (50,2 mii de studenți) sunt înscriși în instituțiile publice. Cu toate acestea, peste jumătate dintre aceștia (56,6%) urmează studiile pe bază de contract.

Creșterea cheltuielilor publice și scăderea numărului de studenți bugetari. Analiza cheltuielilor publice pentru învățământul superior între 2018 și 2022 arată o creștere constantă a alocațiilor bugetare, de la 912,5 milioane lei în 2018 la 1,10 miliarde lei în 2022. Această creștere bugetară a avut loc în contextul unei scăderi a numărului de studenți bugetari cu 3 014. De asemenea, costul mediu per student a crescut semnificativ, ajungând la circa 45 mii lei în 2022 (*Tabelul nr.4*).

Tabelul nr.4

Cheltuielile aferente instituțiilor de învățământ superior pentru anii 2018-2022

Buget, învățământ superior	2018	2019	2020	2021	2022
Cheltuieli totale, învățământ superior, mil. lei	912,5	997,9	1.093,3	1.051,6	1.105,8
Număr de studenți, buget	27.658	25.107	24.431	25.821	24.644
Costul mediu per student, lei	32.991,7	39.744,8	44.545,9	40.700,0	44.900,0

Sursa: Nota informativă la proiectul Hotărârii Guvernului „Cu privire la reorganizarea prin fuziune (absorbție) a unor instituții din domeniile educației, cercetării și inovării”.

Instituțiile de învățământ superior concurează pentru numărul de studenți în scădere. Sistemul actual al învățământului superior din Moldova se confruntă cu un număr prea mare de instituții de mici dimensiuni, care concurează pentru un număr tot mai mic de studenți. Această situație a generat ineficiență în utilizarea resurselor, instituțiile utilizând resurse similare pentru întreținerea infrastructurii, indiferent de numărul de studenți instruiți.

Prestarea calitativă a serviciilor de educație este unul din obiectivele strategice ale Guvernului. Acest obiectiv nu poate fi obținut fără o gestiune corespunzătoare a patrimoniului public transmis în administrarea instituțiilor de învățământ superior și a resurselor financiare alocate în acest scop.

Reieșind din aceste realități, în 2022 **Guvernul a decis reorganizarea prin fuziune (absorbție) a unor instituții din domeniile educației, cercetării și inovării**³². Astfel, patru universități din Chișinău (Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Tehnică a Moldovei, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” și Academia de Studii Economice din Moldova) au fost reorganizate, absorbind o serie de institute și universități, precum: Universitatea de Stat din Tiraspol, Academia de Administrare Publică, Universitatea Agrară de Stat din Moldova etc.

³² Hotărârea Guvernului nr. 485 din 13.-07.2022 cu privire la reorganizarea prin fuziune (absorbție) a unor instituții din domeniile educației, cercetării și inovării și modificarea unor hotărâri ale Guvernului.

În aceste condiții, CCRM a evaluat mai multe procese și activități din cadrul UTM și USM, realizate în perioada 2021-2022, cum ar fi: *administrarea veniturilor din alocații bugetare și a celor proprii; respectarea prevederilor legale la efectuarea cheltuielilor, în special în procesul de salarizare a angajaților; conformitatea desfășurării procesului de achiziții publice; procesul de gestionare a patrimoniului public etc.* Informația privind patrimoniul gestionat, veniturile și cheltuielile entităților menționate în anii 2021-2022 se prezintă în Tabelul nr. 5

Tabelul nr.5

Patrimoniul gestionat, veniturile și cheltuielile UTM și USM în anii 2021-2022

milioane lei

	UTM		USM	
	2021	2022	2021	2022
Patrimoniul gestionat	654,8	1 133,0	1 178,2	2 060,9
Venituri	299,6	407,2	218,3	259,3
Cheltuieli	303,5	415,4	24,8	331,0

Sursa: Rapoartele de audit ale CCRM³³

Curtea de Conturi a identificat la ambele entități unele deficiențe și neconformități aferente gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare, care au afectat buna guvernare a patrimoniului public încredințat, cauzate atât de unele lacune ale sistemului de control intern managerial, cât și de neconformarea responsabililor din cadrul entităților la prevederile cadrului normativ. Printre problemele majore se regăsesc:

- **lipsa unei metodologii clare pentru stabilirea costurilor programelor de studiu.** Ministerul Educației și Cercetării nu a elaborat o metodologie adecvată pentru stabilirea costurilor, ceea ce afectează corectitudinea planificării bugetare;
- **gestionarea inefficientă a patrimoniului și a fondurilor publice.** Nerespectarea prevederilor cadrului normativ la determinarea alocațiilor bugetare pentru întreținerea căminelor a condiționat cheltuieli suplimentare, precum și ratarea veniturilor. De exemplu, UTM a cheltuit nejustificat 3,27 milioane lei, iar USM a ratat venituri de 665,8 mii lei;
- **neconformități în domeniul achizițiilor publice.** Procesul de achiziții publice a fost marcat de neconformități, ceea ce a afectat legalitatea, transparența și eficiența achizițiilor;
- **probleme în procesul de reorganizare.** Reorganizarea instituțiilor absorbite nu a fost realizată în conformitate cu normele legale, ceea ce a generat probleme în integrarea personalului și gestionarea patrimoniului. Urmare a acestui proces de reorganizare, instituțiile absorbante (UTM și USM) nu au înregistrat corect în evidența contabilă drepturile și obligațiile aferente instituțiilor absorbite, nu au evaluat patrimoniul transmis în gestiune economică de la instituțiile bugetare, fapt care atestă că procesul de reorganizare s-a efectuat cu abateri de la cadrul normativ în vigoare. Neevaluarea și neînregistrarea conformă a patrimoniului public gestionat creează posibile riscuri la apărarea dreptului de proprietate publică asupra patrimoniului.

Problemele identificate accentuează necesitatea unor reforme profunde în sistemul de învățământ superior din Moldova. Eficiența gestionării resurselor financiare și a patrimoniului public în domeniu depinde de implementarea unor controale mai riguroase, o mai bună comunicare intersectorială și o responsabilitate sporită din partea factorilor de decizie.

³³ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1251/hotararea-nr8-din-13-februarie-2024-cu-privire-la-raportul
https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1252/hotararea-nr11-din-20-martie-2024-cu-privire-la-raportul

Domeniul sănătății

Sistemul de sănătate este o prioritate esențială atât la nivel național, cât și global, iar îmbunătățirea continuă a sănătății este unul dintre cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă ale ONU, fundamentale pentru o societate prosperă și sustenabilă. În cadrul Agendei 2030, sănătatea este recunoscută ca un domeniu critic, iar Obiectivul 3 vizează „Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării pentru toți, la orice vârstă”³⁴.

Instituțiile medico-sanitare publice din Republica Moldova joacă un rol crucial în asigurarea sănătății populației, fiind reglementate și coordonate de Ministerul Sănătății, responsabil pentru politica de sănătate a țării. Achiziționarea, contractarea și prestarea serviciilor medicale se bazează pe necesitățile populației, raportate la capacitățile sistemului de sănătate și la mijloacele financiare disponibile prin FAOAM. **În 2023, pentru asistența medicală spitalicească au fost contractați 74 de prestatori de servicii, incluzând 17 la nivel republican, 9 la nivel municipal, 35 la nivel raional, 4 departamentali și 9 privați.**

În perioada de raportare CCRM a supus evaluării de audit extern 4 instituții medico-sanitare publice³⁵, din care la 2 fondator este Consiliul mun. Chișinău (Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime”³⁶; IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail”³⁷) și la altele 2 – Ministerul Sănătății (IMSP Institutul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc”³⁸ și IMSP Institutul Oncologic³⁹).

Curtea de Conturi a evaluat dacă IMSP menționate și-au realizat conform activitățile ce țin de: gestionarea și evidența patrimoniului, suficiența stocurilor de medicamente și produse farmaceutice, circulația medicamentelor (inclusiv din donații), evidența și trecerea la cheltuieli a acestora, managementul dispozitivelor medicale, plățile aferente remunerării muncii, procesul de achiziții etc. De asemenea, a fost evaluat procesul de contractare, prestare, înregistrare și finanțare a serviciilor medicale, în aspectul accesului persoanelor la servicii medicale, în conformitate cu contractele încheiate cu Compania Națională de Asigurări în Medicină.

În acest context atragem atenția că unele din aceste IMSP sunt unicele instituții publice curativ-profilactice și științifice specializate în organizarea depistării și tratament maladiilor specifice și grave din țară. Responsabilitatea de prestare a serviciilor medicale suficiente pentru toți cetățenii, la nivel național, este corelată cu funcționalitatea proceselor din cadrul IMSP, iar multitudinea de procese și managementul financiar din cadrul acestora au impact direct asupra serviciilor medicale de importanță semnificativă prestate pacienților.

În cadrul misiunilor de audit s-au constatat un șir de deficiențe care se regăsesc în toate cele 4 IMSP, cele mai semnificative din acestea se referă la:

gestionarea patrimoniului public și înregistrarea drepturilor de proprietate

- nerespectarea prevederilor cadrului normativ la transmiterea patrimoniului public în gestiune economică și cu drept de proprietate IMSP municipale, în sumă totală de 248,97 milioane lei,

³⁴ <https://sdgs.un.org/2030agenda>

³⁵ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1241/hotararea-nr-56-din-15-decembrie-2023-cu-privire-la
https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1248/hotararea-nr04-din-07-februarie-2024-cu-privire-la-raportul

³⁶ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1275/hotararea-nr44-din-31-iulie-2024-cu-privire-la-raportul

³⁷ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1276/hotararea-nr45-din-31-iulie-2024-cu-privire-la-raportul

³⁸ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1241/hotararea-nr-56-din-15-decembrie-2023-cu-privire-la

³⁹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1248/hotararea-nr04-din-07-februarie-2024-cu-privire-la-raportul

prin înregistrarea acestuia în capitalul social⁴⁰, dar nu în componența datoriilor aferente bunurilor primite în gestiune economică și cu drept de proprietate, nefiind actualizat/modificat capitalul social al acestora;

- lipsa proceselor-verbale de recepție finală a lucrărilor executate de Direcția Construcții Capitale a dus la netransmiterea lucrărilor de reparație capitală în valoare de peste 11,09 milioane lei, ceea ce a denaturat valoarea clădirilor și a diminuat valoarea cheltuielilor;
- necapitalizarea lucrărilor de reparații capitale efectuate cu forțele proprii, în valoare de 946 mii lei, și nestabilirea corectă a duratei de funcționare utilă a mijloacelor fixe, ceea ce a generat cheltuieli suplimentare de 35,78 milioane lei (**IMSP SCM „Sfânta Treime” și IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail”**);
- neînregistrarea drepturilor asupra patrimoniului de stat și nefinalizarea proceselor de delimitare și transmitere a terenurilor au condus la denaturarea situațiilor financiare și la riscuri de pierdere a patrimoniului (**IMSP Institutul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc”**);

gestionarea și utilizarea medicamentelor

- procesele de planificare și gestionare a medicamentelor au fost deficitare, cu distribuție ineficientă a medicamentelor din donații și cheltuieli suplimentare pentru nimicirea acestora (**IMSP SCM „Sfânta Treime” și IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail”**);
- aprovizionarea defectuoasă cu medicamente esențiale pentru tratamentul maladiilor oncologice din cauza livrărilor incomplete; Unele medicamente donate în sumă de 20,7 milioane lei, nu au fost utilizate în perioada de valabilitate, generând cheltuieli suplimentare pentru distrugerea acestora (**IMSP Institutul Oncologic**);
- lipsa reglementării în recepționarea și gestionarea donațiilor a condus la riscuri și cheltuieli nejustificate (**IMSP Institutul Oncologic**);

eficiența serviciilor medicale și accesul pacienților

- nu au fost prestate integral serviciile de înaltă performanță, cu o proporție de 75,4% în 2023 din volumul contractat, ceea ce a afectat accesul pacienților la îngrijiri medicale (**IMSP SCM „Sfânta Treime”**);
- unele servicii nu au fost furnizate conform contractului, iar optimizarea numărului de paturi a dus la suprasolicitarea secțiilor medicale; numărul de pacienți internați a depășit capacitatea paturilor în anumite zile, iar pentru 112 persoane data internării în spital erau de la 25 la 60 de zile de la adresare (**IMSP Institutul Oncologic**);

procesele de achiziții publice și bugetare

- nerespectarea cadrului normativ la întocmirea planurilor de achiziții, inclusiv nefiind incluse alocațiile pentru serviciile comunale (13,7 milioane lei doar în cazul **Spitalului „Sfântul Arhanghel Mihail”**);

managementul dispozitivelor medicale

- utilizarea necorespunzătoare a dispozitivelor medicale și a echipamentelor achiziționate/donate în valoare de 11,5 milioane lei, inclusiv din cauza lipsei consumabilelor necesare (**IMSP Institutul Oncologic**);

⁴⁰ 152,77 mil. lei la IMSP SCM „Sfânta Treime” și 96,2 mil. lei la IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail”.

- gestionarea necorespunzătoare a utilajelor medicale, inclusiv utilizarea ineficientă a unor echipamente (**IMSP Institutul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc”**) etc.

Se atestă necesitatea reformelor, îmbunătățirii managementului și transparenței în cadrul instituțiilor medico-sanitare din Republica Moldova. Problemele comune identificate reflectă deficiențe în gestionarea patrimoniului, aprovizionarea și utilizarea medicamentelor, eficiența serviciilor medicale, procesele de achiziții și managementul dispozitivelor medicale. Acestea afectează nu doar funcționarea eficientă a instituțiilor, dar și accesul pacienților la servicii de calitate și utilizarea optimă a resurselor disponibile.

Domeniul energetic

Politicile în domeniul energiei termice și electrice sunt prioritare pe agenda zilei, societatea fiind interesată de modul de gestionare a patrimoniului public al întreprinderilor de profil, care în ultimă instanță influențează prețurile la serviciile prestate. Astfel, Curtea de Conturi, în conformitate cu Programul activității de audit, a efectuat misiuni de audit care au avut drept scop evaluarea conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către entitățile implicate în acest domeniu.

Activitatea de bază a **S.A. „CET-Nord”**⁴¹ este producerea energiei electrice și producerea, distribuția și furnizarea energiei termice consumatorilor din municipiul Bălți. Energia electrică este produsă în regim de cogenerare/combinare, fiind direct dependentă de volumul produs de energie termică, care la rândul său este condiționat de necesarul sectoarelor locativ și industrial din zonele în care activează entitatea.

S.A. „RED-Nord”⁴² este unul dintre cei 2 operatori de distribuție a energiei electrice din sectorul electroenergetic al Republicii Moldova. Aria de distribuție a energiei electrice cuprinde partea de nord a țării, fiind gestionată prin subdiviziunile teritoriale amplasate în 13 centre administrative raionale⁴³, care realizează activitățile de producere de ordin tehnico-material ale întreprinderii. Practic, S.A. „RED-Nord” deține monopolul asupra serviciilor de distribuție a energiei electrice în partea de nord a Republicii Moldova, care, în anul 2022, au fost acordate pentru alimentarea cu energie electrică a 492 586 de consumatori⁴⁴ din 15 unități administrativ-teritoriale⁴⁵.

S.A. „FEE-Nord”⁴⁶ este unicul furnizor de ultimă opțiune de energie electrică din zona de nord a Republicii Moldova. În perioada 2021–2022, S.A. „FEE-Nord” a livrat în medie energie electrică în cantitate de peste 1 miliard kWh către circa 477,6 mii de consumatori. Astfel, ca urmare a misiunilor de audit realizate, s-a constatat că activitățile, procesele și procedurile evaluate corespund, per ansamblu, exigențelor cadrului normativ în vigoare, precum și reglementărilor interne existente. Totodată, au fost atestate unele deficiențe/neconformități, dar care nu au afectat semnificativ buna guvernare a patrimoniului public încredințat.

În contextul menționat, expunem problemele comune care au afectat următoarele domenii:

gestionarea patrimoniului public

- nerespectarea reglementărilor privind inventarierea imobilizărilor care nu sunt utilizate în activitatea operațională, ceea ce a dus la o raportare incorectă a bunurilor deținute. De exemplu, nu a fost contabilizată corect valoarea bunurilor primite în gestiune, rezultând o majorare de 38,3 milioane lei a datoriilor (**CET-Nord**);
- gestionarea defectuoasă a stocurilor de materiale. Informațiile financiare au fost afectate din cauza raportării incorecte a acestor stocuri (**RED-Nord**);
- inventarierea anuală necorespunzătoare și lipsa unor contracte complete cu consumatorii, ceea ce a influențat recunoașterea creanțelor și valorificarea bunurilor gestionate (**FEE-Nord**);

⁴¹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1236/hotararea-nr49-din-07-noiembrie-2023-cu-privire-la-raportul

⁴² https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1253/hotararea-nr12-din-29-martie-2024-cu-privire-la-raportul

⁴³ Oficiul municipal Bălți; oficiile raionale – Fălești, Florești, Râșcani, Rezina, Sângerei, Ungheni, Dondușeni, Soroca, Drochia, Edineț, Briceni, Ocnița.

⁴⁴ Consumatori casnici – 461 221; consumatori noncasnici – 31 365.

⁴⁵ Pe lângă subdiviziunile teritoriale amplasate în 13 centre administrative raionale, inclusiv raioanele Briceni și Șoldănești.

⁴⁶ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1254/hotararea-nr15-din-22-aprilie-2024-cu-privire-la-raportul

gestionarea creanțelor și datoriilor

- incapacitatea de a achita, la datele scadență, furnizorul de gaze naturale SA „Moldovagaz” din cauza creanțelor neachitate mai mult de 3 ani, în valoare de 14,3 milioane lei, datoriile totale crescând la 628,8 milioane lei(**CET-Nord**);
- creșterea datoriilor cu 20,9 milioane lei și a creanțelor pe termen scurt respectiv cu 49,2 milioane lei, ceea ce sugerează o dificultate în menținerea echilibrului financiar (**RED-Nord**);
- lipsa bazei contractuale complete și a evidenței creanțelor a afectat negativ gestionarea resurselor financiare, întreprinderea înregistrând în anul 2022 o creștere semnificativă a creanțelor cu 270,9 milioane lei, sau cu 123,9% față de anul de gestiune precedent (**FEE-Nord**);

planificarea și utilizarea resurselor financiare

- cheltuielile pentru producerea și livrarea energiei termice nu au fost acoperite, rezultând o pierdere semnificativă de 167,1 milioane lei în 2022. De asemenea, au fost efectuate plăți suplimentare nejustificate de stimulare a angajaților în valoare de 8,8 milioane lei (**CET-Nord**);
- executarea neconformă a planurilor de investiții, ceea ce a determinat neacceptarea unor cheltuieli de 5,5 milioane lei de către ANRE pentru recuperare prin tarif (**RED-Nord**);
- plățile nejustificate de 3,25 milioane lei și întârzierea ajustării tarifelor pentru a reflecta creșterea costurilor (74%) au indicat probleme în planificarea financiară și în ajustarea prețurilor (**FEE-Nord**);

controlul intern managerial

- managementul entității nu a aplicat norme și reguli clare în procesul de gestionare a materialelor fiind înregistrate stocuri cu mișcare lentă de 6,3 milioane lei. Această lipsă de rigurozitate în administrarea resurselor și a personalului a redus considerabil eficiența operațiunilor (**CET-Nord**);
- deficiențele în controlul intern și în aplicarea procedurilor au condus la probleme semnificative în gestionarea finanțelor și a patrimoniului, evidențiind necesitatea unor reguli stricte și proceduri mai eficiente (**RED-Nord**);
- deficitul de reguli și proceduri, precum și lipsa unui control eficient au condus la probleme în gestionarea resurselor și în raportarea financiară (**FEE-Nord**).

Problemele identificate, deși nu afectează direct calitatea serviciilor livrate consumatorilor, cauzează acumularea de datorii și, implicit, activitate neprofitabilă. Este esențial ca întreprinderile să-și îmbunătățească managementul și controlul intern pentru a asigura o gestionare mai eficientă a resurselor și pentru a reduce impactul negativ asupra finanțelor publice.

Suportul pentru perioada rece a anului

Republica Moldova s-a confruntat cu o criză energetică severă din cauza lipsei propriilor resurse energetice, fiind complet dependentă de importurile de combustibili fosili și de energie electrică.

În fața acestei crize, Parlamentul Republicii Moldova a implementat strategia de reducere a sărăciei energetice și de sprijinire a gospodăriilor vulnerabile. În acest sens, au fost instituite compensații în baza categoriilor de vulnerabilitate energetică. De asemenea, Guvernul a creat Fondul de reducere a vulnerabilității energetice și a inițiat dezvoltarea Sistemului Informațional „Vulnerabilitatea energetică” (SIVE)⁴⁷, cu scopul de a eficientiza acordarea compensațiilor și de a sprijini implementarea programelor de ajutor financiar pentru eficientizarea consumului de energie.

Pentru a asigura evaluarea independentă a acțiunilor Guvernului în vederea remedierii situației create, dar și pentru a identifica lacunele existente, CCRM a realizat **2 misiuni de audit tematic**.

1. Auditul de performanță „Contribuie Sistemul informațional „Vulnerabilitatea energetică” (SIVE) la un mecanism eficient de încadrare a consumatorilor casnici în categoriile de vulnerabilitate energetică, precum și de gestionare și monitorizare a măsurilor finanțate din Fondul de reducere a vulnerabilității energetice?”⁴⁸

Potrivit cadrului normativ relevant⁴⁹, oportunitatea implementării **Sistemului informațional „Vulnerabilitatea energetică” (SIVE, Sistemul)** derivă din necesitatea realizării activității eficiente a Fondului prin asigurarea aplicabilității sistemului de compensații energetice pentru cetățenii vulnerabili energetic din Republica Moldova, precum și prin implementarea programelor de ajutor financiar pentru eficientizarea consumului de resurse energetice, care să ofere posibilități de înființare și ajustare metodologică și modificări ale cadrului normativ în scopul de a sprijini MMPS și AEE (actualmente – CNED) în acest efort.

SIVE a fost implementat cu ajutorul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în cadrul proiectelor „Abordarea Impactului Crizei Energetice” și „Implementarea Fondului de Reducere a Vulnerabilității Energetice”. ***În perioada rece 2022-2023, din peste 918 mii de gospodării, peste 700 mii erau înregistrate în SIVE, iar mai mult de 155 mii au beneficiat de compensații direct în facturile de energie. Valoarea totală a compensațiilor în această perioadă a fost de peste 3,7 miliarde lei, din care aproximativ 3 miliarde au fost acordate solicitanților înregistrați în SIVE. Doar pentru lunile noiembrie și decembrie 2023 valoarea compensațiilor a fost de peste 1 miliard lei.***

Auditul a confirmat că, în general, măsurile și resursele investite în SIVE contribuie la atingerea obiectivelor stabilite, însă au fost identificate și curențe, precum termenele restrânse de implementare, pregătirea insuficientă, managementul riscurilor, imperfecțiunea cadrului normativ și lipsa de monitorizare și control eficiente.

Totodată, deși au fost înregistrate anumite progrese tangibile, acestea nu s-au soldat în măsură deplină cu rezultatele scontate. Curtea de Conturi a scos în evidență mai multe probleme semnificative în implementarea și gestionarea SIVE:

⁴⁷ Legea nr.241 din 28.07.2022 privind Fondul de reducere a vulnerabilității energetice.

⁴⁸ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1256/hotararea-nr18-din-30-aprilie-2024-cu-privire-la-raportul

⁴⁹ Conceptul Sistemului informațional „Vulnerabilitatea energetică”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.704 din 05.10.2022.

- **carențe și lipsuri la implementarea Sistemului.** Nerespectarea consecutivității etapelor ciclului de viață al software-ului în cazul elaborării SI a condus la disfuncționalități ale SIVE și la neasigurarea funcționalităților necesare pentru realizarea scopurilor și obiectivelor stabilite acestuia. Deși anumite funcționalități și contururi relevante au fost prevăzute în documentele tehnice ale Sistemului, acestea nu au fost create;
- **neasigurarea în deplină măsură a integrării SIVE cu alte SI și resurse informaționale de stat** pentru consumul de date necesare, precum și cu sisteme informaționale partajate, specificate în Concept, inclusiv: *MSign, MNotify, MLog, MPower*. Efectiv SIVE a fost integrat doar cu 3 din acestea⁵⁰;
- **disfuncționalitățile SIVE**, precum și **calitatea necorespunzătoare a datelor** (plenitudinea, corectitudinea, disponibilitatea) **deținute în alte registre și SI de stat** necesare Sistemului în acest sens au condus la neajunsuri cu privire la modul în care SIVE asigură aplicabilitatea sistemului de compensații energetice pentru cetățeni;
- **pregătirea insuficientă** a procesului de instituire a Sistemului, fără o analiză suficientă a necesităților de resurse și a capacităților instituționale;
- **managementul riscurilor** a fost slab, afectând negativ eficiența Sistemului;
- **cadrul normativ imperfect** a influențat negativ funcționarea Sistemului;
- **monitorizarea și controlul ineficiente** din partea autorităților responsabile au condiționat disfuncționalități ale Sistemului.

Printre factorii care au condiționat neajunsurile elucidate de audit, se evidențiază: lipsa unui studiu de fezabilitate exhaustiv; monitorizarea insuficientă a implementării Sistemului, după caz, lipsa/insuficiența pârghiilor eficiente și a instrumentelor necesare; capacitățile instituționale insuficiente ale autorităților responsabile; comunicarea și colaborarea insuficientă, după caz, ineficientă între entitățile publice responsabile; promovarea și monitorizarea insuficientă a aplicării prevederilor legale în domeniu; fluctuația personalului, inclusiv a celui de management din cadrul entităților publice vizate, fapt care, în măsură semnificativă, a tergiversat realizarea acțiunilor, precum și nu a asigurat memoria instituțională. În consecință, menționăm că *rezervele/carențele existente au avut un impact negativ asupra atingerii scopurilor și obiectivelor Sistemului, precum și asupra sustenabilității acestuia, ceea ce a dus la faptul că cheltuielile în sumă de circa 3,3 miliarde lei, utilizate pentru acordarea compensațiilor cetățenilor în perioada rece a anului 2023 (ianuarie-martie), nu pot fi confirmate*⁵¹.

2. Auditul conformității privind subvențiile acordate Agenției „Moldsilva” în anii 2022 și 2023 în scopul neadmirării majorării prețurilor la lemnul de foc comercializat către populație pentru sezonul rece⁵²

Criza energetică, scumpirile la gaze și electricitate au **crescut cererea la lemnul de foc**, utilizat de aproximativ 658 mii de gospodării (58% din total) ca principală modalitate de încălzire.

În perioada rece 2022-2023, pentru evitarea majorării prețurilor la lemnul de foc și asigurarea populației cu cantități suficiente de lemne de foc, din fondul de intervenție al Guvernului s-au alocat 64,25 milioane lei Agenției „Moldsilva” pentru accelerarea colectării și prevenirea creșterii prețurilor. Suplimentar,

⁵⁰ Platforma de interoperabilitate (MConnect) – în scopul asigurării schimbului de date cu alte sisteme și resurse informaționale de stat; serviciul electronic guvernamental de autentificare și control al accesului (MPass) – autentificarea prin intermediul interfeței SIVE a utilizatorilor; serviciul guvernamental de plăți electronice (MPay) – pentru achitarea contribuției beneficiarului final de voucher.

⁵¹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1271/hotararea-nr-39-din-16-iulie-2024-cu-privire-la

⁵² https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1243/hotararea-nr65-din-28-decembrie-2023-cu-privire-la-raportul

stocurile de masă lemnoasă au fost suplinite cu 200 mii metri ster de lemn de foc importat din România.

Pentru asigurarea unei oferte accesibile de lemn de foc pentru populație, au fost aprobate categoriile de beneficiari eligibili care pot beneficia prioritar de lemne de foc, precum și au fost aprobate plafoanele de volume de lemn de foc pentru fiecare categorie de beneficiar eligibil separat. Au fost întreprinse măsuri pentru accelerarea tăierilor planificate pentru anul 2023 cu efectuarea lor în trimestrul IV, 2022 și în trimestrul I, 2023, în scopul asigurării populației cu volume suficiente de lemn de foc.

Ministerul Mediului a aprobat **Planul de acțiuni privind aprovizionarea cu lemne de foc pentru perioada rece a anului 2022-2033**. În realizarea acțiunilor planificate au fost antrenate Agenția „Moldsilva”, Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” și autoritățile publice locale.

Curtea de Conturi a identificat mai multe probleme aferente:

- **valorizării vegetației forestiere.** În anul 2023, lucrările silvotehnice nu au fost realizate complet. Din volumul planificat de 320 mii m³ de produse forestiere, au fost identificate și autorizate doar 84,5%;
- **gestionării lemnului de foc.** Întreprinderea de Stat „ASD” și autoritățile locale (UAT), implicate în planul de aprovizionare cu lemne, au obținut autorizații pentru tăieri în afara fondului forestier, dar nu au raportat cantitatea obținută și nici categoriile de beneficiari. Lemnul a fost vândut fără criterii clare;
- **tăierilor planificate.** Tăierile planificate pentru primul trimestru din 2023 nu au fost realizate în întregime. Din 150 mii m³ planificați, au fost recoltați doar 97,4 mii m³, adică 64,9% din obiectiv;
- **autorizării tăierilor.** Lucrările de recoltare a vegetației forestiere din fondul forestier au fost autorizate cu nerespectarea procedurilor și a termenelor legale;
- **nerespectării criteriilor de eligibilitate.** Au fost înregistrate 496 de cazuri în care limita de 3 metri steri per persoană a fost depășită, cu un total de 1,5 mii m³ vânduți peste normă, adică de 1,9 ori mai mult decât limita permisă. De asemenea, în peste 1 mie de cazuri a fost depășită limita totală de 5 metri ster, reducând stocurile cu 3,3 mii m³. Din 160 de angajați sezonieri, 146 au achiziționat 1,3 mii m³ peste limitele stabilite. Lemn de foc compensat a fost vândut unor persoane neincluse în listele beneficiarilor, în total 2,34 milioane m³.
- **problemelor la acordarea subvențiilor.** Ministerul Mediului a aprobat un mecanism imperfect de repartizare a subvențiilor pentru accelerarea colectării lemnului în perioada rece a anului 2022-2023. Acest mecanism a dus la acordarea de subvenții mai mari decât era necesar, în special pentru lucrările silvice. Conform auditului, subvențiile ar fi trebuit să fie de 7,3 milioane lei, cu 42,9 milioane lei mai puțin decât suma acordată. După scăderea subvențiilor restituite la buget (4,4 milioane lei), diferența rămasă acordată în plus entităților silvice este de 38,5 milioane lei;
- **prețului la lemn.** Metodologia de formare a prețurilor pentru produsele lemnoase include indicatori care duc la creșterea artificială a prețurilor și la obținerea de profituri nejustificate. Aceasta afectează negativ accesibilitatea lemnului de foc pentru populație.

Termenii restrânși și caracterul unic al exercițiului realizat de către actorii implicați au determinat proiectarea controalelor interne insuficiente și nefuncționale, ceea ce a contribuit direct la materializarea riscurilor de neconformitate.

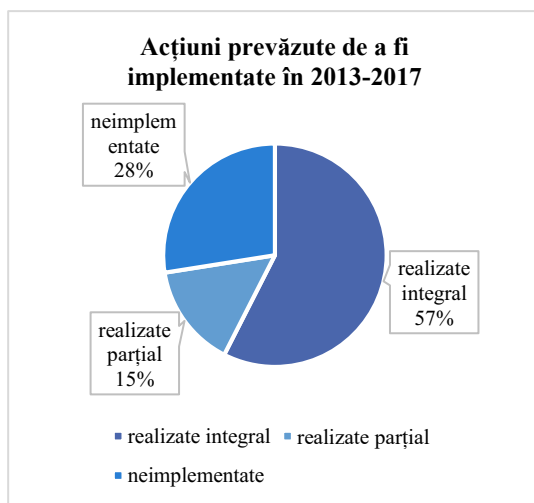
Măsurile adoptate pentru implementarea SIVE și pentru acordarea subvențiilor de către Agenția „Moldsilva” în anii 2022 și 2023 în scopul neadmiterii majorării prețurilor la lemnul de foc comercializat către populație pentru sezonul rece, au avut un impact parțial pozitiv asupra atenuării crizei energetice declanșate. Totuși, pentru a răspunde eficient pe viitor la asemenea crize, sunt necesare îmbunătățiri în gestionarea sistemului, în monitorizarea și coordonarea acestuia.

Gestionarea deșeurilor

Domeniul gestionării deșeurilor este caracterizat de o infrastructură practic inexistentă, de stagnare și de lacune semnificative în cadrul normativ și cel financiar. În contextul unei creșteri alarmante a volumului de deșeuri, problema devine din ce în ce mai presantă și necesită intervenții urgente.

Procesul de gestionare a deșeurilor⁵³ în Republica Moldova este organizat după modelul economiei lineare, care include principiul *extrage – produce – consumă – depozitează*, fiind axat preponderent pe depozitarea deșeurilor, iar ponderea deșeurilor municipale colectate constituie 65% din totalul deșeurilor depozitate. În domeniul gestiunii deșeurilor sunt implicați mai mulți actori: Parlamentul, Guvernul,

Diagrama nr. 5

Ministerul Mediului, Agenția de Mediu (AM), Inspectoratul pentru Protecția Mediului (IPM), autoritățile administrației publice locale (AAPL), precum și agenții economici implicați în etapele procesului sub diferite forme (colectorii, valorificatorii etc).

Curtea de Conturi constată, că activitățile din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de gestionare a deșeurilor pentru anii 2013-2027⁵⁴ nu au fost implementate integral, nivelul total de realizare constituind 65% (Diagrama nr.5).

Nivelul redus de implementate a Planului de acțiuni este cauzat inclusiv de tergiversarea creării cadrului normativ exhaustiv necesar pentru dezvoltarea domeniului de gestionare a deșeurilor în contextul implementării Legii

nr. 209/2016, urmând a fi elaborate și aprobate un șir de acte normative în domeniu, care să asigure funcționarea unui sistem integrat de gestionare a deșeurilor.

Problema gestiunii deșeurilor a devenit o prioritate a Agendei Mondiale. Astfel, în cadrul forumului internațional al ONU din 2015, au fost stabilite 17 obiective de dezvoltare durabilă, o parte din care țintesc nemijlocit utilizarea durabilă, economia circulară, reciclarea și conservarea, elemente de bază ale unui sistem integrat de management al deșeurilor. Monitorizarea implementării politicilor și raportarea rezultatelor privind gestiunea deșeurilor include trei ODD⁵⁵, cu urmărirea a 12 indicatori de monitorizare. Conform primului Raport de progres⁵⁶ din 2023, autoritățile naționale au raportat că, la momentul actual, dispun de informații complete doar pentru 2 indicatori⁵⁷, pentru alți 10 indicatori informațiile sunt limitate sau nu există. Este necesar de a întreprinde măsuri pentru dezvoltarea sistemului de indicatori aferenți ODD, precum și pentru integrarea acestora în instrumentele de raportare de către gestionarii deșeurilor în SIA MD.

⁵³ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1250/hotararea-nr-57-din-18-decembrie-2023-cu-privire-la

⁵⁴ Hotărârea Guvernului nr. 248/2013 cu privire la aprobarea Strategiei de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027.

⁵⁵ ODD 9: Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației; ODD 11: Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile; ODD 12: Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile.

⁵⁶ Raportul de progres privind implementarea Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030 în RM, https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/raport_de_progres_odd_2023_vf_15_09_2023_final.pdf.

⁵⁷ 12.4.1. – gradul de respectare a obligațiilor de raportare pe acorduri/angajamente internaționale semnate de Republica Moldova privind substanțele chimice periculoase și deșeurile, și 12.4.2.b – proporția deșeurilor periculoase reciclate, eliminate sau depozitate la gunoște din totalul deșeurilor periculoase formate.

Acoperirea cu servicii de salubritate în localitățile urbane din Republica Moldova constituie 100%, iar în localitățile rurale – în medie, 38%, acoperirea sub 10% a localităților rurale fiind înregistrată în 7 raioane. Prin urmare, în total, în țară sunt deservite cu servicii de salubritate 621 de localități, din totalul de 1532 de localități din țară, ceea ce reprezintă 40,54% din localitățile Republicii Moldova. Ca urmare, rămâne a fi semnificativ numărul populației care nu beneficiază de servicii de colectare a deșeurilor.

Capacitățile instituționale ale tuturor părților cu responsabilități în domeniul gestiunii deșeurilor sunt insuficiente pentru implementarea unui sistem de management integrat al deșeurilor.

Astfel,

- deși, potrivit obiectivelor strategice, urmau a fi create 4-6⁵⁸ puncte de colectare la nivel regional, în ultimii 4 ani pe teritoriul APL nu a fost creat niciun sistem regional de colectare și transportare a deșeurilor;
- APL nu au elaborat și nu au implementat un sistem integrat de colectare separată a deșeurilor specifice (bateriile și acumulatorii, deșeurile de echipamente electrice și electronice, uleiurile uzate, cauciucurile uzate și ambalajele);
- nu au fost dezvoltate capacități de prelucrare, tratare și eliminare a deșeurilor care să corespundă standardelor internaționale;
- în ariile protejate de stat, zonele de protecție a surselor de apă și în bazinele de apă sunt abandonate haotic deșeurile provenite din construcții și demolări, dejecțiile animaliere, deșeurile de producție și cele menajere.

Cantitatea de deșuri colectată separat pe teritoriul țării, pe categorii de deșuri: hârtie, metal, plastic și sticlă, și, respectiv, reciclată este ne semnificativă comparativ cu cantitățile generate și eliminate la depozite și gunoiști.

Autoritățile au început într-un ritm lent realizarea Proiectului național „Managementul deșeurilor solide”, întârzierea oferind posibilitatea de a efectua actualizări la documentele de implementare corespunzătoare situației actuale din țară. Totodată, autoritățile publice locale, în condițiile evoluțiilor lente de demarare și implementare a sistemului integrat de management al deșeurilor, au identificat de sine stătător soluții, apelând la instrumentele financiare atât naționale, cât și externe.

La momentul efectuării auditului, obiectivele **Proiectului național „Managementul deșeurilor solide”** nu erau îndeplinite, iar Republica Moldova a plătit comisioane de angajament de 145 mii euro fără a avansa în realizarea activităților prevăzute. În vederea asigurării implementării proiectului respectiv, autoritățile au inițiat proiectul-pilot pentru Regiunea 5 (raioanele: Nisporeni, Ungheni și Călărași), realizând mai multe acțiuni de pregătire a sistemului instituțional, cadrului normativ, instrumentarului financiar, însă demararea proiectului întârzie.

Lipsa unor reglementări legale detaliate, aprobarea Regulamentului privind depozitarea deșeurilor⁵⁹ cu o întârziere de 6 ani, existența unor prevederi generale în domeniul depozitării deșeurilor au contribuit direct la exploatarea depozitelor de deșuri neautorizate și neconforme, precum și la menținerea fenomenului de creare a depozitelor necontrolate. Analiza datelor IPM pentru anii 2016-2021 denotă că numărul acestor gunoiști este în creștere, de la 3 200 în anul 2016 până la 3 813 în anul 2021, sau cu 613

⁵⁸ Pct. 5 din Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 248 din 10.04.2013.

⁵⁹ Hotărârea Guvernului nr. 939 din 29.11.2023 privind depozitarea deșeurilor.

unități mai mult, iar suprafața acestora a crescut de la 386,4 ha în anul 2016 până la 1 241,2 ha în anul 2021, sau de peste 2 ori (+854,8 ha).

Procedurile de autorizare a activităților de gestionare a deșeurilor sunt complexe, ceea ce-i determină, pe gestionarii de depozite să activeze în afara cadrului legal. Ca rezultat, doar 4 din totalul de 1131 de depozite de deșeuri sunt autorizate. Cele 4 depozite autorizate corespund parțial cerințelor tehnice pentru depozitele de deșeuri, fiind dotate neuniform. Totodată, din totalul acestora, 39,8% (163) sunt amplasate contrar prevederilor cadrului normativ regulator, în zonele de protecție a corpurilor de apă, iar 287 - la o distanță mai mică de 500 m față de sectorul locativ.

Tergiversarea întreprinderii măsurilor de reglementare și organizare a procesului de depozitare coordonată a deșeurilor a determinat colectarea deșeurilor în depozite aflate la limita de acumulare și nemonitorizarea adecvată a depozitelor lichidate.

Nici AM, nici IPM nu dețin informații depline privind gradul de umplere a depozitelor de deșeuri din țară. Astfel, în cazul a 11 raioane din 37 de UTA, nu sunt disponibile informații cu privire la gradul de umplere a depozitelor de deșeuri.

În Republica Moldova până în prezent nu este creat un laborator pentru deșeuri, prelevarea probelor fiind efectuată de unul din laboratoarele de referință de mediu, a cărui activitate necesită investiții în scopul dotării corespunzătoare cu echipamente moderne, pentru a face față provocărilor în domeniul mediului.

Nu sunt respectate standardele de protecție a mediului în cazul creării unor depozite de deșeuri noi, ceea ce duce la un număr mare de incendii în cadrul depozitelor. Astfel, cele mai multe incendii au fost înregistrate în anul 2020 (1962 de incendii). Sub aspectul teritorial, în perioada 2016-2022, cele mai multe incendii ale depozitelor de deșeuri au avut loc în mun. Chișinău, mun. Bălți, Soroca și Edineț.

Tarifele pentru colectarea, transportul și evacuarea deșeurilor variază semnificativ, fără modificări pe parcursul mai multor ani. Prețurile pentru populație variază între 6,05 și 50 lei, iar

întreprinderile municipale de salubritate se confruntă cu dificultăți financiare și valori negative la capitalul propriu. Datoriile acestora au crescut, atingând peste 1 miliard lei la finele anului 2022.

Curtea de Conturi menționează că investițiile în infrastructura de gestionare a deșeurilor sunt esențiale pentru remedierea deficiențelor și conformarea cu cerințele directivelor Uniunii Europene în domeniu.

Deși, domeniul de gestionare a deșeurilor este unul complex și se confruntă cu insuficiența resurselor financiare pentru dezvoltare, pe parcursul anilor 2016-2022 au fost înregistrate și tendințe pozitive, precum:

- numărul populației care beneficiază de servicii de salubritate este în creștere cu 15%, față de anul 2016, la finele anului 2020 constituind 52,6%;
- dotarea operatorilor serviciilor de salubritate cu vehicule cu destinație specială este în creștere cu 30,7% (+229 de mijloace);
- numărul operatorilor autorizați în domeniul tratării deșeurilor a crescut de la 2 în anul 2016 până la 16 în anul 2022.

Factorii de decizie, responsabili de managementul deșeurilor, urmează să-și consolideze eforturile pentru dezvoltarea capacităților instituționale, în scopul creării unei infrastructuri eficiente de gestionare a deșeurilor, precum și în scopul valorificării resurselor financiare alocate pentru dezvoltarea domeniului, în special, a resurselor alocate de partenerii externi.

Domeniul locativ-comunal

Serviciile publice de gospodărie comunală reprezintă un sector important al economiei naționale care îmbunătățesc condițiile de trai ale cetățenilor.

Întreprinderile din domeniul gospodăriei comunale sunt entități fondate de către Consiliile locale ale unităților administrative teritoriale (UAT) cu scopul realizării activităților de interes local în domeniile: locuințelor, protecției mediului, gestiunii deșeurilor, amenajării și salubrității teritoriului, prestării serviciilor comunale și relațiilor cu furnizorii. Conform datelor din Registrul patrimoniului public al Agenției Proprietății Publice, pe teritoriul țării sunt înregistrate cca 308 entități din domeniul gospodăriei comunale. În cadrul auditului au fost supuse verificării 8 entități din domeniul gospodăriei comunale care, la situația din 31.12.2023, gestionau patrimoniu în valoare totală de **1,11 miliarde lei**⁶⁰.

Curtea de Conturi a concluzionat că managementul financiar al întreprinderilor din domeniul gospodăriei comunale conține deficiențe și erori semnificative privind gestionarea resurselor financiare, care se exprimă prin: administrarea neconformă a veniturilor din activitatea economică, prin neîntreprinderea unor măsuri suficiente în vederea recuperării creanțelor; nerespectarea cadrului normativ la stabilirea costurilor reglementate prin tarif și plății de locațiune, la organizarea și desfășurarea achizițiilor publice, executarea investițiilor și reparațiilor capitale și la determinarea plăților salariale; înregistrarea eronată a tranzacțiilor economice, ceea ce a influențat rezultatul financiar al întreprinderilor și caracteristicile calitative ale informațiilor din situațiile financiare.

Fondatorii entităților auditate au respectat prevederile normative la delegarea serviciilor comunale entităților fondate, însă *Legea serviciilor publice de gospodărie comunală nr.1402 din 24.10.2002 conține prevederi ambigue cu privire la condițiile de organizare a serviciilor publice de gospodărie comunală*. Astfel, prevederile art.17 alin.(1), care menționează că gestionarea acestor servicii se organizează și se realizează prin gestiune directă sau prin gestiune delegată, iar alegerea formei de gestionare se efectuează prin decizia autorităților publice locale (APL), vin în contradicție cu prevederile art.21 alin.(2), prin care se stabilește că delegarea gestiunii serviciilor publice de gospodărie comunală către operatori se va face în condiții de transparență, prin licitație publică organizată conform legii și doar în cazul operatorilor serviciilor publice de alimentare cu apă și de canalizare, cu capital social public majoritar, delegarea gestiunii serviciilor poate fi atribuită direct acestora.

Procedurile privind achiziționarea bunurilor, serviciilor și lucrărilor s-au executat cu abateri de la cadrul normativ, fiind admise neconformități la organizarea achizițiilor și executarea acestora, fapt ce a condiționat în unele cazuri *efectuarea cheltuielilor neregulamentare, precum și situații ce denotă suspiciuni de fraudă*.

Astfel,

- întreprinderile nu au realizat măsuri suficiente privind gestionarea conformă a creanțelor și datoriilor, situația având impact asupra încasării și recuperării creanțelor aferente serviciilor prestate (20,77 milioane lei) și reflectării conforme a datoriilor (225 milioane lei);

⁶⁰ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1274/hotararea-nr41-din-26-iulie-2024-cu-privire-la-raportul

- întreprinderile nu au administrat conform contractele de locațiune/patrimoniul gestionat, ceea ce a dus la ratarea veniturilor de minimum 631,84 mii lei;
- unele întreprinderi nu au asigurat planificarea și executarea conformă a investițiilor și reparațiilor capitale, fapt care a determinat raportarea neconformă a acestora, acceptarea unor volume exagerate, neexecutate, în sumă totală de 778,5 mii lei, precum și aplicarea neconformă a scutirii de TVA în valoare de 4,45 milioane lei;
- aplicarea neconformă a prevederilor cadrului normativ în vigoare și lipsa unui control riguros din partea organelor de conducere ale întreprinderilor auditate au condiționat majorarea neregulamentară la unele entități a cheltuielilor de salarizare cu 1,38 milioane lei;
- entitățile supuse auditului nu țin contabilitatea costurilor de producție și nu calculează costul serviciilor prestate, ci le reflectă direct la cheltuielile întreprinderii.

Managementul gestionării patrimoniului întreprinderilor din domeniul gospodăriei comunale nu întrunește rigorile cadrului legal, acesta fiind afectat de nereguli și deficiențe, care se exprimă prin neînregistrarea conformă a drepturilor de proprietate și de gestiune a patrimoniului, nedeținerea documentelor confirmative aferente unor bunuri patrimoniale, nefinalizarea proceselor de delimitare a patrimoniului și de transmitere a terenurilor, ceea ce duce la denaturarea situațiilor financiare ale întreprinderilor și generează riscuri de pierdere a patrimoniului statului.

Situațiile constatate au fost condiționate de un deficit de reguli, proceduri și de lipsa activităților de control eficiente aferente procesului de gestionare a resurselor financiare și a patrimoniului public, precum și de responsabilitatea insuficientă a factorilor de decizie la exercitarea atribuțiilor funcționale.

Domeniul agriculturii

Implementarea în perioada 2016-2023 a **Proiectului „Livada Moldovei”** a adus numeroase beneficii directe cetățenilor Republicii Moldova, care au obținut acces la un șir de produse agricole alimentare sănătoase, proaspete și de înaltă calitate⁶¹. Concomitent, a fost asigurat sprijinul comunităților locale prin dezvoltarea capacităților de valorificare a potențialului agricol al regiunilor, contribuirea directă la promovarea turismului rural, oferind cetățenilor noi oportunități de angajare și venituri suplimentare în sector. Totodată, în cadrul auditului au fost constatate unele deficiențe și neconformități în procesul de organizare și realizare a Proiectului⁶².

Proiectul este conceput ca o linie de creditare, în care Guvernul contractează împrumut de stat de la Banca Europeană de Investiții (BEI) pentru recreditarea, în condiții avantajoase, a persoanelor juridice publice și private, care implementează proiecte investiționale în domeniul sectorului horticola.

Costul total al Proiectului a fost estimat de către BEI la **300 milioane euro**, din care: **120 milioane euro** (40%) reprezintă creditul BEI oferit Guvernului Republicii Moldova pentru recreditarea, în condiții avantajoase, a persoanelor juridice publice și private, care implementează proiecte investiționale în sectorul horticola, conform cerințelor aprobate de către BEI și, respectiv, **180 milioane euro** (60%) – contribuția proprie a beneficiarilor eligibili din cadrul Proiectului, în mărime de cel puțin 50% din valoarea totală a fiecărui subproiect.

Totodată, potrivit Contractului de finanțare, Guvernul și-a asumat responsabilitatea de a finanța din bugetul de stat valoarea totală a cheltuielilor aferente dotării cu resurse adecvate și personal calificat a Unității de implementare a Proiectului, pe toată durata de executare a acestuia. În acest sens, în perioada anilor 2016-2023, Unitatea de implementare a Proiectului a fost finanțată din bugetul de stat cu suma de 78,4 milioane lei.

Proiectul a fost lansat oficial la 27.05.2016 și inițial urma să fie implementat până la 31.01.2023. Ulterior, Parlamentul Republicii Moldova a ratificat amendamentele la Contractul de finanțare, propuse de Guvern și acceptate de BEI, prin care a extins criteriile de eligibilitate a Proiectului, de la sectorul horticola la întreg sectorul agroalimentar, precum și a prelungit termenul limită de implementare a acestuia până la 31.01.2027.

La situația din 31.12.2023, valoarea totală a celor **514 subproiecte investiționale finanțate** în cadrul Proiectului a însumat **197,5 milioane euro**, dintre care: **90,4 milioane euro (45,8%)** reprezintă valoarea creditului BEI și, respectiv, **107,1 milioane euro (54,2%)** – valoarea contribuției proprii a beneficiarilor (inclusiv contribuția istorică și cea viitoare).

Constatările de audit indică influențele directe ale unor factori obiectivi și subiectivi ce au constrâns eventualul impact pozitiv în realizarea obiectivelor Proiectului la anumite etape. Astfel, activitățile de audit denotă că acțiunile întreprinse de către MAIA și Unitatea de implementare în vederea asigurării unui management adecvat al Proiectului au fost, în unele aspecte, deficitare și neconforme. Cauzele acestor nereguli și disfuncționalități se desprind din ambiguitatea cadrului de reglementare a Unității de implementare, prezența carențelor legate de organizarea și executarea activităților, ținerea evidenței

⁶¹ Raportul final al asistenței tehnice oferite în implementarea Proiectului „Livada Moldovei” din 02.08.2022.

⁶² https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1255/hotararea-nr14-din-11-aprilie-2024-cu-privire-la-raportul

contabile și raportarea financiară, monitorizarea progresului în cadrul Unității de implementare, precum și de insuficiența monitorizării de către MAIA a realizării obiectivelor Proiectului.

Influența cumulativă a acestor factori a condus la întâzieri considerabile în realizarea activităților planificate, generând nevalorificarea în termen a mijloacelor financiare acordate de către BEI și suportarea unor costuri suplimentare din bugetul de stat pentru întreținerea Unității de implementare, de circa 20,6 milioane lei, și achitarea comisionului de angajament în sumă de circa 0,6 milioane euro (sau echivalentul a 11,6 milioane lei). Totodată, vrem să atragem atenția asupra unor factori obiectivi ce nu țin de responsabilitatea părților implicate în Proiect, dar au avut un impact asupra desfășurării acestuia, cum ar fi: activitatea în perioada pandemică și starea de urgență în legătură cu războiul din Ucraina.

Implementarea inconsecventă a Proiectului „Livada Moldovei” a avut influențe negative și asupra unor beneficiari finali, care au suportat cheltuieli suplimentare de la majorarea costurilor de deservire a împrumuturilor contractate și creșterea prețurilor la achizițiile de bunuri, lucrări și servicii din cadrul investițiilor implementate.

În vederea menținerii atractivității Proiectului și stimulării în continuare a investițiilor în sectorul horticol, statul a contribuit indirect în cadrul Proiectului cu alte 596,9 milioane lei, inclusiv prin acordarea facilităților fiscale și vamale pentru importul și/sau livrarea pe teritoriul țării a mărfurilor și serviciilor destinate Proiectului în sumă de 138,7 milioane lei, subvenționarea investițiilor efectuate – 412,8 milioane lei, subvenționarea dobânzilor achitate conform contractelor de credit încheiate – 45,4 milioane lei și, respectiv, scutirea de TVA pentru livrările de bunuri și servicii din cadrul Proiectului, care nu a putut fi cuantificată de către audit.

Implementarea lentă a unor activități din cadrul Proiectului a influențat majorarea costurilor de deservire a împrumuturilor contractate și creșterea prețurilor la achizițiile de bunuri, lucrări și servicii în cadrul subproiectelor investiționale implementate, consecințele fiind resimțite de beneficiarii finali ai Proiectului.

Indici de fraudă și corupție

Curtea de Conturi are responsabilitate comună cu alte instituții publice în ceea ce privește prevenirea și detectarea fraudei și a oricăror alte activități ilegale, precum corupția, care pot prejudicia interesele financiare ale statului. Auditul constată indicatorii de fraudă și corupție prin comunicarea riscurilor asociate acestor fenomene și înaintarea recomandărilor de instituire a unor controale interne temeinice și eficiente.

Cooperarea cu organele de drept în domeniul anticorupție este organizată în conformitate cu Cadrul Declarațiilor Profesionale ale INTOSAI⁶³. **Standardele internaționale stipulează că sarcina principală în prevenirea și detectarea fraudelor revine responsabililor de guvernarea organizațională și de conducerea entității auditate.** În același timp, activitatea de audit public extern se realizează în baza unei evaluări a riscurilor care să permită auditorului obținerea unei asigurări că eventualele daune, cauzate de fraude, pot fi detectate.

În contextul abordării suspiciunilor de fraudă și corupție, Curtea se conduce de Regulamentul privind procedurile aplicate în cadrul Curții de Conturi în cazul identificării/determinării de către auditori a riscului de fraudă/corupție⁶⁴.

Ca urmare a evaluării riscurilor de fraudă și eroare în procesul de administrare a finanțelor și a patrimoniului public, Curtea de Conturi remite organelor de drept, pentru examinare și luare de atitudine conform competențelor atribuite, materialele misiunilor de audit care conțin indici și suspiciuni de fraudă și corupție.

În cazurile identificării în timpul misiunilor de audit a suspiciunilor întemeiate cu privire la existența semnelor unei componente de infracțiune, potrivit prevederilor Codului de procedură penală, CCRM notifică organul de urmărire penală responsabil, în vederea investigării acestora sub aspectul incidenței legii penale.

Astfel, având în vedere aspirațiile de integrare europeană ale țării, conlucrarea dintre Instituția Supremă de Audit și organele de drept în prevenirea fraudei și corupției, este unul din aspectele-cheie abordate în contextul angajamentelor asumate de Republica Moldova în procesul de aderare la Uniunea Europeană.

Pe parcursul perioadei de raportare, ca urmare a evaluării riscurilor privind suspiciunile de fraudă în procesul de administrare a resurselor financiare și a patrimoniului public, CCRM a remis organelor de drept materialele a **14 misiuni de audit**, pe marginea cărora au fost:

- pornite cauze penale – **2** materiale;
- emise refuzuri în pornirea cauzelor penale – **2** materiale;
- materialele pe marginea a **10** rapoarte de audit se află în proces de examinare, termenul de examinare conform informațiilor prezentate de organul de urmărire penală fiind prelungit.

Principalele cazuri de suspiciuni de fraudă care au fost identificate s-au referit la:

- aplicarea cadrului normativ în procedurile de achiziții publice;
- depășirea atribuțiilor de serviciu și excesul de putere;

⁶³ Hotărârea Curții de Conturi nr. 2 din 24.01.2020 „Cu privire la Cadrul Declarațiilor Profesionale ale INTOSAI”, cu modificările și completările ulterioare.

⁶⁴ Hotărârea Curții de Conturi nr.8 din 21.03.2016.

- modul de întrebuințare a unor resurse financiare alocate de la unele componente ale bugetului public național;
- procesul de realizare a parteneriatelor public-private;
- modul de administrare a veniturilor publice;
- modul/procesul de executare a investițiilor capitale;
- preinsele acțiuni ilegale ale factorilor de decizie din cadrul unor instituții publice;
- administrarea patrimoniului public.

Un alt aspect al activității ține de monitorizarea materialelor remise organelor de drept în baza rezultatelor misiunilor de audit public, desfășurării investigărilor penale pornite și a deciziilor adoptate. Pentru a asigura finalitatea cauzelor pornite în baza materialelor sale, Curtea de Conturi participă în calitate de parte în diferite procese judecătorești.

În perioada de raportare, Curtea de Conturi, în calitate de parte procesuală, a participat în mai multe litigii judiciare. Astfel, în funcție de obiectul examinării, acestea se referă la:

- **cauze de contencios administrativ**⁶⁵ – 5 cauze, din care una în Curtea Supremă de Justiție, s-a soldat cu hotărâre irevocabilă și definitivă în beneficiul CCRM, una s-a soldat cu hotărârea instanței de fond în favoarea Curții de Conturi, iar alte trei cauze pendinte în instanța de fond;
- **cauze civile** – o cauză privind apărarea onoarei și demnității în curs de examinare în instanța de fond, Curtea de Conturi având calitatea de intervenient accesoriu;
- **cauze penale** – doua cauze⁶⁶ pornite în baza Rapoartelor de audit, din care o cauză penală intentată unei persoane cu funcție de răspundere, pe care a fost pronunțată sentința în instanța de fond, iar o cauză penală, în cadrul căreia se examinează și acțiunea civilă (cu privire la încasarea de la inculpați a prejudiciului cauzat statului), se află la etapa de cercetare judecătorească.

În altă ordine de idei, deși dosarele examinate cu participarea CCRM în calitatea de parte procesuală s-au soldat cu hotărâri ale instanțelor de judecată prin care au fost menținute în vigoare actele contestate ale Curții, fiind calificate ca întemeiate și legale, este de menționat faptul că atragerea Curții de Conturi în cauze de contencios administrativ se soldează cu cheltuieli bugetare suplimentare exprimate prin implicarea angajaților CCRM, entităților auditate, instanțelor de judecată, cât și a altor entități, în acțiuni altele decât cele prevăzute de activitatea de bază.

În acest context subliniem și faptul că contestarea în procedură administrativă a actelor CCRM privind activitatea de audit este o procedură în sine improprie și inoportună în raport cu recomandările sale, care prin definiție reprezintă sugestii, propuneri de îmbunătățire a activității entităților auditate. Or, deși CCRM este o instituție publică, nu activează într-un regim de putere publică în sensul clasic al art.8 din Codul administrativ.

Un raport de audit al CCRM, emis în scop de îmbunătățire a situațiilor constatate, nu poate fi catalogat drept act administrativ, pentru a fi atacat în procedura contenciosului administrativ, însă entitățile auditate fac uz de drepturile procesuale respective, iar uneori, cu rea credință, în scopul evitării eliminării deficiențelor constatate, întreprind tentative sistematice de a suspenda executarea recomandărilor auditului public extern și/sau anularea acestora. O atare situație, privită prin prisma independenței

⁶⁵ Hotărârea Curții de Conturi nr.1 din 24.01.2020 cu privire la aprobarea Raportului auditului conformității încheierii și executării prevederilor Contractului de parteneriat public-privat pentru concesionarea activelor Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”; Hotărârea Curții de Conturi nr.4 din 07.02.2024 cu privire la Raportul de audit al conformității privind gestionarea patrimoniului public și a resurselor financiare de către IMSP Institutul Oncologic în anii 2022-2023 (9 luni); Hotărârea Curții de Conturi nr.2 din 30.01.2024 cu privire la Raportul auditului conformității asupra activității Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă.

⁶⁶ Conform art.329 alin.(1) din Codul penal al Republicii Moldova.

CCRM garantate de art. 3 alin. (2) din Legea nr. 260/2017 și celor stipulate în SIA INTOSAI - **Declarația de la Lima**, precum și în **Declarația de independență de la Mexic**, denotă o ingerință directă în activitatea CCRM, fapt ce afectează grav independența Curții în calitatea sa de unică Instituție Supremă de Audit a Republicii Moldova care realizează auditul public extern.

Totodată, aflarea materialelor în curs de examinare pe un termen de circa 3-6 ani, duce la pierderea actualității și relevanței recomandărilor Curții, ceea ce face imposibilă remediarea deficiențelor constatate, fapt cauzat și de schimbările din cadrul legal și de reorganizările instituționale și structurale.

Circumstanțele expuse urmează a fi reținute de legiuitor în vederea identificării unei oportunități/posibilități de modificare a cadrului normativ existent în partea ce se referă la exceptarea hotărârilor Curții de Conturi aferente activității de audit din categoria actelor administrative.

Impactul activității Curții de Conturi

Prin exercitarea întregului spectru de audituri publice externe⁶⁷ și emiterea rapoartelor sale de audit, Curtea de Conturi oferă în mod constant informații despre modul în care se cheltuie banii de către autoritățile publice și despre performanța sectorului public.

În calitate de organ de supraveghere, CCRM tinde să responsabilizeze entitățile auditate în vederea eliminării deficiențelor constatate prin participarea activă la discutarea în ședințe publice a rezultatelor de audit, înaintarea recomandărilor de audit către managementul entităților, cu ulterioara monitorizare a implementării acestora și analiza impactului de audit. La fel, participarea la ședințele de examinare a rezultatelor de audit în cadrul Comisiei de control al finanțelor publice (CCFP) și altor Comisii de profil ale Parlamentului, cu prezența factorilor de decizie ai entităților, organelor ierarhic superioare, implică un nivel crescut de atenție din partea celor responsabili de guvernare, care în final influențează impactul activității de audit etc.

Recomandările înaintate au ca scop să ajute entitățile auditate să-și îmbunătățească și să-și consolideze managementul instituțional, să remedieze situația existentă prin eliminarea deficiențelor constatate de audit, să optimizeze gestionarea resurselor în baza principiilor bunei guvernări, prin prisma beneficiilor pentru cetățean și societate. Curtea de Conturi tinde constant să îmbunătățească calitatea recomandărilor formulate și să diminueze numărului acestora, în acest sens fiind la curent cu bunele practici internaționale și organizând sesiuni de instruire axate pe calitatea recomandărilor.

CCRM încurajează entitățile auditate să înlăture operativ disfuncționalitățile și/sau devierile de la aplicarea corectă a normelor contabile, juridice și metodologice. Ca urmare, o parte din lacunele constatate sunt eliminate de entități pe parcursul misiunilor de audit. Astfel, Curtea de Conturi aduce plusvaloare în timp real entităților supuse auditului (*aici și acum*), contribuind la sporirea calității rapoartelor financiare privind executarea bugetelor și gestionarea patrimoniului. În acest context, entitățile auditate au abordat corespunzător problemele identificate, drept rezultat, în perioada septembrie 2023 - septembrie 2024, **pe parcursul misiunilor de audit realizate s-au reușit următoarele:**

evidență contabilă

- efectuarea corectărilor financiar-contabile în valoare de **969 milioane lei**;
- diminuarea valorii creanțelor cu **402,4 milioane lei**;
- înregistrarea în evidența contabilă a patrimoniului, drepturilor și obligațiilor instituțiilor de cercetare absorbite și a bunurilor primite în gestiune, în valoare de **168,69 milioane lei**;
- uniformizarea evidenței contabile aferente normativelor în construcție, în valoare totală de **47,5 milioane lei**;

evaluarea și înregistrarea patrimoniului:

- evaluarea și contabilizarea a **78 de clădiri și 26 de terenuri** la valoarea de piață, însumând **441,7 milioane lei**, precum și a **572 de active** ale moștenirii culturale în valoare de **59,8 milioane lei** până la prezentarea și publicarea rapoartelor financiare;
- evaluarea la valoarea de piață a **92 de clădiri și a 33 de terenuri**;

⁶⁷ AF – audit financiar, AC – audit al conformității, AP – audit al performanței.

- înregistrarea drepturilor patrimoniale asupra a **4 loturi de teren** cu suprafața de **95,5 ha** și a **7 imobile** cu suprafața totală de **681,4 m.p.**;
- transmiterea terenurilor în sumă totală de **39,3 milioane lei** în administrarea Agenției Proprietății Publice;
- completarea Anexei nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr. 161/2019 cu **427 de poziții noi** aferente terenurilor fondului forestier, cu suprafața de **21,6 mii ha**, și ajustarea denumirii gestionarului terenurilor pentru unele poziții;

gestionarea bunurilor publice:

- remiterea de către Agenția Proprietății Publice către MAI a actelor de primire-predare semnate pentru **11 entități** (inclusiv **71 loturi de teren** cu o suprafață de **2 898,2 ha**, evaluate la **122,3 milioane lei**);

sisteme TI de raportare:

- consolidarea rapoartelor prin noul sistem informațional de gestionare a finanțelor publice în modulul „Analiză și statistici”;
- trecerea autorităților publice centrale (APC) la SI „Raportarea financiară a autorităților/instituțiilor bugetare”.

În vederea asigurării unui nivel adecvat de implementare a recomandărilor, conlucrarea dintre Instituția Supremă de Audit și părțile interesate este vitală, iar conștientizarea și asumarea de către managerul entității publice și de către managerii operaționali a responsabilității pentru acțiunile și deciziile luate **ca răspuns la constatările și recomandările de audit**, precum și realizarea măsurilor corective **reprezintă finalizarea ciclului de responsabilitate managerială** pe partea supravegheată de Curtea de Conturi.

În scopul responsabilizării managementului entităților publice auditate, CCRM urmărește și analizează impactul activității sale de audit, care este direct proporțional cu măsurile întreprinse de persoanele responsabile de guvernanta în vederea implementării recomandărilor de audit. Astfel, au fost întreprinse măsuri concrete în vederea ajustării cadrului legal și de reglementare care guvernează activitatea entităților auditate și, în final, pot aduce o schimbare în viața cetățenilor.

Domeniile vizate se referă la:

ajustarea cadrului normativ-metodologic de evidență contabilă și raportare

- au fost aduse în concordanță normele metodologice de raportare BASS și FAOAM cu Normele de raportare ale instituțiilor bugetare;
- a fost reglementat modul de evidență, raportare și încasare a plăților pentru locațiunea terenurilor publice aferente obiectivelor privatizate⁶⁸;
- a fost modificat și completat Planul de conturi contabile în sistemul bugetar și Normele metodologice privind evidența contabilă și raportarea financiară în sistemul bugetar cu reguli de contabilizare a operațiunilor de procurare a bunurilor și serviciilor în valută străină de către autoritățile/instituțiile bugetare, inclusiv instituțiile serviciului diplomatic; cu introducerea a 2 subconturi noi de nivelul II destinate reflectării veniturilor și cheltuielilor din diferențele de curs valutar; cu reguli de înregistrare în evidența contabilă a diferenței de curs valutar apărute între data procurării și data achitării bunurilor/serviciilor în valută.

⁶⁸ Ordinul ministrului finanțelor nr.125/2023 „Cu privire la Modul de achitare și evidență a plăților la bugetul public național prin sistemul trezorerial al Ministerului Finanțelor în anul 2024” (Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 502-504 art.1263 din 28.12.2023).

administrarea sistemului de facilități fiscale

- a fost modificat Ordinul ministrului finanțelor⁶⁹ cu privire la aprobarea Registrului Unic al facilităților fiscale și vamale și a fost aprobat Modul de determinare/estimare a valorilor facilităților fiscale, cu compartimentele TVA și Accize;
- a fost revizuit formularul tipizat al Declarației cu privire la impozitul pe venit pentru agenții economici;

investiții capitale

- a fost aprobată Instrucțiunea privind evaluarea proiectelor de investiții capitale publice⁷⁰;
- a fost abrogat Ordinul ministrului finanțelor nr. 185/2015 cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind managementul proiectelor de investiții capitale;

datoria de stat

- a fost lansată platforma eVMS.md, destinată tranzacționării directe a Valorilor Mobiliare de Stat (VMS) pentru cetățenii Republicii Moldova;
- a fost semnat Amendamentul nr.5 la Contractul de recreditare nr. 6/1 din 9 noiembrie 2016 între Ministerul Finanțelor și Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, prin care a fost reeșalonată datoria cu termenul rambursării expirat. La situația din 30 noiembrie 2023, datorii cu termen de achitare expirat de către Î.S. „Calea Ferată din Moldova” nu se înregistrează;

domeniul sănătății și sectorul social:

- pentru a asigura accesul la tratament cu iod radioactiv în cadrul acordurilor de colaborare cu instituțiile de peste hotare, cu acoperirea cheltuielilor pentru pacient, a fost semnat un Acord de colaborare între IRO Iași și IMSP IO;
- a fost aprobat Conceptul Sistemului Informațional „Registrul Național de Cancer” (SI RNC) și Regulamentul privind modalitatea de ținere a „Registrului Național de Cancer”;
- a fost aprobat Regulamentul resursei informaționale create de Sistemul informațional în domeniul protecției copilului⁷¹;
- în scopul îmbunătățirii proceselor și responsabilizării părților implicate, a fost modificată HG cu privire la Centrul pentru achiziții publice centralizate în sănătate;
- au fost modificate și aprobate unele acte normative privind utilizarea Sistemului Informațional de Management al Dispozitivelor Medicale în cadrul instituțiilor medicale;
- a fost efectuată inventarierea și evaluarea funcționalității dispozitivelor medicale în cadrul instituțiilor medico-sanitare publice;
- a fost modificat Regulamentul sanitar privind aditivii alimentari, ceea ce va asigura evaluarea și revizuirea preparatelor medicamentoase care sunt înregistrate atât în Nomenclatorul de stat al medicamentelor, cât și în listele suplimentelor alimentare;
- a fost modificată Legea cu privire la activitatea farmaceutică și a fost aprobat Regulamentul privind condițiile de licențiere a activității farmaceutice în localitățile rurale;
- au fost elaborate listele dispozitivelor medicale care s-au uzat 100% și nu pot fi supuse reparației și procedurilor de mentenanță, ce urmează a fi casate cu aprobarea Ministerului Sănătății.
- Banca de date statistice „Statbank” a fost completată cu 4 tabele noi cu indicatori privind munca nedeclarată (munca la negru), ocuparea informală și modalitatea de primire a salariului (munca la gri) pentru anii 2019-2022;

⁶⁹ Ordinul ministrului finanțelor nr. 89 din 03.10.2023 cu privire la modificarea Ordinului Ministrului finanțelor nr. 45 din 15 februarie 2018

⁷⁰ Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 474-476, art. 1172 din 13.12.2023.

⁷¹ Hotărârea Guvernului nr.491 din 10.07.2024.

- Inspectoratul de Stat al Muncii (ISM) a întreprins acțiuni de control și monitorizare a procesului de stabilire a indemnizației de șomaj tehnic. De asemenea, au fost efectuate modificări ale cadrului regulator privind obligativitatea furnizării informațiilor către ISM cu privire la agenții economici care au solicitat șomaj tehnic și care vor fi utilizate pentru realizarea controalelor. ISM a efectuat controale prin care s-a constatat achitarea plăților salariale fără a fi reflectate în evidența contabilă, în urma cărora au fost întocmite procese-verbale de control și procese-verbale cu privire la contravenție, care au fost remise spre examinare conform competenței. De asemenea, în perioada 30.10.2023 - 01.12.2023 au fost efectuate 206 controale inopinate, ca rezultat fiind depistate 101 persoane care activau la negru;
- a fost modificată HG cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare;
- a fost modificată Legea privind asigurarea activității Președintelui Republicii Moldova referitor la stabilirea și achitarea pensiilor persoanelor care au ocupat funcția de Președinte al Republicii Moldova;
- au fost modificate condițiile de stabilire și acordare a ajutorului social și a ajutorului pentru perioada rece a anului;
- au fost examinate listele contribuabililor care au achitat dividende în adresa fondatorilor și nu au reflectat reținerea impozitului pe venit din IALS, în urma căruia a fost calculat suplimentar la buget impozitul pe venit reținut din suma dividendelor achitate în valoare totală de 1,3 milioane lei;
- au fost identificați 37 de contribuabili care desfășoară activități profesionale în domeniul justiției și care au obligația de a calcula și achita contribuții la bugetul asigurărilor sociale de stat, dar nu s-au conformat benevol;
- au fost elaborate și aprobate procedurile privind accesul la măsurile de ocupare a forței de muncă⁷²;
- a fost instituită Comisia de determinare a cantității și valorii donațiilor și ajutoarelor umanitare primite în vrac pentru gestionarea crizei refugiaților;
- a fost aprobat Regulamentul de organizare și funcționare a Centrului de plasament temporar pentru persoane strămutate de pe teritoriul altor state, normele de personal și mecanismul de finanțare (Ordinul MMPS nr. 182 din 20 decembrie 2023);
- au fost aprobate modificările la Legea nr.75/2015 cu privire la locuințe;

executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală

- a fost dat în exploatare Sistemul Informațional Automatizat „Asigurarea Obligatorie de Asistență Medicală”, al cărui scop este de a asigura procesul de evidență a statutului persoanelor în cadrul sistemului de asigurări și de a asigura accesul la servicii medicale garantate de stat;
- a fost inițiat procesul de modificare a Regulamentului privind înregistrarea populației la medicul de familie din IMS care prestează asistență medicală primară în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală și a Regulamentului cu privire la modul de gestionare și actualizare a Listelor de așteptare pentru tratament costisitor în cadrul programelor speciale de activitate spitalicească;

⁷² Hotărârea Guvernului nr. 46 din 24.01.2024 cu privire la modificarea unor hotărâri ale Guvernului (acces la măsurile de ocupare a forței de muncă).

- au fost evaluate 22 de instituții medicale prestatoare de asistență medicală primară, inclusiv Listele de capitație a medicului de familie/persoane înregistrate în lista medicului de familie, corectitudinea înregistrării pacienților la medicul de familie;
- au fost prevăzute reguli noi de prescriere și eliberare a medicamentelor și dispozitivelor medicale compensate, precum și obligațiunile contractuale noi pentru prestatorii de servicii farmaceutice legate de digitalizarea procesului prin intermediul SIA „e-Rețeta”, ceea ce va asigura prescrierea, evidența și accesul cetățenilor la medicamente și dispozitive medicale compensate;
- a fost asigurată consemnarea rezultatelor negocierilor cu prestatorii de servicii medicale, ceea ce a asigurat transparența procesului de contractare, raportare și achitare a serviciilor medicale în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală;

domeniul educației

- a fost modificată HG privind finanțarea în bază de cost standard per elev a instituțiilor de învățământ primar și secundar general din subordinea autorităților publice locale de nivelul al doilea⁷³;
- a fost revizuit cadrul normativ aferent aprobării taxelor de studii în bază de contract din instituțiile de învățământ profesional tehnic care activează în regim de autogestiune financiar-economică⁷⁴;
- a fost elaborat și transmis spre avizare și expertizare, autorităților competente, proiectul de hotărâre cu privire la încadrarea absolvenților programelor de studii profesionale tehnice și superioare în câmpul muncii;
- a fost elaborat și transmis spre avizare proiectul de Hotărârea cu privire la plasarea în câmpul muncii a absolvenților instituțiilor de învățământ superior și profesional tehnic postsecundar și postsecundar non terțiar de stat;

sisteme TI

- a fost aprobat Regulamentul cu privire la crearea și funcționarea ghișeului unic pentru eliberarea actelor permissive în domeniul transportului naval din cadrul Agenției Navale a Republicii Moldova;
- a fost aprobat Regulamentul cu privire la utilizarea sistemului informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor permissive, care include și procedurile utilizatorului;
- a fost aprobat Regulamentul cu privire la procedura de recepționare și examinare a cererilor privind eliberarea, prelungirea și reperfectarea actelor permissive, care fac parte din categoria licențelor, în cadrul Departamentului licențiere, monitorizare și control;
- datele migrate din SI „e-Licențiere”, deținut de Agenția Servicii Publice, au fost disponibilizate pentru utilizare în cadrul procesului de gestionare a actelor permissive și se regăsesc în Registrul actelor permissive, date publice care pot fi vizualizate prin accesarea link-ului <https://date.gov.md/open/permissive-acts>
- au fost revizuite și actualizate ghidurile pentru toate tipurile de procese/scenarii aplicate în cadrul emiterii actelor permissive. Ghidurile actualizate sunt plasate la secțiunea „Ajutor” din SIA GEAP, la care au acces toți utilizatorii Back office ai sistemului;
- a fost elaborat Ghidul „Contul corporativ al solicitantului”;

⁷³ Hotărârea Guvernului nr. 1026/2023.

⁷⁴ Hotărârea Guvernului nr.759/2023.

domeniul mediului

- au fost ajustate prevederile Legii privind protecția mediului înconjurător cu prevederile Legii privind evaluarea impactului asupra mediului și ale Legii privind expertiza ecologică;
- au fost aduse în concordanță prevederile Legii apelor și Legii privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător, în vederea eliminării contradicțiilor privind eliberarea autorizației de mediu pentru folosința specială a apei;

sectorul energetic:

- au fost operate modificări la Legea privind achizițiile în sectoarele energiei, apei, transporturilor și serviciilor poștale, asigurând astfel transpunerea totală a Directivei 2014/25/UE Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile efectuate de entitățile care își desfășoară activitatea în sectoarele apei, energiei, transporturilor și serviciilor poștale și de abrogare a Directivei 2004/17/CE, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 94 din 28 martie 2014, cu modificările operate prin Regulamentul delegat (UE) 2017/2364 al Comisiei din 18 decembrie 2017 de modificare a Directivei 2014/25/UE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește pragurile de aplicare pentru procedurile de atribuire a contractelor de achiziții publice.

Deși au fost înregistrate progrese semnificative, există încă situații în care conducerea unor instituții nu implementează recomandările de audit, manifestând un interes scăzut pentru soluționarea problemelor identificate. Rezultatele viitoare depind de respectarea de către managementul fiecărei entități publice a legilor care definesc responsabilitățile privind planificarea, aprobarea și gestionarea bugetului, administrarea patrimoniului și utilizarea eficientă a resurselor.

Controlul parlamentar realizat prin intermediul Curții de Conturi

CCRM joacă un rol esențial în responsabilizarea managerială a autorităților administrației publice, contribuind la supravegherea eficientă a utilizării resurselor publice. Locul și rolul Curții de Conturi în sistemul de asigurare a responsabilității manageriale, precum și ***impactul activității Curții de Conturi depinde în mod direct de nivelul de utilizare a rezultatelor activității de audit de către Parlament.***

În cadrul procesului de supraveghere parlamentară, rezultatele auditurilor sunt transmise Parlamentului, în special Comisiei de control al finanțelor publice (CCFP), Comisiei economie, buget și finanțe și altor comisii de profil. Aceste rapoarte sunt folosite pentru informare, examinare în audieri publice și luarea deciziilor legislative.

În perioada septembrie 2023 – septembrie 2024, CCFP a examinat 27 de rapoarte aprobate de CCRM, în cadrul unor ședințe publice cu participarea reprezentanților Curții de Conturi și ai entităților auditate. Ca urmare a acestor audieri, au fost emise rapoarte ale Comisiei care includ decizii privind condițiile și termenele de raportare a acțiunilor întreprinse în vederea implementării recomandărilor de audit public extern de către entitățile vizate. Pentru a facilita procesul de monitorizare Curtea de Conturi a prezentat Comisiei informații privind nivelul de implementare și acțiunile întreprinse de entități în vederea remedierii situațiilor atestate cu eliminarea deficiențelor constatate de audit.

În perioada de raportare, unele rapoarte de audit ale Curții de Conturi au fost examinate și în cadrul Comisiei protecție socială, sănătate și familie⁷⁵, precum și în cadrul Comisiei economie, buget și finanțe⁷⁶.

Prin examinarea în cadrul CCFP a rezultatelor misiunilor de audit financiar obligatoriu realizate de CCRM se exercită controlul parlamentar asupra executării BS, BASS și FAOAM, precum și asupra bugetelor consolidate ale ministerelor și ale altor autorități, cu accent pe fiabilitatea, precizia, plenitudinea și conformitatea cu procedurile/legile aplicate, inclusiv asupra evaluării gradului în care bugetele au fost executate în scopurile indicate la adoptarea acestora.

O practică pozitivă, menținută pentru al treilea an consecutiv, este examinarea rapoartelor de audit privind executarea bugetului de stat, a bugetului asigurărilor sociale de stat și a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în ședințele plenare ale Parlamentului, în paralel cu rapoartele Guvernului. În urma acestor audieri, Parlamentul emite hotărâri care reflectă starea actuală a situației financiare și propune recomandări concrete Guvernului, încheind astfel exercițiul bugetar.

Curtea de Conturi este aliniată la principiile Documentului SIGMA nr. 54, care subliniază rolul instituțiilor supreme de audit în furnizarea de rapoarte independente și obiective privind utilizarea resurselor financiare și gestionarea activelor statului. Aceste rapoarte sunt instrumente esențiale pentru Parlament în efortul de îmbunătățire a cadrului legal și de exercitare a funcției de control parlamentar.

⁷⁵ Rapoartele auditului financiar asupra Rapoartelor Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor obligatorii de asistență medicală în anul 2023.

⁷⁶ Raportul auditului financiar privind executarea bugetului de stat în anul 2023.

Sugestii Legislativului

Curtea de Conturi, în calitatea sa de instrument al controlului parlamentar, susține consolidarea colaborării cu Legislativul pentru a omite deficiențele în gestionarea resurselor publice și pentru a responsabiliza entitățile beneficiare.

Conform bunelor practici, rapoartele anuale de audit ale Curții de Conturi se examinează de organele Legislative până la sfârșitul anului curent, înainte de aprobarea Bugetului de Stat pentru anul următor. Această practică oferă Legislativului pârghii necesare pentru responsabilizarea managementului entităților publice prin ajustarea alocărilor bugetare și corecții necesare. În ultimii ani, comunicarea dintre Parlament și Curtea de Conturi s-a îmbunătățit considerabil și considerăm vitală continuarea acestei colaborări în viitor.

Prezența membrilor Guvernului și a reprezentanților agențiilor subordonate la ședințele publice ale Plenului Parlamentului permite un dialog deschis și direct între toate părțile implicate în proces, facilitând astfel obținerea răspunsurilor necesare de către aleșii poporului.

Faptul că Parlamentul ia act de Raportul anual al Curții de Conturi printr-o hotărâre emisă constituie un instrument important pentru responsabilizarea entităților guvernamentale să implementeze recomandările Curții de Conturi pentru a îmbunătăți gestionarea resurselor publice.

În acest context, venim cu următoarele sugestii:

- continuarea și dezvoltarea practicii de examinare publică a Rapoartelor Curții de Conturi, în cadrul ședințelor Comisiei control al finanțelor publice și a altor comisii parlamentare permanente, precum și în cadrul ședințelor ordinare ale Legislativului, cu participarea auditorilor, entităților auditate, reprezentanților mass-media și societății civile, în vederea consolidării responsabilităților pentru implementarea eficace a politicilor bugetar –fiscale de către subiecții auditați;
- monitorizarea și examinarea acțiunilor întreprinse de către Guvern în vederea asigurării, de către entitățile evaluate de către auditul public extern, a remedierii situațiilor cu eliminarea deficiențelor constatate și implementării recomandărilor formulate, comunicate și acceptate ca implementabile, care sunt orientate/țintite spre îmbunătățirea administrării și întrebunătățirii resurselor financiare publice și a patrimoniului public;
- luarea în considerare a implementării hotărârilor Curții de Conturi în evaluarea performanței autorităților publice și a managerilor acestora;
- reexaminarea cadrului normativ existent în vederea exceptării prin normă specială sau derogatorie a hotărârilor Curții de Conturi prin care se aprobă rapoartele de audit public extern de la statutul de act administrativ, în sensul prevăzut de Codul administrativ.

Anexe

<u>MISIUNI DE AUDIT OBLIGATORII</u>	63
<u>Auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2023 (Hotărârea CCRM nr.23 din 27 mai 2024)</u>	63
<u>Auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2023 (Hotărârea CCRM nr.24 din 28 mai 2024)</u>	68
<u>Auditului conformității asupra managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat în anul 2023 (Hotărârea CCRM nr.26 din 28 mai 2024)</u>	73
<u>Auditul asupra Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2023 (Hotărârea CCRM nr.27 din 29 mai 2024)</u>	76
<u>Auditul rapoartelor financiare consolidate ale ministerelor</u>	80
<u>Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene încheiate la 31 decembrie 2023 (Hotărârea CCRM nr.19 din 17 mai 2024)</u>	80
<u>Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării încheiate la 31 decembrie 2023 (Hotărârea CCRM nr.21 din 21 mai 2024)</u>	82
<u>Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Justiției încheiate la 31 decembrie 2023 (Hotărârea CCRM nr.22 din 27 mai 2024)</u>	84
<u>Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Finanțelor încheiate la 31 decembrie 2023 (Hotărârea CCRM nr.25 din 28 mai 2024)</u>	87
<u>Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare încheiate la 31 decembrie 2023 (Hotărârea CCRM nr.28 din 29 mai 2024)</u>	89
<u>Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Energiei încheiate la 31 decembrie 2023 (Hotărârea CCRM nr.29 din 04 iunie 2024)</u>	91
<u>Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale încheiate la 31 decembrie 2023 (Hotărârea CCRM nr.30 din 19 iunie 2024)</u>	93
<u>Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Mediului încheiate la 31 decembrie 2022(Hotărârea CCRM nr.31 din 20 iunie 2024)</u>	95
<u>Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Apărării încheiate la 31 decembrie 2023 (Hotărârea CCRM nr.34 din 25 iunie 2024)</u>	98
<u>Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Interne încheiate la 31 decembrie 2023 (Hotărârea CCRM nr.36 din 28 iunie 2024)</u>	100
<u>Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Sănătății încheiate la 31 decembrie 2023 (Hotărârea CCRM nr.38 din 12 iulie 2024)</u>	102
<u>Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale încheiate la 31 decembrie 2023 (Hotărârea CCRM nr.39 din 16 iulie 2024)</u>	105
<u>Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Culturii încheiate la 31 decembrie 2023 (Hotărârea CCRM nr.40 din 23 iulie 2024)</u>	108
<u>Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Educației și Cercetării încheiate la 31 decembrie 2023 (Hotărârea CCRM nr.48 din 05 septembrie 2024)</u>	114

<u>MISIUNI DE AUDIT AL CONFORMITĂȚII</u>	117
<u>Auditul conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către SA „CET-Nord” în anii 2021-2022 (Hotărârea CCRM nr.49 din 07 noiembrie 2023)</u>	117
<u>Auditul conformității privind gestionarea patrimoniului public și a resurselor financiare de către Instituția Publică „Agenția Servicii Publice” în anul 2022 (Hotărârea CCRM nr.50 din 30 noiembrie 2023)</u>	120
<u>Auditul conformității privind realizarea parteneriatelor public-private aferente dezvoltării activităților Societății pe Acțiuni „Loteria Națională a Moldovei” din sectorul loteriilor și pariurilor la competiții și evenimente sportive, precum și din sectorul automatelor de joc cu câștiguri bănești (Hotărârea CCRM nr.52 din 15 decembrie 2023)</u>	123
<u>Auditul conformității privind gestionarea patrimoniului public și a resurselor financiare de către IMSP Institutul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc” în anii 2021-2023 (6 luni) (Hotărârea CCRM nr.56 din 15 decembrie 2023)</u>	126
<u>Auditul conformității asupra gestionării deșeurilor, cu excepția celor periculoase (Hotărârea CCRM nr. 57 din 18 decembrie 2023)</u>	129
<u>Auditului conformității privind subvențiile acordate Agenției „Moldsilva” în anii 2022 și 2023 în scopul neadmiterii majorării prețurilor la lemnul de foc comercializat către populație pentru sezonul rece (Hotărârea CCRM nr.65 din 28 decembrie 2023)</u>	135
<u>Auditul conformității asupra modului de formare, administrare și întrebuințare a resurselor financiare publice și a patrimoniului public de către Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal în perioada 2018-2022 (Hotărârea CCRM nr.1 din 23 ianuarie 2024)</u>	140
<u>Auditul conformității asupra activității Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă.(Hotărârea CCRM nr.2 din 30 ianuarie 2024)</u>	144
<u>Auditul conformității asupra modului de formare, administrare și întrebuințare a resurselor financiare publice și a patrimoniului public de către Cancelaria de Stat în perioada 2018-2022 (Hotărârea CCRM nr.3 din 31 ianuarie 2024)</u>	148
<u>Auditul conformității privind gestionarea patrimoniului public și a resurselor financiare de către IMSP Institutul Oncologic în anii 2022-2023 (9 luni) (Hotărârea CCRM nr.4 din 07 februarie 2024)</u>	152
<u>Audit al conformității privind gestionarea patrimoniului public și a resurselor financiare de către Societatea pe Acțiuni „Moldtelecom” în anii 2020-2022 (Hotărârea CCRM nr.5 din 08 februarie 2024)</u>	156
<u>Auditul conformității devizelor de cheltuieli și alocațiilor pentru investiții ale Băncii Naționale a Moldovei pe anii 2019-2022 (Hotărârea CCRM nr.6 din 09 februarie 2024)</u>	158
<u>Auditul conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către Universitatea Tehnică a Moldovei în anii 2021 și 2022 (Hotărârea CCRM nr.8 din 13 februarie 2024)</u>	161
<u>Auditul conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către Universitatea de Stat din Moldova în anii 2021 și 2022 (Hotărârea CCRM nr.11 din 20 martie 2024)</u>	165
<u>Auditul conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către S.A. „Rețelele electrice de distribuție Nord” în anii 2021-2022 (Hotărârea CCRM nr.12 din 29 martie 2024)</u>	168

<u>Auditul conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” în anii 2021-2022 (Hotărârea CCRM nr.15 din 22 aprilie 2024)</u>	171
<u>Auditul conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către întreprinderile din domeniul gospodăriei comunale în anul 2023 (Hotărârea CCRM nr.41 din 26 iulie 2024)</u>	174
<u>Auditul conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către IMSP Spitalul Clinic Municipal „Spitalul Sfânta Treime” în anul 2023 (Hotărârea CCRM nr.44 din 31 iulie 2024)</u>	177
<u>Auditul conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail” în anul 2023 (Hotărârea CCRM nr.45 din 31 iulie 2024)</u>	180
<u>Auditul conformității asupra utilizării resurselor financiare și a patrimoniului public de către Ministerul Educației și Cercetării (Hotărârea CCRM nr.49 din 05 septembrie 2024)</u>	183
<u>MISIUNI DE AUDIT AL PERFORMANȚEI</u>	186
<u>Auditul performanței privind utilizarea mijloacelor financiare în cadrul Proiectului „Livada Moldovei” (Hotărârea CCRM nr.14 din 11 aprilie 2024)</u>	186
<u>Auditul performanței „Contribuie Sistemul informațional „Vulnerabilitatea energetică” (SIVE) la un mecanism eficient de încadrare a consumatorilor casnici în categoriile de vulnerabilitate energetică, precum și de gestionare și monitorizare a măsurilor finanțate din Fondul de reducere a vulnerabilității energetice?” (Hotărârea Curții de Conturi nr.18 din 30 aprilie 2024)</u>	189

MISIUNI DE AUDIT OBLIGATORII

Auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2023 (Hotărârea CCRM nr.23 din 27 mai 2024)⁷⁷	
Informații generale	<p>Bugetul asigurărilor sociale de stat (BASS) reprezintă totalitatea veniturilor, a cheltuielilor și a surselor de finanțare destinate pentru realizarea funcțiilor și gestionarea sistemului public de asigurări sociale⁷⁸, în special pentru ocrotirea pensionarilor, salariaților și membrilor de familie. Administrarea cheltuielilor BASS și implementarea programelor în conformitate cu obiectivele și indicatorii de performanță sunt în competența Casei Naționale de Asigurări Sociale⁷⁹ (CNAS). Importanța calitativă a BASS este determinată de orientarea mijloacelor acestuia spre cetățeni, în vederea asigurării riscurilor survenite pe parcursul vieții (boală, bătrânețe etc.). Pe parcursul anului 2023 din BASS au fost acordate 1,66 milioane de prestații sociale.</p> <p>Administrarea veniturilor este în responsabilitatea Serviciului Fiscal de Stat (SFS) și constă în crearea condițiilor și efectuarea controlului asupra calculării corecte și a virării în termen a contribuțiilor la BASS de către contribuabili.</p> <p>Ca rezultat al exercițiului bugetar încheiat la 31 decembrie 2023 s-au înregistrat venituri în sumă de 38 604,4 mil.lei, cu 266,3 mil.lei, sau cu 0,7 la sută, mai puțin față de prevederile anuale, iar cheltuielile au fost executate în sumă de 38 524,7 mil.lei, cu 346,0 mil.lei mai puțin în raport cu prevederile anuale, sau la nivel de 99,1%.</p> <p>Exercițiul bugetar s-a soldat cu un excedent de 79,8 mil.lei, iar soldul de mijloace bănești la sfârșitul perioadei a constituit 79,9 mil.lei.</p>
Scopul	Obținerea unei asigurări rezonabile că Raportul Guvernului privind executarea BASS în anul 2023 în ansamblu nu este afectat de denaturări semnificative, cauzate de fraude și/sau erori, cu exprimarea unei opinii asupra faptului că acest raport oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Opinie rezerve	fără Raportul Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2023 oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Constatări concluzii principale	și În anul 2023, comparativ cu anul 2022, atât veniturile, cât și cheltuielile BASS au crescut cu cca 16%. Astfel, veniturile proprii/contribuțiile de asigurări sociale de stat au constituit 22 092,8 mil.lei, ceea ce reprezintă 57%. În același timp, cheltuielile pentru prestațiile sociale ce urmau a fi finanțate din veniturile proprii au constituit 27 136,0 mil.lei, sau 70% din totalul cheltuielilor, ceea ce a cauzat menținerea insuficienței mijloacelor proprii ale sistemului public de asigurări sociale. În perioada 2018-2023, ritmul de creștere a cheltuielilor BASS (196,0%) a depășit ritmul creșterii veniturilor proprii ale BASS (168,4%) cu 29,6 puncte procentuale. Creșterea semnificativă a cheltuielilor a fost cauzată, în special, de realizarea de către CNAS a proceselor și politicilor noi, ce au scopul de majorare a valorii prestațiilor de susținere a cetățenilor. Pe de altă parte, ritmul de creștere a veniturilor este influențat și de implementarea politicilor de susținere a diferitor sectoare economice ale RM. Aceasta a determinat în anul 2023 necesitatea acoperirii deficitului BASS în sumă de 5 417,9 mil.lei din contul bugetului de stat, ceea ce constituie o creștere cu 22,2% față de anul precedent (4 434,1 mil.lei). Aceste transferuri au crescut de cinci ori comparativ cu anul 2018, în care au constituit 1 113,9 mil. lei.

⁷⁷ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1260/hotararea-nr-23-din-27-mai-2024-cu-privire-la

⁷⁸ Art.1 din Legea nr.489 din 08.07.1999.

⁷⁹ Art.22 din Legea nr.181 din 25.07.2014.

Se denotă că un sistem public de asigurări sociale este eficient și echilibrat atunci când cheltuielile pentru prestațiile de asigurări sociale sunt acoperite cu veniturile proprii, încasate la buget.

Tarifele stabilite contribuțiilor de asigurări sociale nu asigură acumularea veniturilor pentru acoperirea cheltuielilor suportate din BASS. Politicile de micșorare a cotei contribuțiilor pentru sectorul privat, de la 29% la 24%, nu au avut impactul așteptat, și anume de extindere a bazei de calcul și de scoatere a fondului de remunerare a muncii din tenebritate. Astfel, de la aplicarea prevederilor, baza de calcul a înregistrat în anul 2023 o creștere cu 23 390,4 mil. lei față de anul 2019, însă numărul de contribuabili a scăzut cu cca 4 mii de persoane (de la 558,6 mii până la 554,6 mii). Deși se achită un tarif mai mare pentru salariații din instituțiile bugetare, comparativ cu angajații din sectorul privat, baza de calcul pentru stabilirea prestațiilor este aceeași. Astfel, se denotă că nu se asigură principiul contributivității și obligativității, principii fundamentale care stau la baza sistemului de asigurări sociale.

Datele estimate de audit indică că, din numărul total al populației cu reședință obișnuită în Republica Moldova, care este de 2,5 milioane de persoane, populația încadrată în muncă reprezintă cca 811,4 mii de persoane, iar circa 201,9 mii de persoane asigurate sunt în același timp și contribuabili, și beneficiari de prestații sociale. În același timp, populația aptă de muncă și neîncadrată în câmpul muncii reprezintă cca 411,6 mii de persoane, sau aproximativ 16,4%. Deși există potențial de creștere a numărului de contribuabili la BASS, rezerva se menține inclusiv din cauza existenței muncii „la negru” și achitării salariului „în plic”.

Prezența și menținerea salariilor „în plic” a fost confirmată și prin rezultatele activității desfășurate de către Serviciul Fiscal de Stat⁸⁰, care pentru contracararea acestui fenomen, numai în anul 2023 a calculat suplimentar la BPN plăți în sumă de 27,8 mil. lei, iar Inspectoratul de Stat al Muncii, prin controalele sale, a identificat 270 de persoane care prestau muncă „la negru”. Aceste fenomene sunt generate de resursele financiare în numerar, una din ele fiind obținerea de către fondatori a dividendelor și utilizarea acestora pentru ulterioara salarizare și motivare a personalului, prin căi de optimizare fiscală și de evitare a achitării contribuțiilor de asigurări sociale și medicale. În anul 2023 au beneficiat de dividende cca 14 mii de persoane fizice, valoarea dividendelor achitate fiind de 12 049,2 mil. lei, iar impozitul pe venit reținut din acestea a constituit 734 mil. lei.

S-a stabilit că 10 agenți economici, care pe parcursul anilor 2022-2023 au achitat dividende în valoare de 21,1 mil. lei, ulterior, în anul 2023 au intrat în procedură de insolabilitate, acumulând datoriile la BASS în sumă de 1,6 mil. lei.

Activitățile ce vizează evidența și colectarea contribuțiilor de asigurări sociale nu asigură acumularea integrală a veniturilor bugetului asigurărilor sociale, înregistrându-se restanțe, la situația din 31.12.2023, în sumă de 451,0 mil. lei, în creștere cu 94,6 mil. lei față de anul 2022. Deși SFS a întreprins acțiuni de conformare a contribuabililor, în scopul diminuării restanțelor la BASS, problema neonorării de către contribuabili a obligațiilor de achitare în termen se menține. De asemenea, la 31.12.2023 soldul creanțelor luate în evidență specială de către CNAS, aferente agenților economici aflați în insolvență, constituia 483,7 mil. lei, fiind înregistrată o creștere cu 11,2 mil. lei, comparativ cu aceeași perioadă a anului 2022.

Declanșarea procedurii de insolabilitate și formarea datoriilor față de BASS afectează stabilirea prestațiilor sociale pentru salariații acestor agenți economici. Astfel, se micșorează nu doar venitul asigurat, dar nu se recunoaște nici perioada de activitate, diminuându-se stagiul de cotizare al beneficiarilor de aceste prestații. Prin

⁸⁰ Raportul Serviciului Fiscal de Stat privind activitățile de minimizare a practicii de achitare a salariilor „în plic” și a muncii „la negru” pentru 12 luni ale anului 2023.

urmare, la 27 de agenți economici ce se află în proces de insolabilitate, au fost identificate 102 persoane care urmau să beneficieze de 118 indemnizații de incapacitate temporară de muncă, acestea fiind afectate spre diminuare sau chiar refuz de achitare.

Deși unii agenți economici aflați în insolvență nu dispun de masă debitoare, iar riscul de nerecuperare a creanțelor de către CNAS și SFS persistă, entitățile au drepturi și responsabilități limitate și nu dispun de pârghii legale pentru a urgenta sau a simplifica procedura de recuperare a creanței. Totodată, masa debitoare se micșorează ca urmare a suportării cheltuielilor aferente procesului de insolabilitate, inclusiv aferente remunerării administratorului.

O altă problemă legată de colectarea veniturilor este susținerea anumitor sectoare ale economiei RM, prin excluderea acestora din sistemul unic de calculare a contribuțiilor și transferarea lor la sisteme preferențiale, unul din acestea fiind sectorul tehnologiilor informaționale. Această situație diminuează nu doar veniturile BASS, dar și concomitent limitează quantumul drepturilor sociale ale salariaților din acest domeniu. Quantumul prestațiilor stabilite pentru salariații parcurilor TI este calculat conform prevederilor legale cu privire la calcularea și achitarea contribuțiilor de asigurări sociale.

Prin urmare, se denotă că implementarea politicilor noi în domeniul prestațiilor de asigurări sociale, corelată cu utilizarea asigurărilor sociale ca instrument de susținere economică a anumitor sectoare, a cauzat menținerea insuficienței mijloacelor proprii ale sistemului public de asigurări sociale și creșterea dependenței față de transferurile din bugetul de stat pentru acoperirea deficitului, sistemul de asigurări sociale riscând să nu mai fie sustenabil în timp.

La capitolul utilizarea mijloacelor BASS pentru acoperirea cheltuielilor s-au stabilit următoarele. Pensiile pentru limită de vârstă și de dizabilitate au fost stabilite conform cadrului legal. În același timp, recepționarea cu întârziere a informațiilor privind decesul beneficiarilor a determinat cheltuieli nejustificate în sumă de 870,1 mii lei. Aceasta a fost cauzată de procesul sistemic de schimb al datelor privind decesul beneficiarilor și de introducerea informațiilor despre deces cu o întârziere de până la 5 luni în sistemul informațional gestionat de Agenția Servicii Publice.

Cu referire la pensiile pentru vechime în muncă ale militarilor și persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, se denotă că recomandările precedente ale Curții de Conturi nu au fost implementate, ceea ce a determinat menținerea problemelor aferente neconcordanței între sporurile salariale și cele care se iau în calcul la stabilirea pensiei acestor categorii de beneficiari și a creat incertitudini la stabilirea pensiilor. Deși începând cu anul 2017 militarii au fost incluși în sistemul public de asigurări sociale⁸¹, până la momentul actual, datele pentru stabilirea pensiei sunt furnizate de instituțiile de forță, în baza certificatelor, care confirmă solda/câștigul. Pentru plata acestei prestații, în anul 2023 au fost utilizate peste 1,7 miliarde lei, finanțate din bugetul de stat.

La acordarea ajutoarelor bănești, finanțate din BS și achitate prin BASS, se denotă că în anul 2023 Inspectoratul Social de Stat a constatat plăți achitate necuvenit în sumă de 13,3 mil. lei, din care până la finele anului 2023 au fost recuperate doar 339 mii lei, sau 2,5%. Deși în anul 2024 MMPS a inițiat procesul de reformare a sistemului de asistență socială prin programul RESTART⁸², prin care responsabilitățile în domeniul asistenței sociale vor fi atribuite agențiilor teritoriale de asistență socială, plățile pentru ajutor social, precum și compensațiile la energie sub formă de plată monetară continuă să fie efectuate prin intermediul CNAS. Astfel, procesul de acordare,

⁸¹ Art.4 alin. (1¹) din Legea nr.489/1999.

⁸² Legea nr. 256 din 17.08.2023 pentru modificarea unor acte normative (reforma sistemului de asistență socială „Restart”).

	<p>verificare și plată a acestor prestații rămâne în continuare fragmentat și menține riscul de neîncasare a plăților cuvenite.</p> <p>Procesul de eliberare și înregistrare a certificatelor medicale este însoțit de probleme și iregularități ce țin de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - insuficiența proceselor de control intern la întocmirea și eliberarea certificatelor de concediu medical, în timp ce persoanele se aflau peste hotarele țării, ceea ce a determinat cheltuieli nejustificate din BASS, pentru eșantionul verificat acestea estimându-se la circa 116 mii lei; - introducerea cu întârziere a datelor, de la 1 zi până la 569 de zile, în Portalul certificatelor medicale în cazul a 105,7 mii de indemnizații, sau 32% din cele acordate. Aceasta a determinat întârzierea calculării și neachitarea în termen a prestațiilor sociale în sumă de 298,5 mil.lei. <p>Controalele interne aferente evidenței și distribuirii biletelor de tratament balneo-sanatorial acordate veteranilor necesită a fi îmbunătățite. Astfel, în timp ce există persoane care se află în lista de așteptare (8 663 de persoane) din anii 2017-2022, unii beneficiari (641) au utilizat bilete de tratament de mai multe ori sau pentru perioade ulterioare, reieșind din numărul biletelor de tratament achiziționate în perioada respectivă. În cazul a 1 635 decizii, biletele balneo-sanatoriale au fost eliberate cu întârziere de până la 10 zile de la data depunerii cererii, iar 804 din persoane au beneficiat de bilete chiar în aceeași zi cu data depunerii cererii. În anul 2023, au beneficiat de tratament balneo-sanatorial doar 6 734 de pensionari, sau circa 1% din total, precum și 3 427 de persoane asigurate, sau 0,5% din totalul salariaților, ceea ce indică un nivel redus de beneficiere de aceste prestații.</p> <p>Incertitudinile prevederilor actelor normative, în special la stabilirea stagiului de cotizare necontributiv asimilat, precum și necunoașterea de către beneficiari a condițiilor și criteriilor la stabilirea și recalcularea prestațiilor sociale, în special a pensiilor, determină neclarități și multiple revendicări ale drepturilor. În aceste circumstanțe, neelaborarea și neaprobarea unor reglementări explicative nu exclude potențialele litigii, precum și cheltuieli suplimentare pentru examinarea acestora în instanța de judecată. Pe parcursul anului 2023, CNAS a primit spre examinare 4 734 de cereri prelabile, precum și au fost depuse 744 de cereri de chemare în judecată. Astfel, numărul litigiilor examinate în instanța de judecată a crescut până la 1 342 la finele anului 2023. Pe parcursul anului au fost adoptate 191 de hotărâri/decizii de judecată irevocabile, dintre acestea 91 favorabile, 57 de dosare sunt finisate fără anumite obligații față de CNAS și 43 nefavorabile.</p>
<p>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</p>	<p>Insuficiența reglementărilor și acțiunilor de colectare și administrare a veniturilor BASS pot afecta sustenabilitatea acestui buget. Totodată, activitățile de control insuficiente sau fragmentate la stabilirea, plata și evidența unor prestații sociale au impact atât asupra indicatorilor de raportare BASS, cât și pot leza dreptul cetățenilor la anumite prestații.</p>
<p>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</p>	<p>Analiza implementării recomandărilor⁸³ denotă că, din 21 de recomandări înaintate, au fost implementate 13 recomandări, una parțial implementată și 7 neimplementate. CNAS a realizat procesele ce condiționează o eficiență sporită în realizarea obiectivelor sale, fiind atinse progrese la îmbunătățirea cadrului regulator, inclusiv a celui intern, în special cu privire la modul de înregistrare și raportare a indicatorilor BASS. Totodată, Ministerul Finanțelor a modificat normele metodologice de raportare care au scop să asigure o imagine de ansamblu privind evidența patrimoniului și datoriilor aferente instituțiilor bugetare finanțate din BS.</p>

⁸³ Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.18 din 25.05.2023 „Cu privire la Raportul auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul bugetar 2021” au fost înaintate 21 de recomandări.

	<p>Recomandările înaintate altor entități⁸⁴ nu au fost implementate, fapt ce menține în continuare situațiile incerte în aspectul asigurării informațiilor integre privind liber-profesioniștii ce practică activitate în sectorul justiției, stopării/sistării plății pensiei unor angajați din aviația civilă în cazul reangajării în funcții ale căror condiții de muncă se încadrează în condițiile speciale, cu suportarea cheltuielilor neargumentate. Totodată, lipsa fundamentării cotelor diferențiate de asigurări sociale, cu evaluarea impactului și corectitudinii reflectării acestora, precum și a cauzelor problemelor aferente sustenabilității BASS, inclusiv a fenomenului salariilor în plic, cauzează neobținerea veniturilor posibile la BASS.</p>
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	<p>Măsurile dispuse și întreprinse de CNAS au vizat acțiunile de reexaminare a prestațiilor ca urmare a suplimentării informațiilor din contul personal. Astfel, ca urmare a reexaminării deciziilor, persoanele vor beneficia de prestații în cuantumul cuvenit.</p>
Măsurile dispuse pentru remediere	<p>În vederea eliminării carențelor și problemelor constatate, au fost înaintate recomandări care au drept scop îmbunătățirea modului de administrare și utilizare a resurselor publice. Acestea sunt orientate spre ajustarea cadrului legal, contribuind la eficientizarea proceselor realizate în cadrul executării BASS, precum și eliminarea erorilor și iregularităților stabilite.</p>
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	<p>Entitățile auditate nu au avut obiecții aferente constatărilor și recomandărilor de audit, iar pentru unele cazuri au prezentat acțiuni ce vor fi întreprinse pentru remedierea situațiilor constatate.</p>

⁸⁴ Ministerul Justiției, Agenția Servicii Publice

Auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2023 (Hotărârea CCRM nr.24 din 28 mai 2024)⁸⁵	
Informații generale	<p>MF are misiunea de realizare a managementului finanțelor publice⁸⁶ și administrează bugetul de stat. Gestionarea mijloacelor BS se efectuează prin contul unic trezorerial, deschis în sistemul de evidență contabilă al BNM. Conform art.63 din Legea nr.181 din 25.07.2014, încasările și plățile BS se efectuează prin sistemul trezorerial conform metodei de casă. Datele privind indicatorii bugetari aprobați și precizați la venituri, cheltuieli și sursele de finanțare, executarea de casă a veniturilor și cheltuielilor sunt date agregate din sistemul de evidență trezorerială al MF, iar ceilalți indicatori se includ ca rezultat al consolidării datelor din rapoartele financiare prezentate de autoritățile/instituțiile bugetare, responsabilitatea pentru corectitudinea și veridicitatea datelor revenindu-le acestora.</p> <p>Totodată, supravegherea și raportarea bugetului de stat de către MF sunt bazate pe contabilitatea de casă și nu pe bază de angajamente, iar Bilanțul contabil (Formularul nr. 13) la Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat, întocmit de Ministerul Finanțelor, include informații financiare care nu sunt parte a executării de casă a bugetului, observațiile identificate neavând impact asupra opiniei de audit la componenta de casă, în timp ce pe baza acestuia Guvernul își poate gestiona mai bine resursele, poate face previziuni pentru evoluția bugetului și își poate orienta mai eficient activitatea.</p> <p>Bugetul de stat în anul 2023, la fel ca și în anii precedenți, poartă un caracter deficitar. Execuția bugetului de stat s-a încheiat cu un deficit bugetar în sumă de 16 123,6 mil. lei și este cu 2 203,7 mil. lei (12,0%) sub nivelul prevederilor bugetare definitive, ca urmare a neexecutării cheltuielilor cu 3 385,2 mil. lei și neîncasării veniturilor cu 1 181,5 mil. lei. Ca rezultat al exercițiului bugetar, la situația din 31.12.2023, au fost formate solduri ale mijloacelor bănești, în sumă totală de 3 403,6 mil. lei, dintre care: soldurile la componenta de bază – 2 807,4 mil. lei, și soldurile proiectelor finanțate din surse externe – 596,2 mil. lei, înregistrând o majorare cu 534,1 mil. lei, comparativ cu situația din 31.12.2022.</p>
Scopul	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat pentru anul 2023, întocmit de MF și prezentat Guvernului, în ansamblu nu este afectat de denaturări semnificative, cauzate de fraude sau erori, cu exprimarea unei opinii asupra faptului că rapoartele financiare privind executarea de casă oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Opinia rezerve	fără În opinia noastră, Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat pentru anul 2023 oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă privind executarea de casă, în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil ⁸⁷ .
Constatări și concluzii principale	<p>Constatări și concluzii de audit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rămâne ambiguu modul de finanțare, executare și raportare de către instituțiile publice a subvențiilor și granturilor acordate, dat fiind că nu se regăsește o definiție clară a acestor noțiuni și nu sunt reglementate modul de planificare și raportare a acestora. Totodată, nu sunt stabilite principii clare și unice de repartizare până la indicarea beneficiarului final, nefiind asigurată transparența executării acestor cheltuieli, iar reglementările instituite nu prevăd expunerea datelor la un nivel anumit de detaliere a indicatorilor planificați și raportați, care s-ar conforma regulilor bugetar-fiscale și ar permite monitoring din partea fondatorului și MF. Referitor la raportarea granturilor acordate, se menționează că nu există instrucțiuni sau

⁸⁵ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1261/hotararea-nr-24-din-28-mai-2024-cu-privire-la

⁸⁶ HG nr.696 din 30.08.2017 „Cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Finanțelor”.

⁸⁷ Art.31 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014.

reglementări privind modalitatea de raportare a acestor cheltuieli atât de IP, cât și de autoritățile fondatoare;

- cadrul legal nu prevede modalitatea de restituire a soldului de mijloace bănești alocate din bugetul de stat pentru subvențiile și granturile acordate, drept urmare soldurile mijloacelor bănești neutilizate pe parcursul anului rămân pasibile utilizării în anul următor, deși, în condițiile bugetului deficitar și ale limitării resurselor de finanțare a acestuia, alocațiile puteau fi redistribuite pentru alte scopuri prioritare. Astfel, la finele anului 2023, nevalorificarea de către unii beneficiari a mijloacelor pentru subvențiile și granturile acordate a constituit circa 604,2 mil. lei.

Gestionarea mijloacelor alocate din bugetul de stat pentru subvențiile și granturile acordate se realizează prin două modalități: una aprobată conform regulilor bugetar-fiscale, alta, extrabugetară. Astfel, Ministerul Finanțelor a deschis, unor instituții publice/întreprinderi de stat, coduri bugetare prin care acestea au gestionat mijloacele financiare primite de la donatorii externi, incluse ulterior în executarea și raportarea bugetului de stat. Menționăm că unele IP, ÎS dețin conturi în afara sistemului trezorerial, respectiv dețin solduri de mijloace bănești în conturi deschise la băncile comerciale;

- se atrage atenția asupra lipsei unor reglementări specifice aferente modului de ținere a evidenței contabile și de raportare la nivel de BS a angajamentelor financiare semnificative asumate de IP ODA prin Fondul de garantare a creditelor (FGC). Astfel, în anul 2023, fondul a fost suplinat cu 217,9 mil. lei, transferate din bugetul de stat pentru capitalizarea acestuia, suplinirea fiind efectuată ca „Granturi curente acordate instituțiilor publice la autogestiune”, soldul acestora la finele anului constituind 401,9 mil. lei. De menționat că Raportul financiar consolidat al MDDE și, respectiv, Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat nu conțin tranzacții și obligațiuni aferente gestionării FGC din cauza lipsei unui mecanism clar de gestionare și de raportare a acestuia, în special a mijloacelor alocate de la bugetul de stat;
- valoarea acțiunilor și altor forme de participare în capital, reflectată în bilanțurile consolidate ale APC, a fost subevaluată semnificativ, deoarece: (i) bunurile proprietate de stat gestionate economic de către instituțiile publice la autogestiune, la care APC are calitatea de fondator, nu au fost înregistrate în evidența contabilă a acestora; (ii) ÎS „Calea Ferată din Moldova” nu a înregistrat la ASP majorarea capitalului social în valoare de 66,4 mil. lei; (iii) SA „Energocom” nu a micșorat capitalul social cu 1 000 mil. lei, astfel fiind afectată grupa de conturi 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” la fondator (APP).

În cadrul auditurilor financiare anuale obligatorii asupra rapoartelor financiare consolidate ale APC, au fost constatate divergențe prin subevaluarea grupei de conturi 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” din neînregistrarea patrimoniului public în sumă de cel puțin 399,2 mil. lei. Valoarea acțiunilor și altor forme de participare în capital, reflectată în bilanțurile consolidate ale APC, a fost raportată neveridic, deoarece bunurile proprietate de stat gestionate economic de către instituțiile publice la autogestiune, la care APC are calitatea de fondator, nu au fost înregistrate în evidența contabilă a acestora.

Valoarea drumurilor proprietate publică este reflectată doar în evidența contabilă a Întreprinderii de Stat „Administrația de Stat a Drumurilor”, dar nu și în evidența contabilă a autorității publice centrale de specialitate, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, sau a Agenției Proprietății Publice, în calitate de fondator, deși anual de la BS sunt alocate mijloace semnificative pentru sectorul de întreținere și construcție a drumurilor, care în anul 2023 au constituit 2 326,9 mil. lei;

- instituțiile de învățământ la autogestiune înregistrează în conturile lor solduri semnificative de mijloace financiare din cauza planificării inexacte a resurselor în

	<p>raport cu cheltuielile reale. Astfel, la 31.12.2023, acestea au însumat 426,5 mil. lei, ceea ce este cu 167,6 mil. lei mai mult decât la 01.01.2023 (258,9 mil. lei);</p> <ul style="list-style-type: none"> - se atestă în continuare că nivelul de valorificare a resurselor pentru proiectele finanțate din surse externe, în mare parte, este determinat de neîndeplinirea condițiilor precontractuale de către beneficiari și de tergiversarea procedurilor de achiziții publice aferente, iar lipsa unui control eficient privind monitorizarea implementării proiectelor finanțate din surse externe creează premise de creștere a costurilor și de nerespectare a termenelor aprobate; - în anul 2023 persistă problema privind planificarea cheltuielilor pentru proiectele de investiții capitale ce țin de excluderea și includerea proiectelor, precum și un nivel scăzut de executare a acestora. O problemă majoră constatată de audit este planificarea defectuoasă a cheltuielilor privind investițiile capitale. Astfel, din totalul de 79 de proiecte, sau 2 043,9 mil. lei, pe parcursul anului au fost excluse 11 proiecte (13,9%) în sumă totală de 181,4 mil. lei. Verificările asupra nivelului de executare a 79 de proiecte de investiții capitale denotă următoarele: (i) pentru 14 proiecte de investiții capitale, alocațiile aprobate în sumă de 172,5 mil. lei și precizate la 35,3 mil. lei nu au fost executate; (ii) pentru 14 proiecte de investiții capitale au fost executate cheltuieli între limitele 0,5% și 50,0% față de volumul alocațiilor precizate; (iii) pentru 21 de proiecte de investiții capitale au fost executate cheltuieli între limitele 50,0% și 90,0% față de volumul alocațiilor precizate; (iv) pentru 30 de proiecte de investiții capitale au fost executate cheltuieli între limitele 90,0% și 100%; - unele cheltuieli executate din fondurile de urgență ale Guvernului nu întrunesc criteriile de eligibilitate aprobate de cadrul normativ, având impact asupra conformității utilizării resurselor acestora. Astfel, nereguli și erori semnificative au fost identificate la întocmirea de către ANSA a documentelor care au stat la baza acordării din fondul de intervenție al Guvernului a despăgubirilor la aplicarea acțiunilor de lichidare rapidă a focarului de pestă porcină africană, fiind evidențiate suspiciuni privind neconformitatea perfectării acestora; - se atestă deficiențe la planificarea limitelor de alocații la unele APC și la executarea de cheltuieli pentru implementarea sistemului unitar de salarizare în sectorul bugetar. Și în anul 2023 se menține tendința de neexecutare a cheltuielilor de personal, precum și cazurile de supraestimare a necesarului de alocații bugetare aferente acestui tip de cheltuieli; - planificarea și executarea cheltuielilor din Fondul Național de Dezvoltare Regională și Locală, în condițiile în care acesta implică mai multe surse de finanțare, o multitudine de beneficiari de proiecte, precum și responsabili de gestionarea și implementarea proiectelor, necesită dezvoltare și monitorizare; - necesarul de mijloace bugetare pentru Programul de stat „Prima casă” a înregistrat o creștere continuă peste limita celui aprobat inițial în buget; - similar anilor precedenți, se atestă nerespectarea calendarului bugetar cu depășirea termenului de aprobare a Cadrului bugetar pe termen mediu și a legii bugetare anuale.
<p>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</p>	<p>Se evidențiază importanța implementării măsurilor prioritare ale Strategiei de dezvoltare a managementului finanțelor publice pentru anii 2023-2030⁸⁸, aceste priorități fiind necesare pentru alinierea/conformarea la normele comunitare privind evidența contabilă și raportarea financiară în sectorul public;</p> <ul style="list-style-type: none"> - nu este asigurată transparența executării cheltuielilor pentru subvențiile și granturile acordate, deoarece cadrul normativ privind recunoașterea, planificarea, executarea și raportarea acestora necesită a fi revizuit și îmbunătățit; - din cauza lipsei unui mecanism clar de gestionare și de raportare a Fondului de garantare a creditelor (FGC), în special a mijloacelor alocate de la bugetul de stat,

⁸⁸ HG nr.71 din 22.02.2023 „Cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a managementului finanțelor publice pentru anii 2023-2030”.

	<p>Raportul financiar consolidat al MDED și, respectiv, Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat nu conțin tranzacții și obligațiuni aferente gestionării acestuia;</p> <ul style="list-style-type: none"> - nivelul redus de executare a cheltuielilor de către autoritățile publice centrale/instituțiile bugetare din contul proiectelor finanțate din surse externe (76,8%) este determinat de neîndeplinirea condițiilor precontractuale de către beneficiari și de tergiversarea procedurilor de achiziții publice aferente; - unele cheltuieli executate din fondurile de urgență ale Guvernului nu întrunesc criteriile de eligibilitate aprobate de cadrul normativ, având impact asupra conformității utilizării acestor resurse; - La sfârșitul anului 2023 a fost înregistrat un sold de alocații nevalorificate la cheltuielile de personal, în sumă totală de 428,3 mil. lei, nivelul redus de executare a cheltuielilor fiind cauzat de rata joasă de încadrare a personalului în cadrul autorităților bugetare și de nivelul înalt al fluctuației angajaților; - APP nu a asigurat înregistrarea micșorării capitalului social al SA „Energocom” până la finele anului 2023, drept urmare datele reflectate de către APP la grupa de conturi 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” includ suma de 1 000,0 mil. lei, deși conform metodei de casă acestea au fost executate la subcontul 4152 „Micșorarea volumului acțiunilor și a cotei părți în capitalul social în interiorul țării”.
<p>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</p>	<p>Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.19 din 26.05.2023 ⁸⁹ MF și autorităților/instituțiilor vizate le-au fost înaintate 15 recomandări (dintre care: implementate – 2, parțial implementate – 7, neimplementate – 5, din care 2 recomandări nu sunt actuale dat fiind că competențele în domeniul asistenței externe au fost transferate de la MF la CS, iar prin HG nr. 888/2023 a fost abrogat pct.4 din HG nr. 377/2018⁹⁰. Recomandarea nr. 1 „Examinarea oportunităților de dezvoltare continuă și durabilă prin prisma elaborării noii strategii pe termen mediu în domeniul managementului finanțelor publice, inclusiv cu determinarea necesităților de implementare a sistemului de evidență pe bază de angajamente în sectorul public” va fi implementată treptat, conform Strategiei de dezvoltare a managementului finanțelor publice pentru anii 2023-2030. Nivelul de implementare a recomandărilor a fost de 54,2 %.</p>
<p>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</p>	<p>Din anul 2023, consolidarea rapoartelor se efectuează de noul SI în modulul „Analiză și statistici”, iar APC au trecut la SI „Raportarea financiară a autorităților/ instituțiilor bugetare”. Ulterior, acestea sunt prezentate MF de către autoritățile publice centrale, cu excepția rapoartelor financiare atribuite la secret de stat.</p>
<p>Măsurile dispuse pentru remediere</p>	<p>Pentru remedierea situațiilor constatate, autorităților publice centrale le-au fost înaintate recomandări în vederea:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elaborării și dezvoltării cadrului normativ de reglementare a activității instituțiilor publice la autogestiune/autofinanțare în scopul stabilirii unor criterii clare, unice și exhaustive de acordare a granturilor și subvențiilor de la bugetul de stat, cu alinierea modului de finanțare, executare și raportare la principiile, regulile și responsabilitățile bugetare; - examinării și identificării posibilităților privind evaluarea cadastrală a valorii proprietății publice și excluderea limitării reevaluării bunurilor imobile doar în scop de impozitare de către Instituția Publică Cadastrul Bunurilor Imobile, în vederea raportării valorii juste a acesteia și evitării suportării unor cheltuieli suplimentare de la bugetul de stat;

⁸⁹ HCC nr.19 din 26.05.2023 „Cu privire la Raportul auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2022”.

⁹⁰ HG nr. 377/2018 „Cu privire la reglementarea cadrului instituțional și mecanismului de coordonare și management al asistenței externe privind necesitatea elaborării Ghidului operațional privind coordonarea și managementul asistenței externe”.

	<ul style="list-style-type: none"> - asigurării monitorizării înregistrării de către Agenția Proprietății Publice a majorărilor de capital, finanțate de la bugetul de stat, ale întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni, în vederea garantării plenitudinii raportării acestora la valoarea acțiunilor și a altor forme de participare a statului în capitalul entităților respective; - dezvoltării și îmbunătățirii, de către Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, a planificării, gestionării, executării, raportării și monitorizării cheltuielilor efectuate de către beneficiari din contul mijloacelor Fondului Național de Dezvoltare Regională și Locală; - examinării și reglementării de către Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, în coordonare cu Ministerul Finanțelor, a mecanismului de raportare a mijloacelor alocate din bugetul de stat pentru suplینirea Fondului de garantare a creditelor pentru întreprinderile mici și mijlocii; - revizuirii de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, în comun cu Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, a cadrului normativ privind modul de calculare a despăgubirilor acordate proprietarilor de animale sacrificate, ucise sau altfel afectate în urma lichidării rapide a focarelor de boli transmisibile ale animalelor, în vederea stabilirii unei proceduri exhaustive aferente determinării criteriilor de eligibilitate, întocmirii/documentării și evaluării dosarelor pentru acordarea despăgubirilor prevăzute, cu înaintarea propunerilor de modificare/actualizare a acestuia. <p>Ministerului Finanțelor, conform competențelor, de comun cu Serviciul Fiscal de Stat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - instituirea mecanismelor de conlucrare între instituțiile statului privind calcularea și raportarea taxelor, amenzilor, altor plăți la buget a căror administrare este pusă în seama organelor fiscale; - intensificarea procesului de prezentare și utilizare a datelor/informațiilor cu privire la amenzile contravenționale aplicate de autoritățile competente, în vederea asigurării evidenței analitice conforme a calculării și achitării amenzilor, urmării plenitudinii încasării și raportării acestora. <p>Ministerului Finanțelor, conform competențelor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să asigure gestionarea resurselor bugetare de către instituțiile publice la autogestiune, întreprinderile de stat, întreprinderile municipale, societățile pe acțiuni și alte instituții publice ale căror fondatori sunt autoritățile administrației publice centrale doar prin Contul unic trezorerial; - să asigure elaborarea/dezvoltarea formularelor detaliate la etapa de planificare și raportare a subvențiilor și granturilor acordate, inclusiv cu prezentarea situației privind soldurile rămase la finele anului de gestiune în conturile instituțiilor publice la autogestiune; - să instituie un sistem de evidență în sectorul public/bugetar, cu alinierea/conformarea la normele comunitare, în scopul atingerii obiectivelor stabilite în Strategia de dezvoltare a managementului finanțelor publice pentru anii 2023-2030.
<p>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</p>	<p>Echipa de audit a comunicat MF observațiile de audit și pe măsură a ținut cont de motivațiile și documentele suplimentar prezentate. Astfel, conducerea MF nu a avut obiecții la Raportul de audit final.</p>

Auditul conformității asupra managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat în anul 2023 (Hotărârea CCRM nr.26 din 28 mai 2024)⁹¹	
Informații generale	<p>Managementul datoriei de stat, recreditării de stat și garanțiilor de stat constă într-un set de măsuri și activități exercitate și asigurate de MF, orientate spre identificarea, monitorizarea și gestionarea riscurilor aferente portofoliului datoriei de stat, menținerea costurilor datoriei de stat pe termen mediu și lung la nivel acceptabil, precum și dezvoltarea pieței VMS.</p> <p>Desfășurarea misiunii de audit a fost condiționată de faptul că datoria de stat este parte integrantă a Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat, iar Curtea de Conturi, prin mandatul său, anual efectuează auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat.</p> <p>Astfel, misiunea de audit public extern, desfășurată în temeiul art. 31 și art. 32 din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr.260 din 07.12.2017 și în conformitate cu Programul activității de audit al Curții de Conturi pe anul 2024 , a avut drept scop evaluarea conformității managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat în anul 2023, în raport cu prevederile cadrului normativ aplicabil. Misiunea de audit s-a desfășurat la Ministerul Finanțelor și este o misiune de raportare directă cu un nivel de asigurare limitată.</p> <p>Potrivit datelor raportate de MF, la situația din 31.12.2023, datoria sectorului public constituia 107 931,3 mil. lei, din care: 104 003,1 mil. lei (96,36%) reprezintă datoria de stat, fiind menținută în limitele plafoanelor aprobate prin Legea bugetară anuală, 1 038,4 mil. lei (0,96%) constituie datoria BNM și 2 889,8 mil. lei (2,68%) – datoria UAT.</p> <p>Datoria sectorului public a înregistrat în anul 2023 un nivel sustenabil de 35,9% din PIB-ul prognozat pentru anul 2023, fiind la același nivel înregistrat la finele anului 2022, totodată fiind sub plafonul de 60% stabilit prin Tratatul de la Maastricht.</p>
Scopul	Evaluarea conformității managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat în raport cu prevederile cadrului normativ care a fost în vigoare pe parcursul anului de gestiune 2023.
Obiectivul	<p>Au fost determinate 3 obiective specifice de audit:</p> <p>Ministerul Finanțelor a asigurat conformitatea managementului datoriei de stat în raport cu prevederile cadrului normativ în vigoare?</p> <p>Ministerul Finanțelor a asigurat conformitatea acordării garanțiilor de stat în raport cu prevederile cadrului normativ în vigoare?</p> <p>Ministerul Finanțelor a asigurat conformitatea recreditării de stat în raport cu prevederile cadrului normativ în vigoare?</p>
Concluzia	<p>Generalizând observațiile de audit, se menționează că MF a asigurat conformitatea managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat în anul 2023, totodată fiind identificate și unele problematice care se referă la: tergiversarea procesului de implementare a platformei de tranzacționare în mod direct a valorilor mobiliare de stat de către persoanele fizice; restituirea lentă a obligațiunilor față de bugetul de stat de către băncile aflate în proces de lichidare; creșterea soldurilor datoriei debitorilor garantați și beneficiarilor recreditați pentru împrumuturile interne și externe, care include și datoria cu termenul de achitare expirat și care, în mare parte, este nerecuperabilă; activarea deja a 8 garanții de stat în cadrul Programului de stat „Prima casă”; imposibilitatea rambursării în termen a unei datorii externe, ca urmare a unor factori obiectivi care nu au depins de Republica Moldova. În acest context, auditul public extern menționează despre necesitatea</p>

⁹¹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1263/hotararea-nr-26-din-28-mai-2024-cu-privire-la

	<p>consolidării în continuare a managementului de supraveghere și monitorizare a portofoliului datoriei, riscului ratei de dobândă și riscului valutar, pentru evitarea riscurilor financiare adiționale pentru bugetul de stat.</p>
<p>Constatările și concluziile principale</p>	<p>Potrivit datelor raportate de Ministerul Finanțelor, soldul datoriei de stat înregistrat la finele anului 2023 a constituit 104 003 119,9 mii lei, încadrându-se în limitele plafonului de 114 554 200,0 mii lei stabilit în Legea bugetară anuală.</p> <p>La situația din 31.12.2023, datoria de stat internă a constituit 39 666 119,9 mii lei (38,1%) (la valoarea nominală), care, comparativ cu anul 2022, s-a majorat cu 5 173 800,0 mii lei (la valoarea nominală), preponderent din contul majorării emisiunii VMS pe piața primară cu 5 591 700,0 mii lei și răscumpărării VMS emise pentru executarea obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat în sumă de 310 000,0 mii lei.</p> <p>Datoria de stat externă, la finele anului 2023, a constituit 64 337 000,0 mii lei, care, comparativ cu anul 2022, a crescut cu 4 169 300,0 mii lei, datorită finanțării externe nete pozitive în valoare de 8 490 300,0 mii lei (echivalentul a 459 670,0 mii dolari SUA) și fluctuației pozitive a ratei de schimb a dolarului SUA față de alte valute în valoare de 95 930,0 mii dolari SUA. Din volumul total al împrumuturilor externe intrate în anul 2023, circa 7 285 400 mii lei (echivalentul a 395 400,0 mii dol. SUA, sau 41,7%) au fost destinați pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe, iar 9 978 600 mii lei (echivalentul a 552 900,0 mii dolari SUA, sau 58,3%) – pentru susținerea bugetului de stat.</p> <p>Ca pondere în PIB, datoria de stat în anul 2023 a constituit 34,6% (datoria de stat internă – 13,2%, și datoria de stat externă – 21,4%).</p> <p>Pe parcursul anului 2023, pentru serviciul datoriei de stat (dobânzi și comisioane), din bugetul de stat au fost utilizate mijloace în sumă de 5 301 560,0 mii lei, inclusiv pentru: a) serviciul datoriei de stat externe – 1 434 040,0 mii lei (27,0%); b) serviciul datoriei de stat interne – 3 867 520,00 mii lei (73,0%). În dinamică, cheltuielile aferente serviciului datoriei de stat sunt în creștere, de la 1,62 miliarde lei în anul 2019 până la 5,3 miliarde lei în anul 2023. Această creștere se datorează majorării ratelor de dobândă atât la împrumuturile interne, cât și la cele externe, fiind influențată de situația pe piețele externă și internă. Totodată, reieșind din datele analizate, auditul denotă că resursele financiare externe sunt de 2 ori mai ieftine decât cele interne, povara de deservire a datoriei interne fiind una mare asupra bugetului de stat.</p> <p>Pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe în anul 2023, per total, au fost recreditate împrumuturi în sumă totală de 7 141 800 mii lei.</p> <p>La situația din 31.12.2023, soldul garanțiilor de stat a constituit 1 682 500,0 mii lei și este format în totalitate din garanții de stat interne acordate în cadrul Programului de stat „Prima casă”.</p> <p>În baza activităților desfășurate, auditul public extern concluzionează că managementul datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat este în conformitate cu criteriile aplicate în anul de gestiune 2023, cu excepția unor problematice care se exprimă prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tergiversarea implementării Conceptului și platformei aferente Programului de vânzare directă a VMS persoanelor fizice în RM; - menținerea unui sold semnificativ de 11 640 400,0 mii lei al datoriei băncilor supuse lichidării față de MF, persistând riscul de nerecuperare a acestora din cauza imposibilității realizării de către bănci a activelor deținute, pe parcursul anului 2023 băncile supuse lichidării restituind doar 102 500,0 mii lei;

	<ul style="list-style-type: none"> - înregistrarea unui nivel scăzut de absorbție al mijloacelor financiare aferente proiectelor investiționale, în unele cazuri fiind necesară revizuirea și actualizarea acestora, ceea ce nemijlocit atrage suportarea cheltuielilor suplimentare din bugetul de stat; - imposibilitatea achitării unei datorii externe în sumă totală de 15 400,0 mii dol. SUA, situație generată de unii factori obiectivi care nu au depins de Republica Moldova; - majorarea numărului de beneficiari garantați în cadrul Programului de stat „Prima casă”, care nu și-au onorat obligațiile aferente împrumuturilor contractate în cadrul Programului, în pofida faptului că aceștia constant au beneficiat de compensații din contul mijloacelor bugetare; - înregistrarea unor pierderi pentru bugetul de stat în valoare de 518 780,0 mii lei, ca urmare a anulării unor datorii aferente debitorilor garantați și beneficiarilor recreditați, radiați din Registrul persoanelor juridice la decizia organelor de resort.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Problemele identificate în mare parte se datorează unor factori (interni și externi), care nu au depins nemijlocit de Ministerul Finanțelor, iar impactul acestor problematici, în opinia auditului, influențează asupra realizării obiectivelor stabilite de Ministerul Finanțelor în Programul „Managementul datoriei de stat pe termen mediu”.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	Analiza implementării recomandărilor din hotărârea precedentă ⁹² denotă că, din 5 recomandări înaintate, 3 recomandări au fost implementate și 2 parțial implementate. Cele parțial implementate au fost reiterate în prezentul raport.
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	Entitatea nu a luat măsuri de remediere pe parcursul misiunii de audit.
Măsurile dispuse pentru remediere	Pentru remedierea situațiilor constatate, Ministerului Finanțelor i-au fost înaintate 2 recomandări (reiterate) în vederea: <ul style="list-style-type: none"> - asigurării în continuare, în comun cu organele de competență, a intensificării măsurilor rezultative de responsabilizare a beneficiarilor garantați și recreditați, în vederea recuperării la bugetul de stat a datoriilor, în special a datoriilor cu termenul de achitare expirat; - asigurării monitorizării situației aferente datoriei de stat externe, care în condițiile actuale este imposibil de achitat din motive ce nu depind de Republica Moldova.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Constatările consemnate în proiectul Raportului de audit au fost aduse la cunoștința conducerii MF, care le-a acceptat, iar recomandările înaintate, menite să remedieze deficiențele enunțate în prezentul Raport de audit, au fost acceptate de către entitățile supuse auditării și recunoscute ca realizabile.

⁹² HCCR nr.20 din 26.05.2023 „Cu privire la Raportul auditului conformității asupra managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat în anul 2022”.

Auditul asupra Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2023 (Hotărârea CCRM nr.27 din 29 mai 2024)⁹³	
Informații generale	<p>În scopul oferirii cetățenilor Republicii Moldova a posibilităților egale în obținerea asistenței medicale oportune și calitative, a fost instituit sistemul de asigurări obligatorii de asistență medicală, care se organizează și funcționează având la bază principiile unicității, egalității, solidarității, obligativității, contributivității, repartiției și autonomiei. Asigurarea obligatorie de asistență medicală reprezintă un sistem garantat de stat, de apărare a intereselor populației în domeniul ocrotirii sănătății prin constituirea, din contul primelor de asigurare, a unor fonduri bănești destinate acoperirii cheltuielilor de tratare a stărilor condiționate de survenire a evenimentelor asigurate (maladie sau afecțiune). În anul 2023, veniturile fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală au fost executate în sumă de 14 570,6 mil.lei, cu 15,9 mil.lei mai mult față de prevederile anuale, iar cheltuielile au fost executate în sumă de 13 776,1 mil.lei, cu 762,2 mil.lei mai puțin în raport cu prevederile anuale, cu un excedent de 794,4 mil.lei.</p> <p><i>La capitolul veniturile fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, se denotă că 50,1% din total, sau 7 297, 8 mil.lei, sunt formate din primele achitate de circa 825 mii de persoane angajate. Totodată, 46% din venituri, sau 6 696,8 mil.lei, au fost primele de asigurare medicală achitate de Guvern, pentru a susține și a asigura accesul la asistență medicală pentru 1 512 mii de persoane neangajate. Analiza gradului de asigurare obligatorie de asistență medicală a categoriilor de persoane neangajate asigurate de Guvern denotă faptul că ponderea cea mai mare revine copiilor cu vârsta de până la 18 ani (54%), pensionarilor (31%) și persoanelor cu dizabilități severe, accentuate sau medii (8,6%). Primele de asigurare obligatorie în sumă fixă au constituit 200,4 mil.lei, acestea reprezentând 1,4% din veniturile FAOAM, fiind achitate de 95 040 de persoane.</i></p> <p><i>Cheltuielile fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală au fost executate în sumă de 13 776,1 mil.lei, iar ponderea cea mai semnificativă de 99% reprezintă achitarea serviciilor medicale și farmaceutice, care au constituit 13 601,7 mil.lei. Fondul pentru achitarea serviciilor medicale și farmaceutice a fost executat cu 728,3 mil.lei mai puțin decât nivelul precizat, situație determinată de nerealizarea volumului de servicii medicale contractate la toate nivelele de asistență medicală. Principalii factori care au condus la nevalorificarea mijloacelor financiare au fost: nerealizarea integrală de către prestatori a serviciilor medicale conform contractatelor încheiate; neaprobarea indicatorilor de performanță în asistența medicală primară și specializată de ambulator, pentru care au fost bugetate mijloace financiare; reținerea sumelor nevalidate sau constatate ca prejudiciu în urma misiunilor de evaluare și monitorizare.</i></p>
Scopul	Obținerea unei asigurări rezonabile că Raportul Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2023 nu a fost afectat de denaturări semnificative, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinia fără rezerve	Raportul Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2023 oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă, în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Constatări și concluzii principale	Misiunea de audit public extern a evidențiat unele deficiențe la gestionarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală. Astfel, -la capitolul venituri, 10 052 de persoane din categoriile care erau obligate să se asigure individual (<i>notari, avocați, executori judecătorești, titulari ai patentei de întreprinzător</i>), nu au procurat prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, ceea ce putea genera posibile venituri în sumă de 127 mil.lei.

⁹³ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1262/hotararea-nr-27-din-29-mai-2024-cu-privire-la

Se relevă că persoanele angajate achită contribuțiile în funcție de venit, de circa 8 9000 lei, pe când persoanele care procură individual asigurarea medicală beneficiază de reduceri și achită în medie circa 2 100 lei, ceea ce nu corespunde principiilor de echitate. În Republica Moldova crește numărul persoanelor neasigurate, care potrivit sistemului informațional al CNAM a fost de 1 189 861 de persoane. Identificarea persoanelor care trebuie să achite prima de asigurare medicală este importantă pentru diminuarea poverii bugetului, deoarece serviciile medicale primare, urgente prespitalicești sunt acordate atât persoanelor asigurate, cât și neasigurate. Potrivit datelor raportate, serviciile urgente prespitalicești au fost acordate pentru 108 269 de persoane neasigurate, în sumă de circa 12,5 mil.lei.

Serviciile medicale urgente prespitalicești și de asistență medicală primară se acordă pentru toată populația Republicii Moldova, însă acest proces este însoțit de carențe:

- alocarea mijloacelor financiare a fost destinată pentru 3,4 mil. persoane, deși datele statistice atestă că în Republica Moldova sunt 2,5 mil. persoane. Astfel, au fost alocate resurse publice pentru 909 mii de persoane mai mult, în sumă de circa 1 072,0 mil.lei;

- în totalul persoanelor contractate sunt și persoanele aflate peste hotare, care sunt obligate de a procura prima de asigurare medicală în sumă fixă, în cazul în care sunt pentru cel puțin 183 de zile în Republica Moldova. Acest proces nu este funcțional deoarece nu sunt proceduri de verificare a perioadelor de aflare a persoanelor atât în țară, cât și peste hotare.

Identificarea persoanelor și încasarea primelor de asigurare atestă dificultăți:

- din totalul persoanelor neasigurate (1 189 861), doar 8 212 de persoane au fost informate și notificate de CNAM despre obligația procurării primei de asigurare medicală în sumă fixă;

- 3 483 de persoane (sau 42% din 8 212) nu au recepționat notificarea CNAM din cauza imposibilității identificării persoanei, prin ce nu au fost încasate posibile venituri în sumă de 44,0 mil.lei;

- instanțele de judecată au adoptat 1 684 de decizii irevocabile, însă au fost înaintate spre executare silită doar 1 214 de decizii, prin ce nu au fost încasate posibile venituri în sumă de 8,4 mil.lei;

- CNAM nu a reflectat în evidența contabilă creanțele aferente titlurilor executorii în sumă de 29,2 mil.lei, deși acestea atestă obligațiile de plată;

- numărul plătitorilor și a veniturilor încasate din primele de asigurare în sumă fixă din Raportul Guvernului pentru anul 2023 nu corespunde cu evidența primară pe care o deține CNAM, deoarece au fost raportate cu 4,4 mil.lei mai multe venituri.

Au fost constatate rezerve și la capitolul evidenței persoanelor asigurate de Guvern, care nu este susținută de date veridice cu privire la numărul și statutul acestora, deși primele de asigurare medicală au fost achitate din bugetul de stat în sumă de 6 696,7 mil.lei.

În procesul gestionării fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală se atestă majorarea semnificativă a soldurilor de mijloace financiare, până la 3 174,8 mil.lei, dintre care:

- CNAM a avut în cont 2 145,3 mil.lei, cu circa 800 mil.lei mai mult decât în anul precedent;

- instituțiile medicale care sunt contractate și achitate de CNAM au acumulat în conturi 1 029,5 mil.lei, ceea ce este cu 333,4 mil.lei mai mult decât în anul 2022.

Această situație a fost cauzată de faptul că instituțiile medicale nu au utilizat mijloacele financiare la acordarea serviciilor medicale populației sau contractarea și achitarea asistenței medicale nu corespunde pe deplin costurilor real înregistrate de acestea.

Unele instituții medicale nu sunt asigurate cu cadre medicale sau nu sunt dotate cu echipamentul necesar, ceea ce nu a sporit accesul la servicii medicale garantate de către stat:

- 15 centre stomatologice cărora le-au fost acordate 9,3 mil. lei nu au asigurat cu servicii profilactice stomatologice anuale 136 mii de copii din cauza insuficienței de medici sau că nu au dispus de mijloace de transport pentru deplasare. Pe când 3 313 copii au beneficiat de două ori de serviciile echipelor mobile de medici, alții nu au fost examinați nici măcar o dată;
- serviciile medicale paliative, în sumă de 2,8 mil. lei, nu au fost acordate de 6 spitale raionale, din lipsa cadrelor medicale de acest profil;
- doi prestatori de servicii medicale, deși au fost contractați în sumă de 2,0 mil. lei pentru realizarea tratamentului de reabilitare a copiilor, nu au dispus pe deplin de medici specialiști (neurologi și reabilitologi);
- instituțiile medicale spitalicești din raioane au realizat servicii de protezare a articulațiilor mari doar pentru 255 de persoane din cele 473 transmise de către CNAM, ceea ce denotă capacități insuficiente la acordarea asistenței medicale.

Comunicarea fragmentată și nivelul redus de responsabilizare a părților implicate în acordarea serviciilor medicale au condiționat:

- unele activități de depistare precoce a maladiilor, deși au fost aprobate ca fiind prioritare pentru a fi finanțate și acordate populației, nu au fost realizate, și anume: diagnosticul precoce de cancer mamar, în sumă de 2,6 mil. lei, și screeningul cervical al femeilor HIV pozitive, în sumă de 200 mii lei;
- în cadrul vizitelor la medicul de familie, nu toate persoanele au acces la servicii de profilaxie anuale, deși acestea sunt finanțate în cadrul medicinei primare (2 785,4 mil. lei);
- Sistemul informațional *Asistență medicală primară* atestă dificultăți și a fost utilizat la nivel de 30%, ceea ce nu oferă pe deplin informații privind serviciile medicale prestate, inclusiv privind serviciile de profilaxie;
- unele instituții ce prestează asistență medicală primară au fost finanțate pentru realizarea activităților specifice în sumă de 34,6 mil. lei, însă nu este clar modul de stabilire a volumului de finanțare sau 15 lei alocat pentru fiecare cetățean, iar utilizarea mijloacelor financiare nu a fost posibil de urmărit deoarece nu au fost elaborate și aprobate formulare de raportare.

Alocarea mijloacelor financiare în baza „bugetului global” nu a asigurat contractarea echitabilă a asistenței medicale și nu a dispus de indicatori de rezultat. Astfel, 8 prestatori de servicii nu au asigurat prestarea integrală a serviciilor de intervenție timpurie, iar alți 2 prestatori au acordat mai multe servicii medicale pentru copii cu nevoi speciale și tulburări de dezvoltare, în timp ce valoarea serviciilor achitate a constituit 1,6 mil. lei pentru fiecare prestator de servicii de intervenție timpurie. De asemenea, în baza „bugetului global” au fost alocate 90,8 mil. lei pentru 40 de Centre Comunitare de Sănătate Mintală și 41 de Centre de Sănătate Prietenoase Tinerilor, care au fost finanțate diferențiat, deși unele structuri deservește același număr de populație, iar costul mediu al unei vizite a variat esențial de la 29 lei per vizită până la 840 lei.

Totodată, procesul de evidență și transmitere a persoanelor din listele de așteptare pentru intervențiile chirurgicale atestă dificultăți:

- nu există o evidență strictă a persoanelor din listele de așteptare, deoarece Compania urma să reflecte în acestea cu 18 mii de persoane care așteaptă servicii costisitoare mai mult, comparativ cu numărul de persoane înregistrate;
- pentru 10 170 de persoane, deși le-a venit rândul de realizare a intervențiilor de protezare a aparatului locomotor și de tratament al cataractei, CNAM nu a avut posibilitatea trimiterii acestora către instituțiile medicale pentru realizarea

	<p>programărilor, deoarece informațiile de contact au fost insuficiente sau au lipsit, iar unele persoane au amânat serviciile;</p> <ul style="list-style-type: none"> - 757 de persoane au achitat de sine stătător serviciile medicale, în sumă de circa 6 mil. lei, ceea ce denotă că timpul de așteptare pentru a beneficia de servicii medicale este mare etc.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	<p>Carențele constatate de audit au fost determinate de reglementările insuficiente ce vizează procesele de contractare, specificul de raportare și achitare a serviciilor medicale, ceea ce afectează modul de utilizare rezultativă a resurselor publice; comunicarea fragmentată și nivelul redus de responsabilizare a părților implicate în acordarea serviciilor medicale; insuficiența funcționalităților și interconexiunii sistemelor informaționale ce pun în dificultate evaluarea serviciilor medicale prestate cetățenilor.</p>
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	<p>Recomandările înaintate în Hotărârea Curții de Conturi nr.23 din 29.05.2023 au fost implementate la un nivel de 80%. Impactul benefic al recomandărilor de audit reprezintă măsurile întreprinse privind elaborarea și aprobarea reglementărilor ce vizează raportarea pacienților unic deserviți pe parcursul anului; implementarea sistemului informațional „e-Rețeta” care facilitează procesul de prescriere electronică a medicamentelor și dispozitivelor medicale compensate. Acest sistem informațional are drept scop excluderea erorilor la prescrierea și eliberarea medicamentelor compensate parțial sau integral din FAOAM, aspect constat de audit în anii precedenți. De asemenea, în anul 2023, pentru serviciile medicale spitalicești realizate supra contract CNAM a încheiat acorduri adiționale la contractele de bază și a asigurat achitarea acestora. Aceste acțiuni au contribuit la îmbunătățirea unor procese sistemice aferente administrării fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală. Totodată, constatările de audit denotă necesitatea îmbunătățirii modului de administrare a resurselor financiare publice cu sporirea accesului la serviciile medicale garantate de către stat.</p>
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	-
Măsurile dispuse pentru remediere	<p>Misiunea de audit a înaintat 15 recomandări de audit care au drept scop îmbunătățirea proceselor de contractare, raportare și achitare a serviciilor medicale, cu asigurarea responsabilizării instituțiilor implicate în acordarea serviciilor medicale și utilizarea rezultativă a mijloacelor financiare publice, în special:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elaborarea și stabilirea modalității de raportare a volumului de asistență medicală prestată, inclusiv a serviciilor medicale anuale profilactice, ceea ce ar asigura responsabilizarea prestatorilor de servicii medicale; - asigurarea evaluării la contractarea asistenței medicale a corespunderii criteriilor și condițiilor generale și speciale de încadrare a prestatorilor de servicii medicale privind realizarea volumului deplin de servicii medicale stabilit de Programul unic; - reexaminarea modului de contractare „buget global”, cu stabilirea indicatorilor de rezultat pentru volumul asistenței medicale acordate, raportate și achitate etc.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	<p>Pe parcursul misiunii de audit au fost comunicate constatările, concluziile și recomandările de audit, iar la definitivarea acestora s-a ținut cont de informațiile suplimentare prezentate. Compania Națională de Asigurări în Medicină și Ministerul Sănătății au acceptat rezultatele auditului asupra Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.</p>

Auditul rapoartelor financiare consolidate ale ministerelor

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene încheiate la 31 decembrie 2023 (Hotărârea CCRM nr.19 din 17 mai 2024)⁹⁴	
Informații generale	Prin Legea bugetului de stat pentru anul 2023, pentru realizarea obiectivelor și desfășurarea activităților preconizate, Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene ⁹⁵ i-au fost aprobate alocații în sumă de 506,6 mil. lei, care pe parcursul anului au fost precizate în sumă de 524,4 mil. lei. Executarea de casă față de planul precizat s-a realizat la nivel de 92,0% (484,1 mil. lei), din care aparatul central a executat cheltuieli în sumă de 118,3 mil. lei, iar misiunile diplomatice și oficiile consulare – 365,8 mil. lei. Patrimoniul gestionat aparține în totalitate statului, a cărui valoare la finele anului auditat a constituit – 414,3 mil. lei.
Scopul	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene încheiate la 31 decembrie 2023 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinia cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene pentru exercițiul bugetar încheiat la 31 decembrie 2023. În opinia noastră, cu excepția efectelor unor aspecte descrise în secțiunea „Baza pentru opinia cu rezerve”, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie cu rezerve	Opinia de audit a fost modificată din cauza efectelor următoarelor deficiențe: Subevaluarea grupelor de conturi „Clădiri” și „Terenuri”, respectiv cu suma de 38,2 mil. lei și de 96,5 mil. lei, ca urmare a neaplicării Ordinului MF nr. 216/2015 cu privire la reevaluarea bunurilor imobile (Reprezentanța Permanentă a RM pe lângă Oficiul ONU la New York și Ambasada RM în SUA). Concomitent, alte opt instituții diplomatice ⁹⁶ verificate nu dețin extrase care ar demonstra valoarea cadastrală a bunurilor imobile gestionate, întrucât acestea nu sunt prezentate de organele competente din țările de reședință, necesitându-se reevaluări independente. Acest fapt a limitat echipa de audit în domeniul său de aplicare, considerând că deficiența constatată se aștepta a fi una semnificativă ⁹⁷ .
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Deficiențele identificate au fost condiționate de insuficiența reglementărilor, inclusiv în politicile contabile; unele disfuncționalități în controlul intern managerial, în special în domeniile financiar-contabil și patrimoniu; monitorizarea limitată a activității financiare a entităților subordonate, precum și neimplementarea integrală a recomandărilor anterioare ale Curții de Conturi.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.28 din 15 iunie 2023 au fost înaintate MAEIE și unor misiuni diplomatice subordonate 7 recomandări. Din cauza neremedierii în timp util a acestora, se atestă un nivel de executare de 50% a Hotărârii citate. Se relevă că doar 2 recomandări au fost realizate integral, în rest acțiunile întreprinse de MAEIE denotă executarea parțială sau neimplementarea recomandărilor înaintate. În principal, se atestă carențe la aspectele ce țin de elaborarea și înaintarea modificărilor și completărilor la cadrul normativ și cel secundar privind: noile sarcini delegate

⁹⁴ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1257/hotararea-nr19-din-17-mai-2024-cu-privire-la-raportul

⁹⁵ Potrivit HG nr. 179 din 13.03.2024 „Cu privire la restructurarea unor autorități publice și la modificarea unor hotărâri ale Guvernului”, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a fost redenumit în Ministerul Afacerilor Externe (în continuare – MAE).

⁹⁶ Pentru clădirile administrative și terenurile aferente gestionate de Ambasadele RM din: Belgia, Cehia, Ucraina, Ungaria, Republica Belarus, Turcia⁹⁶, Germania și de Consulatul General al RM la Odesa.

⁹⁷ Ambasada RM în Germania nu deține date privind valoarea cadastrală a clădirii administrative și a terenului aferent. Concomitent, valoarea de piață estimativă a terenului prezentată echipei de audit din alte surse de date deschise și oficial publicate (Biroul comitetului de experți pentru valorile proprietăților din Berlin) este semnificativă și se cifrează la suma de 47,9 mil. lei.

	MAEIE în calitate de administrator de venituri, în speță a Hotărârii Guvernului nr.697/2017; completarea politicilor contabile, precum și ajustarea prevederilor Regulamentului privind activitatea administrativ-financiară a instituțiilor serviciului diplomatic al MAEIE ⁹⁸ , întrucât unele reglementări nu mai sunt actuale sau fac referință la acte juridice caduce.
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	Pe parcursul desfășurării misiunii de audit, MAE a asigurat corectarea operațiunilor contabile aferente casării activelor nemateriale în valoare de 3,9 mil. lei, precum și responsabilii din cadrul Ambasadei Republicii Moldova în Suedia au restituit mijloacele bănești utilizate neregulamentar în sumă de 2,1 mii lei.
Măsurile dispuse pentru remediere	<p>Ca urmare a celor constatate în cadrul misiunii de audit, au fost înaintate și acceptate 9 recomandări specifice de remediere a deficiențelor identificate, și anume:</p> <p>Ministerului Finanțelor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - asigurarea armonizării la bunele practici, inclusiv la cele internaționale, a prevederilor cadrului normativ-metodologic de evidență contabilă și de raportare financiară privind condițiile de reevaluare a bunurilor imobile, inclusiv a celor aflate peste hotarele țării; <p>Ministerului Afacerilor Externe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ajustarea în evidența contabilă a valorii bunurilor imobile gestionate de către două misiuni diplomatice potrivit datelor cadastrale prezentate anual de către organele de resort ale țării de reședință; - reglementarea responsabilităților MAE privind modul de încasare, utilizare și evidență a taxelor consulare provenite din serviciile prestate contra plată, reieșind din noile funcții atribuite MAE în calitate de administrator de venituri; - intensificarea proceselor de coordonare și monitorizare a activității autorităților din subordine în care Ministerul deține calitatea de fondator și altele. <p>La fel, a fost recomandat Executivului, prin intermediul Cancelariei de Stat, examinarea și dispunerea întreprinderii acțiunilor de către MAE, în comun cu Agenția Servicii Publice, pentru:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identificarea unor soluții optime de transferare a soldului de mijloace bănești în sumă de 13,7 mil. lei, la situația din 31.12.2023, înregistrat în conturile de decontare ale Ambasadei Republicii Moldova în Federația Rusă, ca urmare a prestării serviciilor de perfectare a actelor de identitate; - clarificarea aspectelor legate de recuperarea cheltuielilor suportate de către instituțiile Serviciului diplomatic privind prestarea în străinătate a serviciilor de înregistrare și evidență a populației și actualizarea prevederilor acordului interinstituțional încheiat între entitățile menționate.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	MAE a luat act de observațiile de audit și a dat asigurări că recomandările înaintate vor fi implementate.

⁹⁸ Regulamentul privind activitatea administrativ-financiară a instituțiilor serviciului diplomatic al Republicii Moldova peste hotare, aprobat prin HG nr. 987 din 11.08.2003.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării încheiate la 31 decembrie 2023 (Hotărârea CCRM nr.21 din 21 mai 2024)⁹⁹	
Informații generale	<p>Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (MDED) este autoritatea centrală de specialitate care elaborează și promovează politici în următoarele domenii: i) politici economice, ii) analiză și prognozare macroeconomică, iii) reglementarea mediului de afaceri, iv) dezvoltarea antreprenorialului și întreprinderilor mici și mijlocii, v) comerț interior, vi) politici de atragere a investițiilor și dezvoltare industrială, vii) politici de administrare a proprietății publice, viii) digitalizarea serviciilor publice, ix) tehnologia informației și economia digitală, x) politici în domeniul comunicațiilor electronice și poștale, xi) securitatea cibernetică, xii) infrastructura calității și supravegherea pieței, xiii) politici privind protecția consumatorilor, și xiv) cooperare economică internațională și politici comerciale.</p> <p>Patrimoniul gestionat de MDED și entitățile sale subordonate, în aspectul existenței și componenței materiale, la finele anului 2023 a constituit 21 853,6 mii lei, veniturile – 489 602,6 mii lei, iar cheltuielile au însumat 692 388,5 mii lei, sursa de finanțare a acestora fiind bugetul de stat.</p>
Scopul	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale MDED încheiate la 31 decembrie 2023 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinia cu rezerve	În opinia noastră, cu excepția unor efecte ale aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinia cu rezerve	<p>MDED nu a înregistrat corespunzător în evidența sa contabilă valoarea proprietăților de stat gestionate economic de către instituțiile publice la autogestiuine, precum și a investițiilor în capitalul social a două întreprinderi de stat în procedură de lichidare în care exercită funcția de fondator. Astfel, valoarea acțiunilor și altor forme de participare în capital, raportată în bilanțul consolidat al MDED la finele anului 2023, a fost subevaluată cu cca 138 213,8 mii lei.</p> <p>Clasificarea eronată a alocațiilor bugetare acordate Î.S. „Radiocomunicații”, pentru asigurarea furnizării multiplexului de televiziune/radiodifuziune digitală terestră cu acoperire națională mai mult de 98% din populația Republicii Moldova, a condiționat subevaluarea subvențiilor acordate întreprinderilor de stat cu 26 357,6 mii lei, precum și concomitent, supraevaluarea granturilor acordate beneficiarilor în interiorul țării cu aceeași sumă.</p>
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Deficiențele constatate de audit sunt cauzate de reglementările contabile ale MDED care nu abordează în totalitate cerințele de reglementare.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	<p>Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.24 din 30.05.2023¹⁰⁰, MDED i-au fost înaintate două recomandări, una dintre care a stat la baza opiniei cu rezerve.</p> <p>Din cele două recomandări înaintate, una a fost implementată parțial, iar alta nu a fost implementată.</p> <p>Deși activele, datoriile și creanțele compromise au fost supuse inventarierii, rezultatele nu au fost reflectate corespunzător și în totalitate în evidența contabilă.</p>
Măsurile luate de entități pe	Pe parcursul desfășurării misiunii de audit, MDED: i) a corectat erorile admise în Raportul narativ consolidat privind executarea bugetelor autorităților/instituțiilor

⁹⁹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1258/hotararea-nr21-din-21-mai-2024-cu-privire-la-raportul

¹⁰⁰ Hotărârea Curții de Conturi nr.24 din 30 mai 2023 cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Economiei încheiate la 31 decembrie 2022.

<p>parcursul misiunii</p>	<p>bugetare, ii) a întocmit Raportul narativ privind executarea bugetului aparatului central al ministerului, iii) a asigurat returnarea avansului în sumă de 6,4 mii lei, acordat în surplus și nerestituit în anul 2023, iv) a elaborat conform prevederilor normative Raportul de monitorizare a contractelor de achiziții publice pentru anul 2023, și v) a întocmit și a publicat corespunzător informațiile despre vizitele oficiale și deplasările de serviciu în străinătate, inclusiv costul și sursa de finanțare a acestora, pentru anul 2023.</p>
<p>Măsurile dispuse pentru remediere</p>	<p>Ca urmare a celor constatate în cadrul misiunii de audit, au fost înaintate recomandări specifice de remediere a deficiențelor identificate, după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ministerului Finanțelor și Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, pentru analiza modului actual de raportare a mijloacelor și angajamentelor Fondului de garantare a creditelor pentru întreprinderile mici și mijlocii și determinarea criteriilor de integrare a informațiilor aferente în rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, precum și în Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat; Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, pentru: <ul style="list-style-type: none"> - inventarierea și înregistrarea în evidența contabilă a patrimoniului de stat din administrarea ministerului și a instituțiilor fondate; - elaborarea politicii de contabilitate-tip pentru autoritățile/instituțiile din subordine, care să conțină prevederi suplimentare ce țin de specificul activității acestora, precum și coordonarea ei cu Ministerul Finanțelor; - revizuirea și actualizarea Politicilor contabile ale Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, inclusiv introducerea reglementărilor și procedurilor specifice cu privire la reevaluarea mijloacelor fixe și activelor neproductive, precum și recunoașterea în evidența contabilă a subvențiilor și granturilor; - inventarierea, contabilizarea și raportarea corespunzătoare a creanțelor compromise decontate; - inventarierea, actualizarea și înaintarea spre aprobare a modificărilor la lista bunurilor imobile, proprietate a statului, aflate în administrarea Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării; - asigurarea suplinirii resurselor financiare la conturile trezoreriale ale Instituției Publice Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (succesoare de drepturi a Instituției Publice Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii), preconizate pentru implementarea Programului de transformare digitală a întreprinderilor mici și mijlocii.
<p>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</p>	<p>Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării și entitățile subordonate sunt de acord cu constatările și recomandările de audit.</p>

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Justiției încheiate la 31 decembrie 2023 (Hotărârea CCRM nr.22 din 27 mai 2024)¹⁰¹	
Informații generale	<p>Prin Legea bugetului de stat pentru anul 2023, pentru realizarea obiectivelor și activităților planificate Ministerului Justiției și instituțiilor subordonate le-au fost precizate alocații bugetare în sumă de 1 074,6 mil.lei. Executarea de casă față de planul precizat s-a realizat la nivel de 96,8% (1 040,3 mil.lei), cheltuielile efective însumând 1 159,0 mil.lei.</p> <p>Patrimoniul gestionat aparține în totalitate statului, a cărui valoare la finele anului auditat a constituit 922,9 mil.lei.</p>
Scopul	<p>Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Justiției încheiate la 31 decembrie 2023 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.</p>
Opinia cu rezerve	<p>În opinia noastră, cu excepția efectelor unor aspecte descrise în secțiunea „Baza pentru opinia cu rezerve”, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.</p>
Baza pentru opinie cu rezerve	<p>Opinia de audit a fost modificată ca urmare a existenței următoarelor deficiențe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - în rapoartele financiare consolidate ale MJ nu s-a reflectat valoarea a 83,4 mii de dosare ale Fondului arhivistic de stat, proprietate a Republicii Moldova, deoarece acestea nu au fost evaluate, recunoscute și raportate corespunzător de către Agenția Națională a Arhivelor (în continuare – ANA). Dosarele sunt păstrate în depozitele Agenției Naționale a Arhivelor și catalogate ca monumente culturale cu valoare istorică, științifică și culturală. Evaluarea monumentelor culturale nu s-a produs din cauza lipsei unui cadru normativ care ar stipula criteriile de evaluare a acestora, astfel auditul fiind în imposibilitatea de a obține probe suficiente și adecvate pentru a determina valoarea activelor moștenirii culturale aflate în gestiunea ANA, costul acestora fiind apreciat ca unul semnificativ; - rapoartele financiare ale MJ nu reflectă datele privind valoarea a 33 de imobile cu suprafața totală de 5 998,8 m², inclusiv 7 clădiri cu suprafața de 566,6 m² deținute de către Aparatul central al MJ și 26 de imobile cu suprafața de 5 432,2 m² gestionate de către Administrația Națională a Penitenciarelor (în continuare – ANP), care sunt recunoscute în evidența contabilă la valoarea zero, fapt ce contravine cadrului normativ prestabilit; - ANA a supraevaluat valoarea sediului Agenției cu 2,6 mil.lei, înregistrând operațiunea economică de capitalizare a lucrărilor de reparație în lipsa Procesului-verbal de recepție a lucrărilor executate, care ar confirma efectuarea lucrărilor de reparație capitală de către antreprenor. De asemenea, ANA nu a recunoscut și nu a raportat pentru grupa de conturi 419 „Alte creanțe ale instituțiilor bugetare” creanța în sumă de 2,6 mil. lei, ca urmare a achitării către antreprenor a valorii lucrărilor de reparație capitală în lipsa documentelor justificative. Similar, ANA a înregistrat în evidența contabilă „Sistemul de rafturi mobile pentru arhivă”, în valoare de 180,0 mii lei, lipsind Procesul-verbal de livrare și instalare a acestui bun. Concomitent, ANA nu a recunoscut și nu a raportat pentru grupa de conturi 419 „Alte creanțe ale instituțiilor bugetare” creanța în sumă de 180,0 mii lei, ca urmare a transferării către furnizor a valorii bunului nelivrat, astfel subevaluându-se valoarea creanțelor raportate. - în anul de gestiune ANP, contrar cerințelor Ordinului ministrului finanțelor nr.216 din 28.12.2015, a casat bunuri materiale în valoare de 4,3 mil.lei care urmau

¹⁰¹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1259/hotararea-nr-22-din-27-mai-2024-cu-privire-la

	<p>a fi scoase din uz ca rezultat al deteriorării sau expirării termenului de exploatare, și nu la data eliberării de la depozit a acestora;</p> <ul style="list-style-type: none"> - rapoartele financiare consolidate ale MJ conțin erori în sumă de 2,5 mil. lei și acestea țin de soldul grupei de conturi 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării”, ca urmare a transmiterii și înregistrării în datele evidenței contabile a Penitenciarului nr.3-Leova a bunurilor depuse anterior în capitalul social al Î.S. „Complexul nr.1 Leova,” în lipsa deciziei privind diminuarea valorii capitalului social. Acest fapt a condiționat reflectarea dublă în evidența contabilă a mijloacelor fixe respective ca mijloace fixe și ca cotă de participare în capitalul social al întreprinderii; - în anul 2023 se atestă un nivel redus de executare a unor investiții capitale de către instituțiile din subordinea MJ, auditul constatând unele tergiversări, problematice și deficiențe în procesele de construcție și reconstrucție a unor obiective care atrag costuri suplimentare pentru finalizarea lor. Astfel, în scopul alinierii la normele și standardele internaționale, Guvernul Republicii Moldova și-a asumat obiectivul specific de îmbunătățire a condițiilor de detenție în sistemul penitenciar¹⁰². Deși, începând cu anul 2013, s-au inițiat activitățile de construcție a două penitenciare pentru care până în prezent au fost valorificate investiții capitale în sumă de 140,4 mil.lei, finalizarea construcției și darea în exploatare a acestora rămâne incertă. Pentru „Construcția Casei de Arest cu capacitatea de 650 locuri în mun. Bălți (prima etapă)” urmează să fie efectuate lucrările de construcție pentru etapa a doua, dar la moment există unele probleme privind deținerea dreptului de proprietate asupra terenului necesar pentru construcția complexă a penitenciarului, fapt care face imposibilă obținerea autorizației de construcție. Cel de-al doilea penitenciar din mun. Chișinău se află la etapa elaborării și ajustării documentației de proiect și deviz, urmând a fi achiziționate și efectuate lucrările de construcție; - referitor la investițiile capitale pentru construcția sediilor unor judecătoria, se menționează că, prin Hotărârea Parlamentului nr.21 din 03.03.2017, a fost aprobat Planul de construire a clădirilor noi și/sau de renovare a clădirilor existente, necesare pentru buna funcționare a instanțelor judecătorești. MJ, prin intermediul instituției din subordine – Agenția de administrare a instanțelor judecătorești, nu a asigurat realizarea etapizată a acțiunilor Planului pentru anul 2023, nefiind elaborată documentația de proiect și nici executate lucrările de construcție a sediilor judecătoriilor; - multiple nereguli au fost constatate la achiziționarea și executarea lucrărilor de reparație a fațadei sediului ANA, inclusiv care au condus la cheltuieli suplimentare în valoare de 0,24 mil.lei.
<p>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</p>	<p>Deficiențele identificate au fost condiționate de lipsa unui cadru normativ care ar stipula criteriile de evaluare a bunurilor din Fondul arhivistic de stat; unele disfuncționalități în controlul intern managerial, în special în domeniul financiar-contabil și patrimoniu, la achiziția de bunuri și servicii; monitorizarea limitată a activității financiare a entităților subordonate, precum și neimplementarea integrală a recomandărilor anterioare ale Curții de Conturi.</p>
<p>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</p>	<p>Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.22 din 26.05.2023 au fost înaintate 10 recomandări de audit, dintre care doar trei recomandări au fost implementate. Concomitent, se atestă că au fost inițiate anumite măsuri în vederea implementării altor 5 recomandări, care au fost realizate parțial, pentru finalizarea acestora necesitându-se o perioadă de timp termen mai mare. Ca urmare a implementării recomandărilor de audit, ANP a transmis către Agenția Proprietății Publice 12</p>

¹⁰² Legea nr. 211 din 06.12.2021 pentru aprobarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022-2025 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia.

	<p>terenuri cu valoarea de 45,5 mil lei; INP a efectuat evaluarea și înregistrarea în evidența contabilă a 6 imobile în sumă de 33,3 mil.lei. De asemenea, a fost asigurată îmbunătățirea politicilor de contabilitate în conformitate cu cerințele cadrului normativ, precum și au fost corectate erorile aferente calculării uzurii mijloacelor fixe și a amortizării activelor nemateriale.</p>
<p>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</p>	<p>Pe parcursul desfășurării misiunii de audit, antreprenorul a prezentat ANA Procesul-verbal de recepție a lucrărilor de reparație în sumă 2,6 mil. lei și entitatea a recepționat un bun de la furnizor în valoare de 180,0 mii lei, care efectiv a fost constatată lipsă.</p>
<p>Măsurile dispuse pentru remediere</p>	<p>Ca urmare a celor constatate în cadrul misiunii de audit, au fost înaintate MJ 10 recomandări specifice de remediere a deficiențelor identificate, în speță în vederea: i) îmbunătățirii politicilor contabile aferente evaluării și raportării Fondului arhivistic de stat; ii) evaluării imobilelor din gestiune; iii) casării regulamente a unor bunuri; iv) îmbunătățirii procedurilor de achiziționare a bunurilor și serviciilor de către instituțiile din subordine și monitorizării desfășurării acestora.</p> <p>La fel, a fost recomandat Inspectoratului Național pentru Supraveghere Tehnică efectuarea controlului asupra volumelor și costului lucrărilor de reparație executate în anii 2021-2023 la sediul Agenției Naționale a Arhivelor.</p>
<p>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</p>	<p>MJ a luat act de observațiile de audit și a comunicat despre angajamentul implementării lor.</p>

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Finanțelor încheiate la 31 decembrie 2023 (Hotărârea CCRM nr.25 din 28 mai 2024)¹⁰³	
Informații generale	Prin Legea bugetului de stat pe anul 2023 Ministerului Finanțelor i-au fost aprobate mijloace financiare în sumă totală de 1 622,8 mil. lei, fiind precizate 1 666,2 mil. lei. Executarea de casă, față de planul precizat, s-a realizat la nivel de 96,8%, sau 1 612,7 mil. lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Finanțelor încheiate la 31 decembrie 2023 sunt întocmite și prezentate în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil și nu prezintă denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, cu emiterea unei opinii de audit.
Opinia fără rezerve	În opinia noastră, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Alte observații de audit	<p>Constatări și concluzii care nu au influențat opinia de audit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lipsa unui cadru normativ în care s-ar stipula explicit criteriile de recunoaștere și raportare a cheltuielilor pentru serviciile prestate în bază de contracte cu persoane fizice, în conformitate cu principiile bunei guvernări, precum și să ofere claritate în atribuirea și raportarea distinctă a cheltuielilor aferente; - tergiversarea elaborării și aprobării proiectului de act normativ cu privire la evidența unor bunuri confiscate care nu aparțin instituției, generând neclarități la contabilizarea acestora. Deși Serviciul Fiscal de Stat ține evidența analitică a bunurilor confiscate primite pentru comercializare, a căror valoare la finele anului 2023 a constituit 47,9 mil. lei, acestea nu erau reflectate la extrabilanț conform cerințelor regulamentare; - clasificarea și atribuirea incorectă a unor cheltuieli pentru dezvoltarea sistemului informațional de gestionare a finanțelor publice în sumă de 8,1 mil. lei; - neîntreprinderea măsurilor de rigoare de către Serviciul Vamal privind perfectarea regulamentară a proceselor-verbale de recepție a lucrărilor aferente investițiilor în curs de execuție în sumă de 158,9 mil. lei, cu trecerea corespunzătoare a acestora în categoria activelor materiale. Concomitent, autoritatea vizată avea înregistrate mijloace fixe în sumă totală de 3,4 mil. lei, care preponderent erau demolate, urmând a fi casate. Totodată, la aceste bunuri a fost incorect calculată uzura în sumă de 1,6 mil. lei; - neadoptarea unor decizii manageriale corespunzătoare referitor la stocurile de mijloace fixe și a materialelor circulante moral învechite, uzate integral și neutilizate în procesul operațional în sumă totală de 18,8 mil. lei; - lipsa verificării continue a valorii de bilanț a bunurilor gestionate în raport cu valoarea lor cadastrală, ca motiv invocându-se faptul că IP „Cadastrul Bunurilor Imobile” refuză efectuarea reevaluării bunurilor imobile care aparțin autorităților publice și instituțiilor finanțate de la bugetele de toate nivelurile; - neaplicarea unor măsuri prompte de recuperare a valorii bunurilor constatate lipsă în cadrul inventarierilor efectuate, la situația din 31.12.2023 acestea fiind înregistrate în sumă de 3,1 mil. lei, din care la Serviciul Vamal – 2,6 mil. lei.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Cauzele deficiențelor constatate în mare parte rămân aceleași de la an la an și constau în neimplementarea unor procese operaționale interne pe deplin funcționale. Drept rezultat, acestea generează unele lacune în aplicarea cadrului normativ-metodologic la raportarea financiară a resurselor financiare și a patrimoniului public gestionat.
Impactul implementării	Recomandările anterioare ale Curții de Conturi înaintate Ministerului Finanțelor și instituțiilor subordonate au fost realizate la nivel de 50%. Din 8 recomandări

¹⁰³ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1265/hotararea-nr25-din-28-mai-2024-cu-privire-la-raportul

<p>recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</p>	<p>înaintate, au fost executate 2 recomandări, parțial executate – 4 recomandări, și neexecutate – 2 recomandări. Pentru implementarea recomandărilor, în anul 2023 Ministerul Finanțelor a asigurat transmiterea către Agenția Proprietății Publice a terenurilor, prevederile Ordinului MF nr.216/2015 au fost completate privind calcularea amortizării pentru licențele cu durată de utilizare nelimitată, Proiectul actului normativ privind bunurile confiscate a fost remis spre examinare și aprobare către Guvern.</p>
<p>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</p>	<p>Pe parcursul misiunii de audit responsabili din cadrul Ministerului Finanțelor și instituțiilor din subordine au asigurat transmiterea către Agenția Proprietății Publice a 4 terenuri cu valoarea de 10,7 mil. lei, corectarea valorii clădirii cu suma reparației în sumă de 0,8 mil. lei, corectarea înregistrărilor contabile aferente serviciilor de dezvoltare a modulului de încărcare a datelor privind contractele atribuite în sumă de 0,2 mil. lei.</p>
<p>Măsurile dispuse pentru remediere</p>	<p>În urma misiunii de audit, Ministerului Finanțelor și instituțiilor din subordine le-au fost dispuse măsuri pentru remedierea deficiențelor constatate:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dezvoltarea Normelor metodologice privind evidența contabilă și raportarea financiară în sistemul bugetar, cu cerințe de evidență clare și de raportare a cheltuielilor pentru serviciile prestate de către persoanele fizice; - reflectarea și raportarea veridică și fidelă a mijloacelor fixe în rapoartele financiare întocmite; - majorarea valorii activelor nemateriale și materiale finalizate din contul investițiilor capitale în curs de execuție după recepția, darea în folosință sau punerea în funcțiune a acestora; - transferarea la bugetul de stat sau la contul donatorului a soldului de mijloace bănești neutilizate în cadrul Proiectelor implementate și finanțate din surse externe, cu prezentarea către Trezoreria de Stat a cererii de închidere a conturilor pe „zero”; - acordarea concediilor anuale angajaților în conformitate cu prevederile legale și întreprinderea măsurilor în vederea utilizării restanțelor la concediul anual; - aplicarea măsurilor necesare pentru recuperarea creanțelor privind lipsurile și delapidările de mijloace bănești și valori materiale; - înaintarea către Guvern a propunerilor de modificare a cadrului normativ aferent evidenței, evaluării și raportării bunurilor confiscate; - reevaluarea clădirilor din gestiune, în scopul determinării și raportării valorii juste a acestora.
<p>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</p>	<p>Ministerul Finanțelor și instituțiile din subordine au fost de acord cu constatările de audit și vor întreprinde măsuri pentru remedierea deficiențelor constatate.</p>

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare încheiate la 31 decembrie 2023 (Hotărârea CCRM nr.28 din 29 mai 2024)¹⁰⁴	
Informații generale	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare este organul central de specialitate al administrației publice, care asigură elaborarea politicilor în domeniile încredințate, precum: (i) producția produselor de origine vegetală și animală;(ii) procesarea produselor de origine vegetală și animală;(iii) vitivinicol și al băuturilor alcoolice; (iv) protecția plantelor și carantina fitosanitară; (v) producția ecologică și produse cu denumire de origine; (vi) medicina veterinară; (vii) selecția și reproducția în zootehnie; (viii) siguranța alimentelor; (ix) dezvoltarea și organizarea piețelor produselor agricole și agroalimentare;(x) programe de dezvoltare rurală; (xii) consultanță în agricultură; (xiii) îmbunătățiri funciare, relații funciare și monitoring funciar. În subordinea ministerului sunt 16 instituții, care în anul 2023 au gestionat resurse în valoare de 2 mlrd. 403,2 mil.lei, cheltuieli în valoare de 2 mlrd. 540,3 mil.lei și au administrat patrimoniu în valoare totală de 1,3 miliarde lei.
Scopul	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare încheiate la 31 decembrie 2023, în ansamblul lor, nu conțin denaturări semnificative, cauzate de fraude și/sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinia cu rezerve	În opinia noastră, cu excepția posibilelor efecte asupra aspectelor descrise în secțiunea <i>Baza pentru opinia cu rezerve</i> , rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinia cu rezerve	Opinia de audit a fost oferită ca urmare a supraevaluării cu 92,5 mil.lei ¹⁰⁵ a soldului grupei de conturi 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării”, cauzată de menținerea în evidența contabilă a valorii capitalului social în sumă de 23,2 mil.lei ¹⁰⁶ aferent 2 ÎS lichidate în anul 2023, a valorii capitalului social în sumă de 2,4 mil.lei aferent unei întreprinderi de stat ¹⁰⁷ , al cărei statut, conform Hotărârii Guvernului nr. 960/2020 ¹⁰⁸ , a fost modificat din Întreprindere de Stat în Instituție Publică la autogestiune, precum și a valorii capitalului social în sumă de 66,9 mil.lei aferent 4 ÎS, al căror fondator, conform HG nr.902/2017 ¹⁰⁹ , este Agenția Proprietății Publice, capitalul social al căroră este contabilizat la APP în temeiul pct.23 din HG nr.901/2015 ¹¹⁰ , care nu prevede întocmirea actului de primire-predare în cazul schimbării fondatorului. Această situație a dus la dublarea, la nivel de buget de stat, a valorii capitalului social cu 66,9 mil.lei ¹¹¹ .
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Neînstituirea controlului intern managerial corespunzător, în special în domeniile financiar-contabil și patrimoniu, aplicarea greșită sau neaplicarea prevederilor cadrului regulator aferent domeniului au constituit un factor generator de iregularități și deficiențe constatate în cadrul misiunii de audit.
Impactul implementării recomandărilor	Menționăm că, deși în cadrul misiunii de audit realizate în anul precedent ¹¹² au fost înaintate 17 recomandări, menite să contribuie la remedierea neconformităților constatate, o parte din deficiențe continuă să se mențină și în anul 2023. Nivelul de realizare a recomandărilor constituie 36,7%, fiind implementate integral 3

¹⁰⁴ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1264/hotararea-nr-28-din-29-mai-2024-cu-privire-la

¹⁰⁵ Calculul: 20,2 mil.lei + 2,4 mil.lei +66,9 mil.lei = 89,5 mil.lei.

¹⁰⁶ Î.S. „Moldresurse” - în sumă de 20,2 mil.lei, lichidată din octombrie 2023, a Î.S. „Moldvinipoteca”, în sumă de 3,0 mil.lei, lichidată din aprilie 2023.

¹⁰⁷ Î.S. „Centrul de Stat pentru Atestarea și Omologarea Produselor de Uz Fitosanitar și a Fertilizanților”.

¹⁰⁸ HG nr.920/2020 cu privire la Serviciul de Stat „Centrul de Stat pentru Atestarea și Omologarea Produselor de Uz Fitosanitar și a Fertilizanților” și operarea modificărilor în unele hotărâri ale Guvernului.

¹⁰⁹ HG nr.902/2017 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Proprietății Publice.

¹¹⁰ HG nr.901/2015 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de transmitere a bunurilor proprietate publică.

¹¹¹ Î.S. „Mina de piatră din Mileștii mici” -5,3 mil.lei, Î.S. „Terra” – 9,2 mil.lei, Asociația agroindustrială „Victoria” – 10,8 mil.lei, Î.S. „Combinatul de Produse Alimentare din Bălți” – 41,6 mil.lei, total - 66,9 mil.lei.

¹¹² Hotărârea Curții de Conturi nr.31 din 27 iunie 2023 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului încheiate la 31.12.2022”.

<p>Înaintate prin HCC anterioare</p>	<p>recomandări, 5 - parțial implementate, 7 – neimplementate, iar 2¹¹³ recomandări au devenit irelevante. Majoritatea recomandărilor neimplementate sau implementate parțial țin de nedelimitarea sau neînregistrarea drepturilor patrimoniale. Ca urmare a implementării recomandărilor, în anul 2023: (i) a fost contabilizată valoarea bunurilor transmise în gestiune economică către instituțiile publice la autogestiune al căror fondator este ministerul, în sumă de 32,8 mil.lei, și valoarea bunurilor transmise în gestiune economică către colegiile al căror fondator până în anul 2023 a fost ministerul, iar din anul 2023 a devenit Ministerul Educației și Cercetării, în sumă de 457,3 mil.lei, transmiterea colegiilor între părți nefiind efectuată până la finele anului 2023, (ii) a fost exclusă din evidența contabilă valoarea capitalului social al unei întreprinderi de stat al cărei fondator este APP, în sumă de 0,014 mil.lei, contabilizată și de APP, astfel fiind exclusă raportarea dublă a valorii capitalului social la nivel de buget de stat, (iv) a fost completată parțial lista terenurilor incluse în Hotărârea Guvernului nr. 161/2019¹¹⁴, (v) au fost restabilite la contul 319 „Investiții capitale în active nemateriale în curs de execuție” cheltuielile din anii 2020-2023 aferente proiectelor științifice, cu trecerea ulterioară, la finele anului 2023, a rezultatelor cercetărilor la soldurile grupelor de conturi 317 „Active nemateriale” și 318 „Alte mijloace fixe”.</p>
<p>Măsurile luate de către entități pe parcursul misiunii</p>	<p>În cadrul misiunii de audit, ministerul:</p> <p>(i) a exclus din evidența contabilă, în baza confirmării contabilizării de către APP, 66,9 mil.lei, valoarea capitalului social al 4 întreprinderi de stat al căror fondator, conform HG nr.902/2017¹¹⁵, este APP, astfel fiind exclusă raportarea dublă la nivel de buget de stat a valorii capitalului social în întreprinderile de stat;</p> <p>(ii) a exclus din evidența contabilă valoarea capitalului social în sumă de 20,2 mil.lei aferent unei ÎS radiate în anul 2023 din Registrul persoanelor juridice și a altei ÎS cu capital social de 2,4 mil.lei, care în anul 2020 a fost reorganizată din ÎS în Instituție Publică;</p> <p>(iii) tot în anul 2024, înscrisurile din Anexa nr. 14 la HG nr.351/2005¹¹⁶ au fost completate cu 35 de poziții noi.</p>
<p>Măsurile dispuse pentru remediere</p>	<p>Ca urmare a celor constatate în cadrul misiunii de audit, conducerii entității i-au fost înaintate 26 de recomandări specifice de remediere a neconformităților și deficiențelor identificate.</p>
<p>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</p>	<p>Entitățile auditate nu au avut obiecții la constatările expuse în Raportul de audit.</p>

¹¹³ Recomandările nr. 2.4.7. și nr. 2.7.1. din Hotărârea Curții de Conturi nr.31 din 27 iunie 2023.

¹¹⁴ Hotărârea Guvernului nr.161/2019 cu privire la aprobarea listei terenurilor proprietate publică a statului din administrarea Agenției Proprietății Publice.

¹¹⁵ Hotărârea Guvernului nr.902/2017 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Proprietății Publice.

¹¹⁶ Hotărârea Guvernului nr.351/2005 cu privire la aprobarea listelor bunurilor imobile proprietate publică a statului și la transmiterea unor bunuri imobile.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Energiei încheiate la 31 decembrie 2023 (Hotărârea CCRM nr.29 din 04 iunie 2024)¹¹⁷	
Informații generale	<p>Ministerul Energiei este organul central de specialitate al administrației publice, care, inclusiv prin entitățile subordonate, asigura în anul 2023 realizarea politicii guvernamentale în următoarele domenii de activitate: securitate energetică; eficiență energetică; surse de energie regenerabilă; energie electrică; energie termică și promovarea cogenerării de înaltă eficiență; gaze naturale și produse petroliere; tranziție energetică.</p> <p>Patrimoniul gestionat de Ministerul Energiei, precum și entitățile sale subordonate, în aspectul existenței și componenței materiale, la finele anului 2023 a constituit 453 173,9 mii lei, veniturile – 44 196,99 mii lei, iar cheltuielile au însumat 48 713,87 mii lei, sursa de finanțare a acestora fiind bugetul de stat.</p>
Scopul	Oferirea unei asigurări rezonabile că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Energiei încheiate la 31 decembrie 2023, în ansamblul lor, nu conțin denaturări semnificative cauzate de fraude și/sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinia cu rezerve	În opinia noastră, cu excepția unor efecte ale aspectelor descrise în secțiunea <i>Baza pentru opinia cu rezerve</i> , rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinia cu rezerve	<p>Opinia de audit a fost modificată datorită efectului următoarelor deficiențe: Ministerul Energiei nu a înregistrat în evidența contabilă valoarea proprietăților de stat gestionate economic de către Întreprinderea de Stat „Moldelectrica”, în care deține calitatea de fondator, precum și suma granturilor capitale alocate acestuia conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.284/2023¹¹⁸. Astfel, valoarea investițiilor în părți legate și nelegate, raportată în bilanțul consolidat al Ministerului Energiei la finele anului 2023, a fost subevaluată cu cca 205 147,47 mii lei¹¹⁹.</p> <p>Ministerul Energiei nu a majorat valoarea Studiului de fezabilitate MD-RO cu privire la proiectul 70232 aferent construcției liniei electrice de 400 kV Bălți-Suceava cu suma debursată în anul 2023 pentru finalizarea acestuia. Ca urmare, necontabilizarea de către minister a investițiilor capitale în curs de execuție a condiționat subevaluarea acestora cu 2 635,85 mii lei.</p>
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Neînstituirea controlului intern managerial corespunzător, în special, în domeniile financiar-contabil și patrimoniu, precum și aplicarea greșită sau neaplicarea prevederilor cadrului regulator aferent domeniului au constituit un factor generator de iregularități și deficiențe, constatate în cadrul misiunii de audit.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	<p>Ministerul Energiei este succesorul de drepturi și obligații al MIDR în domeniul securității și eficienței energetice, căruia, în comun cu Agenția Proprietății Publice, prin HCC nr.56 din 21 noiembrie 2022, i-au fost înaintate 2 recomandări privind asigurarea inventarierii rețelelor de transport și distribuție a gazelor naturale construite din resursele bugetului public național, precum și identificarea și implementarea unui mecanism de evaluare și gestiune a rețelelor de gaze proprietate publică, inclusiv a celor fără proprietar înregistrat.</p> <p>Ambele recomandări nu au fost implementate și sunt reiterate în cadrul prezentei misiuni de audit.</p>

¹¹⁷ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1266/hotararea-nr-29-din-04-iunie-2024-cu-privire-la

¹¹⁸ Hotărârea Guvernului nr.284/2023 cu privire la alocarea mijloacelor financiare.

¹¹⁹ Bunurile imobile transmise în gestiune economică către Î.S. „Moldelectrica” - 200 610.92 mii lei.

Conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.284 din 10.05.2023, au fost alocate resurse financiare către Î.S. „Moldelectrica” pentru procurarea echipamentelor electrice și a serviciilor necesare asigurării bunei funcționări a rețelelor electrice în perioada găzduirii celui de-al doilea Summit al Comunității Politice Europene din 1 iunie 2023 - 4 536.54 mii lei.

Măsurile luate de către entități pe parcursul misiunii	Pe parcursul misiunii de audit, urmare reorganizării Agenției pentru Eficiență Energetică din autoritate publică în instituție publică, angajații Agenției au fost disponibilizați din funcția publică în perioada lunilor ianuarie-februarie 2024, cu achitarea compensației pentru concediul de odihnă neutilizat pe toată perioada de activitate (859 de zile, în sumă totală de 754,3 mii lei).
Măsurile dispuse pentru remediere	Pentru remedierea situațiilor constatate, entităților auditate le-au fost înaintate 8 recomandări, în vederea: inventarierii și înregistrării conforme în evidența contabilă a patrimoniului de stat din administrarea ministerului și a instituțiilor fondate, precum și înregistrării la organele cadastrale a drepturilor patrimoniale asupra bunurilor imobile din gestiune; elaborării politicii de contabilitate-tip pentru instituțiile din subordine și actualizării politicilor contabile cu reglementări specifice domeniului administrat; actualizării și modificării Statutului întreprinderii fondate, cu excluderea bunurilor domeniului public al statului depuse în capitalul social al acesteia; asigurării veridicității și plenitudinii informațiilor raportate Agenției Proprietății Publice cu privire la terenurile gestionate.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Ministerul Energiei și instituțiile din subordine au fost de acord cu constatările și recomandările de audit și vor întreprinde măsuri de remediere, inclusiv prin consolidarea CIM.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale încheiate la 31 decembrie 2023¹²⁰ (Hotărârea CCRM nr.30 din 19 iunie 2024)	
Informații generale	<p>Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR) este autoritatea publică centrală de specialitate, care asigură realizarea politicii guvernamentale în următoarele domenii de activitate: i) infrastructura de comunicații; ii) urbanism, construcții și locuințe; iii) transport; iv) infrastructura de transport; v) securitate și eficiență energetică; vi) dezvoltare regională și locală; vii) infrastructura de apă și sanitație.</p> <p>La finele anului 2023, patrimoniul gestionat de MIDR, precum și de entitățile sale subordonate, în aspectul existenței și componenței materiale, a constituit 3801299,1 mii lei, veniturile – 4372882,9 mii lei, iar cheltuielile au însumat 4720049,7 mii lei, sursa de finanțare a acestora fiind bugetul de stat.</p>
Scopul	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale MIDR încheiate la 31 decembrie 2023, în ansamblul lor, nu conțin denaturări semnificative cauzate de fraude și/sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinia cu rezerve	În opinia noastră, cu excepția unor efecte ale aspectelor descrise în secțiunea <i>Baza pentru opinia cu rezerve</i> , rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinia cu rezerve	<p>Opinia de audit a fost modificată de efectul următoarelor deficiențe:</p> <p>Tergiversarea procesului de transmitere a unor bunuri de către MIDR¹²¹, precum și netransmiterea până la finele anului de gestiune a volumului lucrărilor de reparație capitală a mijloacelor fixe, aflate la balanța altei autorități/instituții bugetare, îndeplinite în decursul anului bugetar de către unele instituții din subordinea MIDR¹²², au condiționat supraevaluarea informațiilor aferente clădirilor raportate în bilanțul consolidat cu 586644,9 mii lei¹²³ și a instalațiilor de transmisie cu 212750,4 mii lei¹²⁴.</p> <p>MIDR nu a înregistrat în evidența sa contabilă bunurile proprietate de stat gestionate economic de către instituțiile publice la autogestiune¹²⁵. Din această cauză, valoarea investițiilor în părți legate și nelegate, raportată în bilanțul consolidat al MIDR la finele anului 2023, a fost subevaluată cu cca 46501,4 mii lei.</p> <p>Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică nu a reevaluat șase imobile cu suprafața totală de 405,8 m² la valoarea inițială înregistrată în evidența contabilă în sumă de 188,4 mii lei, pentru care s-a calculat uzura în proporție de 100%, dar care se utilizează în continuare în activitatea operațională și produc beneficii economice entității publice.</p>
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Carențele constatate au fost condiționate de insuficiența reglementărilor, neinstituirea pe deplin a controlului intern managerial, monitorizarea limitată a activității financiare a entităților subordonate, insuficiența conlucrării autorității cu alte entități statale, neimplementarea integrală a recomandărilor Curții de Conturi, precum și nerespectarea cadrului de raportare financiară aplicabil, care, cumulativ,

¹²⁰ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1267/hotararea-nr30-din-19-iunie-2024-cu-privire-la-raportul

¹²¹ Clădirea Parlamentului Republicii Moldova în valoare de 581.494,5 mii lei și sistemul securizat de telecomunicații în valoare 36.999,9 mii lei.

¹²² Instituția Publică Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală (ONDRL) nu a transmis integral către comunitățile beneficiare investițiile efectuate cu scopul de a îmbunătăți condițiile de activitate în unitățile de învățământ, în sumă totală de 4.538,0 mii lei; Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică (INST) nu a transmis investiții capitale efectuate în clădirea închiriată de la Instituția Publică Direcția Generală pentru Administrarea Clădirilor Guvernului, în sumă totală de 612,3 mii lei.

¹²³ Suma valorii clădirii Parlamentului Republicii Moldova - 581494,5 mii lei, și a lucrărilor de reparație capitală a mijloacelor fixe, aflate la balanța altei autorități/instituții bugetare - 4538,0 mii lei și 612,3 mii lei.

¹²⁴ Suma valorii gazoductului magistral Tocuz-Căinari-Mereni - 175750,5 mii lei, și a sistemului securizat de telecomunicații - 36999,9 mii lei.

¹²⁵ Instituția Publică Oficiul Amenajarea Teritoriului, Urbanism, Construcții și Locuințe, care deține în gestiune 2 clădiri proprietate publică de stat cu valoarea inițială de 39099,9 mii lei și construcții în curs de execuție în valoare de 269,6 mii lei, precum și Instituția Publică Agenția de Dezvoltare Regională Nord, care deține în gestiune economică o clădire cu valoarea inițială de 7131,9 mii lei.

	au determinat supraevaluarea activelor nefinanciare și subevaluarea investițiilor în părți legate și nelegate.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.27 din 30.05.2023 ¹²⁶ , MIDR i-au fost înaintate trei recomandări, iar Ministerului Finanțelor - 1 recomandare. Ca urmare a implementării parțiale doar a unei recomandări din cele înaintate, Instituția Publică Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală (IP ONDRL) a semnat acte de transmitere și a transmis comunităților beneficiare investiții, efectuate în activele acestora, în valoare totală de 12883,5 mii lei.
Măsurile luate de către entități pe parcursul misiunii	Pe parcursul desfășurării misiunii de audit, MIDR a uniformizat evidența contabilă a standardelor și normativelor în construcție în valoare totală de 47519,0 mii lei, iar IP ONDRL a perfectat facturile și actele de transmitere, precum și a transmis costurile investiționale către Autoritățile Publice Locale în valoare de 1735,8 mii lei, a mașinilor și utilajelor în valoare de 36,5 mii lei, precum și a uneltelor și sculelor, inventarului de producere și gospodăresc în valoare de 185,4 mii lei.
Măsurile dispuse pentru remediere	Pentru remedierea situațiilor constatate, entităților le-au fost înaintate 10 recomandări specifice de remediere a deficiențelor identificate.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	MIDR și entitățile subordonate sunt de acord cu constatările și recomandările de audit.

¹²⁶ Hotărârea Curții de Conturi nr.27 din 30.05.2023 cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale încheiate la 31 decembrie 2022.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Mediului încheiate la 31 decembrie 2022(Hotărârea CCRM nr.31 din 20 iunie 2024)¹²⁷	
Informații generale	Ministerul Mediului (MM) este organul central de specialitate al administrației publice, care asigură elaborarea politicilor în domeniile de protecție a mediului, schimbărilor climatice, precum și de gestionare durabilă a resurselor naturale. În subordinea ministerului sunt 8 instituții. În anul 2023, ministerul și instituțiile din subordine au gestionat resurse în valoare de 514,2 mil.lei, cheltuieli și active nefinanciare în valoare de 462,8 mil.lei. Totodată, conform datelor bilanțului contabil, în anul 2023, patrimonial total consolidat administrat de către MM a constituit 1756,1 mil.lei.
Scopul	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Mediului, încheiate la 31 decembrie 2023, nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative, cauzate de fraude și/sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinia cu rezerve	În opinia noastră, cu excepția posibilelor efecte asupra aspectelor descrise în secțiunea <i>Baza pentru opinia cu rezerve</i> , rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinia cu rezerve	Opinia de audit a fost modificată de efectul următoarelor deficiențe: Subevaluarea soldului grupei de conturi 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” minimum ¹²⁸ cu 4 131,6 mil.lei ¹²⁹ și maximum ¹³⁰ cu 24 837,7 mil.lei ¹³¹ . Astfel, (i) nu au fost contabilizate în modul stabilit de Ordinul MF nr.216/2015 terenurile fondului forestier (334,29 mii ha ¹³²) și fondului apelor (326,8 ha ¹³³), transmise în gestiune economică întreprinderilor de stat, soldul grupei de contului 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” fiind subevaluat minimum cu 3 878,2 mil.lei ¹³⁴ și maximum cu 24 584,3 mil.lei ¹³⁵ ; (ii) nu au fost transmise către gestionar sau fondator volumele de investiții ¹³⁶ în sumă de 265,1 mil.lei, efectuate în anii 2019-2023, în obiectivele gestionate de terți. Totodată, investițiile respective sunt înregistrate neregulamentar în soldul grupei de conturi 312 „Construcții speciale”, pe când regulamentar urmau să fie reflectate la soldul grupei de conturi 319 „Investiții capitale în active în curs de execuție”. Proiectele investiționale respective sunt finalizate, însă capitalizarea investițiilor de către beneficiar nu a fost efectuată în perioadele corespunzătoare, iar valoarea bunurilor transmise în gestiune economică nu a fost majorată cu valoarea investițiilor. Ca rezultat, valoarea soldului contului 4153 „Investiții în părți legate și nelegate” este subevaluată cu 265,1 mil lei. Înregistrarea neconformă a acestor

¹²⁷ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1268/hotararea-nr31-din-20-iunie-2024-cu-privire-la-raportul

¹²⁸ S-au luat în calcul terenurile cu drepturi patrimoniale înregistrate în RBI.

¹²⁹ Calculul: 3.878,2 mil.lei + 265,1 mil.lei - 7,1 mil.lei - 4,6 mil.lei = 4131,6 mil.lei.

¹³⁰ S-au luat în calcul toate terenurile gestionate de entități.

¹³¹ Calculul: 24.584,3 mil.lei + 265,1 mil.lei - 7,1 mil.lei - 4,6 mil.lei = 24.837,7 mil.lei.

¹³² A fost inclusă suprafața totală a terenurilor fondului forestier gestionată de Agenția „Moldsilva” (337.6 mii ha) - suprafața terenurilor fondului silvic date în arendă, conform contractelor de arendă active (3,31 mii ha)= 334,29 mii ha.

¹³³ A fost inclusă suprafața totală a terenurilor date în gestiune economică întreprinderilor de stat al căror fondator este Agenția Apele Moldovei.

¹³⁴ Calculul pentru terenurile înregistrate în RBI: Total suprafețe aferente fondului forestier gestionat de Agenția „Moldsilva” - (53,6 mii ha) - suprafața terenurilor date în arendă, contracte active, cu calculul veniturilor pentru anul de gestiune (1,14 mii ha)= 52,46 mii ha x bonitatea medie a pământului (65) x prețul normativ al pământului (1130,31 lei) = 3.854.244 mii lei = 3.854,2 mil.lei. Calculul pentru fondul apelor: Suprafața totală a terenurilor gestionate (326,8 ha) x bonitatea medie a pământului (65) x prețul normativ al pământului (1130,31 lei) = 24.010.0 mii lei = 24,0 mil.lei. Total general: 3584,2 mil.lei + 24,0 mil.lei = 3878,2 mil.lei.

¹³⁵ Calculul pentru toate terenurile gestionate: Total suprafețe aferente fondului forestier gestionat de Agenția „Moldsilva” (337,6 mii ha) - suprafața terenurilor date în arendă, contracte active, cu calculul veniturilor pentru anul de gestiune (3,31 mii ha)= 334,29 mii ha x bonitatea medie a pământului (65) x prețul normativ al pământului (1130,31 lei) = 24.560.336,44 mii lei = 24.560,3 mil.lei. Calculul pentru fondul apelor: Suprafața totală a terenurilor gestionate (326,8 ha) x bonitatea medie a pământului (65) x prețul normativ al pământului (1130,31 lei) = 24.010.0 mii lei = 24,0 mil.lei. Total general: 24.560,3 mil.lei + 24,0 mil.lei = 24.584,3 mil.lei.

¹³⁶ Reparația digurilor de protecție contra inundațiilor.

	<p>operațiuni economice a dus la supraevaluarea grupei de conturi 312 „Construcții speciale” cu 265,1 mil .lei.</p> <p>Pe parcursul mai multor ani nu au fost întreprinse măsuri pentru implementarea prevederilor Legii nr.29/2018¹³⁷ și Legii nr.246/2017¹³⁸, în capitalul social al 8 întreprinderi de stat silvice fiind incluse neregulamentar 26 de clădiri¹³⁹, care fac parte din proprietatea publică de stat - domeniul public, soldul grupei de conturi 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” fiind supraevaluat cu 7,1 mil. lei¹⁴⁰.</p> <p>Totodată, ministerul ține neregulamentar în evidența sa contabilă valoarea capitalului social al 2¹⁴¹ întreprinderi de stat, al căror fondator, conform Hotărârii Guvernului nr.902/2017¹⁴², este Agenția Proprietății Publice, transmiterea calității de fondator fiind efectuată în baza prevederilor pct.23 din Hotărârea Guvernului nr.901/2015¹⁴³, care nu prevede întocmirea actelor de primire-predare între părți, Agenția Proprietății Publice contabilizând valoarea capitalului social al acestor două întreprinderi de stat în evidența sa contabilă. Această situație a dus la dublarea la nivel de buget de stat a pozițiilor bilanțiere și la supraevaluarea cu 4,6 mil.lei a soldului contului 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării”.</p> <p>Nu au fost evaluate și recunoscute în evidența contabilă 3,31 mii ha de terenuri ale fondului forestier, date în arendă de către Agenția „Moldsilva”, din care 2,17 mii ha date în arendă nu sunt înregistrate în Registrul bunurilor imobile. În scopul remedierii deficiențelor constatate de Curtea de Conturi în anul precedent, Ministerul Finanțelor a emis 2 circulare privind modul de evidență a terenurilor fondului silvic date în arendă în scopuri de recreere sau cinegetice, însă MM nu a aplicat aceste reguli. Ca rezultat, soldul grupei de conturi 371 „Terenuri” a fost subevaluat minimum¹⁴⁴ cu 83,8 mil.lei¹⁴⁵ și maximum¹⁴⁶ cu 243,2 mil.lei¹⁴⁷.</p> <p>Nu a fost transmisă beneficiarilor valoarea investițiilor, efectuate în perioada anterioară exercițiului bugetar¹⁴⁸, în activele gestionate de terți¹⁴⁹. Astfel, beneficiarul nu a capitalizat valoarea acestor investiții și nu a calculat uzura pentru perioada de utilizare a bunurilor în care au fost efectuate investițiile respective și care sunt utilizare de beneficiar pe parcursul mai multor ani. Ca rezultat, soldul grupei de conturi 314 „Mașini și utilaje” este supraevaluat cu 31,0 mil. lei.</p>
<p>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</p>	<p>Neînstituirea controlului intern managerial corespunzător, în special, în domeniile financiar-contabil și patrimoniu, aplicarea greșită sau neaplicarea prevederilor cadrului regulator aferent domeniului au constituit un factor generator de iregularități și deficiențe constatate în cadrul misiunii de audit.</p>
<p>Impactul implementării recomandărilor</p>	<p>În anul precedent, pentru remedierea deficiențelor constatate au fost înaintate 11 recomandări, dintre care s-au implementat integral 4 recomandări, 3 - implementate parțial, iar 4 - neimplementate, nivelul de implementare a recomandărilor fiind de 54,5%. Majoritatea recomandărilor neimplementate ține de gestionarea</p>

¹³⁷ Art. 5 din Legea nr. 29/2018 privind delimitarea proprietății publice.

¹³⁸ Art. 4 din Legea nr.246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală.

¹³⁹ Î.S. Chișinău - 4 bunuri; Î.S. Călărași -7 bunuri; Î.S.RN „Plaiul Fagulului”-7 bunuri; Î.S. Tighina -7 bunuri; ÎS Sil- Răzeni -1 bun.

¹⁴⁰ Valoarea contabilă a clădirilor raportate de întreprinderile de stat silvice în capitalul social.

¹⁴¹ Î.S. STI Chișinău și Î.S. STI Drochia.

¹⁴² Hotărârea Guvernului nr. 902/2017 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Proprietății Publice.

¹⁴³ Hotărârea Guvernului nr.901/2015 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de transmitere a bunurilor proprietate publică.

¹⁴⁴ Au fost luate în calcul doar terenurile cu drepturile patrimoniale înregistrate în RBI.

¹⁴⁵ Calcul: suprafața terenurilor fondului forestier date în arendă cu drepturi înregistrate în RBI (1,14 mii ha) x prețul normativ al pământului (1130,1 lei) x bonitatea medie (65) = 83.755,97 mii lei =83,8 mil.lei .

¹⁴⁶ Au fost luate în calcul toate terenurile gestionate de entități.

¹⁴⁷ Calcul: suprafața totală a terenurilor fondului forestier date în arendă, contracte active (3,31 ha) x prețul normativ al pământului (1130,31 lei) x bonitatea medie (65) = 243.186,20 mii lei = 242,2 mil.lei.

¹⁴⁸ Anii 2013-2015.

¹⁴⁹ Stațiile Tehnologice de Irigare.

<p>Înaintate prin HCC anterioare</p>	<p>proprietăților, având impact semnificativ și asupra opiniei de audit. Recomandările neimplementate sau implementate parțial sunt reiterate în cadrul misiunii de audit respective.</p>
<p>Măsurile luate de către entități pe parcursul misiunii</p>	<p>În cadrul misiunii de audit:</p> <p>(i) Agenția „Apele Moldovei”, ca urmare a confirmării de către Agenția Proprietății Publice a contabilizării valorii capitalului social al 2 întreprinderi de stat al căror fondator ultima a devenit în baza Hotărârii Guvernului nr.902/2017, a scos din evidența sa contabilă valoarea capitalului social al acestor întreprinderi (4,6 mil.lei). Respectiv, și terenurile gestionare de 2 întreprinderi de stat au trecut la Agenția Proprietății Publice (24,0 mil.lei); (ii) Serviciul Hidrometeorologic de Stat a trecut terenurile primite în comodat, în valoare de 2,1 mii lei, din contul 371140 „Terenuri” la contul extrabilanțier 822100 „Active luate în locațiune/arendă”; (iii) Inspectoratul pentru Protecția Mediului a restabilit în evidența contabilă suma de 1,7 mii lei, aferentă valorii metalului uzat obținut de la casarea mijlocului de transport; (iv) Agenția „Apele Moldovei” a solicitat de la întreprinderile de stat silvice Cataloagele de prețuri pentru comercializarea lemnului, aprobate pentru anul 2024, și a inclus în Politica de contabilitate prevederi aferente contabilizării masei lemnoase obținute de la defrișarea vegetației de pe digurile de protecție contra inundațiilor; (v) Agenția „Moldsilva” a înregistrat în evidența contabilă la contul 811420 „Creanțe ale contribuabililor” suma de 0,2 mil.lei, aferentă plăților necalculate pentru anul 2023; (vi) Agenția „Apele Moldovei” a scos din evidența contabilă 3 loturi de teren cu suprafața de 7,7 ha, care aparțin terților; (vi) Anexa nt.3 la Hotărârea Guvernului nr.161/2019 a fost completată cu 427 de poziții noi aferente terenurilor din fondul forestier cu suprafața de 21,6 mii ha, precum și la unele poziții a fost ajustată denumirea gestionarului terenurilor; (vii) în cadrul Contului Unic Trezorerial extrabugetar au fost deschise conturi extrabugetare pentru 10 întreprinderi de stat silvice, în scopul gestionării transferurilor alocate de la bugetul de stat.</p>
<p>Măsurile dispuse pentru remediere</p>	<p>Ca urmare a celor constatate în cadrul misiunii de audit, conducerii entității i-au fost înaintate 24 de recomandări specifice de remediere a neconformităților și deficiențelor identificate.</p>
<p>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</p>	<p>Entitățile auditate nu au avut obiecții la constatările expuse în Raportul de audit, cu excepția constatărilor aferente evaluării terenurilor fondului silvic, asupra cărora Agenția „Moldsilva” a prezentat Dezacord, care este atașat la Raportul de audit (Anexa nr.1), cu poziția și argumentele Curții de Conturi.</p>

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Apărării încheiate la 31 decembrie 2023 (Hotărârea CCRM nr.34 din 25 iunie 2024)¹⁵⁰	
Informații generale	<p>Ministerul Apărării este organul central de specialitate al administrației publice care asigură realizarea politicii guvernamentale în domeniul politicii de apărare; planificării apărării naționale; analizei și informației militare; resurselor sistemului național de apărare; dezvoltării resurselor umane în domeniul militar; învățământului în domeniul militar; cooperării internaționale în domeniul militar și interoperabilității militare.</p> <p>În anul 2023, Ministerul a gestionat resurse în valoare de 2,2 mlrd. lei și cheltuieli în sumă de 1,2 mlrd. lei. De asemenea, în anul 2022 Ministerul a administrat patrimoniu în valoare totală de 5,2 mlrd. lei.</p>
Scopul	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Apărării încheiate la 31 decembrie 2023, în ansamblul lor, nu conțin denaturări semnificative, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinia cu rezerve	În opinia noastră, cu excepția posibilelor efecte asupra aspectelor descrise în secțiunea <i>Baza pentru opinia cu rezerve</i> , rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinia cu rezerve	<p>Opinia de audit a fost modificată de efectul următoarelor deficiențe:</p> <p>Ministerul nu a reflectat în evidența contabilă terenurile și clădirile transmise în gestiunea economică a întreprinderilor de stat. Ca urmare, valoarea raportată a soldului grupei de conturi „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” a fost subevaluată cu 21,3 mil. lei.</p> <p>Totodată, ministerul nu s-a conformat prevederilor Legii nr.29/2018 și ale Legii nr.246/2017 în ce privește capitalul social și componența bunurilor depuse în acesta. Auditorul a fost limitat în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru validarea sumei de 22,4 mil. lei, aferentă bunurilor transmise în capitalul social al întreprinderilor de stat.</p>
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Neînstituirea controlului intern managerial corespunzător, în special în domeniile financiar-contabil și patrimoniu, aplicarea greșită sau neaplicarea prevederilor cadrului regulator aferent domeniului au constituit un factor generator de iregularități și deficiențe constatate în cadrul misiunii de audit.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	<p>În cadrul misiunii de audit realizate în anul precedent au fost înaintate 18 recomandări, menite să contribuie la remedierea neconformităților constatate. Ca urmare a evaluării gradului de implementare a acestora, s-a constatat că 5 recomandări au fost implementate integral, 10 – parțial implementate, iar 3 recomandări nu au fost implementate, nivelul de implementare a recomandărilor constituind 55,5%. Implementarea parțială sau neimplementarea recomandărilor Curții de Conturi au determinat menținerea și reiterarea unor deficiențe constatate în anii precedenți. O mare parte a recomandărilor neimplementate sau implementate parțial ține de gestionarea proprietății publice.</p> <p>Totodată, ca urmare a acțiunilor întreprinse de minister, în anul 2023: (i) a fost aprobată Politica de contabilitate-tip, care include regulile specifice de calcul al uzurii pentru bunurile cu statut militar și bunurile cu statut dublu (civil și militar) și care a fost coordonată cu Ministerul Finanțelor, recalculul uzurii fiind efectuat până la finele anului 2023, (ii) au fost supuse procesului de casare și demolare 2 construcții, iar pentru 7 construcții au fost aprobate procesele-verbale de casare,</p>

¹⁵⁰ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1269/hotararea-nr-34-din-25-iunie-2024-cu-privire-la

	lucrările de demolare fiind în proces de execuție, (iii) a fost înregistrat la organele cadastrale un lot de teren cu suprafața de 4,24 ha, (iv) au fost întocmite procesele-verbale de ajustare a valorii contabile și a suprafețelor transmise în proprietatea privată din cadrul blocurilor de locuințe gestionate.
Măsurile luate de către entități pe parcursul misiunii	În cadrul misiunii de audit au fost remediate următoarele deficiențe. (i) bunurile gestionate de Î.S. „Centrul de Pregătire a Specialiștilor pentru Armata Națională” au fost inventariate, iar lista bunurilor gestionate de aceasta a fost aprobată de Consiliul de Administrare; (ii) au fost înregistrate drepturile patrimoniale asupra unui lot de teren extravilan cu suprafața de 1,6574 ha, amplasat în com. Șerpeni, r-nul Anenii Noi, ca urmare a introducerii acestuia la poziția 2232 din Anexa nr.3 la Hotărârea Guvernului nr.161/2019; (iii) a fost înregistrat dreptul de proprietate asupra două imobile cu suprafața totală de 468,7 m ² , situate pe str. Mihai Viteazul nr.38/2, or. Florești; (iv) prin Hotărârea Guvernului nr. 350/2024 au fost completate înscrisurile în Hotărârea Guvernului nr.351/2005, fapt care a permis depunerea cererii către Agenția Servicii Publice referitor la înregistrarea dreptului asupra apartamentului nr.71, cu suprafața de 33,2 m ² , din blocul de pe str. Calea Ieșilor nr.47/2, mun. Chișinău; (v) în adresa Cancelariei de Stat a fost expediat un demers privind radierea Întreprinderii de Stat „CCM VICHI” din Registrul de stat al persoanelor juridice; (vi) valoarea creanțelor a fost diminuată cu 402,4 mil.lei, ca urmare a executării lucrărilor, livrării bunurilor și prestării serviciilor contractate, inclusiv a creanțelor cu termenul de prescripție expirat - cu 2,7 mil. lei, ca urmare a livrării bunurilor în valoare de 6,4 mil.lei în baza proiectelor PNUD.
Măsurile dispuse pentru remediere	Ca urmare a celor constatate în cadrul misiunii de audit, conducerii entității i-au fost înaintate 10 recomandări specifice de remediere a neconformităților și deficiențelor identificate.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Entitățile auditate nu au avut obiecții la constatările expuse în Raportul de audit.

Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Interne încheiate la 31 decembrie 2023 (Hotărârea CCRM nr.36 din 28 iunie 2024)¹⁵¹	
Informații generale	Prin Legea bugetului de stat pentru anul 2023, pentru realizarea obiectivelor și desfășurarea activităților preconizate, Ministerului Afacerilor Interne (MAI) i s-a aprobat alocații în cuantum de 4300,6 mil. lei, care pe parcursul anului au fost precizate în sumă de 4699,7 mil. lei, sau cu 9,3% mai mult. Executarea de casă față de planul precizat a fost realizată la nivel de 96,7% (4616,9 mil. lei). Patrimoniul gestionat aparține în totalitate statului și, în aspectul existenței și componenței materiale, a constituit la finele anului 2023 suma de 6230,9 mil. lei. Pentru întocmirea rapoartelor financiare consolidate, instituțiile din subordine întocmesc și prezintă MAI 79 de rapoarte financiare distincte.
Scopul	Obținerea unei asigurări rezonabile că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Interne încheiate la 31 decembrie 2023, în ansamblul lor, nu sunt afectate de denaturări semnificative, cauzate de fraude și/sau erori, cu exprimarea unei opinii.
Opinia cu rezerve	În opinia noastră, cu excepția efectelor unor aspecte descrise în secțiunea <i>Baza pentru opinia cu rezerve</i> , rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinia cu rezerve	Erorile semnificative care au determinat modificarea opiniei de audit sunt: <ul style="list-style-type: none"> - subevaluarea activelor nefinanciare la grupele de conturi 311 „Clădiri” și 371 „Terenuri” cu suma de 382,4 mil. lei¹⁵², cauza fiind neevaluarea și nerecunoașterea¹⁵³ unor bunuri imobile și terenuri; - clasificarea neregulamentară a mijloacelor fixe, și anume, a rețelelor de radiocomunicații¹⁵⁴, care a condiționat subevaluarea soldului grupei de conturi 313 „Instalații de transmisie” din raportul financiar consolidat cu suma de 251,8 mil. lei și supraevaluarea soldurilor grupelor de conturi: 314 „Mașini și utilaje” - cu 233,1 mil. lei, 312 „Construcții speciale” - cu 17,7 mil. lei, și 316 „Unelte și scule, inventar de producere și gospodăresc” - cu 1,1 mil. lei; - înregistrarea neconformă de către Serviciul Tehnologii Informaționale a operațiunii de recepție și punere în funcțiune a obiectului de investiții capitale sub denumirea de „Lucrări COMINF pe 30 obiecte”, realizate în cadrul Proiectului „Infrastructura de comunicații”, ceea ce a dus la înregistrarea neregulamentară a cheltuielilor de investiții în valoare de 89,2 mil. lei¹⁵⁵ la grupa de conturi 313 „Instalații de transmisie”. Recunoașterea neconformă la grupa de conturi 313 „Instalații de transmisie” a valorii totale a cheltuielilor acumulate la grupa de conturi 319 „Investiții capitale în active în curs de execuție” a determinat supraevaluarea instalațiilor de transmisie cu 49,8 mil. lei și subevaluarea clădirilor cu 8,9 mil. lei, mașinilor, utilajelor - cu 28,5 mil. lei, și a mijloacelor de transport - cu 2,1 mil. lei; - Inspectoratul General pentru Situații de Urgență și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră au finalizat 14 obiecte de investiții capitale în valoare de 142,3 mil. lei¹⁵⁶, care nu au fost contabilizate regulamente la grupele de conturi corespunzătoare de mijloace fixe. Rezultatul acestei operațiuni economice a condiționat supraevaluarea grupei de conturi 319 „Investiții capitale în active în curs de execuție” din raportul financiar consolidat al MAI cu 142,3 mil. lei și subevaluarea

¹⁵¹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1270/hotararea-nr-36-din-28-iunie-2024-cu-privire-la

¹⁵² IGP a evaluat 81 de imobile în valoare de 282,9 mil. lei și 16 terenuri în valoare de 90,3 mil. lei; IGPF a evaluat 11 imobile în valoare de 4,3 mil. lei și 17 terenuri în valoare de 4,8 mil. lei.

¹⁵³ Art.5 alin. (4) lit. b) din Legea nr.989/2002 cu privire la activitatea de evaluare; art.17 alin.(1) și alin.(4) din Legea contabilității nr.113/2007; pct.1.4.5.2., subpct. 3 din Ordinul ministrului finanțelor nr.216 din 28.12.2015.

¹⁵⁴ Serviciul Tehnologii Informaționale - 156,3 mil. lei; Inspectoratul General al Poliției de Frontieră - 95,4 mil. lei.

¹⁵⁵ Costul lucrărilor de infrastructură în sumă de 82,7 mil. lei și cheltuielile pentru studiul de fezabilitate - 6,5 mil. lei.

¹⁵⁶ Inspectoratul General pentru Situații de Urgență - 108,2 mil. lei, și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră - 34,1 mil. lei.

	<p>grupelor de conturi „Clădiri” - cu 98,1 mil lei; „Construcții speciale” - cu 23,0 mil. lei, și „Instalații de transmisie” - cu 21,2 mil. lei;</p> <p>- Aparatul Central al Ministerului Afacerilor Interne a reevaluat valoarea unor imobile, majorând-o cu 82,8 mil. lei. Totodată, nu a recalculat durata de funcționare utilă și valoarea uzurabilă anuală a mijloacelor fixe reevaluate, fiind calculată neregulamentar uzura mijloacelor fixe în sumă de 60,2 mil. lei. IGSU a calculat neregulamentar uzura în sumă de 1,1 mil. lei pentru 47 de apartamente de serviciu nefinisate, care au fost transmise în proprietate IGSU în anul 2022, în cadrul contractului de parteneriat public. Pentru alte spații locative/oficii transmise de către partenerul privat, care au fost finisate și se exploatează de către IGSU, nu a fost calculată regulamentar uzura. Înregistrarea necorespunzătoare a acestor tranzacții în evidența contabilă a denaturat soldurile grupelor de conturi: 391 „Uzura mijloacelor fixe”, 231 „Cheltuieli privind uzura mijloacelor fixe” și 721 „Rezultatul financiar al autorității/instituției bugetare din anul curent”, acestea fiind supraevaluate cu 61,1 mil. lei.</p>
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Denaturările aferente mijloacelor fixe, inclusiv investiții capitale în active în curs de investiție, terenuri, stocuri de materiale circulante, active financiare, venituri și cheltuieli, sunt condiționate de funcționalitatea redusă a sistemului de control intern managerial.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	Curtea de Conturi, prin Hotărârea nr.34 din 29.06.2023 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Interne încheiate la 31 decembrie 2022”, a înaintat MAI 12 recomandări, inclusiv 4 recomandări au fost implementate integral, 6 recomandări s-au implementat parțial, iar 2 recomandări nu au fost implementate, respectiv, nivelul de implementare a recomandărilor este de 42,0%.
Măsurile luate de către entități pe parcursul misiunii	Pe parcursul desfășurării misiunii de audit, 2 instituții din subordinea Ministerului Afacerilor Interne ¹⁵⁷ au evaluat și au contabilizat 92 de clădiri și 33 de terenuri în valoare de 382,4 mil. lei. Inspectoratul General al Poliției de Frontieră a contabilizat regulamentar la categoria corespunzătoare de mijloace fixe obiectele de investiții capitale în sumă de 34,1 mil. lei.
Măsurile dispuse pentru remediere	<p>Pentru remedierea situațiilor constatate, entităților auditate le-au fost înaintate 12 recomandări, în vederea:</p> <ul style="list-style-type: none"> - evaluării și înregistrării conforme în evidența contabilă a clădirilor și terenurilor din gestiunea instituțiilor subordonate ministerului, precum și delimitării și înregistrării la organele cadastrale a drepturilor patrimoniale asupra bunurilor imobile din gestiune; - respectării regulilor de descriere a bunurilor și de evaluare reală a prețurilor medii de piață, necesare pentru stabilirea unor criterii clare de calificare în documentația de atribuire la inițierea licitațiilor publice, menite să asigure regularitatea procedurilor de achiziție, concurența ofertelor și utilizarea eficientă a fondurilor publice și altele.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Instituțiile din subordinea Ministerului Afacerilor Interne sunt de acord cu constatările auditului și întreprind măsuri de remediere a neregulilor și abaterilor constatate, cu îmbunătățirea sistemului de control intern.

¹⁵⁷ IGP a evaluat 81 de imobile în valoare de 282,9 mil. lei și 16 terenuri în valoare de 90,3 mil. lei; IGPF a evaluat 11 imobile în valoare de 4,3 mil. lei și 17 terenuri în valoare de 4,8 mil. lei.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Sănătății încheiate la 31 decembrie 2023 (Hotărârea CCRM nr.38 din 12 iulie 2024)¹⁵⁸	
Informații generale	<p>Ministerul Sănătății (MS) este organul central de specialitate al administrației publice care asigură realizarea politicii guvernamentale în domeniul sănătății. Ministerul are misiunea de a analiza situația și problemele din domeniile de activitate gestionate, precum și de a realiza procesele bugetare aferente planificării, utilizării și raportării mijloacelor financiare și resurselor patrimoniale publice, conform cadrului de raportare aplicabil. Ministerul Sănătății are în subordine 18 entități și 63 de entități la autogestiune, în care deține calitatea de fondator.</p> <p>În anul 2023, conform Legii bugetului de stat, pentru MS au fost precizate alocații bugetare la partea de cheltuieli în sumă de 2.238.722,9 mii lei, dar real s-au executat mijloace financiare în sumă de 2.597.763,3 mii lei. Ponderea cea mai mare în cheltuieli a venit altor cheltuieli curente, în sumă de 1.498.876,2 mii lei, sau 61,8%, care se constituie din comanda de stat, burse de studii, implementarea grantului Fondului Global, implementarea Proiectului „Răspuns de urgență COVID-19”, componenta sănătate, transmiterea produselor sanguine etc. Acestea au fost urmate de cheltuielile pentru remunerarea muncii în sumă de 405.579,7 mii lei (16,7%), granturile curente și capitale acordate instituțiilor publice la autogestiune în sumă de 174.100,2 mii lei (7,2%), și serviciile de regie în sumă de 179.974,6 mii lei (7,4%). Pentru procurarea și reparația capitală a mijloacelor fixe au fost alocate și utilizate mijloace financiare publice în sumă de 578.035,5 mii lei.</p>
Scopul	Oferirea asigurării rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Sănătății încheiate la 31 decembrie 2023, în ansamblul lor, nu conțin denaturări semnificative, cauzate de fraude și/ sau erori, cu exprimarea unei opinii.
Opinia cu rezerve	În opinia noastră, cu excepția efectelor unor aspecte descrise în secțiunea <i>Baza pentru opinia cu rezerve</i> , rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinia cu rezerve	<p>Deficiențele din rapoartele financiare :</p> <ul style="list-style-type: none"> - auditul a fost limitat în expunerea asupra valorii subevaluării aferente contului 311 „Clădiri”, estimată la circa 19.044,8 mii lei; - subevaluarea contului 822100 „Active luate în locațiune/arendă” cu 25.961,9 mii lei și supraevaluarea contului 371 „Terenuri” cu suma de 21.949,1 mii lei; - auditul a fost limitat în determinarea cu certitudine a valorii subevaluării contului 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării”, estimată la circa 2.909.939,1 mii lei; - majorarea valorii clasei de conturi 41 „Creanțe interne” cu 22.348,0 mii lei; - auditul a fost limitat în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru confirmarea cheltuielilor în sumă de 71.134,8 mii lei, reflectate de către Instituția Publică „Unitatea de coordonare, implementare și monitorizare a proiectelor în domeniul sănătății” la contul 222990 „Servicii neatribuite altor alineate”. <p>Alte deficiențe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - din 61 de entități în care MS deține calitatea de fondator, 27 de entități nu au înregistrat suma de 39,2 milioane lei, transferată în anul 2023 de către minister pentru susținerea bazei tehnico-materiale, cu reflectarea acesteia la creșterea datoriilor față de fondator sau în capitalul propriu; - la finele anului 2023, instituțiile în care MS deține calitatea de fondator au înregistrat terenuri primite în gestiune economică în valoare de 541,4 milioane lei, care nu sunt înregistrate în evidența contabilă a Ministerului sau a Agenției

¹⁵⁸ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1272/hotararea-nr38-din-12-iulie-2024-cu-privire-la-raportul

	<p>Proprietății Publice și, respectiv, nici în bilanțul consolidat al Guvernului. Astfel, terenuri în valoare de 488,1 milioane lei sunt înregistrate în bilanțul entităților, respectiv, de 34,5 milioane lei - la extrabilanț, iar altele în valoare de circa 18,8 milioane lei nu sunt înregistrate în evidența contabilă;</p> <ul style="list-style-type: none"> - deși 31 de IMSP spitale raionale și-au schimbat fondatorul prin trecerea lor de la APL la MS, în actele normative corespunzătoare ne fiind indicat modul de delimitare a drepturilor de proprietate asupra patrimoniului care aparține APL de cele asupra patrimoniului ce aparține statului, și nici nu s-a reglementat modalitatea de gestionare a acestuia; - contractarea și prestarea de către 8 Asociații Obștești a serviciilor de prevenire HIV/Tuberculoză în valoare de 25,6 milioane lei contravin cadrului legal în vigoare, deoarece aceste entități nu dețin statut de utilitate publică și nu sunt acreditate conform legii¹⁵⁹; - MS nu dispune de reglementări aferente stabilirii costurilor serviciilor de prevenire HIV/Tuberculoză¹⁶⁰. - evidența beneficiarilor de servicii de prevenire HIV este ținută de către Unitatea de implementare a programului național într-un registru electronic, a cărui funcționalitate nu este reglementată prin act normativ; - auditul a fost limitat în evaluarea modalității de calculare și aprobare a tarifelor pentru anul 2023, situație generată de lipsa de transparență și justificări aferente, ceea ce creează riscuri de supraevaluare sau de subevaluare a costurilor serviciilor medico-sanitare. Astfel, costurile unor servicii medico-sanitare au fost aprobate¹⁶¹, prin aplicarea Metodologiei de calculare, aprobată prin HG nr.1020/2011, însă aceste tarife nu se regăsesc în Catalogul tarifelor unice, ceea ce denotă că ministerul nu a asigurat aprobarea acestora prin hotărâre de Guvern¹⁶²; - nici ministerul și nici instituțiile de învățământ profesional tehnic nu au ajustat volumul alocațiilor contractate la numărul real de elevi prezenți la studii conform cadrului normativ în vigoare¹⁶³; - pentru anul 2023, planul de absolvire prin comanda de stat a fost realizat de către șase instituții de învățământ din subordinea MS, la nivel de 84%, doar pentru 1.099 de absolvenți (375 elevi și 724 studenți), deși au avut obligația de a încadra în câmpul muncii 1.311 absolvenți (377 elevi și 934 studenți). Cei 228 de rezidenți ai USMF care s-au angajat la locul de muncă repartizat au acoperit doar 29% din necesitățile de cadre medicale în 136 de entități publice, iar 162 de absolvenți ai colegiilor de medicină au acoperit doar 38% din funcțiile vacante în 132 de entități publice; - în perioada 2022-2023, ministerul și USMF nu au întreprins acțiuni conforme cadrului normativ pentru a recupera la bugetul de stat costurile educaționale în sumă de 32,9 mil.lei, suportate pentru instruirea a 132 de persoane exmatriculate (73 de persoane) și neangajate în câmpul muncii în anii 2022-2023, fapt ce denotă că pregătirea specialiștilor din contul bugetului de stat nu are finalitate economică și
--	--

¹⁵⁹ Art.21-22 din Legea organizațiilor necomerciale nr.86/2020 stipulează obligația certificării statutului de utilitate publică pentru asociațiile obștești care desfășoară activități de dezvoltare și susținere a ocrotirii sănătății și protecției sociale a unor persoane, colectivități locale și grupuri defavorizate. Legea nr.129/2012 privind acreditarea prestatorilor de servicii sociale (art.17-18) prevede obligația acreditării prestatorilor o dată la 5 ani.

¹⁶⁰ Din data intrării în vigoare a Legii nr.23/2007.

¹⁶¹ Ordinul comun al MS și CNAM nr.1270/317-A din 30.12.2022 privind aprobarea costurilor serviciilor medico-sanitare pentru anul 2023 (modificat prin Ordinul nr.934/272-A din 27.10.2023) prevede tarife pentru servicii medicale în bază de DRG (CASE-MIX), costuri caz tratat profil reabilitare, recuperare, geriatrie, costuri zi/pat profil fiziopneumologie și îngrijire paliativă, costuri vizite îngrijire medicală paliativă la domiciliu, fără trimitere expresă la actul normativ care reglementează aceste tarife și fără publicare în Monitorul Oficial, fapt care contravine Legii nr.100/2017 (art.55-56).

¹⁶² Pct.2 și pct.3 din HG nr.1020/2011 cu privire la tarifele pentru serviciile medico-sanitare obligă ministerul să verifice aplicarea Catalogului tarifelor unice pentru serviciile medico-sanitare, să întreprindă măsuri de actualizare a acestuia în baza tarifelor calculate de instituțiile medico-sanitare conform Metodologiei stabilirii tarifelor pentru prestarea serviciilor medico-sanitare și să asigure aprobarea noilor tarife de către Guvern.

¹⁶³ Pct.8-11 din Regulamentul privind finanțarea instituțiilor publice de învățământ profesional tehnic, aprobat prin HG nr.1077/2016, volumul alocațiilor bugetare prin comanda de stat se revizuieste la repartizare în conformitate cu numărul real de elevi în instituție.

	nici impact social. O situație similară se atestă și la colegiile de medicină, de la care, în anul 2022, 119 absolvenți nu s-au angajat la locul de muncă repartizat.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	<ul style="list-style-type: none"> - Nerespectarea prevederilor actelor normative și metodologice de evidență și raportare, fapt ce afectează caracteristicile calitative ale informației din rapoartele financiare consolidate; - Gestionarea ineficientă și defectuoasă a patrimoniului și banilor publici de către instituțiile din domeniul sănătății, situație determinată de insuficiența controlului intern managerial la toate nivelurile etc.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	Din 9 recomandări înaintate de misiunea precedentă de audit, 4 au fost implementate, 2 - implementate parțial, iar 3 - neimplementate, ceea ce a determinat reiterarea acestora în actuala misiune de audit.
Măsurile luate de către entități pe parcursul misiunii de audit	<ul style="list-style-type: none"> - ANSP a corectat durata de funcționare utilă a mijloacelor fixe; - ANSP și CNTS au ajustat informațiile din registrele contabile prin trecerea mijloacelor fixe dintr-un cont în altul; - ANSP a realizat acțiuni de corectare a erorilor la plățile salariale pentru cumularea funcției temporar absente/vacante și a prezentat documentele justificative privind recalcularea și reținerea sumelor achitate în plus (1,2 mii lei).
Măsurile dispuse pentru remediere	<ul style="list-style-type: none"> - recuperarea cheltuielilor de mijloace suportate pentru instruirea elevilor/studentilor exmatriculați și tinerilor specialiști neangajați în câmpul muncii conform repartizării; - elaborarea, reglementarea și aprobarea cadrului normativ aferent: (i) reglementării criteriilor și mărimilor suportului financiar pentru tratament peste hotarele țării; (ii) tarifelor/costurilor serviciilor medico-sanitare; programelor naționale HIV/TB; (iii) Anexei nr.5 la HG nr.148/2021; (iv) costului de studii per elev/student; (v) regulamentului și metodologiei de calculare și rambursare a costurilor/cheltuielilor de instruire educațională în baza comenzii de stat; (vi) evidenței patrimoniului transmis de către fondator; contabilizării terenurilor; (vii) utilizării beneficiului economic de către instituțiile de învățământ medical; - monitorizarea litigiilor judiciare aferente Centrului Național de Medicină Sportivă „Atletmed”; - optimizarea cheltuielilor aferente întreținerii Clinicii din satul Vorniceni și a Centrului de reabilitare pentru copii din satul Ivancea; - înregistrarea regulamentară a mijloacelor fixe și terenurilor, precum și a patrimoniului transmis de către fondator; - identificarea posibilității de preluare de către APP a bunurilor imobile neutilizate.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Constatările și recomandările auditului au fost comunicate și acceptate de către entitățile auditate.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale încheiate la 31 decembrie 2023 (Hotărârea CCRM nr.39 din 16 iulie 2024)¹⁶⁴	
Informații generale	Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MMPS) este organul central de specialitate al administrației publice care asigură realizarea politicii guvernamentale în domeniul muncii și protecției sociale. Ministerul are misiunea de a analiza situația și problemele din domeniile de activitate gestionate, precum și de a realiza procesele bugetare aferente planificării, utilizării și raportării mijloacelor financiare și resurselor patrimoniale publice, conform cadrului de raportare aplicabil. MMPS are în subordine 5 entități și 16 entități la autogestiune, în care deține calitatea de fondator. În anul 2023, conform Legii bugetului de stat, pentru MMPS au fost precizate alocații bugetare la partea de cheltuieli în sumă de 4.300.564,2 mii lei, dar s-au executat mijloace financiare în sumă de 4.280.620,5 mii lei. Ponderea cea mai mare în cheltuieli revine compensațiilor, în sumă de 3.303.929,8 mii lei, sau 77%, reflectate la contul 270 „Prestații sociale”, utilizate pentru acordarea de compensații cetățenilor în perioada rece a anului. Acestea sunt urmate de cheltuielile pentru remunerarea muncii în sumă de 254.284,6 mii lei, sau 5,9%, transferuri curente acordate cu destinație specială în sumă de 171.901,2 mii lei, sau 4,0%, subvenții acordate întreprinderilor private în sumă de 35.626,3 mii lei. Pentru procurarea și reparația capitală a mijloacelor fixe în anul 2023 s-au executat mijloace financiare în sumă de 6.630,6 mii lei.
Scopul	Oferirea asigurării rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerul Muncii și Protecției Sociale încheiate la 31 decembrie 2023, în ansamblul lor, nu conțin denaturări semnificative, cauzate de fraude și/ sau erori, cu exprimarea unei opinii.
Opinia cu rezerve	În opinia noastră, cu excepția efectelor unor aspecte descrise în secțiunea <i>Baza pentru opinia cu rezerve</i> , rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinia cu rezerve	Opinia de audit a fost oferită ca urmare a limitării auditului în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru confirmarea cheltuielilor în sumă de 3.303,9 mil. lei, reflectate la contul 270 „Prestații sociale”, utilizate pentru acordarea de compensații cetățenilor în perioada rece a anului. Alte deficiențe identificate: - soldul grupei de conturi 317 „Active nemateriale” a fost supraevaluat cu 24.740,9 mii lei, ca urmare a necesării de către MMPS a 15 module nefuncționale din 21 existente în SIA „Asistența Socială”, cu valoarea de 36.388,8 mii lei; - soldul grupei de conturi 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” a fost subevaluat cu suma de circa 18.935,9 mii lei, aferentă investițiilor în IP Centrul Republican Experimental Protezare Ortopedie și Reabilitare, situație determinată de necapitalizarea investițiilor efectuate în mijloace fixe (clădiri, mașini și utilaje) și de neajustarea valorii reale a terenurilor primite în gestiune economică; - limitarea în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru confirmarea cheltuielilor aferente serviciilor de asistență telefonică gratuită pentru populație, prestate de unele ONG în sumă de 2.410,3 mii lei , reflectate la contul 251 „Subsidii”, deoarece specificația la contracte, precum și actele de recepție a serviciilor nu conțin informații relevante și depline pentru identificarea și compararea serviciilor real executate cu cele contractate ¹⁶⁵ ;

¹⁶⁴ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1271/hotararea-nr-39-din-16-iulie-2024-cu-privire-la

¹⁶⁵ Pct.17 din Regulamentul de organizare și funcționare a Serviciului de asistență telefonică gratuită pentru victimele violenței în familie și violenței împotriva femeilor, aprobat prin HG nr.575/2017; pct.14 din Regulamentul de organizare și funcționare a Serviciului de asistență telefonică gratuită pentru persoanele cu dizabilități, aprobat prin HG nr.198/2019; pct.11 din Regulamentul de organizare și funcționare a Serviciului de asistență telefonică gratuită pentru copii, aprobat prin HG nr.519/2022.

	<ul style="list-style-type: none"> - calcularea și achitarea neregulamentară a salariilor unor persoane care nu se aflau pe teritoriul Republicii Moldova și, respectiv, la locul de muncă, ceea ce a determinat cheltuielile nejustificate pentru remunerarea muncii în sumă de 70,7 mii lei; - imposibilitatea de a evalua și a cuantifica volumul activităților de bază și celor suplimentare realizate, aferente sporului în sumă de 1.194,9 mii lei pentru activitatea în Proiectul „Acordarea asistenței tehnice pentru consolidarea sistemului de protecție a copilului, inclusiv a serviciilor sociale”¹⁶⁶; - se denotă următoarele probleme și iregularități la acordarea subvențiilor pentru reducerea șomajului și asigurarea nivelului de ocupare a forței de muncă: lipsa verificării și monitorizării permanente a procesului de întocmire și plată aferent listelor beneficiarilor emise și transmise spre achitare de către ANOFM; nerespectarea măsurilor de recuperare a sumei de 51,1 mii lei, în situațiile în care șomerii au lipsit nemotivat de la cursurile de formare profesională; efectuarea transferurilor neconforme în sumă de 28,4 mii lei către un operator economic în vederea subvenționării locului de muncă¹⁶⁷; acordarea subvențiilor în valoare de 151,3 mii lei la 9 instituții publice (inclusiv 1 bugetară)¹⁶⁸, etc.; - nerespectarea prevederilor art.76 din Legea nr. 131/2015 privind achizițiile publice a generat încheierea de către Centrul de plasament temporar pentru persoane cu dizabilități Bădiceni a 3 contracte separate pentru același obiect al achiziției (lucrări de reparații capitale), în sumă de 997,8 mii lei (inclusiv TVA), ceea ce a determinat fragmentarea achizițiilor publice, cu evitarea desfășurării licitației publice corespunzătoare; - în cadrul Procesului de digitalizare a arhivei dosarelor din perioadele precedente, CNDDCM și MMPS au admis iregularități la angajarea în câmpul muncii și la achitarea unor plăți salariale în sumă de 248,1 mii lei. <p>Urmare restructurării Inspectoratului de Stat al Muncii, 20 de foști angajați au inițiat litigii în instanța de contencios administrativ, în vederea restabilirii în funcțiile pe care le-au deținut, cu solicitarea încasării salariului mediu pentru perioada absenței forțate de la serviciu, din care, în cadrul a patru dosare, instanța de fond (hotărârile căreia nu sunt definitive) s-a pronunțat în favoarea foștilor angajați, urmând a fi încasată în beneficiul acestora o sumă de circa 828,8 mii lei.</p>
<p>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Problemele aferente interacțiunii și schimbului de date între sistemele informaționale, nerespectarea prevederilor actelor normative și metodologice de evidență și raportare, care afectează caracteristicile calitative ale informației din rapoartele financiare consolidate; - Gestionarea inefficientă și defectuoasă a patrimoniului și banilor publici de către instituțiile din domeniul muncii și protecției sociale, situație determinată de insuficiența controlului intern managerial la toate nivelurile etc.
<p>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</p>	<p>Din 11 recomandări înaintate, 4 au fost implementate, iar 7 – parțial implementate. Ca urmare a implementării recomandărilor de audit, se relevă: înregistrarea în Registrul bunurilor imobile a 20 de terenuri din 41, elaborarea mecanismelor și procedurilor necesare pentru determinarea cantității și valorii ajutoarelor umanitare primite în vrac, instituirea reglementărilor necesare care specifică condițiile de muncă ce oferă dreptul la acordarea sporului de compensare pentru munca prestată în condițiile de risc sporit pentru sănătate. Factorii care au determinat implementarea parțială a recomandărilor de audit au ținut de elaborarea și aprobarea reglementărilor ce durează în timp.</p>

¹⁶⁶ Memorandumul de Înțelegere, semnat în august 2022, între MMPS și Fondul Națiunilor Unite pentru Copii. În anul 2023, valoarea inițială a Proiectului a constituit 1.800,0 mii lei, acesta pe parcursul anului fiind executat în sumă de 4.507,5 mii lei.

¹⁶⁷ Art.36 din Legea nr.105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj.

¹⁶⁸ IMSP Spitalul Raional Telenești, Centrul de Sănătate Briceni, Centrul de Sănătate Cahul, Spitalul raional Ocnița, Spitalul raional Briceni, Centrul de Sănătate Lipcani, Centrul de Sănătate Căușeni, Școala Profesională Ungheni, Școala Profesională Rezina și Liceul Teoretic Cuhureștii de Sus.

<p>Măsurile luate de către entități pe parcursul misiunii de audit</p>	<p>Pe parcursul misiunii de audit efectuate în anul 2024, Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă a recalculat și a ajustat regulamentul clasele de salarizare pentru angajații instituției și a recuperat mijloacele financiare achitate neargumentat în sumă de 5,8 mii lei.</p>
<p>Măsurile dispuse pentru remediere</p>	<p>Pentru remedierea erorilor și iregularităților, Ministerului Muncii și Protecției Sociale i-au fost înaintate recomandări, menite să asigure:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elaborarea acțiunilor și proceselor de control intern, cu specificarea exhaustivă a responsabilităților, privind realizarea prevederilor regulamentare aferente subvenționării în scopul reducerii șomajului și asigurării nivelului forței de muncă; - analiza proceselor defectuoase privind disponibilizarea foștilor angajați, cu elaborarea unui plan de acțiuni concret în vederea neadmiterii cheltuielilor suplimentare aferente litigiilor; - recuperarea mijloacelor financiare publice achitate nejustificat, aferente procesului de digitalizare a arhivei dosarelor CNDDCM, preluat și achitat de MMPS în lunile noiembrie-decembrie 2023; - implementarea unui sistem de control intern managerial viabil, precum și a unui serviciu de audit intern racordat la prevederile actelor normative în vigoare; - definitivarea procesului de aprobare a reglementărilor aferente organizării și funcționării centrelor de plasament temporar pentru refugiați, precum și elaborarea și ajustarea reglementărilor privind prestarea serviciilor de către experții în domeniul social, neactualizate din anul 1993; - analiza situațiilor constatate aferente remunerării muncii nejustificate, stabilirea acțiunilor concrete, inclusiv de către instituțiile din subordine, în vederea recuperării mijloacelor financiare achitate neregulamentar/nejustificat angajaților; - planificarea achizițiilor publice, cu documentarea conformă a necesităților concrete, pentru calitatea și cantitatea bunurilor, lucrărilor și serviciilor; - evaluarea fundamentală a modulelor SIA „Asistență Socială” și casarea celor nefuncționale; - finalizarea procesului de transmitere a terenurilor în administrarea Agenției Proprietății Publice în conformitate cu prevederile HG nr.161/2019; - definitivarea procesului de repartizare a 80 de apartamente din blocul de locuințe pentru participanții la lichidarea consecințelor avariei de la Cernobîl etc.
<p>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</p>	<p>Constatările și recomandările auditului au fost comunicate și acceptate de către entitățile auditate.</p>

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Culturii încheiate la 31 decembrie 2023 (Hotărârea CCRM nr.40 din 23 iulie 2024)¹⁶⁹	
Informații generale	Ministerul Culturii este organul central de specialitate al administrației publice care asigură realizarea politicii guvernamentale în domeniul culturii, patrimoniului național, turismului și mass-media. În anul 2023, Ministerul și 17 entități din subordine au gestionat resurse în valoare de 625,5 mil. lei, cheltuieli în sumă de 651,8 mil. lei și au administrat patrimoniu în valoare totală de 2,7 mlrd. lei.
Scopul	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Culturii încheiate la 31 decembrie 2023, în ansamblul lor, nu conțin denaturări semnificative, cauzate de fraude și/sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinia contrară	În opinia noastră, ținând cont de semnificația aspectelor descrise în secțiunea <i>Baza pentru opinia contrară</i> , rapoartele financiare nu prezintă o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinia contrară	Opinia de audit a fost determinată de efectul următoarelor deficiențe: 1. Auditul este limitat în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru a estima subevaluarea soldului grupei de conturi 363 „Activele moștenirii culturale”, ca urmare a neevaluării și necontabilizării de către MC a clădirilor aferente lăcașurilor de cult, incluse în HG nr.740/2002, precum și a bunurilor culturale gestionate de entitățile din subordinea ministerului, dar ne așteptăm ca valoarea acestora să fie una semnificativă. 1.1. Soldul grupei de conturi 363 „Activele moștenirii culturale” este subevaluat cu cel puțin 283,36 mil.lei , ca urmare a: (i) nerecunoașterii și necontabilizării volumelor lucrărilor de reconstrucție și restaurare a monumentelor culturale : Complexul Monastic „Căpriană” - în sumă de 87,8 mil.lei, și Complexul Monastic „Curchi” în sumă de 92,5 mil.lei, efectuate în anii precedenți. Totodată, auditul este limitat în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru a estima subevaluarea soldului grupei de conturi 363 „Activele moștenirii culturale”, ca urmare a neevaluării și necontabilizării de către MC a clădirilor aferente celorlalte lăcașuri de cult incluse în HG nr.740/2002, dar ne așteptăm ca aceasta să fie una semnificativă; (ii) clasificării neconforme a bunurilor incluse în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat ¹⁷⁰ , 20 de bunuri ¹⁷¹ în valoare de 102,3 mil.lei fiind recunoscute în evidența contabilă neregulamentară ca „Clădiri”, iar alte 6 bunuri în valoare de 0,76 mil.lei - ca „Alte mijloace fixe”. Documentarea neconformă a acestor operațiuni economice a condiționat supraevaluarea soldurilor grupelor de conturi: 311 „Clădiri” - cu 102,3 mil.lei , și 318 „Alte mijloace fixe” - cu 0,76 mil.lei , precum și subevaluarea cu minimum 180,3 mil.lei ¹⁷² a soldului grupei de conturi 149 „Alte venituri și finanțări”. 1.2. Evaluarea și contabilizarea integrală a bunurilor culturale gestionate de entitățile subordonate ministerului sunt un proces complex și dificil ¹⁷³ . Astfel, deși

¹⁶⁹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1273/hotararea-nr-40-din-23-iulie-2024-cu-privire-la

¹⁷⁰ Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat, aprobat prin HP nr.1531/1993 pentru punerea în aplicare a Legii privind ocrotirea monumentelor.

¹⁷¹ 1. Biblioteca Națională a Republicii Moldova (1 clădire/12,22 mil.lei); 2. Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” (1 clădire/0,22 mil.lei); 3. Muzeul Național de Artă a Moldovei (4 clădiri/ 39,12 mil.lei); 4. Muzeul Național de Istorie a Moldovei (4 clădiri/10,9 mil.lei); 5. IP Casa-muzeu A.S. Pușkin (1 clădire/1,15 mil.lei); 6. Centrul Național de Educație prin Artă (1 clădire/1,12 mil.lei); 7. Institutul Patrimoniului Cultural (1 clădire/18,9 mil.lei); 8. Muzeul Național al Literaturii Române (2 clădiri/3,54 mil.lei); 9. Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală (5 clădiri/15,1 mil.lei).

¹⁷² Calculul: 87,8 mil.lei + 92,5 mil.lei = 180,3 mil.lei.

¹⁷³ Neevaluarea și necontabilizarea pe parcursul mai multor ani a activelor moștenirii culturale se explică prin lipsa cardului normativ în domeniul de evaluare a bunurilor culturale cu valoare istorică, precum și prin: (i) lipsa documentației de însoțire în cadrul procesului de primire-predare a Activelor moștenirii culturale la schimbarea gestionarului; (ii) păstrarea și depozitarea activelor moștenirii culturale în locuri improprie; (iii) lipsa numerelor de inventar; (iv) insuficiența resurselor umane calificate și fluctuația de cadre responsabile de gestionarea activelor respective; (v) ținerea defectuoasă a documentației de

	<p>în anul 2022, prin Ordinul ministrului culturii nr.299 din 14.12.2022, a fost aprobată Metodologia cu privire la evaluarea bunurilor culturale mobile, la 31.12.2023, din cel puțin 899 601 de bunuri culturale inventariate, doar 8 296 (sau 1,24% din totalul lor) sunt evaluate la valoarea de 997,0 mil.lei, din care 840 de bunuri culturale în valoare de 978,5 mil.lei au fost evaluate în anul 2023. Auditul a fost limitat în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru a estima valoarea celorlalte 891 305¹⁷⁴ de bunuri culturale inventariate, dar ne așteptăm ca valoarea lor să fie una semnificativă.</p> <p>2. Suntem limitați în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru a estima subevaluarea totală a soldului grupei de conturi 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării”, dar ne așteptăm ca aceasta să fie una semnificativă, ca urmare a următoarelor deficiențe:</p> <p>2.1. Ministerul nu a ținut cont de prevederile Ordinului ministrului finanțelor nr.216/2015 și nu a contabilizat în măsură deplină valoarea bunurilor transmise în gestiune economică instituțiilor publice la autogestiune. Astfel, ministerul a contabilizat la contul 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” suma de 633,1 mil.lei, deși, conform datelor evidenței contabile a IP la autogestiune, acestea gestionează clădiri, terenuri, construcții speciale și construcții în curs de execuție în valoare totală de 993,2 mil.lei¹⁷⁵. În afară de aceasta, auditul a identificat încă 8 terenuri¹⁷⁶ cu suprafața totală de 3,77 ha, în valoare de 11,8 mil. lei¹⁷⁷, și 7 clădiri¹⁷⁸ cu suprafața totală de 1705,6 m², în valoare de 5,9 mil. lei¹⁷⁹, necontabilizate de instituțiile publice la autogestiune. Așadar, valoarea bunurilor domeniului public gestionate de IP la autogestiune constituie 1010,9 mil.lei. Totodată, suntem limitați în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru validarea sumei de 633,1 mil.lei, contabilizată de MC, deoarece ultimul nu deține lista nominală a bunurilor transmise în gestiune economică, precum și este incert faptul dacă toate investițiile realizate în anii precedenți în obiectivele domeniului public gestionate de IP la autogestiune au fost capitalizate de ambele părți. Ne așteptăm ca valoarea bunurilor domeniului public transmise în gestiune economică, necontabilizată de minister, să fie una semnificativă, deoarece, neținând cont de factorii menționați mai sus, care pot afecta plenitudinea și veridicitatea datelor contabilizate de ambele părți, soldul grupei de conturi 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” este subevaluat cu cel puțin 377,8 mil.lei¹⁸⁰.</p> <p>2.2. Ministerul, nerespectând prevederile Ordinului ministrului finanțelor nr.216/2015, nu a contabilizat suma de 1,4 mil. lei¹⁸¹, aferentă valorii cotei-părți în</p>
--	--

evidență (Registre de evidență, Fișe analitice), unele fiind ținute doar pe suport de hârtie, fiind într-o stare proastă, cu pagini uzate, cu urme de corecții, cu inscripții ilizibile, unele Fișe fiind întocmite în lipsa fotografiilor exponatelor, cu descrieri vagi și neclare ale caracteristicilor acestora. De asemenea, pe parcursul unei perioade îndelungate, entitățile subordonate ministerului nu au asigurat o evidență veridică, după cum prevede Regulamentul privind evidența și conservarea patrimoniului muzeal.

¹⁷⁴ Calculul: 899601 de bunuri inventariate – 8296 de bunuri evaluate = 891305 de bunuri care urmează să fie supuse evaluării.

¹⁷⁵ Contul 1211 „Construcții în curs de execuție” – 12,0 mil.lei, contul 122 „Terenuri” – 334,2 mil.lei, din care în contul 1226 „Terenuri primite în gestiune economică” - doar 100,2 mil.lei, contul 1231 „Clădiri” – 641,6 mil.lei, contul 1232 „Construcții speciale” – 3,0 mil.lei, contul 1238 „Mijloace fixe primite în gestiune economică” – 2,4 mil.lei.

¹⁷⁶ 1. IP Teatrul Republican „Lucaefărul” (1 teren/0,13 ha/ 3,0 mil.lei); 2. IP Muzeul de Istorie a Evreilor din RM (1 teren/0,0878 ha/0,21 mil.lei); 3. IP Teatrul Republican Muzical-Dramatic „B.P. Hasdeu” (2 terenuri/0,46 ha/1,12 mil.lei); 4. I.P.O.C.M.A. „Moldova - Concert” (4 terenuri/3,09 ha/7,46 mil.lei).

¹⁷⁷ S-a aplicat valoarea cadastrală pentru 3 loturi de teren (0,54 ha) – 4,24 mil.lei, pentru 5 loturi de terenuri (3,23 ha) s-a aplicat prețul normativ al pământului, valoarea terenului constituind 7,6 mil.lei. Total - 11,8 mil.lei.

¹⁷⁸ 1. IP Teatrul Republican de Păpuși „Licurici” (1 clădire/458 m²/5,19 mil.lei); 2. IP Teatrul Republican „Lucaefărul” (1 clădire/79,9 m²/0,79 mil.lei); 3. Ansamblul Național Academic de Dansuri Populare „JOC” (1 clădire/65,8 m²/0,0 mil.lei); 4. IP O.C.M.A. „Moldova-Concert” (1 clădire/501,9 m²/0,0 mil.lei); 5. IP Teatrul Național de Operă și Balet „Maria Bieșu” (2 clădiri/422 m²/0,0 mil.lei); 6. IP Muzeul de Istorie a Evreilor din RM (1 clădire/178 m²/0,0 mil.lei).

¹⁷⁹ S-a aplicat valoarea cadastrală aferentă pentru 2 din 7 imobile, 4 imobile nefiind evaluate.

¹⁸⁰ Calculul: 1010,9 mil.lei – 633,1 mil.lei = 377,8 mil.lei.

¹⁸¹ Î.S. „Gaudeamus-Cinema” – 4,8 mii lei, Î.S. „Registrul Cinematografic” – 7,3 mii lei, Î.S. „Asociația Ansamblurilor Muzicale” – 4,8 mii lei, Î.S. „Publicația Periodică Lanterna Magică” – 3,5 mii lei, Î.S. „Asociația de Creație Artistică și Impresariat INTERARTA” – 16,7 mii lei, Î.S. „Întreprinderea Raională Cinevideo din Leova” – 1428,8 mii lei, S.R.L. „Agenția pentru Promovarea Culturii Naționale Interculturală” – 7,3 mii lei, Î.S. „Cinema Video” – 48,4 mii lei, Î.S. „Studioul Arta Cinema” – 0,2 mii lei, Instituția „Direcția de Exploatare și Prestări Servicii din s. Condrîța” – 0,5 mii lei, Î.S. „Federația de Natație a RM” – 0,0 mii lei, Î.S. „Publicația Periodică Revista Sud-Est” – nu a prezentat niciodată situațiile financiare Biroului Național de Statistică.

	<p>capitalul social a 12 întreprinderi de stat al căror fondator este conform înscrisurilor din Registrul unităților de drept. De menționat că, potrivit datelor Biroului Național de Statistică, ultimele situații financiare au fost prezentate în perioada 1998-2016, iar conform datelor Serviciului Fiscal de Stat, 6 din cele 12 întreprinderi de stat, la finele anului 2023, au înregistrate obligațiuni față de bugetul public național în sumă totală de 128,1 mii lei¹⁸², iar la 01.07.2024 – de 129,0 mii lei¹⁸³, urmând a fi întreprinse măsuri pentru clarificarea situațiilor și, după caz, radierea lor din Registrul unităților de drept.</p> <p>Recunoașterea neconformă a operațiunilor economice respective a dus și la subevaluarea grupei de conturi 149 „Alte venituri și finanțări” cu 1,4 mil.lei.</p> <p>3. Ministerul nu a evaluat și nu a contabilizat 41 de clădiri¹⁸⁴ cu suprafața de 3885,9 m², dintre care 21 de clădiri - cu drepturi patrimoniale înregistrate în Registrul bunurilor imobile. Din acestea, doar valoarea a 3 clădiri evaluate pe parcursul anului 2024 a constituit 1,7 mil.lei. Astfel, auditul este limitat în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru a estima valoarea clădirilor neevaluate și necontabilizate, dar se așteaptă că valoarea celorlalte 38 de clădiri va fi una semnificativă și va depăși cu mult pragul de semnificație¹⁸⁵.</p> <p>4. Soldul grupei de conturi 371 „Terenuri” este subevaluat cu cel puțin 141,2 mil.lei. Totodată, suntem limitați în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru a estima subevaluarea totală a soldului grupei de conturi 371 „Terenuri”, fiind identificate următoarele deficiențe:</p> <p>4.1. Ministerul, neținând cont de prevederile Ordinului ministrului finanțelor nr.216/2015 și ale cadrului normativ din perioadele precedente, nu a evaluat și nu a contabilizat terenurile pe care se află mănăstirile care fac parte din monumentele de istorie și cultură de importanță națională ocrotite de stat, incluse în HG nr.740/2002¹⁸⁶. Astfel, doar suprafața terenurilor pe care sunt amplasate Complexele Monastice „Căpriana” și „Curchi” constituie 3,4485 ha¹⁸⁷ și, respectiv, 55,2118 ha¹⁸⁸, prețul normativ al acestora constituind 137,9 mil.lei¹⁸⁹, cu suma respectivă fiind subevaluat și soldul grupei de conturi 149 „Alte venituri și finanțări”. Valoarea celorlalte terenuri pe care sunt amplasate celelalte lăcașuri de cult se așteaptă a fi una semnificativă.</p> <p>4.2. Ministerul nu a evaluat și nu a contabilizat 3 loturi de teren¹⁹⁰ cu suprafața totală de 0,4278 ha, în valoare de 3,3 mil.lei, gestionate de entitățile subordonate, cu suma respectivă fiind subevaluat și soldul grupei de conturi 149 „Alte venituri și finanțări”.</p> <p>5. Auditul este limitat în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru evaluarea impactului neevaluării și necontabilizării obiectelor din colecția de peste 60.000 de filme, precum și a obiectelor din Depozitarul legal al documentării culturii naționale scrise. Soldul grupei de conturi 318 „Alte mijloace fixe” se așteaptă să fie subevaluat semnificativ, ca urmare a următoarelor deficiențe:</p>
--	--

¹⁸² Plăți de bază – 21,7 mii lei, majorări de întârziere – 106,4 mii lei.

¹⁸³ Plăți de bază – 21,7 mii lei, majorări de întârziere – 107,3 mii lei.

¹⁸⁴ 1. Muzeul Național de Istorie a Moldovei – 6 clădiri/125 m²; 2. IP Casa-muzeu „A.S. Pușkin” – 1 clădire/12.1 m²; 3. Institutul Patrimoniului Cultural – 3 clădiri/204 m²; 4. Muzeul Național al Literaturii Române – 3 clădiri/185.8 m²; 5. Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală – 12 clădiri/951.5 m²; 6. IP Rezervația Cultural-Naturală „Orheiul Vechi” – 16 clădiri/2485,5 m².

¹⁸⁵ Pragul de semnificație constituie 6,5 mil.lei.

¹⁸⁶ Hotărârea Guvernului nr.740/2002 cu privire la edificiile și locașurile de cult.

¹⁸⁷ Codul cadastral 8011206.231, proprietar Republica Moldova.

¹⁸⁸ Codul cadastral 6475302.228 (codul cadastral vechi 6475000.111), proprietar Republica Moldova.

¹⁸⁹ Calcul: 3,4485 ha + 55,2118 ha = 58,6603 ha x bonitatea medie a pământului (65) x prețul normativ al pământului (36169,48 lei) = 137.911.315 lei = 137,9 mil.lei.

¹⁹⁰ Comisia Națională a RM pentru UNESCO (un lot de teren/0.08 ha/ 0,76 mil.lei), Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” (2 loturi de teren /0,35 ha/ 2,6 mil.lei).

5.1. Ministerul, contrar prevederilor cadrului normativ¹⁹¹, nu deține informații privind valoarea colecției de peste 60.000 de filme. Conform cadrului normativ¹⁹², filmele de toate genurile (lungmetraje și scurtmetraje de ficțiune, filme documentare sau de animație), precum și materialele lor primare de imagine și sunet, mixajele de sunet, finanțate de la bugetul de stat sau de la bugetul unor instituții de stat, realizate până în anul 2011, cu excepția filmelor realizate în baza unor contracte de coproducție, cu respectarea drepturilor de autor și a drepturilor conexe, urmează a fi păstrate de către Centrul Național al Cinematografiei¹⁹³, iar de facto, patrimoniul național proprietate publică în domeniul cinematografiei este depozitat în mai multe instituții ale statului. Astfel, ministerul a raportat, la situația din 31.12.2023, la contul 318 „Alte mijloace fixe”, 53 de filme din filmoteca națională, în valoare de **9,0 mil. lei**, care sunt păstrate în depozitele S.A. „Moldova Film”, al cărei fondator este Agenția Proprietății Publice, fără a fi încheiat un contract de păstrare și asigurare a integrității acestora. O altă parte a filmelor care aparțin filmotecii naționale sunt păstrate la Agenția Națională a Arhivelor, instituție subordonată Ministerului Justiției, precum și la S.A. „Moldcinema”, al cărei fondator este APP și Furnizorul public național de servicii media Compania „Teleradio – Moldova”, o parte a patrimoniului național proprietate publică fiind evaluat și contabilizat, iar altă parte nefiind evaluată și contabilizată. De menționat că, din cele 53 de filme (9,0 mil. lei) din filmoteca națională contabilizate de minister, 43 sunt contabilizate și de către S.A. „Moldova Film” la valoarea de 0,3 mil. lei¹⁹⁴, ceea ce duce la contabilizarea dublă a acelorași obiecte la diferite valori.

Totodată, 10 filme contabilizate la MC la valoarea de 1,7 mil. lei nu se regăsesc în evidența contabilă a S.A. „Moldova Film”, fapt ce trezește incertitudini în privința existenței și integrității acestora. Astfel, pentru a cunoaște situația reală în domeniul producției cinematografice, urmează a fi întreprinse măsuri pentru întocmirea documentelor justificative (actelor de primire-predare) privind transmiterea de către minister către gestionari a celor 60.000 de filme, cu stabilirea valorii pentru fiecare din acestea, precum și crearea unui registru unic al filmelor, în care să fie incluse cel puțin anul producerii, valoarea estimată, gestionarul și locul de depozitare.

5.2. Auditul este limitat în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru estimarea impactului neevaluării și necontabilizării surselor documentare ale culturii naționale scrise, care formează Depozitul legal. Ne așteptăm ca soldul grupei de conturi 318 „Alte mijloace fixe” să fie subevaluat semnificativ, ca urmare a următoarelor deficiențe:

Potrivit prevederilor cadrului normativ¹⁹⁵, Depozitul legal este creat de către Camera Națională a Cărții - instituția principală care deține sursa documentară a culturii naționale scrise, constituită ca urmare a depozitării în aceasta, îndată după apariție, a edițiilor noi, a 5 exemplare expediate cu titlu gratuit de către tipograf, din contul editorului, care ulterior sunt repartizate către 4 biblioteci¹⁹⁶. De menționat că, deși cărțile editate sunt transmise către Camera Națională a Cărții ca deținător al

¹⁹¹ Legea cinematografiei nr.116/2014.

¹⁹² Art.18 alin.(1) din Legea cinematografiei nr.116/2014.

¹⁹³ Acestea urmează a fi păstrate în cadrul Arhivei Naționale de Film, care este o subdiviziune structurală a Centrului Național al Cinematografiei.

¹⁹⁴ 40 de filme sunt contabilizate la contul extrabilanțier 914 „Buniri primite în custodie” la valoarea de 0,22 mil. lei, alte 3 filme în valoare de 0,04 mil. lei sunt contabilizate la conturile de activ 216 „Produse” și 217 „Mărfuri”.

¹⁹⁵ Art. 18 alin.(1) din Legea nr.939/2000 cu privire la activitatea editorială.

¹⁹⁶ (i) Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova – 2 exemplare din toate edițiile apărute în țară; (ii) Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” – 1 exemplar din edițiile de carte pentru copii și adolescenți, (iii) Bibliotecii Științifice a Universității de Stat din Moldova – 1 exemplar din toate edițiile apărute în țară, cu excepția cărții pentru copii și adolescenți, (iv) Bibliotecii Naționale a României – 1 exemplar din toate edițiile apărute în Republica Moldova, și restul rămâne la Camera Națională a Cărții.

	<p>Depozitului legal, aceasta, contrar prevederilor cadrului normativ¹⁹⁷, nu le evaluează și nu le contabilizează, repartizarea către bibliotecile beneficiare a exemplarelor editate fiind efectuată cu titlu gratuit, fără indicarea valorii acestora, ultimele, în calitate de beneficiari, evaluând-le și reflectându-le în evidența lor contabilă la prețurile estimate. Ca urmare, exemplarele care rămân la Depozitul legal nu sunt evaluate și nici inventariate. Astfel, din 2520 de exemplare de carte intrate în anul 2023 în posesia Depozitului legal al Camerei Naționale a Cărții, doar 564¹⁹⁸ (22,38%) au fost evaluate și contabilizate la valoarea de 69,5 mii lei. Celelalte 1956 de exemplare editate n-au fost evaluate, valoarea estimată a acestora constituind cel puțin 0,15 mil.lei¹⁹⁹, respectiv, fiind subevaluate cu această sumă grupa de conturi 318 „Alte mijloace fixe” și grupa de conturi 149 „Alte venituri și finanțări”. Totodată, de menționat că, per total, nu sunt evaluate și nici contabilizate 64 439²⁰⁰ de exemplare editate în anii 1993 – 2023. Ne așteptăm ca valoarea totală a exemplarelor editate în anii precedenți să fie una semnificativă.</p>
<p>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</p>	<p>Neînstituirea controlului intern managerial corespunzător, în special, în domeniile financiar-contabil și patrimoniu, aplicarea greșită sau neaplicarea prevederilor cadrului regulator aferent domeniului au constituit un factor generator de iregularități și deficiențe constatate în cadrul misiunii de audit.</p>
<p>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</p>	<p>Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.39 din 7 iulie 2023 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Culturii încheiate la 31.12.2022”, au fost înaintate 19 recomandări de audit. Urmare evaluării gradului de implementare a acestora, s-a constatat că 3 recomandări au fost implementate integral, 8 recomandări - implementate parțial, iar 8 recomandări nu s-au implementat. Astfel, nivelul de implementare a recomandărilor constituie 36,8 %, fiind realizate următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - evaluarea și contabilizarea a: (i) 18 terenuri cu suprafața de 211,07 ha, în valoare de 516,46 mil. lei, (ii) 3 clădiri în valoare de 45,9 mii lei, și (iii) 840 de active ale moștenirii culturale în valoare de 978,5 mil.lei; - înregistrarea drepturilor patrimoniale asupra a: (i) unui lot de teren cu suprafața de 0,14 ha și a (ii) 3 clădiri cu suprafața de 257,0 m², înregistrate anterior după autoritățile publice locale.
<p>Măsurile luate de către entități pe parcursul misiunii</p>	<p>Pe parcursul misiunii de audit, în anul 2024, ministerul:</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) a evaluat și a înregistrat în evidența contabilă 572 de active ale moștenirii culturale în valoare de 59,8 mil.lei și 5 clădiri în valoare de 13,46 mil.lei, (ii) a reclasificat activele moștenirii culturale în valoare de 89,89 mil.lei, acestea fiind trecute din contul 311 „Clădiri” la contul 363 „Activele moștenirii culturale”, (iii) a înregistrat în Registrul bunurilor imobile 3 terenuri cu suprafața de 93,83 ha, în valoare de 228,3 mil.lei, și 5 clădiri cu suprafața de 212,7 m², în valoare de 1,48 mil.lei, (iv) a aprobat Regulamentul privind subvenționarea publicațiilor periodice pentru copii, (v) a fost aprobată Legea nr. 12/2024 privind Fondul național al culturii, iar pentru realizarea ei au fost aprobate: Regulamentul cu privire la mecanismul de finanțare nerambursabilă a proiectelor culturale implementate de organizațiile necomerciale, Regulamentul cu privire la mecanismul de finanțare a traducerii și editării cărții

¹⁹⁷ Art.17 alin.(1) din Legea contabilității nr.113/2007: deținerea de către entitate a activelor cu orice titlu, înregistrarea surselor de proveniență a acestora și a faptelor economice fără documentarea și reflectarea acestora în contabilitate se interzic.

¹⁹⁸ Pentru care editura a furnizat informația privind prețul cărții.

¹⁹⁹ Calculul: valoarea contabilizată a celor 2 exemplare din fiecare ediție primite de către Biblioteca Națională (437,5 mii lei) / 2 exemplare = 218,75 mii lei, costul mediu per unitate al tuturor exemplarelor primite în anul 2023 (minus) 69,5 mii lei (valoarea contabilizată de Camera Națională a Cărții) = 149,25 mii lei = 0,15 mil.lei.

²⁰⁰ Calculul: 62483 (exemplare editate în perioada 1993-2022) + 1956 (exemplare editate în anul 2023) = 64439.

	<p>naționale în străinătate din bugetul de stat, Regulamentul cu privire la selectarea, editarea și achiziția cărții naționale din mijloacele financiare prevăzute în bugetul de stat și Regulamentul cu privire la mecanismul de finanțare a revistelor culturale din bugetul de stat.</p> <p>De asemenea, (i) Teatrul „Ion Creangă” a reclasificat terenurile domeniului public în valoare de 10,3 mil. lei prin trecerea lor din contul 316 „Patrimoniul primit de la stat cu drept de proprietate” la contul 427 „Datorii pe termen lung privind bunurile primite în gestiune economică”, (ii) IP Teatrul Dramatic Rus de Stat „A.P. Cehov” și IP Teatrul Republican de Păpuși „Licurici”, prin ordinele conducerii, și-au numit membrii supleanți în grupul de lucru pentru achiziții publice, (iii) IP Teatrul „Alexie Mateevici” a publicat pe pagina web a instituției Planul anual de achiziții pentru anii 2023 și, respectiv, 2024.</p>
Măsurile dispuse pentru remediere	Ca urmare a celor constatate în cadrul misiunii de audit, conducerii entităților le-au fost înaintate recomandări specifice de remediere a neconformităților și deficiențelor identificate.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Entitățile auditate nu au avut obiecții la constatările expuse în Raportul de audit.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Educației și Cercetării încheiate la 31 decembrie 2023 (Hotărârea CCRM nr. 48 din 5 septembrie 2024)	
Informații generale	<p>În anul 2023, pentru realizarea obiectivelor și desfășurarea activităților operaționale, Ministerului Educației și Cercetării i-au fost precizate alocații în cuantum de 3 014,4 mil. lei, fiind executate 2 939,6 mil. lei (sau la nivel de 97,5%), cheltuielile efective însumând 2 933,9 mil. lei.</p> <p>Structura ministerului este una complexă și include:</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) 3 autorități administrative; (ii) 52 de instituții bugetare; iii) 87 de instituții la autogestiune și o întreprindere de stat în care Ministerul are calitatea de fondator.
Scopul	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Educației și Cercetării încheiate la 31 decembrie 2023 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Educației și Cercetării pentru exercițiul bugetar încheiat la 31 decembrie 2023. În opinia noastră, cu excepția efectelor unor aspecte descrise în secțiunea „Baza pentru opinia cu rezerve”, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie contrară	<p>Principalele deficiențe și nereguli constatate, inclusiv care au modificat opinia de audit, au constat în următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> – auditul a fost limitat în obținerea probelor suficiente pentru a confirma soldul grupei de conturi 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” în valoare de 7 803,2 mil. lei, ca urmare a neasigurării confirmării documentare, plenitudinii și continuității înregistrării în evidența contabilă a operațiunilor economice aferente, în conformitate cu Ordinul ministrului finanțelor nr. 216/2015. Mai mult decât atât, cele menționate au fost cauzate și de lipsa reglementărilor specifice/îndrumărilor elaborate de Ministerul Finanțelor privind aplicarea prevederilor Ordinului nominalizat referitor la contabilizarea valorii bunurilor transmise în gestiune și cu drept de proprietate către entități, fapt ce creează abordări diferite cu referire la acest subiect; – auditul a fost limitat în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru a confirma valoarea soldului grupei de conturi 318 „Alte mijloace fixe” în sumă de 42,7 mil. lei, care constituie valoarea manualelor procurate pentru elevii claselor I-IX. Conform prevederilor cadrului normativ, aceste bunuri sunt proprietatea ministerului, prin intermediul IP „MoldDidactica” fiind transmise în custodie organelor locale de specialitate în domeniul învățământului, pentru utilizare în instituțiile de învățământ. Ministerul nu deține documentele justificative privind transmiterea manualelor către instituțiile de învățământ, iar existența bunurilor nu este confirmată prin rezultatele inventarierii manualelor. <p>Totodată, cadrul normativ conține unele prevederi contradictorii, fiind desemnate concomitent trei instituții responsabile de ținerea evidenței contabile a manualelor: minister, organele locale de specialitate în domeniul învățământului și instituțiile de învățământ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - supraevaluarea grupei de conturi 319 „Investiții capitale în active în curs de execuție” cu suma de 54,0 mil. lei, cauzată, în special, de netransmiterea instituțiilor publice a volumului lucrărilor de construcție. O deficiență sistemică se referă la neasigurarea dării în exploatare a obiectivelor în curs de execuție, care în realitate sunt exploatate de mulți ani în procesul educațional. Doar în cazul a trei obiective, din

	<p>mijloacele statului au fost valorificate 190,4 mil.lei, acestea nefiind date regulamentar în exploatare, fiind omisă o componentă importantă a sistemului calității în construcții;</p> <ul style="list-style-type: none"> - eroarea care a influențat grupa de conturi 319 este una pervazivă, fiind afectată și grupa de conturi 231 „Cheltuieli privind uzura mijloacelor fixe”, or, nu s-a calculat regulamentar uzura la mijloacele fixe ulterior dării în folosință sau punerii în funcțiune a acestora. Echipa de audit a fost limitată în cuantificarea acestei erori, dar se așteaptă ca aceasta să fie una semnificativă; - nu au fost realizate prevederile normative referitoare la preluarea de către MEC de la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a calității de fondator a 8 instituții publice la autogestiune, valoarea patrimoniului constituind 457,3 mil.lei; - contrar cerințelor cadrului normativ, nu a fost asigurată reevaluarea a 11 terenuri, ceea ce a generat subevaluarea grupei de conturi 371 cu 27,9 mil.lei. - Reflectarea incorectă în anul 2023 a unor operațiuni de corectare a datelor evidenței contabile cu privire la recunoașterea valorii terenurilor, a dus la subevaluarea grupei de conturi „Alte venituri și finanțări” cu 37,7 mil. lei, iar grupa de conturi „Corectarea rezultatelor anilor precedenți ale autorităților/ instituțiilor bugetare” a fost supraevaluată cu 33,2 mil.lei; - nu au fost recunoscute și înregistrate ca active nemateriale Standardele de calificare pe diferite domenii de studii, elaborate în cadrul proiectului „Învățământ superior”, astfel valoarea activelor nemateriale a fost subevaluată, iar a cheltuielilor supraevaluată cu 22 mil.lei; - admiterea erorilor la grupa de conturi 311 „Clădiri”, per total aceasta fiind subevaluată cu 4,8 mil.lei; - MEC nu a asigurat ținerea conformă a evidenței și recuperarea creanței Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” în valoare de 2,7 mil.lei, formată în anul 2022 în temeiul Prescripției Inspecției Financiare. Acest fapt a determinat subevaluarea grupei de conturi 419 „Alte creanțe ale autorităților/instituțiilor bugetare” și supraevaluarea grupei de conturi 281 „Alte cheltuieli curente”; - MEC și instituțiile din subordine nu au transmis regulamentar către Agenția Proprietății Publice a 25 de terenuri cu suprafața totală de 204,3 ha, în sumă de 168,5 mil.lei; - tergiversarea lucrărilor de reconstrucție a clădirilor la Centrul de Excelență în Construcție, Centrul de Excelență în Energetică și Electronică și Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”, proiectele investiționale fiind inițiate încă în anul 2016 și nefinalizate până în anul 2023, ceea ce a determinat majorarea costului de execuție și valorificarea suplimentară de către minister a resurselor financiare; - necesitatea adoptării unor decizii aferente a 14 obiecte în curs de execuție în valoare de 15,8 mil.lei, care au fost inițiate încă în perioada sovietică, cu un grad diferit de finalizare de la 0 până la 50%. Construcțiile sunt în stare avansată de distrugere, nu mai pot fi finalizate și nu mai sunt necesare pentru domeniul de învățământ.
<p>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</p>	<p>Deficiențele identificate au fost condiționate de unele disfuncționalități în controlul intern managerial, în special în domeniul financiar-contabil și gestionării patrimoniului de stat, de lipsa unui cadru normativ elocvent referitor la contabilizarea valorii bunurilor transmise în gestiune și cu drept de proprietate către entități, de monitorizarea insuficientă a activității financiare a entităților subordonate, precum și de neimplementarea integrală a recomandărilor anterioare ale Curții de Conturi.</p>
<p>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin</p>	<p>În conformitate cu Hotărârea Curții de Conturi nr.41 din 28.07.2023, MEC i-au fost înaintate 25 de recomandări care urmau a fi implementate până la data de 11.02.2024. Ca urmare a evaluării gradului de implementare a recomandărilor, s-a constatat că 3 recomandări au fost implementate, 7 recomandări – implementate parțial, și 10</p>

<p>HCC anterioare</p>	<p>recomandări au rămas neimplementate. Concomitent, 5 recomandări, din deferite motive, au fost excluse din regim de monitorizare.</p> <p>Deși se atestă că nivelul de implementare este doar de 32,5%, recomandările implementate și cele implementate parțial au avut un impact semnificativ asupra remedierii deficiențelor constatate de auditurile anterioare. Astfel, în anul 2023 ministerul: (i) a contabilizat la grupa de conturi 415 activele nete transmise în gestiune și cu drept de proprietate instituțiilor publice care activează în condiții de autogestiune, în valoare totală de 2 128,8 mil.lei; (ii) a înregistrat în evidența contabilă 19 terenuri cu suprafața de 146,57 ha, în sumă totală de 94,49 mil. lei; (iii) a efectuat inventarierea activelor materiale în curs de execuție nefinisate timp de mai mulți ani și care se află în stare de demolare.</p>
<p>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</p>	<p>Pe parcursul misiunii de audit, ministerul a remediat unele deficiențe, și anume: (i) a înregistrat la contul 317 „Active nemateriale” Standardele de calificare pe diferite domenii de studii în valoare de 22,0 mil.lei, ii) a transmis Centrului de Excelență în Energetică și Electronică valoarea lucrărilor de reconstrucție a clădirii în sumă de 32,6 mil.lei, iii) a efectuat corectările în datele evidenței contabile legate de construcțiile transmise IP „Școala Profesională, or. Leova” în valoare de 10,1 mil.lei; iv) a restabilit în datele evidenței contabile suma creanței în valoare de 2,7 mil.lei la grupa de conturi 419 „Alte creanțe ale autorităților/instituțiilor bugetare”.</p>
<p>Măsurile dispuse pentru remediere</p>	<p>Ca urmare a celor constatate în cadrul misiunii de audit, MEC i-au fost înaintate și reiterate 12 recomandări de eliminare a deficiențelor identificate, în speță în vederea: i) contabilizării corecte și exhaustive a valorii bunurilor transmise în gestiune și cu drept de proprietate către entitățile care activează în condiții de autogestiune; ii) modificării cadrului normativ cu privire la:</p> <ul style="list-style-type: none"> - asigurarea cu manuale a elevilor, astfel încât să elimine conflictul de norme cu privire la evidența contabilă a manualelor pentru elevi; - componența cheltuielilor aferente normei bănești pentru asigurarea prânzului în instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar și elaborarea unei abordări unice de alocare a mijloacelor financiare în acest scop; - aplicarea formulei de finanțare și pentru instituțiile de învățământ general din subordinea autorităților publice centrale; <p>iii) întreprinderii măsurilor de identificare a tuturor obiectivelor cu statut „în curs de execuție” utilizate în domeniul educației, cu asigurarea dării în exploatare a acestor obiective; iv) asigurării evaluării și înregistrării de către instituțiile bugetare subordonate a valorii clădirilor și terenurilor gestionate; v) instituirii acțiunilor de control care ar preveni finanțarea instituțiilor de învățământ din contul economiilor formate din executarea comenzii de stat; v) instituirii unui control intern managerial conformat rigorilor.</p> <p>De asemenea, au fost înaintate 3 recomandări Ministerului Finanțelor legate de completarea cadrului normativ privind: stabilirea unui mecanism aplicabil pentru contabilizarea valorii bunurilor transmise în gestiune și cu drept de proprietate, inclusiv cu exemplificarea înregistrărilor în conturile contabile aferente acestor operațiuni, precum și a modului de contabilizare a operațiunilor de reorganizare a autorităților/instituțiilor bugetare, cu includerea exemplurilor convenționale la acest compartiment.</p>
<p>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</p>	<p>MEC a luat act de observațiile de audit și a comunicat despre angajamentul implementării recomandărilor înaintate.</p>

MISIUNI DE AUDIT AL CONFORMITĂȚII

Auditul conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către Societatea pe Acțiuni „CET-Nord” în anii 2021-2022 (Hotărârea CCRM nr.49 din 07 noiembrie 2023)²⁰¹	
Informații generale	Societatea pe Acțiuni „CET-Nord” (S.A. „CET-Nord”) este persoană juridică, care își desfășoară activitatea în conformitate cu legislația în vigoare și cu Statutul Societății. În corespundere cu licențele eliberate de către ANRE, activitatea reglementată a S.A. „CET-Nord” este producerea energiei electrice și producerea, distribuția și furnizarea energiei termice, care sunt activitățile de bază ale Societății. Energia electrică este produsă în regim de cogenerare/combinare, fiind direct dependentă de volumul produs de energie termică, care, la rândul său, este condiționat de necesarul sectoarelor locativ și industrial din zonele în care activează entitatea.
Scopul	Evaluarea conformității gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către S.A. „CET-Nord” în anii 2021-2022.
Obiectivul	Obiectivul de audit a constat în a răspunde la următoarele întrebări: <ul style="list-style-type: none"> - S.A. „CET-Nord” a înregistrat, a administrat și a gestionat în modul corespunzător patrimoniul statului? - S.A. „CET-Nord” a întreprins măsuri eficiente pentru recuperarea creanțelor? - S.A. „CET-Nord” a înregistrat conform datoriile în evidența contabilă? - La entitate procedura de contabilizare a stocurilor de materiale se execută conform cadrului legal? - Evidența reparațiilor/investițiilor capitale, a imobilizărilor corporale/necorporale se ține conform la S.A. „CET-Nord”? - Plățile salariale la S.A. „CET-Nord” au fost determinate și achitate în conformitate cu cadrul legal? - S.A. „CET-Nord” a respectat cadrul legal la executarea procedurilor privind achiziționarea bunurilor și serviciilor? - Proiectul „Sistemul termoelectric al mun. Bălți”, Faza I și Faza II, implementat de către S.A. „CET-Nord”, a fost realizat conform? - S.A. „CET-Nord” a recuperat prin tarifele aprobate cheltuielile efectuate la prestarea serviciilor? - S.A. „CET-Nord” a implementat recomandările Curții de Conturi emise prin Hotărârea CCRM nr.51 din 09.09.2013?
Concluzia	Misiunea de audit desfășurată a relevat că modul de gestionare a patrimoniului public și a resurselor financiare de către S.A. „CET-Nord” în perioada supusă auditului, cu unele rezerve de îmbunătățire, per ansamblu, a întrunit principiile de legalitate, transparență și integritate. Totodată, au fost identificate unele deficiențe și neconformități aferente gestionării patrimoniului, dar care nu au afectat semnificativ buna guvernare a patrimoniului public încredințat, acestea fiind cauzate de neconformarea responsabililor din cadrul instituției la prevederile legale. Astfel, prin prisma constatărilor expuse, se atestă o abordare neconformă a procesului de gestionare a imobilizărilor corporale deținute, a activelor în curs de execuție, a materialelor, a achizițiilor, precum și a procesului de remunerare a personalului.

²⁰¹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1236/hotararea-nr49-din-07-noiembrie-2023-cu-privire-la-raportul

<p>Constatările și concluziile principale</p>	<p>Deficiențele/neconformitățile constatate se rezumă la următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - neaplicarea reglementărilor aferente inventarierii imobilizărilor corporale neutilizate în activitatea operațională nu contribuie la raportarea conformă a patrimoniului gestionat, precum și generează majorarea cheltuielilor privind amortizarea cu suma totală de 263,9 mii lei; - contabilizarea imobilizărilor corporale, în unele cazuri, a fost efectuată neconform, prin includerea în componența mijloacelor fixe a 515 bunuri cu valoarea totală de 1,65 mil. lei, al căror cost de intrare, sau cost corectat, înregistrat în evidența contabilă este sub plafonul valoric prevăzut de legislație în sumă de 6,0 mii lei; - nerespectarea reglementărilor aferente evidenței imobilizărilor corporale (terenuri) a contribuit la contabilizarea și raportarea neconformă a patrimoniului gestionat, precum și a datoriilor pe termen lung privind bunurile primite în gestiune economică, acestea fiind majorate cu 38,27 mil. lei; - la finele anului 2022 S.A. „CET-Nord” a înregistrat datorii în sumă totală de 628,8 mil. lei, fiind în incapacitate de a efectua achitățile către furnizorul de gaze naturale S.A. „Moldovagaz” la datele scadente; - unele ambiguități existente ale prevederilor legale au permis entității să acorde suplimentar angajaților plăți de stimulare în calitate de spor pentru eficiență în muncă, cu impact asupra formării tarifului pentru producerea energiei electrice și termice, în sumă totală de 8,83 mil. lei; - aplicarea necorespunzătoare a cadrului normativ la aprobarea salariului de funcție al directorului financiar s-a soldat cu majorarea neregulamentară a acestuia și, respectiv, cu executarea cheltuielilor neregulamentare în perioada auditată în sumă totală de 59,9 mii lei; - sporul pentru mentorat în sumă totală de 27,6 mii lei s-a acordat, în unele cazuri, neconform la S.A. „CET-Nord”; - S.A. „CET-Nord” a asigurat elaborarea și aprobarea documentelor impuse de cadrul normativ aferent achizițiilor, însă calitatea și relevanța informațiilor pe care acestea le conțin nu asigură în măsură deplină estimarea valorilor contractelor de achiziții; - criza energetică instituită și conjunctura pieței la resursele energetice procurate în anul 2022 au avut drept efect neacoperirea cheltuielilor aferente producerii energiei și livrării energiei termice consumatorilor; - odată cu intrarea în vigoare a Regulilor pieței energiei electrice, S.A. „CET-Nord” se confruntă cu impedimente economico-financiare, care sunt în măsură să pericliteze activitatea entității, deoarece dezechilibrele generate de S.A. „CET-Nord” la livrarea energiei electrice în rețea nu sunt facturate de către furnizorul central de energie electrică din august 2022 până în prezent; etc.
<p>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</p>	<p>Deficiențele menționate sunt cauzate atât de unele lacune ale sistemului de control intern managerial, cât și de neconformarea responsabililor din cadrul entității la prevederile legale, ceea ce a compromis gestionarea patrimoniului public încredințat în conformitate cu principiile de bună guvernare.</p>
<p>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</p>	<p>Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.51 din 09.09.2013 a fost aprobat Raportul consolidat al auditului regularității gestionării patrimoniului public și formării tarifelor la Societățile pe Acțiuni „Centrala Electrică cu Termoficare nr.1”, „Centrala Electrică cu Termoficare nr.2” și „Centrala Electrică cu Termoficare – Nord” în perioada 2007-2011, fiind emise 11 recomandări pentru S.A. „CET-Nord”. Analizând și sistematizând acțiunile întreprinse de entitate pentru realizarea recomandărilor, auditul atestă un nivel de implementare a recomandărilor de peste 81,8%, fiind propusă excluderea din regim de monitorizare Hotărârea Curții de</p>

	Conturi nr.51 din 09.09.2013, cu reiterarea recomandărilor parțial implementate în prezentul Raport de audit.
Măsurile luate de către entitate pe parcursul misiunii	Serviciul contabil al S.A. „CET-Nord” a efectuat corectări financiar-contabile de 648,6 mii lei ²⁰² .
Măsurile dispuse pentru remediere	S.A. „CET-Nord”: <ul style="list-style-type: none"> - să asigure reflectarea corespunzătoare în procesul de inventariere a datelor privind starea, utilitatea mijloacelor fixe și a materialelor, precum și locul de păstrare a acestora; - să asigure revizuirea și ajustarea politicii contabile privind divizarea mijloacelor fixe în mai multe componente de mijloace fixe distincte; - să asigure excluderea din bilanț a terenurilor proprietate publică locală primite în gestiune și includerea acestora la conturile extrabilanțiere; - să asigure elaborarea normelor de muncă pentru statele de personal existente; - să asigure estimarea veridică, la etapa de planificare, a valorii achizițiilor de bunuri, lucrări și servicii necesare pentru activitatea entității.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Entitatea a venit cu explicații și sugestii suplimentare pentru unele constatări, unele dintre care s-au luat în considerație la redactarea finală a constatărilor de audit, iar recomandările au fost acceptate pentru implementare în termenele stabilite.

²⁰² Înregistrarea la contul 211 „Materiale” a bunurilor în valoare de 639,8 mii lei, reflectate neconform la contul 121 „Imobilizări corporale în curs de execuție”, precum și înregistrarea în evidența contabilă a 812 kg de plumb în sumă de 8,8 mii lei (fără TVA).

Auditul conformității privind gestionarea patrimoniului public și a resurselor financiare de către Instituția Publică „Agenția Servicii Publice” în anul 2022 (Hotărârea CCRM nr.50 din 30 noiembrie 2023)²⁰³	
Informații generale	<p>Instituția Publică „Agenția Servicii Publice” (ASP) are misiunea de a coordona și de a organiza activitățile orientate spre asigurarea implementării politicilor publice în următoarele domenii: i) tehnologia informației, evidența de stat și resursele informaționale de stat, inclusiv crearea, exploatarea și înregistrarea resurselor informaționale de stat, a sistemelor informaționale de stat, evidența de stat a populației, a mijloacelor de transport și a conducătorilor de autovehicule, precum și producerea blanchetelor de strictă evidență și a semnelor de stat, ii) înregistrarea de stat a actelor de stare civilă și posesia fondului arhivistic național, iii) crearea și ținerea cadastrului bunurilor imobile, altor sisteme informaționale și registre de domeniu, executarea lucrărilor cadastrale și celor de evaluare a bunurilor imobile, administrarea băncii centrale de date a cadastrului bunurilor imobile, efectuarea înregistrărilor de stat ale bunurilor imobile și ale drepturilor asupra acestora, iv) reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, în conformitate cu legislația, v) înregistrarea de stat a persoanelor juridice, filialelor și reprezentanțelor acestora și a persoanelor fizice întreprinzători individuali, și vi) alte domenii atribuite prin actele normative în competența Agenției. Cancelaria de Stat exercită, în numele Guvernului, funcția de fondator al ASP.</p> <p>Patrimoniul gestionat de ASP aparține în totalitate statului și, în aspectul existenței și componenței materiale, la finele anului 2022, a constituit 1349967,3 mii lei, veniturile - 1529598,3 mii lei, iar cheltuielile -1246329,3 mii lei.</p>
Scopul	<p>Evaluarea conformității privind gestionarea patrimoniului public și a resurselor financiare de către Instituția Publică „Agenția Servicii Publice” în anul 2022.</p>
Obiectivul	<p>Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) A planificat și a executat ASP veniturile în mod regulamentar? ii) A planificat și a executat ASP cheltuielile corespunzător exigențelor legale? iii) A asigurat ASP gestionarea conformă a patrimoniului public?
Concluzia	<p>Unele activități, procese și proceduri, precum și tranzacții, inclusiv cu impact financiar, realizate de către ASP în anul 2022, nu au întrunit în totalitate criteriile de conformitate care guvernează această entitate.</p>
Constatările principale	<ul style="list-style-type: none"> - Neincluderea în bugetul anului de gestiune 2022 a veniturilor din dobânzile aferente depozitelor la vedere în sumă totală de 20651,1 mii lei; - Neplanificarea conformă a veniturilor obținute din serviciile achitate de cetățeni și persoane juridice, contabilizate ca datorii cu termenul de prescripție expirat, în sumă totală de 4187,6 mii lei; - Neconstituirea provizioanelor pentru creanțele care nu au acoperire garantată și nu pot fi încasate, în sumă totală de 3777,7 mii lei, precum și pentru potențialele cheltuieli cu litigiile, în sumă totală de 46000,6 mii lei; - Neacumularea unor venituri sau subvenționarea costurilor de prestare a acestora în sumă totală de cca 8736,2 mii lei din contul veniturilor aferente altor servicii publice; - Ratarea unor pasibile venituri de cca 1134,7 mii lei din cauza nedocumentării corespunzătoare a transmiterii în locațiune a bunurilor imobile neutilizate în activitatea operațională; - Vânzarea a 8672 kg de deșeuri din aluminiu în valoare totală de 277,5 mii lei fără implicarea fondatorului și a organului de supraveghere în procesele de luare a deciziilor;

²⁰³ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1237/hotararea-nr50-din-30-noiembrie-2023-cu-privire-la-raportul

	<ul style="list-style-type: none"> - Neefectuarea regulamentară și în timp oportun a inventarierii bunurilor imobile proprietate publică a statutului și ale autorităților publice locale, tergiversarea procesului de convocare a Comisiei de delimitare și coordonarea întârziată a materialelor privind delimitarea bunurilor imobile, precum și neimplementarea conformă și în termen a planurilor de acțiuni ale Proiectului PIEF s-au soldat cu nerealizarea obiectivelor prestabilite, valorificarea modestă a mijloacelor financiare la un nivel de doar 3531,2 mii euro și restructurarea activităților și creditului contractat în sumă de 30100,0 mii euro; - Compromiterea investițiilor financiare în valoare totală de 25376,9 mii lei, efectuate în compania-fiică IT Relax; - Necapitalizarea cheltuielilor de reparații, care duce la majorarea beneficiilor economice așteptate, în sumă totală de 14248,5 mii lei; - Diminuarea puterii de compensație a potențialelor prejudicii titularilor de drepturi din Fondul de garanție cu cca 866,9 mii lei și neacumularea unor pasibile mijloace financiare în sumă de cca 1124,0 mii lei; - Netransmiterea în administrarea Agenției Proprietății Publice a 74 de terenuri proprietate publică de stat, în valoare totală de cca 22773,1 mii lei, precum și neînregistrarea în evidența contabilă a ASP a două terenuri în valoare de cca 211,6 mii lei; - Nefinalizarea în conformitate cu scopurile enunțate a unor investiții în mijloace fixe, sisteme informaționale și materiale circulante în valoare totală de cca 43249,3 mii lei; - Neincluderea în costul unui sistem informațional a taxei pe valoarea adăugată la import, în sumă de 1.402,9 mii lei; - Majorarea cheltuielilor de salarizare cu circa 380,5 mii lei din cauza cumulării neconforme a unor funcții temporar vacante.
<p>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</p>	<p>Lacunele existente în sistemul de guvernanță și control intern al ASP, precum și lipsa unui cadru de norme speciale cu privire la instituțiile publice la autogestiune duc la gestionarea neconformă a resurselor financiare și a patrimoniului public.</p>
<p>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</p>	<p>Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.72 din 12.12.2019²⁰⁴, ASP i s-au înaintat 24 de recomandări, dintre care 15 recomandări au fost implementate. Astfel, impactul implementării recomandărilor se rezumă la următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - s-a efectuat evaluarea, clasificarea, înregistrarea și raportarea corespunzătoare a terenurilor gestionate, a mijloacelor fixe, a imobilizărilor corporale în curs de execuție, a materialelor, a datoriilor pe termen lung și a provizioanelor curente; - s-a descris modalitatea de determinare a deprecierii stocurilor și imobilizărilor corporale în curs de execuție; - s-a revizuit Regulamentul privind modalitatea și condițiile de premiere a salariaților ASP, prin introducerea condițiilor de acordare a premiilor pentru misiunile speciale; - a fost aprobat Registrul riscurilor în cadrul ASP; - a fost aprobată Metodologia de calculare a tarifelor pentru serviciile prestate de către ASP; - au fost transmise bunuri din administrarea Cancelariei de Stat (gestiunea ASP) în administrarea Ministerului Apărării și Ministerului Afacerilor Interne. De asemenea, au fost casate bunurile neutilizate din anul 2019 în valoare de 4142,0 mii lei;

²⁰⁴ HCC nr.72 din 12.12.2019 cu privire la Raportul auditului asupra situațiilor financiare ale Instituției Publice „Agenția Servicii Publice” încheiate la 31 decembrie 2018.

	<ul style="list-style-type: none">- a fost revizuit procesul intern de formare a necesităților de achiziții publice;- a fost aprobat și implementat Planul anticriză al ASP.
Măsurile luate de către entitate pe parcursul misiunii	Entitatea nu a luat măsuri de remediere pe parcursul misiunii de audit.
Măsurile dispuse pentru remediere	Ca urmare a celor constatate în cadrul misiunii de audit, au fost înaintate și acceptate recomandări specifice de remediere a deficiențelor identificate.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Constatările și recomandările de audit au fost acceptate de către entitate.

Auditul conformității privind realizarea parteneriatelor public-private aferente dezvoltării activităților Societății pe Acțiuni „Loteria Națională a Moldovei” din sectorul loteriilor și pariurilor la competiții și evenimente sportive, precum și din sectorul automatelor de joc cu câștiguri bănești (Hotărârea CCRM nr.52 din 15 decembrie 2023)²⁰⁵	
Informații generale	<p>Domeniul jocurilor de noroc reprezintă o activitate recreativă și o formă de divertisment, desfășurată conform unor reguli prestabilite, bazată pe risc, care permite de a câștiga bani, alte bunuri sau drepturi patrimoniale, devenind în timp și o activitate economică generatoare de profituri semnificative pentru organizatori. În Republica Moldova, din anul 2016, în conformitate cu exigențele legale, a fost instituit monopol de stat pentru organizarea și desfășurarea jocurilor de noroc, cu excepția întreținerii cazinourilor, iar gestionarea activității menționate este realizată exclusiv de către stat, prin intermediul S.A. „Loteria Națională a Moldovei”. În scopul dezvoltării activităților S.A. „Loteria Națională a Moldovei”, a fost inițiat un parteneriat public-privat, obiectivul căruia a constat în modernizarea și extinderea activităților din domeniul jocurilor de noroc prin atragerea investițiilor private, a celor mai bune practici know-how, asigurând reducerea riscurilor sociale legate de activitatea din domeniu și majorarea încasărilor la bugetul public.</p> <p>Pentru realizarea scopului propus, la data de 23.04.2018 au fost semnate două contracte de parteneriat public-privat, sub formă de contracte de societate civilă, pe un termen de 15 ani, semnate de Agenția Proprietății Publice în calitate de partener public, S.A. „Loteria Națională a Moldovei” în calitate de partener de proiect și partenerii privați selectați în urma concursului public.</p>
Scopul	<p>Evaluarea conformității realizării parteneriatelor public-private aferente dezvoltării activităților S.A. „Loteria Națională a Moldovei” din sectorul loteriilor și pariurilor la competiții și evenimente sportive, precum și din sectorul automatelor de joc cu câștiguri bănești, în raport cu prevederile cadrului normativ aplicabil.</p>
Obiectivul	<p>Pentru atingerea scopului propus au fost stabilite următoarele obiective specifice de audit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Parteneriatele public-private s-au bazat pe o analiză care justifică implementarea proiectului, iar selectarea partenerilor privați a fost realizată transparent și conform prevederilor cadrului normativ aplicabil? - Realizarea parteneriatului public-privat și implementarea programelor de dezvoltare a activităților S.A. „Loteria Națională a Moldovei” corespund cerințelor și criteriilor stabilite? - Monitorizarea, raportarea și impactul realizării contractelor de parteneriat public-privat corespund exigențelor legale și obiectivelor prestabilite?
Concluzia	<p>Curtea de Conturi, auditând conformitatea realizării parteneriatelor public-private aferente dezvoltării activităților S.A. „Loteria Națională a Moldovei” din sectorul loteriilor și pariurilor la competiții și evenimente sportive, precum și din sectorul automatelor de joc cu câștiguri bănești, a concluzionat că unele activități cuprinse în aria de audit nu corespund în totalitate exigențelor cadrului normativ în vigoare și nu au contribuit în măsură deplină la atingerea obiectivelor prestabilite.</p>
Constatările principale	<p>Concluzia de audit a fost determinată de următoarele constatări:</p> <ul style="list-style-type: none"> - carențele admise la argumentarea economică și tehnică a studiului de fezabilitate, inclusiv analiza insuficientă a tuturor elementelor și riscurilor relevante domeniului, nu au contribuit la atingerea indicatorilor economici prestabiliți, iar investițiile de 9 457,9 mii lei, realizate în 18 săli de joc, au fost ineficiente, generând pierderi;

²⁰⁵ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1242/hotararea-nr52-din-15-decembrie-2023-cu-privire-la-raportul

	<ul style="list-style-type: none"> - lipsa unor proceduri clare de control asupra procesului de elaborare/aprobare a studiului de fezabilitate, precum și la încheierea contractelor de parteneriat public-privat a determinat modificarea și substituirea condițiilor prevăzute de actul normativ aferent organizării și realizării parteneriatelor public-private, iar, ca urmare, partenerul public a suportat cheltuieli suplimentare în sumă de 25 132,2 mii lei; - nedefinirea clară în contractele de parteneriat public-privat a cheltuielilor investiționale și curente generează riscul ca, în cazul rezilierii anticipate a contractelor, partenerul public să fie nevoit să ofere o despăgubire întreită a tuturor cheltuielilor prezentate de către partenerul privat; - lacunele din procesul de stabilire a taxelor de procurare a documentației standard, dar și a taxelor de participare la concursurile publice de parteneriat public-privat condiționează riscuri aferente creării unor condiții restrictive și abuzive pentru eventualii participanți la concurs și, în consecință, nerespectarea principiilor fundamentale, aplicate în domeniul parteneriatului public-privat, de egalitate de tratament, imparțialitate și nediscriminare; - deficiențele cu privire la veridicitatea informațiilor contabile și controlul limitat asupra programului privind organizarea și desfășurarea jocurilor de noroc cu risc social scăzut prin intermediul rețelelor de comunicații electronice, cauzate de nedeținerea exhaustivă de către partenerul public a datelor privind biletele de loterie emise și vândute, mizele depuse la pariurile online, câștigurile achitate ș.a., nu asigură conformitatea derulării programului în cauză; - neelaborarea unui sistem electronic unic de monitorizare de stat a jocurilor de noroc, în condițiile în care partenerul public nu cunoaște și nu are acces la toate informațiile din domeniul nominalizat, a determinat neaplicarea pe deplin a principiilor politicii de stat în domeniul respectiv, și anume: i) asigurarea imposibilității influențării din exterior asupra rezultatelor jocului de noroc și ii) asigurarea echității și obiectivității la desfășurarea activității în domeniul jocurilor de noroc; - lipsa unor reglementări clare și viabile cu privire la modul de blocare, accesare, depunere a mizei, eliberare și primire a câștigurilor în mediul online a condiționat faptul că piața jocurilor de noroc este compromisă cu activități neautorizate în modul corespunzător, ceea ce afectează situația financiară a partenerului public, inclusiv a transferurilor aferente în bugetul de stat, precum și nu asigură transparența și protecția drepturilor consumatorului; - nefuncționalitatea și neîndeplinirea atribuțiilor legale de către Consiliul Național pentru Parteneriatul Public-Privat, Rețeaua interministerială de parteneriat public-privat și Comisia de monitorizare a parteneriatului public-privat au lipsit Executivul de un instrument suplimentar pentru evaluarea performanței derulării parteneriatului public-privat și intervenirea în caz de necesitate, ceea ce nu contribuie la buna desfășurare a parteneriatului public-privat și nu asigură pe deplin controlul statului în acest domeniu.
<p>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</p>	<p>Deficiențele identificate în cadrul misiunii de audit public extern au fost cauzate atât de unele lacune ale sistemului de control intern la diferite niveluri de management, de nefuncționalitatea mai multor structuri de competențe generale abilitate cu atribuții de evaluare a modului de derulare a PPP, cât și de tergiversarea implementării unor mecanisme viabile de monitorizare a pieței jocurilor de noroc. Acest fapt nu asigură pe deplin veridicitatea datelor deținute de partenerul public, transparența și controlul statului în acest domeniu.</p>
<p>Impactul implementării</p>	<p>Nu au fost efectuate misiuni de audit în acest domeniu.</p>

recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	
Măsurile luate de către entitate pe parcursul misiunii	Agenția Proprietății Publice a completat Registrul patrimoniului public cu informațiile relevante parteneriatelor public-private auditate și a elaborat 2 proiecte de Hotărâri de Guvern pentru a actualiza componența Consiliului Național pentru Parteneriatul Public-Privat și a Rețelei interministeriale de parteneriat public-privat.
Măsurile dispuse pentru remediere	Pentru remedierea deficiențelor constatate în cadrul auditului conformității privind realizarea parteneriatelor public-private aferente dezvoltării activităților Societății pe Acțiuni „Loteria Națională a Moldovei” din sectorul loteriilor și pariurilor la competiții și evenimente sportive, precum și din sectorul automatelor de joc cu câștiguri bănești au fost formulate și înaintate 14 recomandări de audit, dintre care, pentru i) Ministerul Finanțelor, în comun cu Agenția Servicii Publice – 2 recomandări, ii) Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării – 1 recomandare, iii) Agenția Proprietății Publice – 5 recomandări, iv) Agenția Proprietății Publice, în comun cu S.A. „Loteria Națională a Moldovei” – 5 recomandări, și v) Consiliul Societății, în comun cu S.A. „Loteria Națională a Moldovei” – 1 recomandare.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Concluzia generală și constatările expuse în Raportul de audit au fost acceptate, iar recomandările înaintate de către echipa de audit au fost calificate de către factorii decizionali ca fiind implementabile în termenele stabilite.

Auditul conformității privind gestionarea patrimoniului public și a resurselor financiare de către IMSP Institutul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc” în anii 2021-2023 (6 luni) (Hotărârea CCRM nr.56 din 15 decembrie 2023)²⁰⁶	
Informații generale	<p>IMSP Institutul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc” este o instituție medico-sanitară publică, care acordă servicii medicale populației în domeniul ftiziopulmonologiei. Entitatea își desfășoară activitatea în baza principiului de autonomie financiară și de nonprofit. Mijloacele financiare provin din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală, în bază de contracte încheiate cu Compania Națională de Asigurări în Medicină, din sursele bugetului de stat și bugetelor locale, din veniturile colectate de instituție, precum și din alte surse permise de legislație (donații, sponsorizări etc.).</p> <p>Patrimoniul gestionat de IMSP aparține în totalitate statului și, în aspectul existenței și componenței materiale, la finele anului 2022 a constituit 273 131,9 mii lei.</p> <p>Totodată, sursa principală de venituri reprezintă mijloacele financiare primite de la CNAM, care în anul 2021 au constituit 115 657,7 mii lei, iar în anul 2022 - 117 890,4 mii lei, sau cca 73,4% din volumul total de venituri. Acestea sunt urmate de ajutoarele umanitare primite în sumă de 25 837,3 mii lei în anul 2021 și de 28 785,2 mii lei în anul 2022, ce constituie cca 17,2%.</p>
Scopul	Evaluarea conformității gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către IMSP Institutul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc”, în raport cu prevederile cadrului normativ aplicabil.
Obiectivul	<p>Auditarea conformității gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare în cadrul IMSP IFP „Chiril Draganiuc” s-a realizat prin determinarea a 2 obiective de audit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A fost asigurată gestionarea, înregistrarea și evidența conformă a patrimoniului de stat transmis în gestiune economică către IMSP IFP? - Resursele financiare primite și deținute de IMSP au fost gestionate corespunzător, în conformitate cu normele în vigoare?
Concluzia	<p>Managementul gestionării patrimoniului public de către IMSP IFP „Chiril Draganiuc” indică admiterea carențelor și neconformităților, prin nefinalizarea procesului de delimitare a bunurilor imobile proprietate publică, de înregistrare a drepturilor de proprietate și de contabilizare conformă a acestuia, ceea ce evidențiază necesitatea intensificării și fundamentării proceselor de control intern. Concomitent, contabilizarea neconformă a dispozitivelor medicale influențează includerea corectă a uzurii în costul serviciilor. De asemenea, se atestă lipsa deciziilor în raport cu activele corporale în curs de execuție, precum și asupra bunurilor neutilizate, ceea ce contravine principiilor bunei guvernări.</p> <p>La capitolul utilizarea mijloacelor financiare s-au constatat neconformități, determinate de insuficiența proceselor de control intern, care se exprimă prin: calcularea și achitarea neregulamentară a unor plăți salariale; planificarea și realizarea achizițiilor fără respectarea principiilor care reglementează acest proces; alimentarea pacienților cu respectarea parțială a normativelor stabilite. Totodată, metoda de evidență a veniturilor provenite din donații urmează a fi ajustată, în scopul reflectării conforme a situațiilor financiare ale instituției.</p>
Constatarea și concluziile principale	<p>În perioada supusă auditului au fost identificate unele deficiențe și neconformități aferente gestionării patrimoniului public încredințat, exprimate prin următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nefinalizarea procesului de delimitare a proprietății publice, care indică unele deficiențe aferente înregistrării dreptului de proprietate asupra 18 bunuri în valoare de 6240,7 mii lei;

²⁰⁶ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1241/hotararea-nr-56-din-15-decembrie-2023-cu-privire-la

- neaplicarea pe deplin a reglementărilor privind imobilizările corporale neutilizate în activitatea operațională, ceea ce poate influența costul serviciului prestat și determina reflectarea neconformă a informațiilor/situațiilor raportate. Astfel, pentru 13 clădiri neutilizate continuă să se calculeze uzura, care la 30.06.2023 a constituit 2 565,2 mii lei;
- procedura de transmitere a terenurilor în gestiune economică nu a fost finalizată, fapt care nu asigură evidența conformă a acestora și actualizarea valorii lor cu cca 102 635,0 mii lei;
- datoriile aferente patrimoniului primit în gestiune economică și, respectiv, patrimoniului primit de la stat cu drept de proprietate sunt reflectate neconform, astfel nefiind oferite date exacte privind operațiunile economice ale fondatorului aferente bunurilor transmise în gestiune economică către IMSP;
- neluarea în termen oportun a deciziilor în raport cu schimbarea destinației unor obiecte, punerea în funcțiune a activelor corporale aflate în curs de execuție (blocul 2 al Clinicii din s. Vorniceni) nu contribuie la gestionarea conformă și eficientă a patrimoniului;
- menținerea funcționalității Clinicii din s. Vorniceni, în raport cu numărul mic de pacienți (de la 78 până la 12 pacienți per zi), a determinat o presiune economică asupra IMSP prin suportarea cheltuielilor de întreținere în sumă de 20 503,44 mii lei în anul 2022;
- unele utilaje și dispozitive medicale în valoare de 1 126,1 mii lei, primite cu titlu gratuit sub formă de ajutor umanitar și repartizate în folosință, nu se utilizează conform destinației, fiind păstrate noi în secții, unele mai mult de 10 ani, fapt ce nu asigură evidența și gestionarea conformă a lor;
- insuficiența mecanismelor instituționale de control în cadrul IMSP a cauzat calcularea și achitarea neregulamentară a salariilor pentru unele persoane care nu se aflau pe teritoriul Republicii Moldova și, respectiv, la locul de muncă, ceea ce a cauzat cheltuieli nejustificate în sumă de 66,8 mii lei;
- neasigurarea conformă a desemnării personalului antrenat nemijlocit în tratamentul pacienților infectați cu COVID-19, ceea ce a determinat solicitarea și alocarea de mijloace financiare din FAOAM în sumă de 110,0 mii lei;
- acumularea a 6 770 de zile de concediu anual nefolosite atrage după sine eventuale cheltuieli suplimentare celor planificate, estimate de audit în valoare de 4 648,5 mii lei, fapt care poate afecta stabilitatea financiară a instituției, în special, din lipsa resurselor de suportare a acestora;
- nerespectarea prevederilor actelor normative aferente achizițiilor publice a cauzat planificarea necorespunzătoare a necesităților reale (247,9 mii lei), divizarea achizițiilor (777,8 mii lei), precum și atribuirea incorectă a procedurilor de achiziții publice (960,0 mii lei);
- lipsa unui cadru legal de reglementare distinctă a activității IMSP în condiții de autogestiune și non-profit;
- contabilizarea neconformă a veniturilor aferente bunurilor primite cu titlu gratuit a determinat diminuarea rezultatelor financiare ale IMSP IFP în perioadele precedente, estimate de audit la circa 63 337,0 mii lei;
- evidența neconformă a veniturilor și cheltuielilor aferente unor tipuri de servicii prestate (lipsa evidenței separate a acestora), neasigurarea confirmării documentare a unor tipuri de venituri și neasigurarea determinării cheltuielilor aferente acestora denaturează informațiile cu privire la performanța financiară a acestor servicii, precum și cele prezentate Ministerului Sănătății, utilizate la stabilirea tarifelor pentru serviciile medicale;

	- procesul de alimentație a pacienților nu este asigurat regulamentar, prin corelarea numărului real de pacienți cu necesitățile de produse alimentare.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Deficiențele au fost cauzate atât de unele lacune ale sistemului de control intern managerial, cât și de neconformarea responsabililor din cadrul entităților la prevederile legale.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	În cadrul misiunii de audit anterioare, aprobată de Curtea de Conturi prin Hotărârea nr.5 din 30.01.2020 „Cu privire la Raportul auditului performanței privind realizarea Programului național de reducere a poverii tuberculozei”, s-au înaintat 19 recomandări, care au fost implementate la nivel de 94,7%. Prin urmare, îmbunătățirea și eficientizarea proceselor de către entitățile auditate determină estimarea necesităților de medicamente antituberculoase pentru asigurarea tratamentului tuturor pacienților prognozați, delimitarea responsabilităților și atribuțiilor la etapele de profilaxie, depistare, diagnostic și tratament. De asemenea, recomandările înaintate de Curtea de Conturi au contribuit la consolidarea și aprobarea celui de-al cincilea Program național de răspuns la tuberculoză, în anul 2022 ²⁰⁷ .
Măsurile luate de către entitate pe parcursul misiunii	Pe parcursul misiunii, entitatea auditată a întreprins măsuri de remediere și de eficientizare a proceselor de control intern aferente salarizării, cu organizarea și desfășurarea ședințelor de informare cu șefii de subdiviziuni și atenționarea persoanelor responsabile. De asemenea, entitatea a inițiat procedura de restituire a mijloacelor financiare achitate nejustificat pentru remunerarea unor angajați, prin colectarea cererilor de restituire, iar de la 7 persoane au fost recuperate 7,6 mii lei.
Măsurile dispuse pentru remediere	În baza constatărilor și concluziilor auditului public extern, au fost înaintate 17 recomandări, menite să asigure remedierea lacunelor din cadrul controlului intern instituit.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Entitatea auditată nu a avut obiecții aferente constatărilor și recomandărilor de audit, iar pentru unele cazuri a prezentat acțiuni care vor fi întreprinse pentru remedierea situațiilor constatate.

²⁰⁷ Hotărârea Guvernului nr.107/2022.

Auditul conformității asupra gestionării deșeurilor, cu excepția celor periculoase (Hotărârea CCRM nr. 57 din 18 decembrie 2023)²⁰⁸	
Informații generale	<p>Problema managementului deșeurilor la nivel global devine tot mai acută. Circa 2,2 miliarde de tone de deșeuri sunt generate în UE în fiecare an. Mai mult de un sfert dintre acestea (27%) sunt deșeuri municipale: deșeurile colectate zilnic și tratate de municipalități, generate, în principal, de gospodării. Pentru a reduce cantitatea deșeurilor și impactul lor asupra mediului, UE a adoptat obiective ambițioase de reciclare și utilizare a gropilor de gunoi, scopul fiind promovarea unui model mai sustenabil, cunoscut drept economie circulară. Astfel, s-a propus un obiectiv de refolosire și reciclare a deșeurilor municipale pentru anul 2030 – 60% din deșeurile municipale, și un obiectiv pentru gropile de gunoi municipale pentru anul 2035 – ≤10%.</p> <p>În Republica Moldova managementul deșeurilor este organizat după modelul economiei liniare, în baza principiului extrage – produce – consumă – depozitează. Acest model, aplicat pe parcursul ultimelor decenii, a afectat semnificativ calitatea resurselor naturale, deșeurile fiind considerate o sursă de poluare a apei, a solului și a aerului, precum și o sursă de risc major pentru mediu și sănătatea populației. Ponderea deșeurilor municipale colectate în totalul deșeurilor colectate constituie 64,2%.</p> <p>În Republica Moldova managementul integrat al deșeurilor municipale se confruntă cu multiple provocări, inclusiv infrastructura aproape inexistentă, care a înregistrat o stagnare îndelungată încă din perioada sovietică și care nu corespunde cerințelor actuale de protecție a mediului.</p> <p>Printre problemele-cheie se numără deficitul de finanțare, cadrul normativ în curs de dezvoltare, statistici incoerente, toate acestea pe fundalul creșterii volumului de deșeuri generate.</p>
Scopul	Evaluarea conformității proceselor de colectare, transportare, tratare, reciclare și depozitare a deșeurilor municipale.
Obiectivul	<p>Au fost stabilite următoarele obiective specifice:</p> <ol style="list-style-type: none"> Factorii de decizie au elaborat și armonizat cadrul normativ național de gestionare a deșeurilor în conformitate cu Aquis-ul european? Autoritățile responsabile au realizat acțiunile ce țin de regionalizarea depozitelor de deșeuri în conformitate cu Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei de gestionare a deșeurilor? Depozitarea deșeurilor este efectuată în conformitate cu normele în domeniu, inclusiv cu asigurarea impactului minim asupra mediului înconjurător și sănătății omului? Procesul de gestiune a deșeurilor în Republica Moldova se desfășoară în conformitate cu cadrul normativ relevant și contribuie la implementarea principiului economiei circulare? Tarifele pentru serviciile de colectare, transportare și eliminare prin depozitare a deșeurilor sunt elaborate și aprobate în conformitate cu Metodologia privind calcularea tarifelor la unele servicii publice de gestionare a deșeurilor municipale? Sistemul informațional automatizat „Managementul deșeurilor” reprezintă o platformă informațională sigură de interacțiune între furnizorii de informații privind deșeurile gestionate și autoritățile responsabile, astfel încât să fie asigurate date depline și veridice necesare pentru atingerea scopurilor prevăzute de cadrul normativ?

²⁰⁸ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1250/hotararea-nr-57-din-18-decembrie-2023-cu-privire-la

<p>Concluzia</p>	<p>Creșterea indicilor de calitate a vieții a determinat creșterea ratei de utilizare a resurselor și, corespunzător, creșterea masivă a deșeurilor generate. Practicile cunoscute nu mai fac față noilor tipuri și volume de deșeuri. Abordarea față de gestiunea deșeurilor este o provocare ce impune acțiuni bine gândite, viziune și reglementare, pentru a nu admite blocarea ciclurilor sau construirea unor metode prea scumpe, care ar putea duce la evitarea reglementărilor, fraudarea procesului și crearea pericolelor ecologice.</p> <p>Neimplementarea, în perioada 2016-2022, a unui cadru normativ corespunzător pentru crearea sistemului integrat de gestionare a deșeurilor a influențat negativ realizarea politicilor naționale în acest domeniu. Deși modelul de management al deșeurilor a fost identificat, autoritățile, datorită capacităților instituționale și financiare limitate, nu au asigurat consecvența acțiunilor, tergiversând implementarea Proiectului național „Managementul deșeurilor solide”.</p> <p>Prin urmare, trecerea de la economia liniară la economia circulară este influențată de gestiunea necorespunzătoare a proceselor de colectare, transportare, valorificare și depozitare a deșeurilor, colectarea și sortarea selectivă nefiind posibile la scară națională. Astfel, deșeurile sunt eliminate în depozite de deșeuri, care sunt neconforme, neautorizate, supraumplute, amplasate în zone interzise sau în apropierea imediată a localităților, iar cantitatea deșeurilor valorificate (reciclate, tratate, regenerate etc.) este în descreștere.</p> <p>Totodată, se atenționează asupra faptului că Republica Moldova nu deține date complete, exhaustive și veridice privind indicatorii calitativi și cantitativi ai procesului de gestionare a deșeurilor municipale, ceea ce influențează atât luarea deciziilor prompte privind gestionarea deșeurilor, cât și raportarea corespunzătoare către instituțiile internaționale a indicatorilor relevanți, conform angajamentelor asumate. Astfel, autoritățile trebuie să fortifice capacitățile instituționale, să identifice resurse financiare, umane și informaționale pentru a implementa un SIMD complex, care să cuprindă informații exhaustive ale procesului de gestionare a deșeurilor, mecanisme de autorizare, acțiune și monitorizare a conformității activităților tuturor celor implicați în procesul de gestionare a deșeurilor.</p>
<p>Constatările și concluziile principale</p>	<p>Probele de audit acumulate au relevat probleme și deficiențe aferente procesului de gestionare conformă a deșeurilor.</p> <p>Pentru armonizarea cadrului normativ național cu cel comunitar au fost aprobate Strategia de gestionare a deșeurilor și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia pe anii 2013-2017. Numeroasele reforme instituționale care au avut loc în perioada 2018-2022 au tergiversat crearea cadrului normativ exhaustiv necesar pentru dezvoltarea domeniului, fiind constatate următoarele.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Urmare aprobării noii Legi nr. 209/2016 privind deșeurile, prevederile Strategiei de gestionare a deșeurilor pentru anii 2013-2027 au devenit desuete, nefiind racordate la rigorile legii noi. Nu s-au operat modificări sau ajustări relevante și nu s-a efectuat revizuirea totală a Strategiei, deoarece aceasta a fost aprobată ca mecanism de implementare a Legii nr.1347/1997 privind deșeurile de producție și menajere, care nu era aliniată la cadrul normativ și la Directivele Uniunii Europene. - Obiectivele generale și activitățile din Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei de gestionare a deșeurilor au fost realizate la nivel de 65,0%²⁰⁹, majoritatea acestora - după anul 2017, Planul de acțiuni nefiind revizuit, după cum s-a prevăzut inițial în Strategie²¹⁰.

²⁰⁹ Din totalul de 40 de acțiuni prevăzute pentru implementare în prima etapă a Strategiei (anii 2013 – 2017), au fost realizate integral 23 de acțiuni, sau 57,5%, parțial executate – 6 acțiuni (15,0%), și neimplementate - 11 acțiuni (27,5%).

²¹⁰ Secțiunea 5 „Etapă de implementare”, Strategia de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027, HG nr. 248/2013.

	<p>- Legea nr. 209/2016 s-a aprobat cu o întârziere de 3 ani, fapt care a condiționat întârzieri subsecvente ale elaborării cadrului normativ relevant, unele dintre actele normative fiind aprobate după 7 ani²¹¹ de la aprobarea Legii deșeurilor.</p> <p>- Mecanismul de recuperare integrală a costurilor în conformitate cu principiul Poluatorul plătește și principiul Responsabilitate Extinsă a Producătorului (REP) a fost elaborat cu întârziere și nici nu este implementat pe deplin, deși în anii 2020-2023 au fost elaborate și aprobate 6 acte normative²¹². Parcursul implementării acestora a demonstrat că mecanismele și reglementările stabilite nu sunt suficiente, unele domenii nefiind reglementate nici până în prezent, iar Legea nr.209/2016, în decursul a 7 ani, a fost modificată de 14 ori²¹³.</p> <p>Indicatorii aferenți gestionării deșeurilor nu sunt racordați la indicatorii incluși în Obiectivele de Dezvoltare Durabilă. Astfel, conform primului Raport de progres²¹⁴ din 2023, pentru indicatorii de monitorizare stabiliți, la momentul actual, din 4 ținte, cu urmărirea a 12 indicatori de monitorizare ai ODD, autoritățile naționale dispun de informații complete doar pentru 2 indicatori²¹⁵, iar pentru restul 10 indicatori informațiile sunt moderate²¹⁶, limitate²¹⁷, deteriorate²¹⁸ sau chiar nu există²¹⁹, urmând a fi întreprinse măsuri pentru dezvoltarea sistemului de indicatori aferenți ODD, precum și pentru integrarea acestora în instrumentele de raportare de către gestionarii deșeurilor în SIA MD, în scopul de a putea genera și monitoriza adecvat starea lucrurilor în domeniu.</p> <p>Autoritățile responsabile nu au realizat acțiunile ce țin de regionalizarea depozitelor de deșeuri în conformitate cu Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei de gestionare a deșeurilor. În vederea realizării obiectivelor strategice, în anul 2018, la inițiativa Guvernului, a fost lansat Proiectul „Managementul deșeurilor solide”, al cărui scop a fost pregătirea platformei pentru investițiile planificate în cadrul Acordurilor de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții (BEI)²²⁰ și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD)²²¹. Implementarea lentă a Proiectului național „Managementul deșeurilor solide”, finanțat de BEI, până la finele anului 2023 nefiind efectuate debursări, a determinat necesitatea actualizării studiilor de fezabilitate elaborate anterior în corespundere cu situațiile actualizate la zi. În vederea asigurării implementării Proiectului „Managementul deșeurilor solide”, autoritățile au inițiat proiectul-pilot pentru</p>
--	--

²¹¹ Deși, conform art. 68 din Legea nr.209/2016, Guvernul, în termen de 12 luni de la publicarea legii, urma să elaboreze 30 de acte normative/activități, prevăzute inclusiv în Strategia de gestionare a deșeurilor, abia în 2018 s-au elaborat și aprobat 8 acte normative, iar în anii 2019-2023 – încă 11 acte normative, unele dintre actele normative nefiind elaborate și nici aprobate până în prezent. Programul național pentru gestionarea deșeurilor 2019-2023 –au fost aprobate cu o întârziere de peste 5 ani²¹¹ și, respectiv, de aproape 7 ani, ambele fiind aprobate în decembrie 2023.

²¹² Hotărârea Guvernului nr. 212/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind deșeurile de echipamente electrice și electronice; Hotărârea Guvernului nr. 586/2020 pentru aprobarea Regulamentului privind gestionarea bateriilor și acumulatorilor și deșeurilor de baterii și acumulatori; Hotărârea Guvernului nr. 561/2020 pentru aprobarea Regulamentului privind ambalajele și deșeurile de ambalaje; Hotărârea Guvernului nr. 610/2022 pentru aprobarea Regulamentului privind gestionarea anvelopelor uzate; Hotărârea Guvernului nr. 731/2022 pentru aprobarea Regulamentului privind gestionarea uleiurilor uzate; Hotărârea Guvernului nr. 93/2023 pentru aprobarea Regulamentului privind gestionarea vehiculelor scoase din uz.

²¹³ Cele mai semnificative neconcordanțe/deficiențe ale Legii nr.209/2016 sunt: neconcordanța definițiilor privind deșeurile cu cele din Directiva 2008/98/CE privind deșeurile introduse prin Directiva (UE) 2018/851; detalierea reglementărilor Directivelor UE, adoptate în perioada 2017-2018, privind gestionarea deșeurilor, în contextul promovării colectării separate, pentru a asigura utilizarea prudentă, eficientă și rațională a resurselor naturale, pentru a promova principiile economiei circulare, pentru a spori utilizarea energiei din surse regenerabile și pentru a crește eficiența energetică; dificultăți în aplicarea reglementărilor art.5 „Subproduse” și ale art. 6 „Încetarea statutului de deșeu”; deficiențe în implementarea responsabilității extinse a producătorului, în special, pentru ambalaje și produsele ambalate, reglementate prin art. 54 „Deșeuri de ambalaje”; lipsa reglementărilor de aplicare a sistemului de depozit pentru ambalaje - mecanism de încurajare a consumatorilor de ambalaje să returneze ambalajele reutilizabile sau deșeurile de ambalaje de unică folosință, și altele.

²¹⁴ Raportul de progres privind implementarea Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030 în RM, https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/raport_de_progres_odd_2023_vf_15_09_2023_final.pdf.

²¹⁵ 12.4.1.- gradul de respectare a obligațiilor de raportare pe acorduri/angajamente internaționale semnate de Republica Moldova privind substanțele chimice periculoase și deșeurile, și 12.4.2.b - Proporția deșeurilor periculoase reciclate, eliminate sau depozitate la gunoște din totalul deșeurilor periculoase formate.

²¹⁶ ODD 12.5.1.1..

²¹⁷ ODD 9.4.1.1 și 9.4.1.a., 11.6.2..

²¹⁸ ODD 11.6.2.1., 12.4.2.a., 12.5.1..

²¹⁹ ODD 9.4.1.b., 9.4.1.c., 11.6.1..

²²⁰ împrumut extern - 25,0 mil.euro, ratificat prin Legea nr. 89/2020.

²²¹ împrumut extern – 25,0 mil.euro, ratificat prin Legea nr. 14/2023, și grant extern – 5,6 mil.euro, ratificat prin Legea nr. 127/2023.

Regiunea 5, realizând mai multe acțiuni de pregătire a sistemului instituțional, a cadrului normativ, a instrumentarului financiar, însă demararea proiectului întârzie.

- Lipsa unor reglementări legale privind depozitarea deșeurilor (Regulamentul privind depozitarea deșeurilor²²² fiind aprobat abia în noiembrie 2023) a contribuit direct la exploatarea depozitelor de deșeuri neautorizate și neconforme, precum și la menținerea fenomenului de creare a depozitelor stihiiinice. Astfel, din totalul de 1131 de depozite de deșeuri, doar 4 sunt autorizate, pe parcursul mai multor ani atestându-se menținerea fenomenului de creare a gunoiștilor stihiiinice, numărul lor fiind în creștere de la 3200 în anul 2016 până la 3813 în anul 2021, sau cu 613 unități mai mult, precum și suprafața acestora - de la 386,4 ha în anul 2016 până la 1241,2 ha în anul 2021, sau de peste 2 ori (+854,8 ha). Totodată, 163 de depozite de deșeuri municipale sunt amplasate neregulamentar în zonele de protecție a corpurilor de apă, iar 287 - la o distanță mai mică de 500 m față de sectorul locativ. Procedurile de autorizare a activităților de gestionare a deșeurilor sunt complexe, ceea ce-i determină, în special, pe gestionarii de depozite să activeze în afara cadrului legal. Deși cele 4 depozite sunt autorizate, acestea corespund parțial cerințelor tehnice pentru depozite de deșeuri, fiind dotate neuniform. Lipsa reglementărilor referitor la cerințele tehnice de organizare și creare a depozitelor de deșeuri duce la materializarea cu o probabilitate majoră a riscurilor de neconformitate, cu impact semnificativ asupra mediului și sănătății oamenilor.

- Tergiversarea întreprinderii măsurilor de reglementare și organizare a procesului de depozitare coordonată a deșeurilor a determinat colectarea deșeurilor în depozite aflate la limita de acumulare și nemonitorizarea adecvată a depozitelor lichidate. În același timp, se atestă că nici AM, nici IPM nu dețin informații depline privind gradul de umplere a depozitelor de deșeuri din țară, pentru 11 din 37 UAT datele fiind lipsă.
- APL, la luarea deciziilor de creare a unor depozite de deșeuri noi, nu respectă standardele de protecție a mediului, ceea ce determină numărul mare de incendii în cadrul depozitelor de deșeuri. Astfel, conform informațiilor IGSU, situația în care depozitele fumează constant sau ajung să fie cuprinse de flăcări devine o regulă. În anul 2022 au avut loc 1860 de incendii, cele mai multe atestându-se în anul 2020 (1962 de cazuri), iar în perioada 2016-2022, la stingerea incendiilor au fost implicate 44,3 mii de persoane, cu utilizarea a 14,07 mii de autospeciale, din 61 de subdiviziuni teritoriale ale IGSU.
- În Republica Moldova, până în prezent, nu este creat un laborator pentru deșeuri, prelevarea probelor de laborator fiind efectuată de un laborator din cadrul Laboratorului de referință de mediu, a cărui activitate necesită investiții în scopul dotării corespunzătoare cu echipamente moderne pentru a face față provocărilor în domeniul mediului.
- O mare parte a APL nu au aprobat Regulamente privind modul de colectare, transportare și depozitare a deșeurilor. Din 23 APL auditate, doar 8 dispun de Regulamente privind modul de colectare, transportare și depozitare a deșeurilor, aprobate în anii 2014-2015.
- Circa 90% din cantitatea de deșeuri municipale colectate de serviciile de salubritate au fost eliminate prin depozitare, colectarea selectivă fiind organizată parțial. Ratele de reciclare și valorificare a deșeurilor sunt încă foarte reduse. Multe materiale reciclabile și utile sunt depozitate împreună cu cele nereciclabile, astfel pierzându-se o mare parte a potențialei lor utilități (hârtie, sticlă, metale, materiale plastice).

²²² Hotărârea Guvernului nr. 939/2023 privind depozitarea deșeurilor.

	<p>Potrivit datelor IPM, majoritatea depozitelor de deșeuri funcționale se află în exploatare timp de circa 30-50 ani, respectiv, fiind supraîncărcate.</p> <p>În perioada 2016-2022, tarifele pentru serviciile de colectare, transportare și evacuare s-au stabilit în lipsa unei metodologii aprobate de către Guvern, care să asigure un cadru uniform de reglementare și calculare a tarifelor pentru serviciile de colectare, transportare și eliminare prin depozitare a deșeurilor municipale. Aceasta a fost aprobată abia la finele anului 2022, cu o întârziere de 6 ani²²³. În consecință, în anii 2016-2022, fiecare APL a aprobat, prin deciziile consiliilor locale, tarife diferențiate²²⁴, la baza calculării mărimii tarifelor pentru persoane fizice și juridice fiind luate cheltuielile efective și costurile suportate²²⁵. Tarifele au variat de la localitate la localitate, unele nefiind revizuite din anii 2014, 2016, 2017. Ca urmare, mărimea tarifelor între localități a variat pentru populația cu locul de trai la bloc – de la 6,05 lei până la 40 lei, iar pentru cei care locuiesc în case particulare – de la 7 lei până la 50 lei.</p> <p>SIA MD nu este pe deplin funcțional, fiind necesare resurse financiare suplimentare pentru dezvoltarea și digitalizarea întregului proces de autorizare a gestionării deșeurilor și de raportare și generalizare a informațiilor din rapoartele privind circulația deșeurilor.</p> <p>Niciuna din instituțiile din țară nu dispune de o informație amplă aferentă procesului de gestionare a deșeurilor, deși, conform cadrului normativ, SIA MD este unica sursă a datelor privind gestionarea deșeurilor. Nici Anuarele IPM, nici Anuarele AM, nici datele BNS, nici datele din SIA MD nu pot garanta plenitudinea și veridicitatea informațiilor din acestea și nici asigura acumularea întregului spectru de indicatori relevanți domeniului de gestionare a deșeurilor.</p> <p>În anul 2022 erau înregistrate 28 ÎM prestatoare de servicii de salubritate, din totalul de 93, ceea ce poate determina riscul de sistare a prestării serviciilor de salubritate în localitățile din raza de deservire a întreprinderilor respective.</p> <p>Datoriile întreprinderilor prestatoare de servicii de salubritate sunt în creștere față de anul 2016 cu 154,2 mil. lei, sau cu 18,0%, la finele anului 2022 constituind 1012,7 mil. lei, ceea ce poate afecta semnificativ capacitatea de plată a ÎM.</p> <p>Numărul populației care beneficiază de servicii de salubritate este în creștere de la 1046,82 mii de persoane în anul 2016 până la 1395,63 mii de persoane în anul 2020. Numărul operatorilor care valorifică deșeurile este în creștere de la 9 persoane în anul 2020 până la 16 în anul 2022, iar cantitatea deșeurilor valorificate - în descreștere de la 307,0 mii tone în 2020 până la 172,2 mii tone în 2022.</p> <p>Unii operatori autorizați de deșeuri reciclabile, deși încheie contracte de colectare a acestora pentru tratare, nu-și exercită obligațiunile asumate, din cauza costurilor mari de transportare a deșeurilor.</p> <p>Nu toți operatorii serviciilor de salubritate, deși primesc pe un termen lung în gestiune terenurile pe care sunt amplasate depozitele de deșeuri, au înregistrat în RBI drepturile de folosință asupra acestora, precum și nu sunt stabilite hotarele depozitelor de deșeuri în cazul alocării pentru amplasarea lor a unei părți din suprafața lotului de teren.</p> <p>- Incasările de la plata taxei pentru depozitarea deșeurilor sunt în creștere cu 336,5 mii lei față de anul 2016, în anul 2022 constituind 1654,2 mii lei</p>
--	---

²²³ Hotărârea Guvernului nr.881/2022 pentru aprobarea Metodologiei privind calcularea tarifelor la unele servicii publice de gestionare a deșeurilor municipale.

²²⁴ în funcție de beneficiarii serviciilor de salubritate – persoane fizice care locuiesc la blocuri, persoane fizice care locuiesc în case particulare și agenți economici.

²²⁵ Remunerarea muncii; Asigurarea socială și medicală; Amortizarea mijloacelor fixe; Materiale, piese de schimb; Servicii comunale și de telecomunicație, precum și alte cheltuieli, dar în așa fel, încât să nu determine acumularea de pierderi.

<p>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</p>	<p>Gestionarea neadecvată a deșeurilor este cauzată de lipsa unor reglementări relevante sau de aprobarea acestora cu întârziere, precum și de capacitățile instituționale insuficiente ale APL, în condițiile lipsei personalului pregătit în domeniul gestionării deșeurilor, necesare pentru planificarea, organizarea și implementarea unui SIMD la nivel regional; nu s-au creat puncte de colectare la nivel regional (4-6²²⁶ unități); nu au fost dezvoltate capacități de prelucrare, tratare și eliminare a deșeurilor care să corespundă standardelor internaționale; în ariile protejate de stat, zonele de protecție a surselor de apă și în bazinele de apă sunt abandonate haotic deșeurile provenite din construcții și demolări, dejecțiile animaliere, deșeurile de producție și cele menajere; cantitatea de deșeuri colectată separat pe teritoriul țării, pe categorii de deșeuri: hârtie, metal, plastic și sticlă, și, respectiv, reciclată este ne semnificativă comparativ cu cantitățile generate și eliminate la depozite și gunoiști; nu au fost reduse cantitățile de deșeuri depozitate la gropile de gunoi neconforme cerințelor cadrului legal comunitar, stabilite în obiectivele strategice; nivelul redus de conștientizare ecologică al populației și agenților economici privind gestiunea deșeurilor din mediul urban și cel rural, precum și insuficiența promovării de către autorități a problemelor, programelor și acțiunilor de mediu, toate acestea necontribuind la schimbarea situației în domeniu. Cele menționate denotă că factorii de decizie, responsabili de managementul corespunzător al deșeurilor, urmează să-și consolideze eforturile pentru dezvoltarea capacităților instituționale, inclusiv în scopul creării unei infrastructuri adecvate de gestionare a deșeurilor, precum și de asimilare și valorificare a resurselor financiare alocate pentru dezvoltarea domeniului de gestionare a deșeurilor, în special, a surselor alocate de partenerii externi.</p>
<p>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</p>	<p>Nu au fost efectuate misiuni de audit în acest domeniu.</p>
<p>Măsurile luate de către entitate pe parcursul misiunii</p>	<p>Entitatea nu a luat măsuri de remediere pe parcursul misiunii de audit.</p>
<p>Măsurile dispuse pentru remediere</p>	<p>Ca urmare a deficiențelor identificate, au fost înaintate 13 recomandări, menite să contribuie la remedierea acestora.</p>
<p>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</p>	<p>Constatările și recomandările au fost coordonate cu entitățile auditate.</p>

²²⁶ Pct. 5 din Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027, aprobat prin HG nr. 248/2013.

<p>Auditul conformității privind subvențiile acordate Agenției „Moldsilva” în anii 2022 și 2023 în scopul neadmiterii majorării prețurilor la lemnul de foc comercializat către populație pentru sezonul rece (Hotărârea CCRM nr.65 din 28 decembrie 2023)²²⁷</p>	
<p>Informații generale</p>	<p>În sezonul rece 2022-2023 Republica Moldova s-a confruntat cu o vulnerabilitate ridicată în fața crizei energetice. Aceasta se explică printr-un nivel ridicat de dependență de importurile de energie și de o infrastructură energetică învechită. În Republica Moldova impactul crizei este amplificat și de capacitățile interne limitate de generare a energiei și de veniturile foarte mici ale unor părți largi ale populației, fapt ce cauzează o pondere înaltă a energiei în cheltuielile de consum ale gospodăriilor casnice. Criza energetică și scumpirile la gazul metan și energia electrică au dus la o creștere foarte mare a cererii la lemnul de foc din partea populației, la nivelul întregii țări. În vederea atenuării riscurilor privind accesibilitatea, disponibilitatea și distribuirea echitabilă a lemnului de foc pentru perioada rece 2022-2023, ca o opțiune temporară, prin Decizia Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova (în continuare – CSE)²²⁸ s-a dispus alocarea către Ministerul Mediului, pentru Agenția „Moldsilva”, din fondul de intervenție al Guvernului, a mijloacelor financiare în sumă de 64,25 mil. lei, pentru a accelera colectarea masei lemnoase și a nu admite majorarea prețurilor la lemnul de foc pentru populație. Accelerarea colectării masei lemnoase a presupus efectuarea în trimestrul IV al anului 2022 a lucrărilor silvotehnice planificate pentru primăvara anului 2023.</p>
<p>Scopul</p>	<p>Evaluarea conformității privind gestionarea de către Agenția „Moldsilva” și întreprinderile de stat silvice a resurselor publice alocate în anul 2022 în scopul neadmiterii majorării prețurilor la lemnul de foc comercializat către populație pentru sezonul rece 2022-2023, în raport cu criteriile stabilite de cadrul normativ regulator.</p>
<p>Obiectivul</p>	<p>Reieșind din riscurile identificate, au fost determinate următoarele obiective specifice:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Factorii de decizie au întreprins toate măsurile pentru asigurarea unei oferte accesibile de lemn de foc? 2. Au fost realizate activitățile de raționalizare a consumului și distribuției lemnului de foc? 3. Metodologia de formare, reglementare și aplicare a prețurilor de vânzare a produselor lemnoase, a politicii de preț în cadrul ramurii silvice corespunde regulilor generale de formare a prețurilor și este aplicată conform de către entitățile silvice? 4. Distribuirea mijloacelor bugetare/subvențiilor alocate de la bugetul de stat pentru accelerarea colectării masei lemnoase și neadmiterea majorării prețului la lemnul de foc s-a efectuat conform mecanismului adecvat și corespunzător? 5. Măsurile întreprinse de către factorii de decizie au contribuit la prevenirea și diminuarea tăierilor ilicite de lemn de foc din fondul forestier național?
<p>Concluzia</p>	<p>Activitățile realizate de factorii de decizie au determinat simplificarea și accelerarea procesului de obținere a autorizațiilor pentru tăieri ale vegetației forestiere, inclusiv executarea lucrărilor silvotehnice anticipate în anul 2022 din contul anului 2023. Ca urmare, au fost majorate stocurile de masă lemnoasă, însă volumul lemnului de foc comercializat în anul 2022 este cu 30,2 mii m³ mai mic decât cel din anul 2021, datorită limitării volumelor de masă lemnoasă admisibilă spre comercializare beneficiarilor eligibili. Totodată, unele activități de raționalizare a consumului și distribuției lemnului de foc au fost realizate cu întârziere. Se atestă că platforma www.lemne.md, lansată la data de 15.09.2022, în prezent generează informații doar</p>

²²⁷ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1243/hotararea-nr65-din-28-decembrie-2023-cu-privire-la-raportul

²²⁸ Decizia Comisiei Situații Excepționale 33/11.08.2022.

	<p>despre stocurile și prețurile de comercializare a lemnului de foc, deși, conform TOR, funcționalitățile acestea urmau a fi mult mai extinse.</p> <p>Comunicarea deficientă între actorii implicați în proces, precum și disfuncționalitatea controalelor interne concepute au determinat, doar în cazul a 4 entități silvice, comercializarea a 2.341,0 m³/st de lemne de foc beneficiarilor neeligibili și depășirea limitelor admisibile pentru procurarea lemnului de foc cu 1.382,1 m³/st. Metodologia de formare, reglementare și aplicare a prețurilor de vânzare a produselor lemnoase, elaborată și aprobată de Agenția „Moldsilva”, este una ambiguă și contribuie la obținerea de către ÎSS a veniturilor suplimentare și a profiturilor exagerate. Mecanismul elaborat de MM în vederea repartizării mijloacelor bugetare/subvențiilor nu a fost unul corespunzător și a condiționat acordarea subvențiilor majorate destinate accelerării colectării masei lemnoase și neadmiterii majorării prețurilor la lemnul de foc pentru populație. În baza Planului de acțiuni comun privind prevenirea și contracararea de tăieri ilicite, IPM, AMS și IGP cumulativ au depistat masă lemnoasă tăiată ilicit în volum de 3,97 mii m³, fiind aplicate amenzi în mărime de 9,3 mil. lei și calculate prejudicii în sumă de 17,4 mil. lei. Caracterul unic al exercițiului realizat de către actorii implicați a determinat proiectarea controalelor interne insuficiente și nefuncționale, ceea ce a contribuit direct la materializarea riscurilor de neconformitate.</p>
<p>Constatările și concluziile principale</p>	<p>Abordările neuniforme și nefuncționalitatea controalelor-cheie instituite au generat un șir de deficiențe și neconformități, și anume:</p> <ul style="list-style-type: none"> - unii actori implicați în implementarea Planului de acțiuni privind aprovizionarea cu lemne de foc pentru perioada rece a anului 2022-2023 – Î.S. „ASD” și UAT, deși au obținut autorizații pentru tăieri în afara fondului forestier, nu au raportat nici volumele de masă lemnoasă obținute, nici categoriile de beneficiari cărora aceasta a fost repartizată, comercializând lemnul de foc în lipsa criteriilor bine concepute; - punerea în valoare a vegetației forestiere pentru lucrările silvotehnice pentru anul 2023 s-a realizat parțial, astfel, din volumul de 320,0 mii m³ de produse principale fiind puse în valoare (identificate, marcate și autorizate) doar 84,5%; - executarea anticipată a lucrărilor silvotehnice din măsura de parchet a tăierilor de produse principale planificate pentru trimestrul I al anului 2023 nu a fost realizată integral, din volumul total brut al masei lemnoase de 150,0 mii m³ real fiind obținută masă lemnoasă brută de 97,4 mii m³, sau 64,9%²²⁹ din ținta stabilită; - autorizarea lucrărilor de recoltare a vegetației forestiere din cadrul fondului forestier s-a realizat cu nerespectarea procedurilor aprobate, astfel: (i) din totalul de 80 de autorizații emise de AM în perioada august 2022 – martie 2023, 37 de acte permissive, sau 46%, au fost emise peste termenul-limită de 10 zile impus de CSE, depășirea variind între 3 și 11 zile; (ii) lipsa reglementărilor ce țin de modalitatea de notificare a IPM privitor la cererile recepționate privind solicitarea autorizării tăierilor din fondul forestier, conținutul, formatul, inclusiv responsabilii, a generat divergențe esențiale dintre datele inventarierii primare și datele inventarierii de control, fiind reperfectate 6 acte permissive, volumul autorizat anterior fiind diminuat cu 82,0 m³ de masă lemnoasă; - cataloagele de prețuri la produsele lemnoase ale unor ÎSS nu au fost coordonate cu fondatorul, iar 6 ÎSS, pe parcursul anului 2022, nu au publicat prețurile actualizate de comercializare a masei lemnoase, astfel nefiind respectat principiul transparenței;

²²⁹ Calculul: 97,4 mii m³ / 150,0 mii m³ = 64,9%.

	<ul style="list-style-type: none"> - deși platforma www.lemne.md, cu funcționalitatea actuală²³⁰, prevede publicarea informațiilor cu privire la stocurile de lemne, precum și la disponibilitatea de masă lemnoasă la începutul fiecărei săptămâni, aceasta nu funcționează la nivelul capacităților maxime proiectate²³¹; - nu au fost respectate criteriile impuse de CSE privind comercializarea lemnului de foc, în Listele întocmite de autoritățile publice locale (APL) fiind incluși mai mulți membri de familie din aceeași gospodărie, persoane al căror domiciliu nu este în cadrul APL și persoane care dețin mai multe surse de încălzire, iar ÎSS Chișinău a comercializat lemnele de foc în baza cererilor individuale, deoarece Primăria mun. Chișinău nu a prezentat lista potențialilor beneficiari; - comercializarea lemnului de foc peste limitele aprobate: (i) în trimestrul IV al anului 2022, cu depășirea limitei de 3 m/st per persoană fizică, s-au admis 496 de astfel de cazuri, în total fiind comercializat lemn de foc în volum de 1,5 mii m/st peste norma admisibilă, sau de 1,9 ori mai mult; (ii) depășirea limitei totale de 5 m/st (3 m/st + 2 m/st) per persoană fizică, în total pentru 1.185 de cazuri, ceea ce a dus la reducerea stocurilor de lemn disponibile cu 3,3 mii m/st; (iii) din 160 de angajați sezonieri²³², 146 au achiziționat 1,3 mii m/st peste limitele stabilite; (iv) comercializarea lemnului de foc compensat unor categorii de beneficiari neprevăzuți în Deciziile CSE, precum întreprinderi individuale²³³, gospodării țărănești²³⁴ (Î.I. și G.Ț. nu sunt persoane juridice), S.R.L., asociații obștești neacreditate, biserici și comunități religioase, în volum total de 2.341,0 m/st; (v) comercializarea lemnului de foc consumatorilor non-casnici cu depășirea limitei de 200 m/st (<i>limita fiind depășită cu 34 m/st</i>), inclusiv vânzarea, contrar criteriilor stabilite, a lemnului de foc de specii tari în volum de 320 m/st; - imperfecțiunea și caracterul ambiguu al mecanismului de repartizare a mijloacelor bugetare/subvențiilor, aprobat de Ministerul Mediului, au contribuit la acordarea subvențiilor majorate destinate accelerării colectării masei lemnoase în perioada rece a anului 2022-2023, în calculul aplicat de Agenția „Moldsilva” fiind incluse costurile estimate ale lucrărilor silvice pentru 1 m³, care real nu au avut loc și nu au fost suportate, ceea ce a contribuit la obținerea de către entitățile silvice a beneficiilor/profiturilor suplimentare; - Metodologia actuală de formare a prețurilor nu limitează numărul de modificări ale prețului la producția lemnoasă, care pot fi operate la prețul final de comercializare, acesta putând fi ajustat de un număr nelimitat de ori pe parcursul unui an; - ca urmare a recalculelor efectuate de audit, cu aplicarea creșterii reale a costurilor aferente lucrărilor silvice efectuate în trimestrul IV al anului 2022 și în trimestrul I al anului 2023, pentru întregul volum de masă lemnoasă, inclusiv pentru cea obținută din tăierile accelerate, entitățile silvice, conform estimărilor auditului, urmau să beneficieze de subvenții în mărime de 7,3 mil. lei, sau cu 42,9 mil. lei mai puțin față de mărimea acordată de Comisia de repartizare constituită. Excluzând partea subvențiilor care a fost restituită la bugetul de stat sub formă de defalcări din profit (25%), în sumă de 4,4 mil. lei, mărimea subvențiilor acordate în plus entităților silvice constituie, în opinia auditului, 38,5 mil. lei;
--	--

²³⁰ Care a corespuns acțiunii din pct. 2.1 al Planului de acțiuni privind aprovizionarea cu lemne de foc pentru perioada rece a anului 2022-2023.

²³¹ Care, conform TOR, prevăd: (i) integrări de plată pentru tranzacții cu numerar și fără numerar; (ii) stocarea tuturor tranzacțiilor, inclusiv marcajul de timp al tranzacției; INDP; cantitatea; locația tranzacției; agentul care a autorizat tranzacția; (iii) încărcări, stocări și partajări de date despre stocurile disponibile și realizate, cu informațiile asociate.

²³² ÎSS Cimișlia.

²³³ Art.14 pct.2 din Legea nr.845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi.

²³⁴ Conform art. 3 alin.(1) din Legea nr.1353/2000 privind gospodăriile țărănești, gospodăria țărănească are statutul juridic de persoană fizică.

	<ul style="list-style-type: none"> - unele ÎSS²³⁵, la întocmirea Declarației cu privire la impozitul pe venit (VEN 12) pentru anul 2022, nu au inclus spre deducere în rândul 02014 (Veniturile obținute în urma utilizării facilităților fiscale (Codul fiscal, art.20 lit. z))) mărimea subvențiilor primite de la bugetul de stat în sumă de 3,1 mil.lei, din aceasta fiind achitat impozitul pe venit în mărime de 12%, ceea ce a influențat și mărimea defalcărilor din profit (25%), urmând a fi întreprinse măsuri pentru prezentarea către SFS a corecțiilor respective până la prezentarea rezultatelor financiare pentru anul 2023; - Metodologia de formare, reglementare și aplicare a prețurilor de vânzare a produselor lemnoase, a politicii de preț în cadrul ramurii silvice²³⁶ include indicatori²³⁷ care duc la creșterea artificială și neargumentată a prețurilor de vânzare a masei lemnoase, precum și la obținerea de către ÎSS a profiturilor majorate și, respectiv, la reducerea posibilității de cumpărare a lemnului de foc de către populație. Totodată, ÎSS nu respectă prevederile Metodologiei de formare a prețurilor, rata inflației pentru anul precedent fiind aplicată de către ÎSS neuniform, iar unele ÎSS nu o aplică deloc. Neaprobarea în Metodologie a unui plafon fix pentru beneficiu a determinat aplicarea ratei inflației în mărimile de la minimum 3% până la maximum 91,3%, ceea ce a permis unor ÎSS să obțină profituri/beneficii suplimentare. Existența limitelor minime și maxime ale coeficientului de valoare pentru produsele lemnoase (K₂) contribuie la aprobarea discreționară de către ÎSS a prețurilor la lemnele de foc, acestea putând fi majorate pe parcursul anului până la prețul prevăzut de limita maximă, fără efectuarea calculelor suplimentare; - Metodologia actuală nu limitează numărul de modificări ale prețului la producția lemnoasă, care pot fi operate la prețul final de comercializare, acesta putând fi ajustat de un număr nelimitat de ori pe parcursul unui an; - în scopul prevenirii și diminuării tăierilor ilicite de lemne de foc din fondul forestier național, au fost incluse măsuri privind: (i) îmbunătățirea procesului de eliberare a documentelor de proveniență a masei lemnoase transportate și a mijloacelor de transport, în vederea contracarării activităților ilicite, (ii) majorarea amenzilor/sanctiunilor pentru tăierea/transportarea ilicită a materialului lemnos, precum și a cuantumului prejudiciului cauzat mediului pentru tăierile ilicite, (iii) efectuarea de către organele abilitate a controalelor permanente asupra activității gestionarilor de fond forestier, IPM întocmind în acest sens 583 de procese-verbale cu privire la depistarea a 1.157,1 m³ de masă lemnoasă, fiind calculate sancțiuni în sumă de 1,8 mil.lei și prejudiciul cauzat mediului în sumă de 0,6 mil.lei; AMS întocmind 1.166 de procese-verbale cu privire la tăierile ilicite a 1.925,6 m³ de masă lemnoasă, fiind calculat prejudiciul cauzat mediului de 863,2 mii lei; ÎSS identificând 889,4 m³ de masă lemnoasă tăiată ilicit, fiind calculat prejudiciul adus mediului în sumă de 439,3 mii lei, din care 400,14 m³ s-au comercializat în baza bonului de plată; - de menționat că auditul a fost limitat în evaluarea mărimii subvențiilor acordate suplimentar pentru accelerarea tăierilor în trimestrul I/2023, deoarece la data raportării rezultatelor prezentei misiuni de audit nu poate fi evaluată mărimea impozitului pe venit care va fi achitat în anul 2024. Pentru a ține în vizor situația descrisă, MM și AMS vor asigura monitorizarea acestui subiect, iar Inspectoratul Control Financiar de Stat, prin prisma responsabilităților delegate, va efectua un control privind destinațiile de utilizare a mijloacelor bugetare alocate din fondul de urgență al Guvernului, considerate
--	--

²³⁵ Subvenții neincluse la deduceri de către ÎSS: Comrat (243,0 mii lei), Iargara (641,8 mii lei), Orhei (241,1 mii lei), Șoldănești (1.428,3 mii lei), Sil-Răzeni (377,5 mii lei), R.N. Codrii (86,0 mii lei).

²³⁶ Aprobata prin Ordinul AMS nr. 89 din 31.12.2021.

²³⁷ Respectiv: (i) neplafonarea beneficiului, care în unele cazuri ajunge la 91,3%; (ii) existența limitei minime și maxime a coeficientului de valoare pentru produsele lemnoase (k₂), pentru aceleași costuri suportate de ÎSS aferente recoltării produselor lemnoase prețul poate varia de la 163% până la 216%.

	ca fiind alocate suplimentar, cu aplicarea, după caz, a măsurilor impuse de prevederile Regulamentului privind gestionarea fondurilor de urgență ale Guvernului.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Comunicarea deficientă între actorii implicați în proces, precum și disfuncționalitatea controalelor interne concepute au determinat deficiențele constatate în cadrul misiunii de audit realizate.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	Nu au fost efectuate misiuni de audit în acest domeniu.
Măsurile luate de către entitate pe parcursul misiunii	Entitatea nu a luat măsuri de remediere pe parcursul misiunii de audit.
Măsurile dispuse pentru remediere	Ca urmare a celor constatate în cadrul misiunii de audit, conducerii i-au fost înaintate 8 recomandări specifice de remediere a neconformităților și deficiențelor identificate.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Entitatea auditată nu a avut obiecții la constatările expuse în Raportul de audit.

Auditului conformității asupra modului de formare, administrare și întrebuințare a resurselor financiare publice și a patrimoniului public de către Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal în perioada 2018-2022 (Hotărârea CCRM nr.1 din 23 ianuarie 2024)²³⁸	
Scopul	Evaluarea conformității asupra modului de formare, administrare și întrebuințare a resurselor financiare publice și a patrimoniului public de către CNPDCP în perioada 2018-2022, cu emiterea unei concluzii generale.
Obiectivul	Au fost determinate 4 obiective specifice de audit: <ul style="list-style-type: none"> - CNPDCP a asigurat elaborarea bugetului instituției în conformitate cu regulile și procedurile bugetar-fiscale prestabilite? - CNPDCP dispune de procese operaționale funcționale care să asigure valorificarea mijloacelor bugetare alocate instituției în conformitate cu principiile de bună guvernare? - CNPDCP a asigurat un management prudent și conformat rigorilor privind gestionarea patrimoniului entității? - CNPDCP, în calitate de autoritate publică, a implementat un sistem de control intern managerial funcțional?
Concluzia	În rezultatul auditului efectuat cu privire la faptul dacă resursele financiare și patrimoniul public administrate de CNPDCP au fost gestionate în corespundere cu reglementările emise, identificate drept criterii de contrapunere, s-a concluzionat că unele activități, procese și proceduri, precum și tranzacții, inclusiv cu impact financiar, realizate în anii 2018-2022, nu au întrunit în totalitate criteriile de conformitate care guvernează această entitate. Auditul public extern indică necesitatea de asumare a unor decizii manageriale pentru elucidarea situațiilor expuse, sporirea și consolidarea sistemului de control intern, capabil să asigure gestionarea conformă a patrimoniului și a resurselor financiare publice, prin remedierea aspectelor vulnerabile depistate și care, respectiv, vor contribui la realizarea obiectivelor și programelor instituției.
Constatările și concluziile principale	În anii 2018-2022 Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal nu a asigurat organizarea și implementarea unui sistem de control intern managerial racordat la cerințele cadrului normativ, drept urmare, fiind afectată conformitatea utilizării mijloacelor bugetare și a administrării patrimoniului public. În acest context, auditul public extern a atestat deficiențe și neconformități în procesele ce țin de: planificarea bugetului instituției, managementul alocațiilor bugetare, achizițiile publice, administrarea patrimoniului public, printre cele mai semnificative enumerându-se următoarele: <ul style="list-style-type: none"> - disfuncționalități în mecanismul de elaborare și prezentare spre aprobare a proiectului de buget al Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, în calitatea sa de instituție autonomă, fapt condiționat și de neelaborarea în anii 2018-2022 de către Ministerul Finanțelor a unor circulare privind elaborarea proiectului de buget de către entitățile autonome. Concomitent, neînstituirea pe intern a unui proces eficient și funcțional aferent elaborării anuale a proiectului de buget, cu asigurarea evaluării și justificării necesarului de bunuri și servicii, a determinat nevalorificarea a circa 5.842,2 mii lei din alocațiile aprobate; - carențe în procesul de stabilire/elaborare a indicatorilor de performanță, aceștia nefiind prioritizați corespunzător bugetării pe programe și neoferind o viziune clară asupra activităților realizate. Se menționează că, în anii 2018-2022, nu s-au executat de la 4 până la 10 indicatori de performanță din cei 16 aprobați, inclusiv

²³⁸ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1244/hotararea-nr1-din-23-ianuarie-2024-cu-privire-la-raportul

„numărul controalelor efectuate” și „numărul instrucțiunilor executate (linii directoare)”, iar alții au fost supraestimați;

- nerealizarea obiectivelor din Planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană, prevăzute la capitolul Protecția datelor cu caracter personal, în speță transpunerea în legislația națională privind protecția datelor cu caracter personal a prevederilor Directivei (UE) 2016/680 și Regulamentului (UE) 2016/679 din 27 aprilie 2016 ale Parlamentului European și ale Consiliului, în vigoare din anul 2018, în pofida faptului că acțiunile în aceste scopuri au fost prevăzute în limitele bugetelor de cheltuieli aprobate;
- deficiențe și neconformități în procesul de planificare/efectuare a achizițiilor de bunuri și servicii, soldate cu: tergiversarea procedurilor de achiziții; nevalorificarea alocațiilor (4.151,9 mii lei); nemodificarea potrivit limitelor de alocații a planurilor anuale de achiziție, cu publicarea pe paginile web (4.929,4 mii lei); neincluderea în planurile anuale de achiziții a 32 de contracte încheiate (1.356,6 mii lei); divizarea achizițiilor prin încheierea contractelor de mică valoare (632,3 mii lei); efectuarea achizițiilor prin procedura de negociere fără publicarea prealabilă a unui anunț de participare (744,0 mii lei); nesolicitarea, în toate cazurile, a ofertelor operatorilor economici, acestea fiind prezente doar în cazul a 20,7% (1.120,5 mii lei) din valoarea totală a achizițiilor de valoare mică, ca urmare, nefiind asigurate transparența, concurența și eficiența utilizării banilor publici;
- pentru întreținerea a 4 autoturisme de serviciu au fost cheltuite 811,4 mii lei, din care circa 40%, sau 322,6 mii lei, sunt cheltuieli neeficiente și neconforme, deoarece nu s-au respectat normele stabilite la efectuarea cheltuielilor privind utilizarea carburanților și lubrifianților, reparația curentă a mijloacelor de transport, precum și s-au procurat suplimentar servicii de asigurare facultativă CASCO;
- management neconform la executarea cheltuielilor ce țin de remunerarea muncii, generat de achitarea premiilor unice într-un mod neuniform și în variații semnificative, achitarea unor sporuri cu emiterea post-factum a ordinelor de plată (289,1 mii lei) și de admiterea unor plăți nejustificate (44,8 mii lei);
- lipsa unui monitoring ce ține de respectarea prevederilor regulamentare²³⁹ privind deplasările de serviciu în străinătate a determinat limitarea transparenței cheltuielilor executate în acest scop (1.034,9 mii lei), neconformitatea unor cheltuieli, precum și neraportarea impactului deplasărilor de serviciu ca plusvaloare asupra activității de bază și a personalului entității;
- neînstituirea unui proces eficient de administrare a patrimoniului public a condiționat multiple nereguli și abateri (de circa 2.266,8 mii lei), care se exprimă prin: a) supraevaluarea cu 313,1 mii lei, sau 47,2% din valoarea totală, a stocurilor de materiale circulante aflate în gestiune, datorită casării întârziate a materialelor eliberate de la depozit; b) necalcularea regulamentară a uzurii/amortizării în sumă de 575,6 mii lei pentru 251 de mijloace fixe, ceea ce a cauzat diminuarea cheltuielilor perioadei cu suma menționată, având impact asupra rezultatului financiar; c) atribuirea neconformă a unor bunuri materiale în sumă de 159,3 mii lei la subclasa 31 „Mijloace fixe”, care urmau a fi contabilizate regulamentar la subclasa 33 „Stocuri de materiale circulante”; d) raportarea supraevaluată cu 234,0 mii lei a valorii mijloacelor fixe și activelor nemateriale din cauza neasigurării casării regulamentare a bunurilor materiale moral și fizic uzate la situația din 31.12.2022; e) cheltuieli bugetare ineficiente pentru administrarea și, ulterior, lichidarea Sistemului informațional automatizat „Registrul de evidență a operatorilor economici de date cu caracter personal” (984,8 mii lei); f) neefectuarea regulamentară a inventarierii tuturor bunurilor aflate în gestiune;

²³⁹ Hotărârea Guvernului nr.10/2012 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la delegarea salariațiilor entităților din Republica Moldova.

	<p>- problematici ce țin de trecerea la cheltuieli aferente casării bunurilor materiale care nu întrunesc criteriile de recunoaștere a mijloacelor fixe, fiind raportate la stocuri, dar, de fapt, sunt instalate sau utilizate în activitatea entității, precum anvelope, acumulate, accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălțăminte și alte materiale. În acest aspect, auditul public extern a atestat necesitatea unor reglementări suplimentare cu referire la cheltuielile suportate în perioada de gestiune, dar care se referă la perioadele viitoare, în condițiile în care în redacția actuală a Ordinului ministrului finanțelor nr.216 din 28.12.2015²⁴⁰ nu există o delimitare cu referire la evidența stocurilor de materiale aflate la depozit și în folosință, acestea fiind reflectate/raportate la stocuri până la casare, ca urmare a uzurii totale sau defectiunii.</p>
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	<p>În rezultatul auditului efectuat cu privire la faptul dacă resursele financiare și patrimoniul public administrate de CNPDPC au fost gestionate în corespundere cu reglementările emise, identificate drept criterii de contrapunere, s-a concluzionat că unele activități, procese și proceduri, precum și tranzacții, inclusiv cu impact financiar, realizate în anii 2018-2022, nu au întrunit în totalitate criteriile de conformitate care guvernează această entitate. Concluzia auditului se bazează pe aspectele care, ulterior evaluării probelor obținute și efectelor neconformităților identificate prin prisma factorilor cantitativi și calitativi ai materialității, au fost calificate ca semnificative și capabile să influențeze deciziile utilizatorilor vizati.</p>
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	<p>Nu au fost efectuate misiuni de audit în acest domeniu.</p>
Măsurile luate de către entitate pe parcursul misiunii	<p>Entitatea nu a luat măsuri de remediere pe parcursul misiunii de audit.</p>
Măsurile dispuse pentru remediere	<p>Pentru remedierea situațiilor constatate, CNPDPC i-au fost înaintate 13 recomandări, în vederea:</p> <ul style="list-style-type: none"> - întreprinderii, în comun cu Ministerul Justiției, a acțiunilor necesare pentru actualizarea/ajustarea cadrului legal național în domeniul protecției datelor cu caracter personal la directivele și regulamentele Uniunii Europene; - descrierii proceselor operaționale aferente: administrării achizițiilor de valoare mică, acordului-cadru, negocierii fără publicarea prealabilă a anunțului de participare, a patrimoniului public, inclusiv a mijloacelor fixe; stocurilor de materiale circulante, decontării carburanților; proceselor operaționale aferente planificării, aprobării și executării cheltuielilor pentru reparația curentă a autoturismelor de serviciu, cu identificarea riscurilor acestor procese și actualizarea Registrului riscurilor; - planificării cheltuielilor bugetare în conformitate cu principiile bunei guvernări, iar propunerile de buget să fie fundamentate și clasificate reieșind din necesitățile reale, cu justificarea necesarului de resurse bugetare; - elaborării unor indicatori de performanță relevanți activităților desfășurate de către CNPDPC și formulați în baza principiului SMART; - elaborării Strategiei naționale în domeniul protecției datelor cu caracter personal, care ar asigura consolidarea cadrului juridic, instituțional și social adecvat,

²⁴⁰ Ordinul ministrului finanțelor nr.216 din 28.12.2015 „Cu privire la aprobarea Planului de conturi contabile în sistemul bugetar și a Normelor metodologice privind evidența contabilă și raportarea financiară în sistemul bugetar”.

	<p>în scopul asigurării protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal;</p> <ul style="list-style-type: none"> - respectării regulilor de descriere a bunurilor, de consultare a pieței, de efectuare a achizițiilor pe loturi, precum și de evaluare reală a prețurilor medii de piață necesare stabilirii unor criterii clare de calificare în documentația de atribuire la inițierea achizițiilor de mărfuri, lucrări și servicii, menite să asigure regularitatea procedurilor de achiziții publice, concurența ofertelor și utilizarea eficientă a fondurilor publice; - transparentizării tuturor procedurilor de achiziții publice, cu obligativitatea de a le desfășura prin intermediul Sistemului informațional automatizat MTender, precum și de a utiliza documentația-standard în cadrul procedurilor de achiziții publice; - ajustării normelor de consum al carburanților pentru automobilele de serviciu la prevederile Ordinului Ministrului Transporturilor Și Gospodăriei Drumurilor nr.172/2005, inclusiv pentru cele care nu dispun de calculatoare de bord; - executării cheltuielilor pentru deplasări de serviciu, precum și întocmirii informațiilor privind deplasările în străinătate în conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la delegarea salariaților entităților din Republica Moldova; - încheierii, în conformitate cu prevederile legale, a contractelor de răspundere materială cu angajații care administrează mijloacele financiare și patrimoniul public, în speță cu personalul care exploatează autoturismele de serviciu și altele.
<p>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</p>	<p>Auditul public extern a comunicat constatările și concluziile formulate și a înaintat recomandări pentru remedierea deficiențelor enunțate în prezentul Raport de audit, acestea fiind acceptate de către instituțiile vizate.</p>

Auditul conformității asupra activității Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă.(Hotărârea CCRM nr.2 din 30 ianuarie 2024)²⁴¹	
Informații generale	<p>Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă este unica instituție publică abilitată cu funcții în domeniul determinării gradului de dizabilitate și are misiunea de a asigura realizarea politicilor aferente determinării gradului de dizabilitate, precum și facilitarea incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilități, inclusiv a celor stabilite în Agenda 2030 de dezvoltare durabilă.</p> <p>Pentru a asigura dispunerea de date integrale din dosarele persoanelor cu dizabilități din perioadele precedente, prin intermediul unor proiecte, au fost alocate mijloace financiare externe, care au avut ca și scop de a asigura procesul de digitalizare a informațiilor din dosarele persoanelor cu dezabilități.</p> <p>Pentru facilitarea incluziunii sociale, au fost elaborate și aprobate politicile statului în vederea beneficiii de servicii de transport, deplasare pentru persoanele cu dizabilități, inclusiv prin importul automobilelor cu facilități fiscale. În procesul realizării acestor procese și activități sunt implicate și alte instituții publice, precum: Autoritățile Teritoriale de Asistență Socială (35 de autorități), Serviciul Vamal, Agenția Servicii Publice, Inspectoratul Național al Poliției de Frontieră, Inspectoratul Național de Patrulare, Banca Națională a Moldovei etc.</p>
Scopul	<p>Evaluarea conformității activității Instituției Publice Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă în procesul realizării activităților specifice instituției în perioada 2021-2023.</p>
Obiectivul	<p>Procesul de determinare a dizabilității și capacității de muncă a fost implementat conform în vederea atingerii obiectivelor stabilite de politicile publice?</p> <p>Procesul de digitalizare a dosarelor persoanelor cu dizabilități a fost realizat conform, iar activitățile și utilizarea mijloacelor financiare au asigurat atingerea scopului propus?</p> <p>Instituțiile publice au asigurat conform realizarea procesului aferent beneficiii de transport pentru persoanele cu dizabilități?</p> <p>Resursele alocate pentru asigurarea funcționalității procesului de determinare a dizabilității și capacității de muncă au fost utilizate conform?</p>
Concluzia	<p>Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă nu a asigurat pe deplin aplicarea conformă a politicilor statului privind determinarea dizabilității și nu a folosit rațional resursele alocate pentru aceasta, iar procesul de determinare a dizabilității și capacității de muncă este realizat cu unele iregularități, ceea ce nu asigură atingerea obiectivelor stabilite de politicile publice, fiind condiționate de neajustarea criteriilor aferente determinării gradelor de dizabilitate, de insuficiența capacităților Sistemului Informațional DDCM și a proceselor de control.</p>
Constatările și concluziile principale	<p>În cadrul realizării obiectivelor politice ale statului și proceselor aferente determinării gradului de dizabilitate și incluziunii sociale, s-au constatat următoarele neconformități și imperfecțiuni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • calculul privind stabilirea nivelului deficiențelor funcțional-structurale ale organismului și determinarea gradului de dizabilitate diferă de la un manager de caz la altul în 43 de dosare, ceea ce denotă că unul dintre experți a interpretat eronat informațiile medicale; • lipsa în Sistemul Informațional, în cazul unui dosar al solicitantului, a raportului de determinare a dizabilității și capacității de muncă, precum și lipsa informațiilor medicale pentru un alt dosar;

²⁴¹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1246/hotararea-nr-2-din-30-ianuarie-2024-cu-privire-la

- lipsa datelor pe tipuri de dizabilitate în rapoartele statistice ale Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă privind situația persoanelor cu dizabilități;
- lipsa în Sistemul Informațional a datelor din dosarele istorice pentru perioada de până la anul 2020 aferente persoanelor care beneficiază de grad de dizabilitate, ceea ce nu a oferit posibilitatea evaluării dosarelor lipsă;
- lipsa rapoartelor ce țin de monitorizarea și evaluarea realizării recomandărilor privind necesitățile de reabilitare și incluziune socială a persoanelor cu dizabilități;
- Serviciul de control al determinării gradului de dizabilitate, la exercitarea atribuțiilor regulamentare, nu dispune de posibilitatea examinării/verificării dosarelor aferente acordării gradului de dizabilitate fără termen, primare și repetate, cu modificarea deciziei, situație generată de lipsa accesului la Sistemul Informațional, ceea ce nu oferă posibilitatea analizei, examinării și verificării în regim de control intern;
- lipsa reglementărilor interne privind accesul la Sistemul Informațional al angajaților din cadrul diferitor servicii în procesul de determinare a dizabilității;
- lipsa interconexiunii Sistemului Informațional „Determinarea dizabilității și capacității de muncă” cu sistemele informaționale care oferă informații medicale (SI DDCM, SI AMP, SI AMS) face imposibilă obținerea datelor exhaustive pentru stabilirea gradului de dizabilitate;
- lipsa persoanei care solicită grad de dizabilitate în cadrul examinării dosarului, în unele cazuri, creează impedimente la stabilirea corectă a gradului de dizabilitate, ceea ce determină numărul mare de recursuri;
- procesul de digitalizare a dosarelor persoanelor cu dizabilități a fost unul defectuos, ceea ce a determinat utilizarea neconformă a mijloacelor financiare externe în sumă de 887,0 mii lei, precum și neasigurarea atingerii scopului propus de a dispune de date referitor la dosarele persoanelor cu dizabilități din perioadele precedente;
- procesul de asigurare a drepturilor și de realizare a scopului politicilor statului privind acordarea facilităților fiscale la importul automobilelor persoanelor cu dizabilități în vederea beneficierii de servicii de transport/deplasare este însoțit de probleme și neconformități, cauzate de nerespectarea cadrului legal, ceea ce a generat facilități fiscale nejustificate în sumă de circa minimum 77.962, 4 mii lei și maximum de 126.720,1 mii lei. Astfel,
 - în 167 de dosare a fost imposibil de identificat diagnosticul care a stat la baza acordării gradului de dizabilitate, deoarece dosarele sunt din anii 2016-2020, iar în Sistemul Informațional nu au fost scanate și introduse deciziile și rapoartele din dosare;
 - pentru 41 de persoane cu dizabilități locomotorii care au importat automobile cu scutirea taxelor de import nu au fost identificate datele în Sistemul Informațional al Consiliului și nici în informațiile oferite de Casa Națională de Asigurări Sociale;
 - 18 beneficiari ai facilităților fiscale, care au dizabilități locomotorii, sunt proprietari ai automobilelor importate și deținători ai certificatelor/permiselor de conducere, dar potrivit explicațiilor medicilor din cadrul Consiliului, nu sunt capabili de a conduce automobilul, fapt ce

	<p>denotă neconformitatea eliberării permiselor de conducere sau a acordării gradului de dizabilitate;</p> <ul style="list-style-type: none"> - 15 automobile importate nu au fost înmatriculate, chiar dacă au trecut procedurile vamale cu scutirea taxelor de import și se află pe teritoriul Republicii Moldova; - 24 de automobile care au trecut procedurile vamale cu scutirea taxelor de import au fost înmatriculate fără mențiunea „destinație specială”; - 31 de automobile sunt înregistrate cu mențiune, dar aceasta este indicată incorect sau este dublată; - 437 de automobile înmatriculate cu mențiunea „destinație specială”, implicate în săvârșirea contravențiilor rutiere, conform informațiilor prezentate de Inspectoratul Național de Patrulare, erau conduse în diferite perioade de către 665 de persoane terțe care nu aveau acest drept, nefiind nici beneficiari, nici însoțitori, iar de unele automobile se foloseau chiar până la 8 persoane; - din informația prezentată de Inspectoratul General al Poliției de Frontieră reiese că din 42 mii ieșiri/intrări analizate de audit, peste 25 mii de traversări au fost efectuate cu încălcarea principiului folosirii automobilului de către beneficiar sau în folosul acestuia. Astfel, la traversarea frontierei de stat, în 483 de automobile nu se regăsește ca conducător sau pasager nici beneficiarul, nici însoțitorul legal etc. • Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă nu a asigurat utilizarea conformă a mijloacelor financiare publice, ceea ce a generat cheltuieli neconforme și nejustificate în sumă de 563,6 mii lei, situație determinată de lacunele sistemului de control intern managerial, constatându-se: achitarea neconformă a salariilor angajaților (488,5 mii lei), în cadrul Secției elaborări științifico-metodice, analiză și evaluare, din anul 2021 până în la 01.01.2024, din cele 5 funcții (4 cercetători științifici în domeniul medicinei și un statistician), doar 1 funcție a fost ocupată, persoana activând preponderent de la distanță, în lipsă de argumentări, celelalte funcții fiind cumulate de angajații Consiliului etc.
<p>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</p>	<p>Insuficiența controalelor interne în cadrul Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, neajustarea criteriilor aferente determinării gradelor de dizabilitate, insuficiența capacităților Sistemului Informațional DDCM, precum și interacțiunea fragmentată a părților implicate în proces au condiționat nerealizarea regulamentară a proceselor de determinare a gradelor de dizabilitate, neatingerea pe deplin a scopului Proiectului aferent digitalizării dosarelor persoanelor cu dezabilități și nedispunerea de date integrale din acestea din perioadele precedente. Aplicarea neconformă a politicilor statului în vederea beneficiarii de servicii de transport/deplasare pentru persoanele cu dizabilități, inclusiv prin importul automobilelor pentru care s-au acordat facilități fiscale, a generat acordarea de facilități fiscale nejustificate.</p>
<p>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</p>	<p>Anterior Curtea de Conturi nu a realizat misiuni de audit aferente acestor procese.</p>
<p>Măsurile luate de către entitate pe</p>	<p>Pe parcursul desfășurării misiunii de audit entitatea nu a întreprins măsuri de remediere a situațiilor expuse în Raportul de audit.</p>

parcursul misiunii	
Măsurile dispuse pentru remediere	<ul style="list-style-type: none"> - intensificarea controalelor interne în cadrul Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă asupra proceselor de realizare a obiectivelor de determinare a gradului de dizabilitate și incluziunii sociale; - ajustarea criteriilor aferente determinării gradelor de dizabilitate, cu îmbunătățirea capacităților Sistemului Informațional DDCM, precum și interacțiunea regulamentară a părților implicate în proces; - evaluarea indicatorilor și a atingerii scopului aferent Proiectului privind digitalizarea dosarelor persoanelor cu dezabilități și dispunerea de date integrale din acestea din perioadele precedente; - realizarea conformă a politicilor statului în vederea beneficiii de servicii de transport/deplasare pentru persoanele cu dizabilități, inclusiv prin importul automobilelor pentru care s-au acordat facilități fiscale; - efectuarea regulamentară a cheltuielilor de mijloace financiare publice etc.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	<p>Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă nu a prezentat argumente pertinente și probe convingătoare aferente obiecțiilor înaintate. Alte entități nu au avut obiecții privind constatările, concluziile și recomandările de audit.</p>

Auditul conformității asupra modului de formare, administrare și întrebuințare a resurselor financiare publice și a patrimoniului public de către Cancelaria de Stat în perioada 2018-2022 (Hotărârea CCRM nr.3 din 31 ianuarie 2024)²⁴²	
Informații generale	<p>Rolul, competențele și locul Cancelariei de Stat în sistemul administrației publice este definit de mai multe acte normative²⁴³, în principal, autoritatea publică are misiunea să asigure îndeplinirea de către Guvern a prerogativelor sale constituționale privind realizarea politicii interne și externe a statului, promovarea și realizarea politicii statului în domeniul serviciului public, în special a managementului resurselor umane, precum și exercitarea conducerii generale a administrației publice. Cancelaria de Stat este condusă de secretarul general al Guvernului, asistat de doi secretari de stat și de patru secretari generali adjuncți, iar funcționarea autorității este asigurată cu un efectiv-limită de 210 unități²⁴⁴.</p> <p>În perioada 2018-2022, entității, în calitate de autoritate publică centrală, i-au fost precizate mijloace bugetare în sumă de 2 370,0 mil. lei, din care efectiv s-au executat în sumă de 1 816,5 mil. lei. Resursele din bugetul de stat au fost direcționate pentru finanțarea necesităților atât ale Cancelariei de Stat, inclusiv ale Oficiilor Teritoriale, în sumă de 324,8 mil. lei (18%), cât și ale instituțiilor publice monitorizate – 1 491,7 mil. lei (82%), fiind alocate sub diferite forme de finanțare, inclusiv sub formă de resurse generale, subvenții și granturi. Astfel, analiza pe tipuri de finanțare acordată CS și instituțiilor monitorizate relevă următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 70%, sau 1 272,9 mil. lei, din totalul mijloacelor alocate de la componenta de resurse generale au fost direcționate pentru întreținerea autorităților/instituțiilor cu finanțare integrală de la buget (CS, DGACG, BA și APP); - 12%, sau 219,6 mil. lei, s-au alocat CS sub formă de granturi curente și capitale pentru finanțarea acțiunilor prevăzute în programul guvernamental „e-Transformare a Guvernării”²⁴⁵, implementat de către IP „AGE” și IP „STISC”, precum și a unui șir de servicii²⁴⁶ publice acordate de IP „STISC”; - 18%, sau 324,0 mil. lei, au fost alocate sub formă de subvenții instituțiilor publice aflate la autogestiune, inclusiv: IP „Palatul Republicii”, pentru acoperirea cheltuielilor aferente întreținerii sediului și serviciilor comunale – 19,5 mil. lei, precum și IP „Pensiunea din Holercani”, pentru acoperirea cheltuielilor de personal, serviciilor comunale și altele – 19,5 mil. lei.
Scopul	<p>Evaluarea conformității modului de formare, administrare și întrebuințare a resurselor financiare publice și a patrimoniului public de către Cancelaria de Stat în perioada 2018-2022, în raport cu prevederile cadrului normativ aplicabil.</p>
Obiectivul	<p>Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări: Cancelaria de Stat și instituțiile monitorizate au asigurat managementul financiar al resurselor publice potrivit regulilor și procedurilor bugetar-fiscale prestabilite? Politicile și instrumentele existente asigură executarea de către CS a monitoringului activității instituțiilor publice fondate?</p>

²⁴² https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1245/hotararea-nr3-din-31-ianuarie-2024-cu-privire-la-raportul

²⁴³ Art. 31 din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern, Legea nr. 98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate, HG nr.610/2018 pentru aprobarea Regulamentului Guvernului, HG nr.657/2009 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea, structura și efectivului-limită ale Cancelariei de Stat.

²⁴⁴ Pe parcursul desfășurării misiunii de audit, efectivul-limită al CS s-a majorat până la 281 de unități, ca urmare a reorganizării din 22.11.2023.

²⁴⁵ În cadrul Proiectului „Modernizarea serviciilor guvernamentale”, implementat în baza Acordului de finanțare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare (nr. 6126-MD), și Acordului de împrumut dintre Republica Moldova și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (nr.8774-MD), ratificate prin Legea nr.25/2018.

²⁴⁶ MCloud – HG nr. 128/2014; Sistemul de telecomunicații al autorităților administrației publice – HG nr.840/2004; Emiterea semnăturii electronice avansate calificate pentru subiecții declarării averii și a intereselor personale – HG nr. 673/2017; Consolidarea centrelor de date în sectorul public și administrarea sistemelor informaționale de stat – HG nr. 414/2018; Activitățile legate de înregistrarea animalelor și exploataților, precum și de eliberarea formularului de identificare – HG nr. 700/2018, și Implementarea măsurilor necesare pentru asigurarea securității cibernetice la nivel guvernamental – HG nr.482/2020.

	<p>Cancelaria de Stat și unele instituții publice fondate au asigurat conformitatea administrării patrimoniului public aflat/transmis în gestiune?</p> <p>CS, în calitate de autoritate publică centrală, are implementat un sistem de control intern managerial funcțional?</p>
Concluzia	<p>Având la bază procedurile de audit efectuate, probele și informațiile obținute, auditul public extern conchide că procesele aferente formării, administrării și întrebunțării resurselor financiare publice și a patrimoniului public de către CS și unele IP fondate, în perioada 2018-2022, nu s-au conformat în totalitate prevederilor cadrului normativ aplicabil, fiind afectate de neconformități și curențe, ca urmare a neimplementării unui management financiar aliniat principiilor buneii guvernării.</p>
Constatările și concluziile principale	<p>Concluzia de audit a fost determinată de următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - disfuncționalități în procesul de planificare și fundamentare corespunzătoare a cheltuielilor bugetului CS, care au determinat gradul redus de absorbție a resurselor financiare publice alocate autorității. Astfel, devierile subexecuției cheltuielilor în aspect economic, comparativ cu bugetul precizat, au depășit în medie cu 23%, iar față de bugetul inițial aprobat - cu 32,0%, or, potrivit bunelor practici, variația optimă este plafonată sub 10%; - lipsa cadrului normativ care ar reglementa mecanismul de planificare, execuție și raportare a mijloacelor bugetare alocate entităților sub formă de granturi și subvenții, or, în aceste circumstanțe se creează premise de valorificare neconformă a fondurilor publice, dar și se reduce din transparența utilizării acestora. În speță, se evidențiază situația defectuoasă constatată la IP „STISC”, care: <ul style="list-style-type: none"> • a valorificat mijloace financiare în sumă de 9,4 mil. lei pentru echipamente și soluții TI care nu sunt utilizate în procesul tehnologic al entității. În unele cazuri au fost identificate riscuri de fraudă, cauzate de semnarea unor documente neconforme de către factorii decidenți; • a admis utilizarea irațională a mijloacelor financiare pentru achiziția de bunuri la prețuri exagerate, comparativ cu cele existente pe piață sau, în unele cazuri, cu cele de import, fapt determinat și de neaplicarea de către entitate a procedurilor de achiziție internațională; - erori contabile constatate la înregistrarea valorii atât a patrimoniului public gestionat de entități (313,1 mil. lei), cât și a resurselor financiare alocate sub formă de granturi capitale (53,3 mil. lei), ceea ce a cauzat denaturarea rapoartelor financiare ale autorității publice și ale unor IP verificate; - neconformități în procesul de planificare și achiziționare a bunurilor și serviciilor, cu divizarea achiziției prin încheierea de contracte de mică valoare separate, în scopul aplicării unei alte proceduri de achiziție publică decât procedura legală; - CS nu a fost preocupată suficient de îmbunătățirea cadrului legal referitor la stabilirea unor criterii și reguli clare privind organizarea și funcționarea instituțiilor publice, fapt care a condiționat: i) ambiguități și interpretări diferențiate ale statutului acestora, ii) administrarea neunitară a veniturilor colectate, iii) aplicarea modului diferențiat de organizare a evidenței contabile de către IP, precum și iv) existența unor discrepante semnificative privind salariul mediu lunar al angajaților din instituțiile publice; - multiple încălcări și deficiențe în gestionarea patrimoniului de stat, inclusiv: i) transmiterea neconformă și în condiții dezavantajoase statului, de către CS, în administrare fiduciară unui agent economic a terenului cu suprafața de 24,8 ha din fondul forestier al statului; ii) tergiversarea adoptării în termene oportune a unor decizii manageriale care ar asigura buna gestiune a activității celor trei baze de odihnă administrate de DGACG; precum și iii) transmiterea neregulamentară în locațiune a unor

	<p>imobile, fapt care a condiționat ratarea unor venituri pasibile de încasat în sumă de 2,9 mil. lei;</p> <ul style="list-style-type: none"> - abateri și nereguli constatate aferente neînregistrării la organul cadastral a drepturilor reale asupra 75 de imobile, în valoare de 65,6 mil. lei, precum și în evidența contabilă a 17 clădiri gestionate de către instituțiile publice fondate de CS, ceea ce afectează plenitudinea și realitatea valorii de bilanț a elementelor patrimoniale administrate și raportate de către entități.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	<p>Deficiențele și neconformitățile identificate de audit au ca origine următoarele cauze și factori:</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) prevederi lacunare ale cadrului regulator privind activitatea instituțiilor publice subordonate APC, precum și lipsa unor reguli clare privind alocarea către acestea a mijloacelor bugetare sub formă de granturi; (ii) monitorizarea insuficientă din partea fondatorului asupra managementului financiar al instituțiilor monitorizate, reieșind din responsabilitățile ce revin acestora; (iii) nerespectarea în măsură deplină a principiilor de contabilizare către entitățile verificate a patrimoniului transmis în gestiune sau în proprietate; iv) unele disfuncționalități în implementarea controlului intern managerial pe întreg lanț în procesul de valorificare a resurselor statului.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	<p>În anul 2018 a fost efectuat auditul cu privire la rapoartele financiare consolidate ale Cancelariei de Stat încheiate la 31 decembrie 2017, ale cărui rezultate s-au aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 90 din 12.12.2018. Din 3 recomandări înaintate, 2 au fost implementate integral, iar 1 - parțial executată, reieșind din ce, nivelul de implementare a fost cuantificat în pondere de 83,3%. Impactul asupra conformității utilizării banilor publici și gestionării patrimoniului public a vizat reglementarea planificării, executării și raportării subsidiilor și înregistrarea drepturilor patrimoniale asupra unor bunuri imobile gestionate de autoritate.</p>
Măsurile luate de către entitate pe parcursul misiunii	<p>CS a corectat parțial datele contabile la grupa de conturi 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” privind granturile capitale acordate la două instituții publice din subordine (IP „AGE” și IP „STISC”) – 53,3 mil. lei, și valoarea patrimoniului public transmis în gestiune - 78,2 mil. lei (IP „STISC”).</p> <p>Autoritatea a prezentat echipei de audit proiectele de HG privind aprobarea metodologiilor și tarifelor la serviciile prestate de către IP „Palatul Republicii” și IP „Pensiunea din Holercani”, acestea fiind în proces de avizare.</p> <p>IP „Palatul Republicii” a ajustat suprafețele transmise în locațiune și a încheiat un nou contract cu agentul economic, valoarea locațiunii anuale fiind de 529,9 mii lei, sau cu 390,0 mii lei mai mult. La fel, și DGACG a încheiat cu agentul economic un contract privind valorificarea suprafeței de 21,8 m² din str. A. Pușkin nr. 26, în sumă de 68,0 mii lei.</p>
Măsurile dispuse pentru remediere	<p>Pentru remedierea abaterilor și deficiențelor constatate în cadrul auditului de referință, au fost formulate și înaintate CS și IP monitorizate 29 de recomandări de audit, prioritar orientate spre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elaborarea normelor interne care ar defini și reglementa procedurile privind: planificarea, utilizarea și raportarea mijloacelor bugetare alocate ca granturi de către CS instituțiilor publice monitorizate; organizarea achizițiilor publice; stabilirea normelor de consum de combustibil pentru autoturismele gestionate; - înregistrarea și corectarea în evidența contabilă a înscrisurilor privind valoarea patrimoniului public transmis în gestiune economică IP subordonate CS, precum și valoarea granturilor capitale transferate acestora; - identificarea acțiunilor privind asigurarea integrității bunurilor celor trei baze de odihnă administrate de DGACG și CS și valorificarea potențialului acestora reieșind din amplasarea lor în Parcul Nistrean;

	<ul style="list-style-type: none"> - întreprinderea tuturor măsurilor legale privind restituirea în gestiunea statului a terenului din fondul forestier deținut de IP „Pensiunea din Holercani” cu suprafața de 24,8 ha, transmis neconform în administrare fiduciară unui agent economic; - înregistrarea la organul cadastral a dreptului de gestiune economică asupra tuturor bunurilor patrimoniale administrate; - valorificarea la justa valoare a clădirilor și terenurilor transmise în locațiune de către unele instituții publice, precum și încasarea deplină a plăților pentru serviciile comunale; - consolidarea elementelor CIM, inclusiv a procesului de realizare de către autoritatea centrală a monitoring-ului activităților IP din sfera sa de competență, a managementului financiar, precum și a cadrului instituțional al entităților verificate, etc.
<p>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</p>	<p>Nu au fost obiecții la concluzia generală de audit și la constatările expuse în Raportul de audit, factorii decizionali confirmând admiterea deficiențelor identificate și dând asigurări că recomandările de audit vor fi implementate.</p>

Auditul conformității privind gestionarea patrimoniului public și a resurselor financiare de către IMSP Institutul Oncologic în anii 2022-2023 (9 luni) (Hotărârea CCRM nr.4 din 07 februarie 2024)²⁴⁷	
Informații generale	<p>IMSP Institutul Oncologic este o instituție medicală de nivel republican, al cărei scop este fortificarea sănătății cetățenilor Republicii Moldova prin prevenirea maladiilor oncologice cu profilaxia primară și profilaxia secundară a cancerului.</p> <p>Entitatea își desfășoară activitatea în baza principiului de autonomie financiară și de nonprofit. Mijloacele financiare provin din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală, în bază de contracte încheiate cu Compania Națională de Asigurări în Medicină, din sursele bugetului de stat, din veniturile colectate de instituție, precum și din alte surse permise de legislație (donații, sponsorizări etc.).</p> <p>În totalul veniturilor gestionate de IMSP Institutul Oncologic, ponderea cea mai mare o reprezintă veniturile primite de la CNAM, care în anul 2021 au constituit 401 742,1 mii lei, în anul 2022 - 437 275,5 mii lei, iar în anul 2023 (9 luni) - 367 210,4 mii lei.</p> <p>Cheltuielile IMSP Institutul Oncologic au crescut cu 112 609,77 mii lei, de la 509 751,5 mii lei în anul 2021 până la 622 361,3 mii lei în anul 2022, iar în 9 luni ale anului 2023 au fost executate în sumă de 482 506,8 mii lei. Majoritatea cheltuielilor au fost cele aferente medicamentelor, în sumă de 182 769,0 mii lei în anul 2021 și de 264 255,7 mii lei în anul 2022, sau cca 36% și, respectiv, 42%, iar în anul 2023 (9 luni) acestea au constituit 207 866,7 mii lei, sau cca 43%.</p> <p>În anul 2022, IMSP Institutul Oncologic a acordat și a raportat servicii medicale spitalicești pentru 29 291 de persoane (<i>internări/cazuri tratate</i>), iar în cadrul asistenței medicale specializate de ambulator, IMSP Institutul Oncologic a raportat 223 865 de vizite consultative.</p> <p>Resursele de personal pentru prestarea asistenței medicale de către IMSP Institutul Oncologic au constituit 1591 de funcții aprobate conform statelor de personal, fiind angajate și ocupate 1391,25 funcții.</p>
Scopul	<p>Evaluarea conformității gestionării patrimoniului și a resurselor financiare deținute de IMSP Institutul Oncologic în procesul îndeplinirii activităților specifice instituției.</p>
Obiectivul	<p>Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Resursele gestionate de către IMSP Institutul Oncologic la îndeplinirea activităților specifice instituției au fost utilizate în conformitate cu normele în vigoare? - A fost asigurată gestionarea, înregistrarea și evidența conformă a patrimoniului gestionat de către IMSP Institutul Oncologic?
Concluzia	<p>Generalizarea constatărilor auditului și a concluziilor relevă că autoritățile publice centrale și instituția medico-sanitară publică nu au manifestat, în unele cazuri, responsabilitatea corespunzătoare în procesul gestionării conforme a patrimoniului public și a resurselor financiare, situație condiționată de cadrul normativ neactualizat și de insuficiența controalelor interne în procesul îndeplinirii activităților specifice.</p>
Constatările și concluziile principale	<p>Curtea de Conturi a concluzionat că IMSP Institutul Oncologic, în procesul îndeplinirii activităților specifice, nu a asigurat conformitatea gestionării resurselor publice. În acest context, se relevă următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - optimizarea și reducerea numărului de paturi în 11 secții medicale au determinat faptul ca în unele zile numărul pacienților internați să depășească numărul efectiv de paturi disponibile, astfel, numărul paturilor ocupate zilnic de pacienți variind de la 407 până la 567 de persoane, ceea ce acoperă circa 77-108% din numărul total de paturi disponibile în 21 de secții medicale;

²⁴⁷ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1248/hotararea-nr04-din-07-februarie-2024-cu-privire-la-raportul

- data de spitalizare pentru 112 persoane a fost disponibilă în intervalul de 25 - 60 de zile de la data adresării pacientului, ceea ce poate influența accesul în timp util al persoanelor la asistența medicală;

- unele tipuri de servicii medicale contractate de CNAM nu au fost realizate pe deplin, ceea ce a afectat accesul persoanelor la asistența medicală, și anume: (i) accesul persoanelor la îngrijiri medicale paliative prestate în condiții de spital nu a fost asigurat cu 312 servicii/zile-pat, din cauza optimizării numărului de paturi în secțiile medicale; (ii) nu a sporit accesul la compensarea cheltuielilor pentru transportul public al pacienților care au administrat tratament de radioterapie și chimioterapie; (iii) Centrul Republican Colonoscopic nu a asigurat prestarea serviciilor medicale pentru circa 339 de persoane în quantumul stabilit, deși a fost finanțat în acest sens;

- utilizarea medicamentelor recepționate din donații nu a fost reflectată corespunzător în evidența contabilă, ceea ce a determinat denaturarea datelor contabile și a diminuat rezultatul financiar al anului 2022 cu 106,5 mil. lei;

- evidența necorespunzătoare a veniturilor și cheltuielilor după tipul serviciilor prestate a afectat veridicitatea datelor transmise fondatorului - Ministerului Sănătății, inclusiv privind costurile serviciilor medicale prestate, utilizate pentru determinarea tarifelor la serviciile respective;

- unele medicamente, în sumă de 30,3 mil. lei, au fost introduse în țară cu termenul de valabilitate mai mic de 12 luni, ceea ce a generat imposibilitatea utilizării unor preparate medicamentoase până la data expirării termenului de valabilitate;

- medicamentele necesare pacienților cu maladii oncologice, în sumă de 71,5 mil. lei, primite ca donație, deși a sporit accesul la tratament, nu au fost înaintate pentru controlul de stat al calității către Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale;

- două tipuri de medicamente donate și recepționate de către IMSP Institutul Oncologic nu au fost utilizate în perioada de valabilitate a acestora (20,7 mil. lei), fapt care a condiționat suportarea cheltuielilor, inclusiv pentru nimicirea inofensivă a acestora;

- procesul de recepționare și gestionare a donațiilor interne de medicamente și alte produse farmaceutice nu este reglementat, ceea ce condiționează riscuri la gestionarea acestora, inclusiv de către IMSP Institutul Oncologic, fiind recepționate medicamente și alte produse farmaceutice în cantități semnificative care necesitau a fi utilizate în doar 2-4 luni din data primirii;

- IMSP Institutul Oncologic nu a dispus de medicamente esențiale pentru tratamentul persoanelor cu maladii oncologice, din cauză că unii operatori economici nu au livrat medicamente conform contractelor de achiziții;

- secțiile medicale nu au beneficiat de unele medicamente sau cantitatea lor a fost eliberată parțial (622,5 mii lei), deoarece acestea nu erau disponibile în farmacia instituției;

- indicatorii de performanță, utilizați la achitarea plăților de stimulare în sumă de 32,9 mil. lei, sunt ambigui și nu poartă caracter de stimulare a muncii, bazat pe aportul și profesionalismul fiecărui angajat, iar realizarea acestora nu a fost fundamentată cu informații;

- IMSP Institutul Oncologic a admis cheltuieli neregulate privind remunerarea muncii în sumă de 58,5 mii lei, ca urmare a reflectării în tabelul de pontaj a 15 angajați ca fiind la locul de muncă, în timp ce aceștia nu se aflau pe teritoriul Republicii Moldova;

- managementul resurselor umane atestă curențe aferente procesului de angajare și de evaluare a cerințelor specifice față de titularii funcțiilor, precum și nedeținerea unei evidențe stricte a personalului angajat în conformitate cu statele de funcții aprobate;

	<ul style="list-style-type: none"> - unele dispozitive medicale primite în comodat (2,3 mil.lei) determină costuri semnificative necesare la utilizarea acestora, deoarece reagenții și consumabilele sunt de 6 ori mai costisitoare comparativ cu valoarea utilajului primit în comodat, ceea ce generează riscuri de limitare a concurenței; - dispozitivele medicale achiziționate au fost puse în funcțiune, iar altele, în sumă de 11,5 mil.lei, nu sunt utilizate în procesul de prestare a serviciilor medicale, pe motiv că lipsesc reactivele, componentele sau piesele de schimb necesare; - instituția medicală a asigurat verificarea periodică a 137 de dispozitive medicale, însă pentru alte 42 de dispozitive medicale nu există organisme de inspecție acreditate care să le verifice, ceea ce nu contribuie la siguranța stabilirii inofensivității dispozitivelor medicale puse în funcțiune și aflate în utilizare, precum și veridicității rezultatelor acestora; - în procesul de alimentație se atestă carențe (spre exemplu, 12 persoane programate pentru internare și prezente efectiv într-o secție medicală nu s-au regăsit în lista persoanelor care urmau să beneficieze de alimentație, iar în unele cazuri bucatele efectiv pregătite și eliberate nu corespundeau meniului aprobat); - neidentificarea exactă a necesităților și neestimarea valorii acestora au determinat efectuarea procurărilor neplanificate prin încheierea a 114 contracte de achiziție, în sumă de 10,5 mil.lei, inclusiv cu divizarea achizițiilor. <p>La obiectivul gestionarea patrimoniului public au fost constatate deficiențe, vulnerabilități și neconformități, exprimate prin următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - instituția medicală nu a asigurat definitivarea conformă a procesului de delimitare a proprietății publice a statului și nu a reflectat datoriile aferente patrimoniului primit în gestiune economică în valoare de 154,7 mil.lei; - informațiile raportate ale instituției medicale au fost afectate de neînregistrarea corespunzătoare în evidența contabilă a imobilizărilor necorporale în sumă de 3,2 mil.lei; - sistemele informaționale nu sunt pe deplin funcționale, ceea ce nu asigură furnizarea datelor necesare pentru activitatea instituției medicale; - instituția medicală a efectuat unele lucrări de reparație capitală, în sumă de 1,9 mil.lei, care nu au fost capitalizate prin adăugarea acestora la valoarea contabilă a obiectului respectiv, prin ce s-au majorat cheltuielile curente; - inițierea și realizarea obiectivelor de construcție a buncărului radioterapeutic, precum și alocarea mijloacelor financiare nu au fost asigurate cu planificare bugetară conformă; - procesul de transmitere în locațiune este însoțit de carențe la etapele de identificare, utilizare a spațiilor, de monitorizare și reziliere a contractelor, ceea ce poate afecta administrarea eficientă a patrimoniului public.
<p>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</p>	<p>Insuficiența activităților de control intern ale instituției medicale, interacțiunea ineficientă a subdiviziunilor structurale, precum și deficiențele întâmpinate în procesele sistemice și complexe cu implicarea mai multor entități.</p>
<p>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</p>	<p>Anterior nu au fost realizate misiuni de audit de conformitate cu astfel de tematici.</p>
<p>Măsurile luate de către entitate pe</p>	<p>Măsurile întreprinse de către IMSP Institutul Oncologic au fost: (i) rectificarea rezultatelor financiare înregistrate la 31.12.2022, prin atribuirea sumei de 106,5 mil.lei la contul 331 „Corectarea rezultatelor perioadelor precedente”, cu reflectarea la</p>

<p>parcursul misiunii</p>	<p>venituri curente a valorii medicamentelor consumate; (ii) perfectarea a 42 fișe de post; (iii) efectuarea corectărilor în evidența contabilă prin înregistrarea imobilizărilor necorporale, în valoare de 3,2 mil.lei, la 31.12.2023, la conturile contabile 121 și 123, cu rectificarea și reatribuirea uzurii acestora de la contul 113 la contul 124; (iv) lucrările de reparație capitală, în sumă de 1,9 mil.lei, au fost capitalizate și reflectate conform în evidența contabilă; (v) au fost efectuate modificări în Anexa nr.14 la Regulamentul cu privire la Registrul patrimoniului public la situația din 01.01.2023, prin înscrierea în Subregistru nr.7 a două bunuri imobile (posturile de pază din str. Korolenko și din str. N. Testemițanu). De asemenea, entitatea a inițiat procedura de rectificare a datelor contabile privind bunurile imobile aflate în gestiune economică și de actualizare a informațiilor conținute în Registrul cadastral al bunurilor imobile și în Registrul patrimoniului public etc.</p>
<p>Măsurile dispuse pentru remediere</p>	<p>Misiunea de audit a înaintat 23 de recomandări de audit privind: îmbunătățirea proceselor de evidență a patrimoniului, de utilizare rezultativă a resurselor publice; sporirea accesului populației la asistența medicală; evitarea riscurilor de neutilizare sau utilizare parțială a medicamentelor și dispozitivelor medicale primite cu titlu de ajutor umanitar; modificarea și actualizarea actelor normative, în vederea stabilirii indicatorilor de performanță cuantificabili și măsurabili, care să permită compensarea efortului depus sau a riscului asumat în condițiile specifice de activitate ale instituției medicale; îmbunătățirea proceselor de control intern și a interacțiunii informaționale a subdiviziunilor entității, precum și a altor entități implicate etc.</p>
<p>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</p>	<p>Pe parcursul misiunii de audit au fost comunicate constatările, concluziile și recomandările de audit, iar la definitivarea acestora s-a ținut cont de informațiile suplimentare prezentate. Ulterior, IMSP Institutul Oncologic a înaintat dezacordul privind rezultatele misiunii de audit, fără a aduce argumente pertinente.</p>

Auditul conformității privind gestionarea patrimoniului public și a resurselor financiare de către Societatea pe Acțiuni „Moldtelecom” în anii 2020-2022 (Hotărârea CCRM nr.5 din 08 februarie 2024)²⁴⁸	
Informații generale	Societatea pe Acțiuni „Moldtelecom” este o companie de stat, fondată în anul 1993, ca urmare a restructurării sectorului de telecomunicații din Republica Moldova, și reorganizată în anul 1999 în societate pe acțiuni, acționar unic fiind statul. Ca entitate de interes public, înființată cu scopul de a obține venituri din desfășurarea activității de antreprenariat în domeniul comunicațiilor electronice, Societatea oferă servicii de telefonie fixă și mobilă, conexiune la internet și televiziune digitală, desfășurându-și activitatea într-un mediu competitiv. În topul furnizorilor de servicii de comunicații electronice, Societatea se plasează pe locul doi, deținând cota de piață de 26% din veniturile realizate pe ramură.
Scopul	Oferirea asigurării că patrimoniul public și resursele financiare au fost gestionate de către S.A. „Moldtelecom” în anii 2020-2022 în conformitate cu reglementările aplicabile.
Obiectivul	Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări: (1) În cadrul S.A. „Moldtelecom” veniturile se execută și se încasează regulamentar? (2) S.A. „Moldtelecom” a planificat și a executat cheltuielile în conformitate cu exigențele cadrului normativ aplicabil? (3) Patrimoniul S.A. „Moldtelecom” a fost administrat în conformitate cu cadrul regulator aplicabil?
Concluzia	Unele procese și tranzacții, inclusiv cu impact asupra performanței financiare, au fost organizate și s-au realizat într-un mod defectuos, afectat de neconformități, existența unor lacune ale cadrului normativ, precum și de alte aspecte vulnerabile.
Constatările și concluziile principale	<p>Concluzia de audit a fost determinată de următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tarifele reglementate la serviciile de telefonie fixă nu au fost modificate din anul 2004, în consecință, pierderile din prestarea acestor servicii în anii 2020-2022 au constituit 1.075,2 mil.lei; - Societatea nu a elaborat și nu a aprobat o strategie investițională funcțională, iar Planurile anuale de investiții au un grad scăzut de executare (circa 65% în anul 2022); - informațiile prezentate în situațiile financiare cu privire la rezerva statutară de finanțare a investițiilor nu au imagine fidelă și au creat confuzii referitor la componentele capitalului propriu; - Societatea a capitalizat unele cheltuieli în lipsa prevederilor regulamentare clare, precum și a justificărilor, ceea ce a influențat negativ asupra valorii activelor, cheltuielilor, cauzând denaturarea profitului net al Societății; - lipsa reglementărilor interne în aspectul termenului de valabilitate al contractelor de achiziții și managementul defectuos al domeniului de achiziții au afectat performanța financiară a Societății. <p>În aspectul gestionării bunurilor imobile se atestă:</p> <ul style="list-style-type: none"> - neînregistrarea drepturilor patrimoniale asupra tuturor bunurilor imobile; - divergențe între datele Societății și datele APP cu privire la terenurile proprietate publică transmise în folosință MTC; - degradarea avansată a circa 20% din suprafețele gestionate; - nevalorificarea imobilelor și neacumularea posibilelor venituri; - lipsa de viziune din partea organelor de conducere ale Societății cu privire la folosirea ulterioară a unor imobile; - procedura actuală de dare în locațiune a imobilelor ce aparțin Societății cu drept de proprietate este una incertă și poate afecta valorificarea bunurilor.

²⁴⁸ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1249/hotararea-nr-5-din-8-februarie-2024-cu-privire-la

<p>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</p>	<ul style="list-style-type: none"> - caracterul interpretabil al cadrului de reglementare aferent tarificării serviciilor de acces la infrastructura de comunicații electronice; - lipsa unor documente interne bine determinate și fundamentate cu privire la activitatea investițională, precum și la utilizarea/valorificarea bunurilor imobile; - efectuarea neregulamentară a inventarierii activelor corporale; - acțiunile insuficiente în asigurarea drepturilor și intereselor patrimoniale ale statului; - carențele cauzate de caracterul lacunar al cadrului normativ intern în domeniul contabil.
<p>Impactul implementării recomandărilor prin HCC anterioare</p>	<p>Ultima misiune de audit a Curții de Conturi la S.A. „Moldtelecom” a fost efectuată în anul 2013 (HCC nr.19 din 15.04.2013). Printre principalele constatări, auditul a menționat că S.A. „Moldtelecom”, deși a elaborat și ține evidența contabilă separată, nu poate remite ANRCETI, spre aprobare, proiecte de modificare a tarifelor pentru serviciile de telefonie fixă, deoarece lipsește Metodologia de stabilire a prețurilor sau tarifelor pentru serviciile de telefonie fixă, aceasta urmând a fi aprobată de Agenție. În consecință, tarifele nu au fost orientate spre costuri, ceea ce a determinat înregistrarea continuă a pierderilor de la prestarea acestor servicii. Misiunea actuală de audit a relevat că, în pofida elaborării și aplicării metodologiei consemnate supra, invocând diferite motive, ANRCETI nu a acceptat modificarea tarifelor la serviciile de telefonie fixă timp de mai mulți ani, situația schimbându-se doar începând cu 01.07.2023. Până la această dată MTC a continuat să înregistreze pierderi de la prestarea serviciilor respective.</p>
<p>Măsurile luate de către entitate pe parcursul misiunii</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. A fost instituită Comisia de determinare a activelor neutilizate în procesul tehnologic, care a propus Consiliului Societății comercializarea unor bunuri imobile neutilizate în procesul tehnologic; 2. Au fost transmise și coordonate de către APP și ASP materialele aferente a 7 imobile neînregistrate; 3. Au fost inițiate verificările cu privire la divergențele între datele MTC și datele ASP cu privire la terenurile neincluse în evidența contabilă; 4. A fost aprobată de către CS, pentru anul 2023, Lista încăperilor libere în clădirile S.A. „Moldtelecom” pasibile oferirii în locațiune și publicată pe pagina oficială a Societății; 5. A fost inițiată instituirea unui mecanism de verificare a istoriei de credit a noilor clienți; 6. A fost inițiată dezvoltarea sistemului de monitorizare a proiectelor interne, care va permite divizarea costurilor retributive pe CAPEX/OPEX strict pe proiecte dezvoltate, reieșind din specificul lor (mentenanță/dezvoltare) și din timpul efectiv consumat pentru fiecare obiect.
<p>Măsurile dispuse pentru remediere</p>	<p>Pentru remedierea abaterilor și deficiențelor constatate în cadrul auditului de referință, au fost formulate și înaintate 22 recomandări de audit.</p>
<p>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</p>	<p>Managementul S.A. „Moldtelecom” a acceptat recomandările de audit.</p>

Auditul conformității devizelor de cheltuieli și alocațiilor pentru investiții ale Băncii Naționale a Moldovei pe anii 2019-2022 (Hotărârea CCRM nr.6 din 9 februarie 2024)²⁴⁹	
Informații generale	<p>Banca Națională a Moldovei (BNM) este banca centrală a Republicii Moldova, al cărei obiectiv fundamental constă în asigurarea și menținerea stabilității prețurilor, iar fără prejudicierea obiectivului său fundamental, urmărește asigurarea stabilității și viabilității sistemului bancar și sprijină politica economică generală a statului.</p> <p>Banca Națională este persoană juridică publică autonomă, responsabilă față de Parlament.</p> <p>În condițiile legii²⁵⁰, Curtea de Conturi auditează legalitatea și regularitatea devizelor de cheltuieli și alocațiilor pentru investiții ale BNM, limitându-se la examinarea eficienței operaționale a deciziilor luate de conducerea acesteia, cu excluderea celor care țin de implementarea politicii monetare și valutare și de gestionare a rezervelor valutare ale statului.</p> <p>Devizele de cheltuieli pentru anii 2019-2022 au fost aprobate în sumă totală de 1.137,4 mil. lei, din care s-au executat cheltuieli în sumă de 945,4 mil. lei, sau la nivel de 83,1%. Alocațiile pentru investiții aprobate în sumă totală de 225,6 mil. lei au fost executate în sumă de 78,2 mil. lei, sau la nivelul de doar 34,7%.</p>
Scopul	Evaluarea conformității devizelor de cheltuieli și alocațiilor pentru investiții ale BNM pe anii 2019-2022 în raport cu prevederile cadrului normativ aplicabil.
Obiectivul	<p>În contextul realizării scopului misiunii de audit și luând în considerare riscurile identificate, au fost stabilite următoarele obiective specifice:</p> <ol style="list-style-type: none"> Există un cadru normativ exhaustiv și transparent, dezvoltat prin acte interne suficiente la planificarea și executarea de către BNM a devizului de cheltuieli și alocațiilor pentru investiții? A asigurat BNM elaborarea și executarea devizelor de cheltuieli și alocațiilor pentru investiții conform cadrului normativ aplicabil? Procedurile de achiziții publice de bunuri, lucrări și servicii au fost efectuate de către BNM în conformitate cu prevederile cadrului normativ aplicat?
Concluzia	Ca urmare a evaluărilor efectuate de către auditul public extern asupra conformității executării devizelor de cheltuieli și alocațiilor pentru investiții pe anii 2019-2022, se concluzionează că unele activități, procese și proceduri ale BNM necesită îmbunătățiri prin dezvoltarea cadrului de reglementare intern aferent domeniilor auditate.
Constatările și concluziile principale	<p>Concluzia a fost determinată de următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - unele reglementări privind planificarea și executarea devizului de cheltuieli și alocațiilor pentru investiții necesită îmbunătățire/revizuire; - planificarea devizului de cheltuieli și alocațiilor pentru investiții în perioada 2019-2022 include estimarea necesităților anuale cu un nivel redus de executare a acestora; - în totalul cheltuielilor administrative executate de către BNM în perioada 2019-2022, ponderea semnificativă (73,8%) o constituie cheltuielile privind retribuirea muncii personalului, fiind executate în conformitate cu reglementările interne; - în baza Hotărârilor Consiliului de supraveghere, dar în lipsa unor reglementări distincte și clare, au fost acordate ajutoare materiale (1,2 mil. lei) foștilor angajați pensionați, ca prevedere internă fiind aplicată doar Instrucțiunea privind contabilizarea cheltuielilor; - la executarea cheltuielilor pentru delegarea și instruirea profesională a salariaților BNM au fost identificate unele carențe; - se atestă neremedierea problematicii constatate anterior de către Curtea de Conturi, nefiind actualizate reglementările interne privind cheltuielile de reprezentanță;

²⁴⁹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1247/horararea-nr6-din-09-februarie-2024-cu-privire-la-raportul

²⁵⁰ Art.32 alin.(7) din Legea nr.260/2017 și art.21 alin.(2) din Legea nr.548/1995.

	<ul style="list-style-type: none"> - asigurarea unor beneficii sociale oferite angajaților BNM, prin crearea cantinei, însă în lipsa divizării cheltuielilor în evidența contabilă, fiind necesară completarea și dezvoltarea reglementărilor interne aferente acestei activități conexe și reglementarea calculului adaosului comercial la acest tip de activitate; - deși au fost executate cheltuieli de întreținere și reparație, în sumă de 0,2 mil. lei, a Oficiului de protocol nr.9 din cadrul IP „Pensiunea din Holercani”, transmis la bilanțul BNM în baza Dispoziției Guvernului din anul 1998, în Hotărârea Guvernului nr.351/2005²⁵¹ acest obiectiv nu se regăsește ca proprietate publică și nu a fost înregistrat la Agenția Servicii Publice, fapt constatat și în anul 2015 de către Curtea de Conturi²⁵²; - nevalorificarea mijloacelor financiare planificate pentru achiziționarea bunurilor, lucrărilor și serviciilor în perioada auditată și organizarea procedurilor de achiziții cu unele problematice; - la organizarea unor proceduri de achiziție a lucrărilor au fost evidențiate unele dificultăți aferente selectării ofertelor câștigătoare, iar în anul 2021, deși grupul de lucru din cadrul BNM a decis să se adreseze pentru verificarea documentelor referitor la suspiciunile de denaturare a concurenței²⁵³, demersul nu a fost expediat Consiliului Concurenței; - cheltuielile pentru lucrările de reparație în sumă de 3,2 mil. lei, efectuate în perioada auditată, au fost reflectate la cheltuieli administrative, dar nu atribuite la majorarea valorii bunului, deși sunt îndeplinite criteriile de recunoaștere potrivit prevederilor IAS 16 „Imobilizări corporale”. În acest aspect, auditul evidențiază necesitatea aplicării conforme a cadrului de raportare aplicabil; - prevederile Legii nr.548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei statuează distinct că toate cheltuielile administrative și investițiile capitale se prevăd în devizul de cheltuieli și, respectiv, în alocațiile pentru investiții, în timp ce cadrul intern reglementează mecanismul de elaborare și executare a bugetului Băncii Naționale²⁵⁴, normă care nu se regăsește în legea menționată; - descrierea și aprobarea proceselor operaționale cu grad de urgență sporit pentru asigurarea continuității activității BNM sunt prioritare, iar cele ce țin de executarea devizului de cheltuieli au fost identificate, dar nu toate descrise și aprobate.
<p>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</p>	<p>Deficiențele menționate sunt cauzate de unele lacune ale sistemului de control intern managerial. În condițiile neatribuirii BNM a prevederilor Legii nr.229/2010, sistemul de control financiar intern a fost organizat conform reglementărilor interne, având potențial de îmbunătățire. Totodată, recomandările/proponerile înaintate de Departamentul de audit intern, de fapt, nu se implementează pe deplin în termenul stabilit, fiind întocmite note de prelungire a termenului.</p>
<p>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</p>	<p>Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.62 din 05.11.2019²⁵⁵, BNM i s-au înaintat 7 recomandări, și MF – o recomandare. Recomandările au fost evaluate de audit ca implementate, doar o recomandare - ca parțial implementată, sau cumulativ realizate la nivel de 93,8%. Pentru implementarea recomandărilor au fost aprobate modificări la Regulamentul privind salarizarea angajaților BNM, Catalogul privind clasificarea și durata de funcționare utilă a imobilizărilor corporale și necorporale, Regulamentul de funcționare a Comitetului executiv.</p>

²⁵¹ Hotărârea Guvernului nr.351/2005 cu privire la aprobarea listelor bunurilor imobile proprietate publică a statului și la transmiterea unor bunuri imobile.

²⁵² Hotărârea Curții de Conturi nr.22 din 06.07.2015 „Privind Raportul auditului conformității executării devizului de cheltuieli la Banca Națională a Moldovei pe anii 2013-2014”.

²⁵³ Procesul-verbal al grupului de lucru pentru achiziții din 28.07.2021.

²⁵⁴ Regulamentul privind elaborarea și executarea Bugetului Băncii Naționale a Moldovei, aprobat prin Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr.88 din 05.11.2015 (cu modificările ulterioare).

²⁵⁵ Hotărârea Curții de Conturi nr.62 din 05.11.2019 „Cu privire la Raportul auditului privind conformitatea devizelor de cheltuieli și alocațiilor pentru investiții ale Băncii Naționale a Moldovei pe anii 2015-2018”.

<p>Măsurile luate de către entitate pe parcursul misiunii</p>	<p>Pe parcursul misiunii de audit, BNM a publicat executarea devizului de cheltuieli aprobat pentru anul 2021; au fost publicate alocațiile pentru investiții ale BNM pentru anul 2024; unele acte normative interne au fost actualizate.</p>
<p>Măsurile dispuse pentru remediere</p>	<p>În urma misiunii de audit, BNM i-au fost dispuse măsuri pentru remedierea deficiențelor constatate:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dezvoltarea/completarea cadrului normativ intern prin aprobarea unor reglementări distincte privind cheltuielile sociale și beneficiile angajaților; - suplinirea art.2 din Legea nr.548/1995 cu noțiunile „devizul de cheltuieli” și „alocații pentru investiții”, care, potrivit cadrului normativ intern, constituie părți componente ale bugetului Băncii Naționale a Moldovei, în vederea excluderii interpretărilor și delimitării exhaustive a domeniului de aplicare a auditului public extern prin prisma responsabilităților legale²⁵⁶ delegate Curții de Conturi; - asigurarea revizuirii periodice/la necesitate a actelor normative interne ale BNM ce țin de planificarea și executarea devizelor de cheltuieli și alocațiilor pentru investiții, în vederea racordării acestora la cadrul legal în vigoare; - asigurarea transparenței prin publicarea consecventă pe pagina oficială a BNM a devizului de cheltuieli și alocațiilor pentru investiții; - ajustarea reglementărilor interne cu prevederi exhaustive privind normele de consum la evenimentele interne și externe organizate de către BNM; - asigurarea corelării alocațiilor pentru produsele alimentare, aprobate în devizele de cheltuieli anuale, cu Planurile de achiziții și reglementarea/aprobarea unui model de raport-sinteză privind executarea Planului de achiziții al BNM; - asigurarea evidenței și raportării separate a cheltuielilor executate pentru cantină și reglementarea modului de calculare a adaosului comercial; - elaborarea Planului anual de achiziții conform necesităților reale și îmbunătățirea procesului de organizare a achizițiilor publice; - actualizarea/elaborarea actelor normative în domeniul sistemului de control intern, precum și definitivarea/actualizarea descrierii proceselor operaționale ce țin de executarea devizului de cheltuieli, cu aprobarea corespunzătoare a acestora. <p>Totodată, a fost înaintată o recomandare Cancelariei de Stat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - luarea de atitudine, conform competențelor, cu referire la modul de transmitere către Banca Națională a Moldovei a Oficiului de protocol nr.9 din cadrul IP „Pensiunea din Holercani”, în vederea asigurării conformității evidenței valorii și înregistrării drepturilor asupra bunului public respectiv.
<p>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</p>	<p>Auditul public extern a adus la cunoștința organelor de conducere ale BNM constatările de audit, acestea fiind acceptate. Totodată, recomandările de rigoare enunțate pentru remedierea situațiilor constatate au fost comunicate BNM și acceptate ca realizabile.</p>

²⁵⁶ Art.21 din Legea nr.548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei și art.32 alin.(7) din Legea nr.260/2017 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova.

Auditul conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către Universitatea Tehnică a Moldovei în anii 2021 și 2022 (Hotărârea CCRM nr.8 din 13 februarie 2024)²⁵⁷	
Informații generale	<p>UTM este o instituție de învățământ superior din Republica Moldova, o unitate cu autonomie financiară nonprofit, care activează în condiții de autogestiune financiară. Patrimoniul gestionat de UTM aparține în totalitate statului, valoarea căruia la finele anului 2022 a constituit 1,33 mldr. lei, majorându-se față de anul precedent cu 478,2 mil. lei, datorită faptului că, în urma reorganizării instituțiilor din domeniul educației, cercetării și inovării, UTM a absorbit o instituție de învățământ și trei institute de cercetare.</p> <p>Veniturile și cheltuielile înregistrate de UTM la finele anului 2022 au constituit 407,2 mil. lei și, respectiv, 415,4 mil. lei. Ponderea cea mai mare în componența veniturilor UTM o dețin alocațiile bugetare pentru prestarea serviciilor educaționale și întreținerea căminelor (53,2%), iar în componența cheltuielilor UTM - cheltuielile privind retribuirea muncii (52,6%).</p>
Scopul	<p>Evaluarea conformității gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către Universitatea Tehnică a Moldovei în anii 2021 și 2022, în raport cu criteriile regulamentare de ordin legal.</p>
Obiectivul	<p>Obiectivul de audit a constat în a răspunde la următoarele întrebări:</p> <ul style="list-style-type: none"> - UTM a identificat, a evaluat și a înregistrat veniturile în conformitate cu cadrul normativ în vigoare? - Procesul de transmitere în locațiune a bunurilor gestionate de UTM s-a realizat conform? - Alocațiile bugetare pentru realizarea comenzii de stat au fost utilizate și raportate conform destinației? - Plățile salariale la UTM au fost determinate și achitate în conformitate cu cadrul normativ? - UTM a respectat prevederile cadrului normativ la executarea procedurilor privind achiziționarea bunurilor, serviciilor și lucrărilor? - Au fost asigurate gestionarea, înregistrarea și evidența conformă a patrimoniului de stat transmis în gestiune economică către UTM? - UTM a asigurat înregistrarea conformă a tranzacțiilor economice în evidența contabilă? - Cheltuielile aferente proiectelor de cercetări științifice și rezultatele acestora au fost înregistrare și raportate conform de către UTM? - UTM a înregistrat conform patrimoniul, drepturile și obligațiile persoanelor juridice absorbite?
Concluzia	<p>Misiunea de audit atestă un deficit de reguli și proceduri aferente procesului de gestionare a resurselor financiare și a patrimoniului public primit în gestiune economică de către UTM, astfel managementul instituțional și cel financiar nefiind racordate la principiile bunei guvernări.</p> <p>Managementul financiar al UTM reflectă deficiențe și erori semnificative privind gestionarea resurselor financiare, care se exprimă prin: planificarea defectuoasă a veniturilor; nerespectarea cadrului normativ la stabilirea taxelor de studii și plății de locațiune, la organizarea și desfășurarea achizițiilor publice și la determinarea plăților salariale; înregistrarea eronată a tranzacțiilor economice, ceea ce a influențat rezultatul financiar al instituției și caracteristicile calitative ale informațiilor din situațiile financiare.</p>

²⁵⁷ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1251/hotararea-nr8-din-13-februarie-2024-cu-privire-la-raportul

	<p>Managementul gestionării patrimoniului UTM nu întrunește rigorile cadrului legal, acesta fiind afectat de nereguli și deficiențe, exprimate prin neînregistrarea conformă a drepturilor de gestiune a patrimoniului, nedeținerea documentelor confirmative aferente unor bunuri patrimoniale, nefinalizarea proceselor de delimitare a patrimoniului și de transmitere a terenurilor, ceea ce duce la denaturarea situațiilor patrimoniale și financiare ale UTM și generează riscuri de pierdere a patrimoniului statului.</p>
<p>Constatările și concluziile principale</p>	<p>Deficiențele/neconformitățile constatate se rezumă la următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lipsa planului anual privind pregătirea cadrelor de specialitate pe bază de contract influențează asupra planificării adecvate a veniturilor UTM, generând subestimarea acestora și aprobarea bugetului pentru anii 2021 și 2022 cu deficit în sumă de 12,8 mil. lei și, respectiv, de 22,6 mil. lei; - nerespectarea prevederilor cadrului normativ la stabilirea taxelor de studii a determinat acoperirea parțială a cheltuielilor privind instruirea studenților în bază de taxe din contul alocațiilor bugetare, astfel, pentru anul de studii 2022/2023 taxele de studii pentru ciclul I variind de la 11,0 mii lei până la 16,0 mii și constituind 14,0 mii lei pentru ciclul II, iar costul standard per student finanțat din buget – respectiv, de la 13,1 mii lei până la 52,2 mii lei pentru ciclul I, și de la 16,3 mii lei până la 65,3 mii lei pentru ciclul II.; - lipsa evidenței cheltuielilor reale pe programe de studii, precum și a veniturilor calculate face imposibilă determinarea costului de instruire a unui student, influențând asupra cuantumului taxei de studii și veniturilor colectate; - nerespectarea de către fondator a prevederilor cadrului normativ la stabilirea alocațiilor bugetare destinate pentru întreținerea căminelor a condiționat finanțarea suplimentară cu cca 3,27 mil. lei; - cheltuielile raportate de către fondator privind utilizarea alocațiilor bugetare din finanțarea standard și finanțarea compensatorie, reflectate în Anexa nr.5 „Darea de seamă privind cheltuielile efective” la contractul de prestare a serviciilor educaționale, nu corespund cu cheltuielile efective aferente comenzii de stat înregistrate în evidența contabilă, iar lipsa metodologiei de restituire la bugetul de stat a cheltuielilor pentru instruire a condiționat utilizarea ineficientă a alocațiilor bugetare în sumă de cel puțin 16,42 mil. lei; - aplicarea neconformă a prevederilor cadrului normativ în vigoare și lipsa unui control riguros din partea Consiliului Strategic de Dezvoltare Instituțională au determinat majorarea neregulamentară a cheltuielilor de salarizare cu 13,25 mil. lei; - neconstituirea provizionului pentru concediile nefolosite atrage după sine cheltuieli suplimentare, estimate în sumă de 2,66 mil. lei pentru 5.300 zile de concediu anual nefolosite, ceea ce poate afecta stabilitatea financiară a instituției; - UTM nu a asigurat conform evaluarea necesităților, determinarea bugetului și întocmirea planului de achiziții, și nici corelarea între bugetul aprobat/precizat și planul de achiziții, precum și executarea, gestionarea și monitorizarea contractelor de achiziții publice în termenele și condițiile prevăzute de acestea, astfel fiind afectate legalitatea, transparența și eficiența achizițiilor; - nerespectarea prevederilor cadrului normativ la efectuarea inventarierii a condiționat denaturarea datelor reflectate în situațiile financiare cu 35,9 mil. lei; - procesul de delimitare a proprietății publice nu este finalizat conform, iar datoriile aferente patrimoniului primit în gestiune economică și, respectiv, aferente patrimoniului primit de la stat cu drept de proprietate nu sunt reflectate regulamentar, ceea ce generează posibile riscuri la apărare a dreptului de proprietate publică asupra acestuia;

	<ul style="list-style-type: none"> - nerespectarea cadrului normativ la organizarea contabilității a afectat caracteristicile calitative fundamentale și amplificatoare ale informațiilor prezentate în situațiile financiare, fiind denaturat rezultatul financiar cu suma de 25,1 mil. lei; - procedurile de control intern managerial instituite în cadrul procesului de finanțare a proiectelor de cercetare și inovare nu asigură în măsură deplină raportarea conformă a rezultatelor științifice și utilizarea eficientă a mijloacelor financiare alocate, majorându-se cheltuielile și, respectiv, diminuându-se valoarea imobilizărilor necorporale cu cel puțin 139,96 mil. lei; - în urma procesului de reorganizare a instituțiilor din domeniul educației, cercetării și inovării, autoritățile publice centrale și UTM nu au asigurat integrarea tuturor angajaților instituțiilor absorbite, nu au înregistrat corect în evidența contabilă drepturile și obligațiile aferente instituțiilor absorbite, nu au evaluat patrimoniul transmis în gestiune economică de la instituțiile bugetare, fapt ce atestă că procesul de reorganizare s-a efectuat cu abateri de la cadrul normativ în vigoare; etc.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Deficiențele și neconformitățile menționate au fost condiționate de lipsa activităților de control eficiente aferente procesului de gestionare a resurselor financiare și a patrimoniului public, de responsabilitatea insuficientă a factorilor de decizie la exercitarea atribuțiilor funcționale, precum și de neconformarea responsabililor din cadrul entității la prevederile cadrului normativ.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	Nu au fost efectuate misiuni de audit în acest domeniu.
Măsurile luate de către entitate pe parcursul misiunii	Pe parcursul misiunii de audit, Universitatea Tehnică a Moldovei: <ul style="list-style-type: none"> - a înregistrat patrimoniul, drepturile și obligațiile instituțiilor de cercetare absorbite în valoare de 43,99 mil. lei; - a înregistrat în evidență 2 terenuri cu suprafața de 4,996 ha și valoarea de 4,1 mil. lei²⁵⁸; - a efectuat corecții ale rezultatelor anilor precedenți în valoare de 52,71 mil. lei, cu referire la valoarea de bilanț a clădirilor și la profitul nerepartizat al anilor precedenți; - a instituit Comisia de negociere.
Măsurile dispuse pentru remediere	Universitatea Tehnică a Moldovei: <ul style="list-style-type: none"> - să asigure evidența separată a veniturilor și cheltuielilor după tipul serviciilor prestate (centre de cost), care, la rândul său, ar asigura determinarea costului de studii per specialitate; - să adapteze regulamentul intern de salarizare, cu includerea prevederilor exhaustive aferente criteriilor de acordare și mărimii sporurilor, suplimentelor, premiilor și altor stimulări salariale; - să efectueze inventarierea bunurilor, cu identificarea și înregistrarea în liste separate a imobilizărilor corporale în curs de execuție, bunurilor conservate și a celor neutilizate; - să asigure planificarea contractelor de achiziții publice ținând cont de regulile generale de estimare a valorii contractuale, de necesitățile reale ale entității, de existența surselor financiare și de obiectivele stabilite în Strategia/Planul strategic al entității;

²⁵⁸ Terenul de pe str. Studenților 2/2, cu nr. cadastral 0100413212, cu suprafața de 4,97 ha și valoarea de 4.025,21 mil. lei, și terenul din s. Stoianovca, n-ful Cantemir, cu nr. cadastral 2154102539, cu suprafața de 0,026 ha și valoarea de 62,07 mii lei.

	<ul style="list-style-type: none">- să revizuiască rezultatele cercetărilor științifice și să asigure contabilizarea și înregistrarea conformă a brevetelor și altor drepturi intelectuale aferente acestor rezultate;- să revizuiască metodologia de calculare a taxei de cazare în cămine, aprobată prin HG nr. 99/2007, în funcție de cheltuielile efective suportate pentru întreținerea căminelor;- să asigure corelarea taxei de studii cu cheltuielile real înregistrate, cu excluderea subvenționării încrucișate a studiilor în bază de contract din contul comenzii de stat; etc.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Entitatea a venit cu explicații și sugestii suplimentare pentru unele constatări, unele dintre care s-au luat în considerație la redactarea finală a constatărilor de audit, iar recomandările au fost acceptate pentru implementare în termenele stabilite.

Auditul conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către Universitatea de Stat din Moldova în anii 2021 și 2022 (Hotărârea CCRM nr.11 din 20 martie 2024)²⁵⁹	
Informații generale	<p>USM este o instituție de învățământ superior din Republica Moldova, o unitate cu autonomie financiară nonprofit, care activează în condiții de autogestiune financiară. Patrimoniul gestionat de USM aparține în totalitate statului, valoarea căruia la finele anului 2022 a constituit 2,06 mlrd. lei, majorându-se față de anul precedent cu 882,7 mil. lei, datorită absorbției unei instituții de învățământ și a treisprezece institute de cercetare. Veniturile și cheltuielile înregistrate de USM la finele anului 2022 au constituit 259,31 mil. lei și, respectiv, 331,0 mil. lei. Ponderea cea mai mare în componența veniturilor USM o dețin alocațiile bugetare pentru prestarea serviciilor educaționale și întreținerea căminelor (56,25%), iar în componența cheltuielilor USM - cheltuielile privind retribuirea muncii (47,42%).</p>
Scopul	<p>Evaluarea conformității gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către Universitatea de Stat din Moldova în anii 2021 și 2022, în raport cu criteriile regulamentare de ordin legal.</p>
Obiectivul	<p>Obiectivul de audit a constat în a răspunde la următoarele întrebări:</p> <ul style="list-style-type: none"> - USM a identificat, a evaluat și a înregistrat veniturile în conformitate cu cadrul normativ în vigoare? - USM a respectat prevederile cadrului normativ cu privire la plasarea în câmpul muncii a absolvenților? - USM a planificat și a achitat în conformitate cu cadrul normativ cheltuielile aferente plăților salariale? - Cheltuielile aferente proiectelor de cercetări științifice și rezultatele acestora au fost valorificate și utilizate conform de către USM? - USM a respectat prevederile cadrului normativ la executarea procedurilor privind achiziționarea bunurilor, serviciilor și lucrărilor? - Procesul de transmitere în locațiune a bunurilor gestionate de USM s-a efectuat conform? - A fost asigurată conformitatea gestionării, înregistrării și evidenței patrimoniului de stat transmis în gestiune economică către USM? - USM a asigurat înregistrarea conformă a tranzacțiilor economice în evidența contabilă? - USM a înregistrat conform patrimoniul, drepturile și obligațiile persoanelor juridice absorbite? - Factorii de decizie ai Institutului de Zoologie au administrat conform patrimoniul și resursele financiare publice?
Concluzia	<p>Misiunea de audit atestă un deficit de reguli și proceduri aferente procesului de gestionare a resurselor financiare și a patrimoniului public primit în gestiune economică de către USM, astfel managementul instituțional și cel financiar nefiind racordate la principiile buneii guvernări.</p> <p>Managementul financiar al USM reflectă deficiențe și erori semnificative privind gestionarea resurselor financiare, care se exprimă prin: planificarea defectuoasă a veniturilor; nerespectarea cadrului normativ la stabilirea taxelor de studii și taxei de cazare, la organizarea și desfășurarea achizițiilor publice și la determinarea plăților salariale; înregistrarea eronată a tranzacțiilor economice, ceea ce a influențat caracteristicile calitative ale informațiilor din situațiile financiare.</p> <p>Managementul gestionării patrimoniului USM nu întrunește rigorile cadrului legal, acesta fiind afectat de nereguli și deficiențe, printre care: neînregistrarea conformă a drepturilor de gestiune a patrimoniului, necontabilizarea unor clădiri/construcții sau contabilizarea acestora la valori mai mici decât cele estimate în Registrul bunurilor imobile, ceea ce duce</p>

²⁵⁹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1252/hotararea-nr11-din-20-martie-2024-cu-privire-la-raportul

	la denaturarea situațiilor patrimoniale și financiare ale USM și generează riscuri de pierdere a patrimoniului statului.
<p>Constatările și concluziile principale</p>	<p>Deficiențele/neconformitățile constatate se rezumă la următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - veniturile administrate de USM în perioada auditată nu au fost planificate, evaluate și înregistrate conform, datorită nedeterminării taxelor de studii în baza cheltuielilor reale și aplicării diferitor metode de contabilizare a veniturilor din alocații bugetare și surse proprii, ceea ce a condiționat acoperirea parțială a cheltuielilor pentru instruirea studenților în bază de taxe din contul alocațiilor bugetare, cu suportarea unor cheltuieli suplimentare din bugetul de stat în valoare de 58,5 mil. lei; - lipsa Metodologiei de stabilire a cuantumului costurilor pentru programul de cercetare, ajustate cu coeficienții corespunzători pe domenii disciplinare și profesionale ale doctoratului, are un impact asupra determinării corecte a costului standard per student, care stă la baza stabilirii alocațiilor bugetare pentru finanțarea standard; - USM nu asigură o evidență conformă a veniturilor din taxa de cazare pentru studenți în cămine, existând riscul neîncasării depline a acestora, precum și nerespectării prevederilor cadrului normativ la stabilirea taxei de cazare pentru alte categorii de locatari în cămine, care este una simbolică și neactualizată, ceea ce a dus la ratarea veniturilor în sumă de 665,8 mii lei; - nerespectarea prevederilor cadrului normativ la stabilirea taxelor de studii a determinat acoperirea parțială a cheltuielilor privind instruirea studenților în bază de taxe din contul alocațiilor bugetare, astfel, pentru anul de studii 2022/2023 taxele de studii pentru ciclul I variind de la 3,0 mii lei până la 12,0 mii lei, pentru ciclul II - de la 7,0 mii lei până la 13,0 mii lei, iar costul standard per student fizic finanțat din buget – respectiv, de la 13,1 mii lei până la 78,3 mii lei, pentru ciclul I, și de la 16,3 mii lei până la 28,6 mii lei, pentru ciclul II; - USM a suportat pentru instruirea absolvenților, în anii 2021 și 2022, în baza comenzii de stat, cheltuieli în sumă de 45,3 mil. lei, pentru care Ministerul Educației și Cercetării nu a elaborat reglementări de plasare în câmpul muncii în baza necesităților instituțiilor publice și/sau private; - lipsa Metodologiei de restituire la bugetul de stat a cheltuielilor pentru instruirea studenților exmatriculați sau care abandonează studiile a generat cheltuieli inefficiente în sumă de circa 15,0 mil. lei; - aplicarea neconformă a prevederilor cadrului normativ în vigoare a condiționat neasigurarea drepturilor salariale, în special pentru personalul didactic, care asigură calitatea procesului educațional; - nerespectarea prevederilor cadrului normativ²⁶⁰ privind reglementarea modului de transmitere în locațiune a activelor neutilizate a afectat transparența în procesul de negociere cu potențialii locatari, precum și a favorizat riscul ratării unor venituri adiționale; - USM nu a asigurat conform evaluarea necesităților, determinarea bugetului și întocmirea planului de achiziții, și nici corelarea între bugetul aprobat/precizat și planul de achiziții, precum și executarea, gestionarea și monitorizarea contractelor de achiziții publice în termenele și condițiile prevăzute de acestea, astfel fiind afectate legalitatea, transparența și eficiența achizițiilor; - neînregistrarea drepturilor patrimoniale (gestiune/folosință/ș.a.) în conformitate cu prevederile art.4 alin.(3) și alin.(5) din Legea nr.1543/1998 asupra a 64 clădiri/construcții gestionate de USM, cu suprafața totală de 55,1 mii m², în valoare de 255,4 mil. lei, și a 9 terenuri cu suprafața totală de 367,04 ha, în valoare de 458,03 mil. lei; - procedurile de control intern managerial instituite în cadrul procesului de finanțare a proiectelor de cercetare și inovare nu asigură în măsură deplină raportarea conformă a rezultatelor științifice și utilizarea eficientă a mijloacelor financiare alocate, majorându-se

²⁶⁰ Codul educației nr.152/2014, art.106 alin.(7); Hotărârea Guvernului nr.483/2008 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de dare în locațiune a activelor neutilizate și Regulamentul intern cu privire la modul de dare în locațiune a bunurilor IP USM, pct.2.3,

	<p>cheltuielile și, respectiv, diminuându-se valoarea imobilizărilor necorporale cu cel puțin 49,0 mil. lei;</p> <ul style="list-style-type: none"> - în procesul de reorganizare a instituțiilor din domeniul educației, cercetării și inovării, autoritățile publice centrale și USM nu au asigurat inventarierea, evaluarea și transmiterea integrală a patrimoniului în gestiune economică către USM, precum și remedierea preluării abuzive a unor bunuri imobile, fapt ce atestă că procesul de reorganizare s-a efectuat cu abateri de la cadrul normativ în vigoare.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Deficiențele și neconformitățile menționate au fost condiționate de lipsa activităților de control eficiente aferente procesului de gestionare a resurselor financiare și a patrimoniului public, de responsabilitatea insuficientă a factorilor de decizie la exercitarea atribuțiilor funcționale, precum și de neconformarea responsabililor din cadrul entității la prevederile cadrului normativ.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	Nu au fost efectuate misiuni de audit în acest domeniu.
Măsurile luate de către entitate pe parcursul misiunii	<p>Pe parcursul misiunii de audit, Universitatea de Stat din Moldova:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a înregistrat conform bunurile primite în gestiune în valoare de 120,6 mil. lei; - a efectuat corecții ale rezultatelor anilor precedenți în sumă de 10,1 mil. lei, cu referire la valoarea de restituire a cheltuielilor suportate în plus; - a capitalizat reparațiile capitale în valoare de 3,1 mil. lei; - a creat provizioane în sumă de 2,6 mil. lei, pentru acoperirea cheltuielilor aferente zilelor de concediu neutilizate.
Măsurile dispuse pentru remediere	<p>Universitatea de Stat din Moldova:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să asigure evidența separată a veniturilor și cheltuielilor după tipul serviciilor prestate (centre de cost), care inclusiv ar asigura determinarea costului de studii per specialitate; - să asigure aprobarea taxei de cazare pentru alte categorii de locatari în conformitate cu prevederile cadrului normativ; - să efectueze inventarierea bunurilor, cu identificarea și înregistrarea în liste separate a imobilizărilor corporale în curs de execuție, a bunurilor conservate și a celor neutilizate; - să elaboreze și să includă în politica contabilă metodologia de contabilizare a activelor nemateriale aferente rezultatelor obținute din știință și cercetare; - să asigure planificarea contractelor de achiziții publice ținând cont de regulile generale de estimare a valorii contractuale, de necesitățile reale ale entității, de existența surselor financiare și de obiectivele stabilite în Strategia/Planul strategic al entității; - să asigure transmiterea în locațiune a bunurilor neutilizate la prețurile de piață (prin licitație), cu respectarea transparenței procesului și prețului minim determinat prin legea anuală a bugetului de stat; - să revizuiască rezultatele cercetărilor științifice și să asigure contabilizarea și înregistrarea conformă a brevetelor și altor drepturi intelectuale aferente acestor rezultate; - să asigure corelarea taxei de studii cu cheltuielile real înregistrate, cu excluderea subvenționării încrucișate a studiilor în bază de contract din contul comenzii de stat; etc.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Entitatea a venit cu explicații și sugestii suplimentare pentru unele constatări, unele dintre care s-au luat în considerație la redactarea finală a constatărilor de audit, iar recomandările au fost acceptate pentru implementare în termenele stabilite.

Auditul conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către S.A. „Rețelele electrice de distribuție Nord” în anii 2021-2022 (Hotărârea CCRM nr.12 din 29 martie 2024)²⁶¹	
Informații generale	<p>S.A. „Rețelele electrice de distribuție Nord” (S.A. „RED-Nord”, Societatea) este unul dintre cei 2 operatori de distribuție a energiei electrice din sectorul electroenergetic al Republicii Moldova. Aria de distribuție a energiei electrice cuprinde 15 unități administrativ-teritoriale din partea de nord a țării, fiind gestionată prin 13 subdiviziuni teritoriale, care realizează activitățile de producere de ordin tehnico-material ale întreprinderii.</p> <p>Patrimoniul gestionat de către S.A. „RED-Nord” la finele anului 2022 a constituit 2,9 mlrd. lei, majorându-se față de anul precedent cu 28,3 mil. lei, datorită creșterii valorii stocului de materiale și a creanțelor pe termen scurt.</p> <p>Veniturile și cheltuielile înregistrate de S.A. „RED-Nord” la finele anului 2022 au constituit 753,8 mil. lei și, respectiv, 706,5 mil. lei.</p>
Scopul	Evaluarea conformității gestionării patrimoniului și a resurselor financiare deținute de către S.A. „RED-Nord” în anii 2021-2022, în raport cu criteriile de reglementare de ordin normativ.
Obiectivul	<p>Obiectivul de audit a constat în a răspunde la următoarele întrebări:</p> <ul style="list-style-type: none"> - S.A. „RED-Nord” a asigurat gestionarea și raportarea conformă a imobilizărilor (ne)corporale? - S.A. „RED-Nord” a asigurat gestionarea și raportarea conformă a stocurilor de materiale? - S.A. „RED-Nord” a gestionat conform creanțele și datoriile existente? - Plățile salariale la S.A. „RED-Nord” au fost determinate și achitate în conformitate cu cadrul normativ? - S.A. „RED-Nord” a respectat prevederile cadrului normativ la executarea procedurilor privind achiziționarea bunurilor, serviciilor și lucrărilor? - S.A. „RED-Nord” a asigurat planificarea și executarea conformă a investițiilor? - S.A. „RED-Nord” a asigurat gestionarea și raportarea conformă a costurilor reglementate prin tarif? - Cheltuielile din profitul net au fost conforme și oportune în raport cu domeniile de activitate statutare?
Concluzia	<p>Misiunea de audit a atestat un deficit de reguli și proceduri aferente procesului de gestionare a resurselor financiare și a patrimoniului public de către S.A. „RED-Nord”, astfel managementul instituțional și cel financiar ale acesteia nefiind racordate la principiile bunei guvernări.</p> <p>Managementul gestionării patrimoniului S.A. „RED-Nord” și managementul financiar al întreprinderii nu întrunesc rigorile cadrului legal și atestă deficiențe și erori semnificative privind gestionarea patrimoniului și resurselor financiare, care se exprimă prin: necontabilizarea a 2 terenuri deținute cu titlu de proprietate, în valoare de 275,5 mii lei; deprecierea neconformă a stocului de materiale în valoare de 3,2 mil. lei; efectuarea neconformă a plăților salariale în sumă de 2,5 mil. lei; executarea neconformă a procedurilor privind achiziționarea bunurilor, serviciilor și lucrărilor; acordarea plăților cu destinație socială din contul profitului net în lipsa reglementărilor normative interne, în sumă de 1,3 mil. lei; remunerarea neîntemeiată a membrilor organelor de conducere din profitul net, în sumă de 104,0 mii lei, etc.</p>

²⁶¹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1253/hotararea-nr12-din-29-martie-2024-cu-privire-la-raportul

<p>Constatările și concluziile principale</p>	<p>Deficiențele/neconformitățile constatate se rezumă la următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - neexecutarea conformă a planurilor anuale de investiții în obiectele de infrastructură, ceea ce a determinat neacceptarea de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, în scopul recuperării prin tarif, a investițiilor în sumă totală de 5,5 mil. lei; - nerespectarea prevederilor cadrului normativ la executarea procedurilor privind achiziționarea bunurilor, serviciilor și lucrărilor, și anume, la organizarea achizițiilor, adjudecarea ofertelor, aplicarea garanțiilor de bună execuție a contractelor, nerespectarea termenelor de executare, etc.; - aplicarea neconformă a prevederilor cadrului normativ în vigoare și lipsa unui control riguros din partea Consiliului Societății, care au condiționat majorarea nereglementară a cheltuielilor de salarizare cu 2,5 mil. lei; - efectuarea cheltuielilor cu destinație socială în valoare de 1,3 mil. lei din contul profitului net în lipsa unor reglementări normative interne; - remunerarea membrilor organelor de conducere ale Societății cu abateri de la reglementările interne, fiind admise plăți suplimentare din profitul net, neautorizate de Adunarea generală a Societății, în sumă de 104,0 mii lei; - neajustarea tarifelor aferente serviciilor auxiliare prestate, odată cu majorarea costurilor care au stat la baza stabilirii acestora; - aplicarea neconformă a prevederilor cadrului normativ cu privire la evaluarea și constatarea activelor imobilizate și circulante, care a influențat caracteristicile calitative ale informațiilor din situațiile financiare, prin: necontabilizarea a 2 terenuri cu suprafața de 1,93 ha, deținute cu titlu de proprietate, în valoare de 275,5 mii lei; reflectarea neconformă în evidența contabilă a terenurilor proprietate a autorităților publice locale cu suprafața de 37,9 ha, în valoare de 5,15 mil. lei; înregistrarea neconformă a deprecierei stocurilor de materiale în valoare de 3,2 mil. lei; nedecontarea stocurilor de materiale în valoare de 1,8 mil. lei, utilizate la reparația bunurilor materiale gestionate; nevalorificarea activelor neutilizate în procesul tehnologic cu suprafața de 1080,7 m², a căror uzură acumulată constituie 1,1 mil. lei, etc.
<p>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</p>	<p>Deficiențele și neconformitățile menționate au fost condiționate de lipsa activităților de control eficiente aferente procesului de gestionare a resurselor financiare și a patrimoniului public, de responsabilitatea insuficientă a factorilor de decizie la exercitarea atribuțiilor funcționale, precum și de neconformarea responsabililor din cadrul entității la prevederile cadrului normativ.</p>
<p>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</p>	<p>Nu au fost efectuate misiuni de audit în acest domeniu.</p>
<p>Măsurile luate de către entitate pe parcursul misiunii</p>	<p>Pe parcursul misiunii de audit, S.A. „RED-Nord”:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a aprobat lista bunurilor materiale necesare pentru a fi luate la evidența contabilă, prețurile și normativele de recuperare; - a creat grupul de lucru și a stabilit termenele pentru elaborarea normativelor de muncă locale; - a revizuit și a stabilit salariile de funcție pentru 6 angajați în conformitate cu cadrul normativ; - a modificat condițiile de acordare a premiilor și sporurilor; - a fost modificată Anexa nr.18 din Contractul colectiv de muncă, în ce privește stabilirea sporului la salariu pentru lucrul în condiții dăunătoare;

	<ul style="list-style-type: none"> - a efectuat corectările aferente terenurilor proprietate APL, înregistrându-le corespunzător la conturile extrabilanțiere.
<p>Măsurile dispuse pentru remediere</p>	<p>S.A. „RED-Nord”:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să asigure, în contextul neconformităților constatate, efectuarea corecțiilor necesare ce țin de evidența contabilă a terenurilor, a bunurilor materiale cu plafonul valoric reglementat în mărime de până la 6,0 mii lei (actual – 12,0 mii lei) și a contoarelor de evidență a consumului de energie electrică; - să efectueze inventarierea bunurilor, cu identificarea și înregistrarea în liste separate a imobilizărilor neutilizate; - să eficientizeze utilizarea bunurilor imobile, cu asigurarea încasării veniturilor respective din gestiunea lor; - să asigure, în contextul neconformităților constatate, efectuarea reevaluării imobilizărilor corporale, cu aprecierea conformă a termenelor de utilizare a lor; - să revizuiască politicile contabile, cu excluderea prevederilor privind formarea provizioanelor aferente stocurilor fără mișcare; - să asigure formarea ajustărilor pentru deprecierea stocurilor pentru fiecare perioadă de raportare, cu o nouă estimare a valorii realizabile nete, cu contabilizarea diferențelor în componența cheltuielilor curente (contul 714 „Alte cheltuieli din activitatea operațională”) și/sau, după caz, a veniturilor curente (contul 612 „Alte venituri din activitatea operațională”); - să instituie proceduri de control intern eficiente, menite să asigure înregistrarea justă a consumului efectiv de materiale și raportarea conformă a soldului de materiale în perioada de gestiune, inclusiv cel obținut de la demontarea efectivă a liniilor electrice; - să instituie proceduri de control intern eficiente, menite să asigure ajustarea conformă și în termen a planului anual de investiții în obiectele de infrastructură, pentru a exclude neacceptarea unor cheltuieli în scopuri tarifare; etc.
<p>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</p>	<p>Entitatea a venit cu explicații și sugestii suplimentare pentru unele constatări, unele dintre care s-au luat în considerație la redactarea finală a constatărilor de audit, iar recomandările au fost acceptate pentru implementare în termenele stabilite.</p>

Auditul conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” în anii 2021-2022 (Hotărârea CCRM nr.15 din 22 aprilie 2024)²⁶²	
Informații generale	<p>S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” (S.A. „FEE-Nord”, Societatea) este unicul furnizor de ultimă opțiune de energie electrică pentru circa 477,6 mii de consumatori casnici și noncasnici din zona de nord a Republicii Moldova.</p> <p>Patrimoniul gestionat de către S.A. „FEE-Nord” la finele anului 2022 a constituit 554,5 mil. lei, majorându-se față de anul precedent cu 308,7 mil. lei, datorită creșterii în mare parte a creanțelor comerciale.</p> <p>Veniturile și cheltuielile înregistrate de S.A „FEE-Nord” la finele anului 2022 au constituit 2.845,5 mil. lei și, respectiv, 2.811,2 mil. lei.</p>
Scopul	<p>Evaluarea conformității gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” în anii 2021-2022, în raport cu criteriile regulamentare de ordin legal.</p>
Obiectivul	<p>Obiectivul de audit a constat în a răspunde la următoarele întrebări:</p> <ul style="list-style-type: none"> - S.A. „FEE-Nord” a asigurat gestionarea activelor imobilizate în conformitate cu exigențele cadrului normativ aplicabil? - S.A. „FEE-Nord” s-a conformat cadrului normativ și a întreprins măsurile necesare pentru încasarea creanțelor? - S.A. „FEE-Nord” a respectat procedurile stabilite de cadrul normativ la confirmarea datoriilor? - S.A. „FEE-Nord” a întreprins măsurile de rigoare în vederea încasării veniturilor din dobânzi? - Plățile salariale la S.A. „FEE-Nord” au fost determinate și achitate în conformitate cu cadrul normativ? - S.A. „FEE-Nord” a respectat prevederile cadrului normativ la executarea procedurilor privind achiziționarea bunurilor, serviciilor și lucrărilor? - Procedurile prevăzute în Metodologiile aprobate de ANRE la stabilirea tarifului pentru furnizarea energiei electrice sunt respectate de către S.A. „FEE-Nord”?
Concluzia	<p>Misiunea de audit al conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” în anii 2021-2022 a identificat unele deficiențe și neconformități aferente gestionării patrimoniului, dar care nu au afectat semnificativ buna guvernare a patrimoniului public încredințat.</p> <p>Astfel, s-au constatat unele rezerve la efectuarea anuală a inventarierii, care au condiționat nevalorificarea bunurilor gestionate în scopul obținerii avantajelor economice suplimentare; neasigurarea unei baze contractuale complete a consumatorilor, având un impact asupra recunoașterii creanțelor; lipsa evidenței creanțelor după termenul de achitare pentru consumatorii casnici; supraevaluarea creanțelor comerciale cu 924,5 mii lei, datorită neformării provizionului pentru toate creanțele compromise; neconfirmarea datoriilor existente în valoare de 22,01 mil. lei; suportarea unor plăți nejustificate și suplimentare pentru retribuirea muncii în sumă de 3,25 mil. lei; efectuarea achizițiilor neținând cont de principiul regulamentar eficiență maximă cu cheltuieli minime, ceea ce a contribuit la suportarea unor cheltuieli suplimentare în sumă de 195,7 mii lei etc.</p>
Constatările și concluziile principale	<p>Deficiențele/neconformitățile constatate se rezumă la următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - neîntreprinderea măsurilor suficiente în vederea asigurării bazei contractuale pentru livrarea energiei electrice consumatorilor, având impact asupra recunoașterii, încasării și recuperării creanțelor;

²⁶² https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1254/hotararea-nr15-din-22-aprilie-2024-cu-privire-la-raportul

	<ul style="list-style-type: none"> - neconfirmarea de către S.A. „FEE-Nord” și operatorul sistemului de transport a datorilor existente în sumă de 22,01 mil. lei, cauzate de imperfecțiunea cadrului legal privind evaluarea dezechilibrelor de energie electrică; - neemiterea în termen de către Î.S. „Moldelectrica” a facturilor pentru dezechilibrele negative și pozitive, ceea ce a determinat neinclusiunea acestora în tarif, fiind denaturat rezultatul financiar al anului de gestiune; - lipsa reglementărilor interne cu privire la acordarea premiilor și sporurilor, precum și acțiunile întreprinse pentru demiterea din funcție a unei persoane au condiționat suportarea unor plăți nejustificate și suplimentare pentru retribuirea muncii în sumă de 3,25 mil. lei; - neîntreprinderea măsurilor suficiente pentru valorificarea bunurilor gestionate în scopul obținerii avantajelor economice suplimentare; - nerespectarea principiului eficienței maxime cu cheltuieli minime la achiziționarea bunurilor și serviciilor, ceea ce a dus la suportarea unor cheltuieli suplimentare în sumă de 195,7 mii lei, etc.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Deficiențele și neconformitățile menționate au fost condiționate de lipsa activităților de control eficiente aferente procesului de gestionare a resurselor financiare și a patrimoniului public, precum și de neconformarea responsabililor din cadrul entității la prevederile cadrului normativ.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	Nu au fost efectuate misiuni de audit în acest domeniu.
Măsurile luate de către entitate pe parcursul misiunii	<p>Se ia act că, pe parcursul misiunii de audit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - banca comercială a transferat pe ambele conturi ale S.A. „FEE-Nord” dobânda recalculată și capitalizarea diferenței de dobândă în sumă totală de 874,58 mii lei²⁶³; - a fost prestat de către operatorul economic serviciul pentru tranziția la Standardele Internaționale de Raportare Financiară, cu prezentarea rapoartelor aferente.
Măsurile dispuse pentru remediere	<p>S.A. „FEE-Nord”:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să efectueze inventarierea bunurilor, cu identificarea și înregistrarea în liste separate a imobilizărilor neutilizate; - să eficientizeze utilizarea bunurilor imobile, cu asigurarea obținerii avantajelor economice suplimentare; - să asigure inventarierea bazei contractuale cu consumatorii și să se conformeze rigorilor cadrului normativ de încheiere a contractelor; - să asigure evidența creanțelor după termenul de achitare, în special pentru consumatorii casnici; - să asigure inventarierea periodică a informațiilor din evidența analitică, a creanțelor aferente prejudiciului material, taxei de stat, precum și altor cheltuieli, cu corelarea acestora cu evidența contabilă; - să elaboreze și să aprobe reglementări interne cu privire la criteriile de acordare a premiilor și sporurilor și la mărimea acestora; - să asigure în termen proxim aplicarea prevederilor IFRS la organizarea contabilității și întocmirea situațiilor financiare; - să revizuiască Regulamentul intern privind achiziționarea bunurilor, lucrărilor și serviciilor, cu includerea aspectelor prevăzute în Normele metodologice privind modul de atribuire a contractelor de achiziții sectoriale și în Documentațiile-

²⁶³ Recalculul dobânzii – 828,14 mii lei; capitalizarea diferenței dobânzii – 46,44 mii lei.

	<p>standard pentru realizarea acestora, în ce privește garanțiile pentru ofertă, garanțiile de bună execuție, sancțiunile și penalitățile;</p> <p>- să includă în contractele de achiziții prevederi aferente aplicării sancțiunilor și penalităților pentru nerespectarea clauzelor contractuale.</p>
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	<p>Entitatea a venit cu explicații și sugestii suplimentare pentru unele constatări, unele dintre care s-au luat în considerație la redactarea finală a constatărilor de audit, iar recomandările au fost acceptate pentru implementare în termenele stabilite.</p>

Auditul conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către întreprinderile din domeniul gospodăriei comunale în anul 2023 (Hotărârea CCRM nr.41 din 26 iulie 2024)²⁶⁴	
Informații generale	<p>Întreprinderile din domeniul gospodăriei comunale sunt entități fondate de către Consiliile locale ale UAT în scopul realizării activităților de interes local în domeniile: locuințelor, protecției mediului, gestiunii deșeurilor, amenajării și salubrității teritoriului, prestării serviciilor comunale și relațiilor cu furnizorii.</p> <p>Conform datelor din Registrul patrimoniului public, la situația din 01.01.2023 au fost înregistrate pe teritoriul Republicii Moldova cca 308 entități din domeniul gospodăriei comunale.</p> <p>Bugetul executat de către Autoritățile Publice Locale de nivelul I pentru implementarea Programului 75 „Dezvoltarea gospodăriei de locuințe și serviciilor comunale” în anul 2023 a constituit 3.518,50 mil. lei, din care 1.462,20 mil. lei, sau 41,6%, au fost executate de către APL mun. Chișinău.</p>
Scopul	<p>Evaluarea conformității gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către întreprinderile din domeniul gospodăriei comunale în anul 2023, în raport cu prevederile cadrului normativ aplicabil.</p>
Obiectivul	<p>Obiectivele specifice stabilite sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fondatorii entităților din domeniul gospodăriei comunale au respectat prevederile normative la delegarea serviciilor de gospodărie comună? - Întreprinderile din domeniul gospodăriei comunale au asigurat gestionarea patrimoniului în conformitate cu exigențele cadrului normativ aplicabil? - Entitățile auditate au respectat cadrul legal la executarea procedurilor privind achizițiile de bunuri, lucrări și servicii? - Întreprinderile auditate au administrat conform veniturile de la activitatea economică? - Entitățile auditate au asigurat planificarea și executarea conformă a investițiilor? - Întreprinderile din domeniul gospodăriei comunale au gestionat conform creanțele și datoriile existente? - Plățile salariale la entitățile din domeniul gospodăriei comunale au fost stabilite și achitate în conformitate cu cadrul normativ? - Entitățile auditate au asigurat gestionarea și raportarea conformă a costurilor reglementate prin tarif?
Concluzia	<p>Misiunea de audit a identificat deficiențe și neconformități aferente gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către întreprinderile municipale din domeniul gospodăriei comunale, managementul instituțional și cel financiar ale cărora nu sunt racordate la principiile bunei guvernări. Astfel, Managementul financiar al întreprinderilor din domeniul gospodăriei comunale auditate reflectă deficiențe și erori semnificative privind gestionarea resurselor financiare, care se exprimă prin: administrarea neconformă a veniturilor din activitatea economică, cu întreprinderea unor măsuri insuficiente în vederea recuperării creanțelor; nerespectarea cadrului normativ la stabilirea costurilor reglementate prin tarif și a plății de locațiune, la organizarea și desfășurarea achizițiilor publice, executarea investițiilor și reparațiilor capitale și la determinarea plăților salariale; înregistrarea eronată a tranzacțiilor economice, ceea ce a influențat rezultatul financiar al întreprinderilor și caracteristicile calitative ale informațiilor din situațiile financiare.</p> <p>Managementul gestionării patrimoniului întreprinderilor din domeniul gospodăriei comunale nu întrunește rigorile cadrului normativ, acesta fiind afectat de nereguli și deficiențe, care se exprimă prin: neînregistrarea conformă a drepturilor de proprietate</p>

²⁶⁴ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1274/hotararea-nr41-din-26-iulie-2024-cu-privire-la-raportul

	și de gestiune a patrimoniului, nedeținerea documentelor confirmative aferente unor bunuri patrimoniale, nefinalizarea proceselor de delimitare a patrimoniului și de transmitere a terenurilor, ceea ce duce la denaturarea situațiilor patrimoniale și financiare ale întreprinderilor și generează riscuri de pierdere a patrimoniului public local.
Constatările și concluziile principale	<p>Deficiențele/neconformitățile constatate se rezumă la următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Legea serviciilor publice de gospodărie comunală nr.1402/2002 conține prevederi ambigue cu privire la condițiile de organizare a serviciilor publice de gospodărie comunală. Totodată, urmare neclarității privind modul de contractare a Î.M. pentru prestarea serviciilor, nu este clar nici modul de bugetare și înregistrare contabilă a serviciilor contractate și prestate de acestea; - transmiterea neconformă în gestiune economică a bunurilor publice din domeniul public, al căror circuit civil este limitat, în valoare de 611,74 mil. lei; - neînregistrarea conformă a patrimoniului public din domeniul public utilizat în activitatea de producere în valoare de cca 143,64 mil.lei; - nevalorificarea bunurilor primite în gestiune în valoare de 5,48 mil. lei în scopul obținerii avantajelor economice suplimentare; - utilizarea abuzivă a proprietății municipale din gestiunea Î.M. GLC Bălți și neîntreprinderea măsurilor legale asupra integrității patrimoniului; - neîntreprinderea măsurilor suficiente pentru gestionarea conformă a creanțelor și datoriilor, ceea ce a avut impact asupra încasării și recuperării creanțelor aferente serviciilor prestate (20,77 mil. lei) și reflectării conforme a datoriilor (225,0 mil. lei); - administrarea neconformă a patrimoniului, fapt care a dus la ratarea veniturilor din activitatea economică în sumă de minimum 631,84 mii lei; - neasigurarea planificării și executării conforme a investițiilor și reparațiilor capitale, ceea ce a determinat acceptarea unor volume exagerate și/sau neexecutate în sumă totală de 778,50 mii lei, precum și executarea necalitativă a acestora; - majorarea neregulamentară a cheltuielilor de salarizare cu 1,38 mil. lei; - necapitalizarea lucrărilor de reparație capitală în valoare de 31,31 mil. lei; - admiterea neconformităților la desfășurarea procedurilor privind achizițiile de bunuri, servicii și lucrări, cum ar fi: neaprobarea Regulamentului privind achiziționarea bunurilor, lucrărilor și serviciilor; necrearea grupului de lucru pentru achiziții; neelaborarea și nepublicarea planului de achiziție; divizarea achizițiilor în sumă de 11,2 mil.lei; neexcluderea prin procedura de atribuire a contractului a ofertantului care se află într-o situație de conflict de interese (Î.M. „Susținătorul”, com. Scumpia); neasigurarea formării garanțiilor de bună execuție a contractelor în sumă de 1,39 mil. lei; returnarea neconformă a garanțiilor în sumă de 161,0 mii lei fără a dispune de acte de recepție la terminarea lucrărilor; nerespectarea condițiilor indicate în procedura de licitație de către operatorul economic, fapt care a condiționat suportarea cheltuielilor neregulamentare în sumă de 56,4 mii lei; admiterea contractării directe cu furnizorii a bunurilor și serviciilor evitând procedura de achiziție publică, constatându-se într-un caz elemente de fraudă (Î.M. DPGL-C Edineț), etc.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Deficiențele și neconformitățile constatate au fost condiționate de lipsa activităților de control eficiente aferente procesului de gestionare a resurselor financiare și a patrimoniului public, precum și de neconformarea responsabililor din cadrul entității la prevederile cadrului normativ.
Măsurile luate de către entități pe parcursul misiunii	Pe parcursul misiunii de audit, Î.M. SCL Orhei a evaluat și a înregistrat cantitatea de 29,1 tone de material antiderapant în sumă de 5,60 mii lei și a efectuat înregistrările contabile de corectare a valorii de 5,20 mii lei aferente licenței retrase pentru producerea, distribuirea și furnizarea energiei termice.

<p>Măsurile dispuse pentru remediere</p>	<p>Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să excludă contradicțiile din cadrul normativ privind modul de contractare și delegare a serviciilor de gospodărie comunală. <p>Serviciul Fiscal de Stat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să examineze conform competențelor corectitudinea aplicării dreptului privind scutirea de TVA în valoare de 4,45 mil. lei aferentă lucrărilor de reparație capitală a curților în sumă totală de 22,26 mil. lei, executate de către Î.M. SCL Orhei în baza contractului încheiat cu APL mun. Orhei. <p>Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să verifice conform competențelor volumele de lucrări executate de către Î.M. SCL Orhei în anul 2023 la următoarele obiective: lucrări de reabilitare a drumurilor din str. Frunze, str. La Hotar, str. Nistreană, str. „fără nume”, executarea unor lucrări de asfaltare în apropiere de str. Frunze nr.81 și lucrările efectuate în Grădina Publică (parcul central) din mun. Orhei. <p>Primarii și Consiliile locale din mun. Bălți, or. Călărași, or. Cimișlia, mun. Edineț, mun. Orhei și Î.M. DRCD Bălți, Î.M. GLC Bălți, Î.M. SP Cimișlia, Î.M. GCL Călărași, Î.M. SCL Orhei și Î.M. DPGL-C Edineț:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să asigure delimitarea (domeniul public și domeniul privat) și înregistrarea conformă în evidența contabilă a patrimoniului public local gestionat. <p>Primarii și Consiliile locale din mun. Bălți, or. Călărași, or. Cimișlia, or. Glodeni, or. Orhei și Î.M. DRCD Bălți, Î.M. GLC Bălți, Î.M. SP Cimișlia, Î.M. GCL Călărași, Î.M. SCL Orhei și Î.M. SC Glodeni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să asigure înregistrarea în RBI a drepturilor de gestiune economică, precum și a drepturilor de proprietate asupra imobilizărilor corporale transmise în gestiune întreprinderilor fondate. <p>Primarii și Consiliile locale din mun. Bălți, or. Călărași, or. Cimișlia, mun. Edineț, or. Glodeni, mun. Orhei:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să determine lista bunurilor imobile proprietate publică locală din domeniul public, precum și a mijloacelor fixe neproductive transmise în gestiune economică entităților fondate, care nu constituie obiectul nemijlocit al procesului tehnologic de producere, și să asigure retragerea lor din administrarea întreprinderii. <p>Î.M. SCL Orhei:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să asigure conformitatea procesului de recepție la terminarea și recepția finală a lucrărilor executate în sumă totală de 85,67 mil. lei; - să asigure recalcularea și restituirea către APL mun. Orhei a cheltuielilor facturate cu 89,9 mii lei mai mult decât efectiv au fost suportate pentru manoperă; etc.
<p>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</p>	<p>Entitățile au venit cu explicații și sugestii suplimentare pentru unele constatări, unele dintre care s-au luat în considerație la redactarea finală a constatărilor de audit, iar recomandările au fost acceptate pentru implementare în termenele stabilite.</p>

Auditul conformităţii asupra gestionării patrimoniului public şi a resurselor financiare de către IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime” în anul 2023 (Hotărârea CCRM nr.44 din 31 iulie 2024)²⁶⁵	
Informaţii generale	<p>IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfântă Treime” (IMSP SCM „Sfântă Treime”) este o instituţie publică curativ-profilactică, ştiinţifică şi didactică, cu fondatorul reprezentat de Consiliul Municipal Chişinău, fiind cea mai complexă instituţie medico-sanitară din municipiul Chişinău, care acordă servicii medicale în domeniile: toxicologie, oftalmologie şi microchirurgia ochiului, endocrinologie, reumatologie, urologie, nefrologie, otorinolaringologie, chirurgie colorectală, chirurgie toracică, chirurgie endovasculară şi cardiologie intervenţională, precum şi asigură cel mai larg spectru de urgenţe medico-chirurgicale.</p> <p>Valoarea activelor gestionate de IMSP SCM „Sfântă Treime” a constituit 257.387,26 mii lei, sau cu 764,36 mii lei mai mult comparativ cu anul 2022.</p> <p>Veniturile şi cheltuielile înregistrate de IMSP SCM „Sfântă Treime” în anul 2023 au constituit 481.838,99 mii lei şi, respectiv, 464.220,61 mii lei, înregistrându-se un profit de 17.618,38 mii lei.</p>
Scopul	<p>Evaluarea conformităţii gestionării patrimoniului public şi a resurselor financiare deţinute de către IMSP SCM „Sfântă Treime”, în raport cu prevederile cadrului normativ aplicabil.</p>
Obiectivul	<p>Obiectivele specifice stabilite sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fondatorul a asigurat respectarea cadrului normativ la administrarea IMSP SCM „Sfântă Treime”? - IMSP SCM „Sfântă Treime” a asigurat conformitatea înregistrării integrale a patrimoniului, reparaţiilor capitale, inventarierii şi casării acestuia? - IMSP SCM „Sfântă Treime” a respectat prevederile cadrului normativ la planificarea, desfăşurarea, executarea şi monitorizarea procedurilor de achiziţionare a bunurilor, serviciilor şi lucrărilor? - IMSP SCM „Sfântă Treime” a asigurat conformitatea procesului de alimentaţie a pacienţilor? - La asigurarea cu medicamente, IMSP SCM „Sfântă Treime” a ținut cont de necesităţile instituţiei şi a asigurat verificarea periodică şi înregistrarea conformă a utilajelor medicale în SIMDM? - Plăţile salariale la IMSP SCM „Sfântă Treime” au fost stabilite şi achitate în conformitate cu cadrul normativ? - IMSP SCM „Sfântă Treime” a înregistrat conform veniturile din prestarea serviciilor medicale şi alte venituri?
Concluzia	<p>Misiunea de audit al conformităţii asupra gestionării patrimoniului public şi a resurselor financiare de către IMSP SCM „Sfântă Treime” în anul 2023 a identificat deficienţe şi neconformităţi aferente gestionării patrimoniului. Astfel, Managementul financiar al IMSP SCM „Sfântă Treime” reflectă deficienţe şi erori privind gestionarea resurselor financiare, care se exprimă prin: nerespectarea în totalitate a cadrului normativ la înregistrarea integrală, inventarierea, casarea conformă a patrimoniului şi la executarea contractelor de achiziţii publice; diminuarea veniturilor instituţiei datorită neprestării integrale a serviciilor de înaltă performanţă; înregistrarea eronată a tranzacţiilor economice, cu impact asupra rezultatului financiar al instituţiei.</p> <p>Managementul gestionării patrimoniului IMSP SCM „Sfântă Treime” nu întruneşte rigorile cadrului legal, acesta fiind afectat de nereguli şi deficienţe, exprimate prin neînregistrarea conformă a drepturilor de gestiune a patrimoniului public din domeniul public, nedeţinerea documentelor confirmative aferente unor bunuri, ceea ce a dus la neînregistrarea integrală a patrimoniului de către IMSP SCM „Sfântă Treime”.</p>

²⁶⁵ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1275/hotararea-nr44-din-31-iulie-2024-cu-privire-la-raportul

<p>Constatările și concluziile principale</p>	<p>Deficiențele/neconformitățile constatate se rezumă la următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Deciziile fondatorului (Consiliul Municipal Chişinău) cu privire la înregistrarea și majorarea capitalului social al IMSP SCM „Sfânta Treime” sunt contrare prevederilor art. 5 din Legea nr.29/2018 și ale art. 10 din Legea nr.121/2007, ceea ce a dus la înregistrarea neconformă a patrimoniului public primit în gestiune economică în sumă de 152.769,24 mii lei. De asemenea, fondatorul nu a asigurat constituirea Consiliului de administrare, precum și coordonarea în termen a Regulamentului de organizare și funcționare a IMSP SCM „Sfânta Treime”; - IMSP SCM „Sfânta Treime” nu s-a conformat în totalitate la exigențele cadrului normativ aplicabil ce ține de înregistrarea integrală, inventarierea, casarea conformă a patrimoniului, fapt care a dus la: majorarea cheltuielilor perioadei de gestiune cu 502,23 mii lei, datorită înregistrării neconforme a mijloacelor fixe în componența obiectelor de mică valoare și scurtă durată (474,47 mii lei), dar și neevaluării și neînregistrării conforme a sistemelor informaționale (27,76 mii lei); necapitalizarea lucrărilor de reparație capitală în valoare de 946,04 mii lei; nedocumentarea conformă, în urma inventarierii, a activelor care aparțin și/sau se află în gestiunea temporară a entității; neînregistrarea activelor utilizabile obținute în urma lichidării/casării imobilizărilor corporale, și, respectiv, la diminuarea veniturilor proprii cu 6,38 mii lei; - IMSP SCM „Sfânta Treime” a respectat în mare parte prevederile cadrului normativ la executarea procedurilor privind achiziționarea bunurilor, lucrărilor și serviciilor, însă neperfectarea acordurilor de micșorare a valorii contractelor de achiziție prin CAPCS a dus la suportarea cheltuielilor suplimentare în sumă de 89,40 mii lei; - Neevaluarea necesităților instituțiilor de către comisia interdepartamentală a dus la repartizarea ineficientă a medicamentelor din donații, cu suportarea cheltuielilor suplimentare de către IMSP SCM „Sfânta Treime” în sumă de 7,0 mii lei pentru nimicirea inofensivă a medicamentelor în valoare de 2.295,59 mii lei. Totodată, neverificarea periodică a dispozitivelor medicale și neînregistrarea conformă a acestora în SIMDM pot influența asupra rezultatelor investigațiilor efectuate și tratamentului prescris, afectând calitatea serviciilor medicale prestate cetățenilor; - IMSP SCM „Sfânta Treime” nu a asigurat prestarea integrală a serviciilor de înaltă performanță, ceea ce a dus la diminuarea veniturilor instituției cu 1.887,85 mii lei, nefiind asigurată și înregistrarea conformă a numerarului primit sub formă de donații în sumă de 386,71 mii lei etc.
<p>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</p>	<p>Toate deficiențele constatate au fost condiționate de un deficit de reguli/proceduri și/sau de lipsa activităților de control eficiente aferente procesului de gestionare a resurselor financiare și a patrimoniului public.</p>
<p>Măsurile luate de către entitate pe parcursul misiunii</p>	<p>Pe parcursul misiunii de audit, IMSP SCM „Sfânta Treime”:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a capitalizat lucrările de reparații înregistrate inițial ca obiect de evidență separat, cu includerea și repartizarea acestora pe bunurile imobile deținute conform Registrului bunurilor imobile, în sumă de 160,20 mil. lei; - a transferat în componența mijloacelor fixe bunurile înregistrate ca obiecte de mică valoare și scurtă durată în valoare de 542,97 mii lei și a ajustat uzura acestora cu 287,55 mii lei; - a corectat durata de utilizare la un utilaj medical, precum și amortizarea calculată în sumă de 1,56 mil. lei; - a majorat valoarea clădirii cu valoarea lucrărilor de reparație de 946,04 mii lei; - a înregistrat în evidența contabilă 4 Sisteme Informaționale în valoare de 27,76 mii lei; - a înregistrat în evidența contabilă bunuri primite din donații în valoare de 1,1 mii lei; - a înregistrat în componența veniturilor anticipate curente donațiile de mijloace bănești în sumă de 386,71 mii lei, primite pentru procurarea utilajului medical;

	<ul style="list-style-type: none"> - a efectuat verificarea periodică a 282 de dispozitive medicale; etc.
<p>Măsurile dispuse pentru remediere</p>	<p>Agencia Medicamentului și Dispozitivelor Medicale:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să ajusteze SIMDM prin asigurarea modificării statutului și valorii dispozitivului medical, în scopul prezentării informațiilor veridice; <p>Primarul municipiului Chișinău și Consiliul Municipal Chișinău:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să elaboreze deciziile de transmitere a patrimoniului către IMSP SCM „Sfânta Treime”, cu divizarea bunurilor transmise în gestiune economică și cu drept de proprietate; <p>IMSP SCM „Sfânta Treime”:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să asigure înregistrarea conformă a patrimoniului primit de la fondator în gestiune economică și cu drept de proprietate; - să asigure perfectarea procesului-verbal de primire-predare a mijloacelor fixe reparate, reconstruite și modernizate; - să asigure perfectarea procesului-verbal de recepție a lucrărilor de reparație curentă, cu indicarea obiectului reparat și a valorii materialelor consumate; - să asigure indicarea, la inventariere, în liste separate a bunurilor neutilizate în activitatea instituției și a celor conservate; - să asigure înregistrarea în procesele-verbale de casare a mijloacelor fixe a activelor utilizabile, inclusiv a metalului uzat, obținute în urma lichidării obiectului de imobilizări corporale, la valoarea realizabilă netă; - să includă în politicile contabile modul de înregistrare a operațiunilor privind acordarea/primirea medicamentelor împrumutate; - să asigure evidența contabilă separată a utilajelor medicale, etc.
<p>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</p>	<p>Entitatea a venit cu explicații și sugestii suplimentare pentru unele constatări, unele dintre care s-au luat în considerație la redactarea finală a constatărilor de audit, iar recomandările au fost acceptate pentru implementare în termenele stabilite.</p>

Auditul conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail” în anul 2023 (Hotărârea CCRM nr.45 din 31 iulie 2024)²⁶⁶	
Informații generale	<p>IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail” (INSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail”) este o unitate sanitară de utilitate publică, care exercită atribuții de instituție municipală, al cărei scop este fortificarea sănătății populației prin prestarea serviciilor medicale calitative și cost-eficiente, bazate pe tehnologii medicale moderne de performanță înaltă.</p> <p>Patrimoniul gestionat de IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail” a constituit 136,9 mil. lei, sau cu 7,6 mii lei mai mult comparativ cu anul 2022.</p> <p>Veniturile și cheltuielile înregistrate de IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail” în anul 2023 au constituit 165,4 mil. lei și, respectiv, 153,1 mil. lei, înregistrându-se un profit de 12,3 mil. lei.</p>
Scopul	<p>Evaluarea conformității gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail” în anul 2023, în raport cu prevederile cadrului normativ aplicabil.</p>
Obiectivul	<p>Obiectivele specifice stabilite sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fondatorul a asigurat organizarea și monitorizarea activității IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail” în conformitate cu cadrul normativ în vigoare? - A fost respectată procedura legală de angajare a conducătorului IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail”? - IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail” a înregistrat conform veniturile din prestarea serviciilor medicale? - Plățile salariale au fost planificate și achitate de către IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail” în conformitate cu cadrul normativ? - IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail” a respectat prevederile cadrului normativ la executarea procedurilor privind achiziționarea bunurilor, serviciilor și lucrărilor? - IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail” a asigurat verificarea periodică și înregistrarea conformă a utilajelor medicale în SIMDM? - IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail” a asigurat conformitatea procesului de alimentație a pacienților? - A asigurat IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail” conformitatea înregistrării integrale a patrimoniului?
Concluzia	<p>Misiunea de audit al conformității asupra gestionării patrimoniului public și a resurselor financiare de către IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail” în anul 2023 a identificat unele deficiențe și neconformități aferente gestionării patrimoniului, dar care nu au afectat semnificativ buna guvernare a patrimoniului public încredințat. Astfel, Managementul financiar al IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail” reflectă deficiențe și erori privind gestionarea resurselor financiare, care se exprimă prin: nerespectarea normelor privind cantitatea produselor utilizate la alimentația pacienților; nerespectarea în totalitate a prevederilor cadrului normativ la inventarierea și înregistrarea integrală a patrimoniului, la organizarea și desfășurarea achizițiilor publice; înregistrarea eronată a tranzacțiilor economice, cu impact asupra rezultatului financiar al instituției.</p> <p>Managementul gestionării patrimoniului IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail” nu întrunește rigorile cadrului legal, acesta fiind afectat de nereguli și deficiențe, exprimate prin neînregistrarea conformă a drepturilor de proprietate și de gestiune a patrimoniului, nedeținerea documentelor confirmative aferente unor bunuri patrimoniale,</p>

²⁶⁶ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1276/hotararea-nr45-din-31-iulie-2024-cu-privire-la-raportul

	nefinalizarea proceselor de delimitare și de transmitere a patrimoniului, ceea ce duce la neînregistrarea integrală a patrimoniului de către IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail”.
Constatările și concluziile principale	<p>Deficiențele/neconformitățile constatate se rezumă la următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - deciziile fondatorului (Consiliul Municipal Chișinău) cu privire la înregistrarea și majorarea capitalului social al IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail” sunt contrare prevederilor art. 5 din Legea nr.29/2018 și ale art. 10 din Legea nr.121/2007, ceea ce a dus la înregistrarea neconformă a patrimoniului public primit în gestiune economică în sumă de 96,2 mil. lei; - fondatorul nu a asigurat constituirea Consiliului de Administrație și coordonarea în termen a Regulamentului privind organizarea și funcționarea IMSP; - fondatorul și Ministerul Sănătății nu au pus în aplicare prevederile cadrului normativ, în scopul anunțării și desfășurării concursului de selectare a candidaților pentru ocuparea funcției de conducător al IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail”; - IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail” nu a asigurat prestarea integrală a serviciilor de înaltă performanță, ceea ce a dus la diminuarea veniturilor instituției cu 200,3 mii lei; - IMSP nu a asigurat verificarea periodică a unor dispozitive medicale și înregistrarea conformă a datelor în SIMDM, ceea ce poate influența rezultatele investigațiilor efectuate și tratamentul prescris, afectând calitatea serviciilor medicale prestate cetățenilor; - procesul de planificare și organizare a achizițiilor de bunuri, servicii și lucrări este unul necorespunzător și necesită îmbunătățiri, fapt care se datorează planificării contractelor de achiziții publice fără cunoașterea exactă a necesităților de bunuri, lucrări și servicii, necoordonării planului de achiziții cu bugetul entității, precum și divizării achizițiilor prin încheierea de contracte separate; - IMSP nu a respectat cantitățile de produse alimentare aprobate în meniurile-model, ceea ce a condiționat majorarea cheltuielilor privind alimentarea pacienților cu cel puțin 360,53 mii lei; - fondatorul și managementul IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail” nu s-au conformat în totalitate la exigențele cadrului normativ aplicabil ce ține de inventarierea și înregistrarea integrală a patrimoniului, fapt care a determinat: neînregistrarea drepturilor de proprietate și de gestiune asupra a 8 clădiri/construcții cu suprafața de 17.237,9 m², în valoare totală de 77,25 mil. lei; nedelimitarea unei construcții cu suprafața de 161 m² și valoarea contabilă de 0,8 mii lei; raportarea neveridică a situației patrimoniale, datorită nerecunoașterii și nereflectării în evidența contabilă a 2 construcții/încăperi cu suprafața de cel puțin 64 m² și nereevaluării clădirilor/construcțiilor gestionate; necapitalizarea lucrărilor de reparație capitală a bunurilor imobile și a mașinilor în sumă de 1,42 mil. lei; nerecunoașterea și necontabilizarea valorii lucrărilor executate aferente construcției bisericii de pe teritoriul spitalului, etc.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Toate deficiențele constatate au fost condiționate de un deficit de reguli/proceduri și/sau de lipsa activităților de control eficiente aferente procesului de gestionare a resurselor financiare și a patrimoniului public.
Măsurile luate de către entitate pe parcursul misiunii	Pe parcursul misiunii de audit, IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail” a efectuat corectările de rigoare, cu capitalizarea valorii reparațiilor capitale și corectarea rezultatului anilor precedenți cu suma de 1,4 mil. lei.

<p>Măsurile dispuse pentru remediere</p>	<p>Ministerul Sănătății:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să asigure prezentarea uniformă de către toate IMSP a informațiilor privind situația economico-financiară în Sistemul informațional, raportarea și monitorizarea resurselor sectorului ocrotirii sănătății, prin elaborarea și aprobarea unei instrucțiuni de completare a acesteia. <p>Consiliul Municipal Chișinău, în comun cu Ministerul Sănătății:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să asigure ocuparea funcției de conducător al IMSP SCM „Sfântul Arhangel Mihail” în conformitate cu cadrul normativ în vigoare. <p>Consiliul Municipal Chișinău:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să formeze și să aprobe conform componența Consiliului de Administrație; - să aprobe decizii privind micșorarea capitalului propriu al IMSP SCM „Sfântul Arhangel Mihail” cu valoarea clădirilor Centrului de instruire și agrement din Vadul lui Vodă (13,7 mil. lei), transmise în anul 2022. <p>Primarul general al mun. Chișinău, Consiliul Municipal Chișinău, ÎMSP SCM „Sfântul Arhangel Mihail”:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să inventarieze patrimoniul IMSP SCM „Sfântul Arhangel Mihail” și să-l delimiteze conform în bunuri din domeniul public și bunuri din domeniul privat (potrivit prevederilor art. 11 alin.(2) lit. f) și alin.(3) lit. a), art. 5 alin. (1) și alin. (2) din Legea nr.29/2018), cu întocmirea și aprobarea deciziilor de transmitere a patrimoniului către IMSP, cu completarea Regulamentelor de organizare și funcționare a instituțiilor publice cu listele aferente patrimoniului respectiv, precum și cu înregistrarea drepturilor patrimoniale în RBI. <p>Primarul general al mun. Chișinău, în comun cu ÎMSP SCM „Sfântul Arhangel Mihail”:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să înregistreze conform în evidența contabilă patrimoniul transmis de către fondator în gestiune economică și cu titlul de proprietate; <p>ÎMSP SCM „Sfântul Arhangel Mihail”:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să asigure formarea provizioanelor pentru concediile nefolosite; - să asigure includerea în planul de achiziții a tuturor bunurilor și serviciilor necesare pentru a fi procurate, indiferent de procedura ulterioară aplicată și în conformitate cu regulile generale de estimare a valorii contractuale; - să asigure inventarierea tuturor dispozitivelor medicale, cu introducerea acestora în SIMDM și reflectarea în evidența contabilă; - să optimizeze cheltuielile aferente folosirii SI „Hospital Manager SCH”.
<p>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</p>	<p>Entitatea a venit cu explicații și sugestii suplimentare pentru unele constatări, unele dintre care s-au luat în considerație la redactarea finală a constatărilor de audit, iar recomandările au fost acceptate pentru implementare în termenele stabilite.</p>

Auditul conformității asupra utilizării resurselor financiare și a patrimoniului public de către Ministerul Educației și Cercetării (Hotărârea CCRM nr. 49 din 5 septembrie 2024)	
Informații generale	<p>Ministerul Educației și Cercetării (în continuare – MEC) este organul central de specialitate al administrației publice care asigură realizarea politicii guvernamentale în domeniul educației, cercetării și inovării, precum și alte domenii de activitate care îi sunt încredințate.</p> <p>Potrivit Raportului privind executarea bugetului, MEC, în calitate de autoritate publică centrală, i-au fost precizate mijloace bugetare în sumă de 3 014,4 mil. lei, fiind executate 2 939,6 mil. lei, cheltuielile efective au constituit 2 933,9 mil. lei.</p> <p>Pornind de la cele mai semnificative cheltuieli bugetare suportate din bugetul MEC, programe de importanță socială sporită, mediatizate pe larg, precum și riscurile de neconformitate identificate în cadrul auditului financiar, a fost stabilită aria de audit a conformității, care a cuprins cheltuielile mijloacelor publice pentru: serviciile educaționale în cadrul realizării comenzii de stat (1 726,2 mil. lei); subvenționarea unor organizații necomerciale (69,9 mil. lei); acordarea finanțării suplimentare în formă de granturi unor instituții de învățământ (33,0 mil. lei); implementarea programului de învățare a limbii române (7,1 mil. lei).</p>
Scopul	Evaluarea dacă resursele financiare alocate Ministerului Educației și Cercetării pentru implementarea unor programe finanțate din bugetul de stat în anul 2023 au fost utilizate în conformitate cu reglementările aplicabile.
Obiectivul	<p>Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări:</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) Valorificarea de către MEC a mijloacelor pentru realizarea comenzii de stat în scopul pregătirii cadrelor în instituțiile de învățământ se efectuează cu respectarea cadrului normativ aferent? (ii) Ministerul a asigurat utilizarea conformă a mijloacelor alocate de la buget în scopul realizării Programului național privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă? (iii) MEC și instituțiile din subordine au instituționalizat proceduri care să asigure utilizarea conformă a subvențiilor acordate organizațiilor necomerciale din contul mijloacelor bugetare? (iv) Procedurile aplicate de către MEC la acordarea granturilor capitale instituțiilor de învățământ sunt funcționale și asigură valorificarea conformă a mijloacelor alocate în aceste scopuri?
Concluzia	Având la bază procedurile de audit efectuate, probele și informațiile obținute, auditul public extern conchide că unele procese auditate sunt afectate de neconformități și curențe, ca urmare a neimplementării unui management financiar aliniat principiilor bunei guvernări, precum și existenței unui cadru normativ lacunar.
Constatările și concluziile principale	<p>Concluzia de audit a fost determinată de următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elaborarea comenzii de stat cu abateri de la prevederile cadrului normativ, ceea ce implică valorificarea mijloacelor bugetare fără a fi respectate pe deplin principiile bunei guvernări la pregătirea specialiștilor pe tipuri de meserii și specialități, conform nevoilor pieței muncii; - lipsa unor reglementări privind determinarea costului standard per elev/student reieșind din cheltuielile reale suportate de instituții, ceea ce conduce la curențe privind stabilirea distinctă a costurilor de instruire cu finanțare din buget și a celor în bază de contract; - necuantificarea în contractele încheiate între MEC și instituțiile de învățământ a obiectului contractului – <i>numărul studenților ce urmează a fi instruiți din contul mijloacelor bugetare</i>, fapt ce creează dificultăți în monitorizarea executării acestora, inclusiv a impactului utilizării mijloacelor publice în scopurile menționate; - redistribuirea neregulamentară de către minister unor instituții de învățământ a economiilor ramase în sold din executarea comenzii de stat (preponderent formate de

	<p>la plata burselor), fără a fi aplicată formula de calcul prevăzută de metodologia de finanțare bugetară a instituțiilor publice;</p> <ul style="list-style-type: none"> - nerespectarea întocmai de către MEC a prevederilor Planului de acțiuni pentru implementarea Programului național privind învățarea limbii române pentru anul 2023, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.115/2023, fiind constatate devieri semnificative între acțiunile și costurile stipulate în actul normativ, comparativ cu cele din contractul semnat cu furnizorul de servicii de organizare a cursurilor de învățare a limbii române, ceea ce a condus la cheltuieli bugetare suplimentare. Concomitent, la efectuarea plății de instruire, ministerul a acceptat neîntemeiat modificarea obiectului contractat, ceea ce a generat cheltuieli în sumă de 0,7 mil.lei pentru persoanele care au abandonat studiile, fără a institui anumite reguli privind efectuarea acestor plăți; - validarea de către minister a cheltuielilor suportate de federațiile sportive din contul mijloacelor bugetare pentru evenimentele neplanificate sau cu depășirea devizului de cheltuieli în sumă totală de 5,1 mil.lei, în lipsa unei proceduri elaborate și aplicate pentru astfel de situații și fără modificarea contractelor încheiate între MEC și federațiile de sport; - nedispunerea de către MEC a procedurii privind distribuirea mijloacelor bugetare la subvenționarea unor cheltuieli cu caracter excepțional și imprevizibil în domeniul sportului. În aceste condiții netransparente, în perioada verificată au fost alocate unor federații de sport mijloace bugetare în sumă de 19,4 mil.lei; - neîntreprinderea acțiunilor de către minister pentru acceptarea și validarea cheltuielilor în valoare de 5,0 mil.lei, care reprezintă mijloacele bugetare alocate de minister Comitetului Național Olimpic și Sport pentru programe sportive, dar rămase nevalidate din anul 2019 sau recuperarea datoriei pe calea judiciară, creanța respectivă fiind cu termenul de prescripție expirat; - Comisia de examinare și selecție a proiectelor pentru organizațiile de tineret nu în toate cazurile, la evaluarea și selectarea proiectelor, a respectat criteriile prestabilite de actele normative aferente. Într-un caz a fost finanțat un proiect neeligibil în valoare de 0,25 mil. lei, beneficiarii-țintă nefiind tinerii, după cum prevede cadrul normativ; - fără a avea un concept al Centrului de inovație socială și neidentificând sursa mijloacelor financiare necesare, MEC, în comun cu Agenția Națională pentru Dezvoltarea Programelor și Activității de Tineret, au inițiat reconstrucția a două imobile pentru crearea Centrului sus-menționat, în anul 2023 fiind valorificate mijloace în sumă de 6,0 mil.lei, fără a deține documentația de proiect perfectată în totalitate conform cadrului de reglementare; - MEC a admis o creștere semnificativă a soldului creanțelor instituțiilor de învățământ aferente „Granturilor acordate beneficiarilor în interiorul țării”, care la finele anului a însumat 239,8 mil.lei, sau majorându-se de 2,6 ori față de perioada anterioară de raportare. La fel, s-au stabilit deficiențe în procesul de raportare a granturilor valorificate de către instituțiile de învățământ, astfel, doar în cazul a 3 instituții publice de învățământ superior, suma creanței la minister majorându-se cu 16,8 mil. lei.
<p>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</p>	<p>Deficiențele și neconformitățile identificate de audit au ca origine următoarele cauze și factori:</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) prevederi lacunare ale cadrului regulator privind determinarea costului standard per elev/student; (ii) lipsa actelor normative interne sau existența unor norme de reglementare imperfecte în partea ce ține de alocarea finanțării suplimentare instituțiilor de învățământ superior, finanțarea federațiilor de sport și organizațiilor necomerciale care implementează proiecte de tineret; iii) unele disfuncționalități în implementarea controlului intern managerial.

<p>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</p>	<p>Ministerul Educației și Cercetării a aprobat un nou Regulament privind constituirea și distribuirea finanțării complementare a instituțiilor publice de învățământ superior, care activează în condiții de autonomie financiară, ale cărui prevederi au fost ajustate, fiind remediate și deficiențele expuse de audit (Ordinul nr.32 din 16.01.2024);</p> <p>Agencia Națională pentru Dezvoltarea Programelor și Activității de Tineret:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a elaborat proiectul Ghidului privind implementarea Programului de granturi pentru organizațiile de tineret; - a reglementat procedura de examinare și aprobare a propunerilor de realocare a resurselor financiare în cadrul Programului de Granturi pentru organizațiile de tineret; - a asigurat calcularea onorariului pentru controlul de autor în conformitate cu documentația de proiect pentru anul 2024, ținând cont de supraplata anului precedent.
<p>Măsurile dispuse pentru remediere</p>	<p>Pentru remedierea situației și eliminarea deficiențelor constatate în cadrul auditului, MEC i-au fost înaintate 9 recomandări de audit, prioritar orientate spre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elaborarea normelor interne care ar defini și reglementa procedurile privind: alocarea, utilizarea și raportarea mijloacelor bugetare în formă de granturi și subsidii de către MEC; - instituirea unui mecanism de monitorizare a valorificării de către instituțiile de învățământ a finanțării complementare acordate în formă de granturi capitale, cu stabilirea unor termene oportune de raportare a cheltuielilor respective; - consolidarea elementelor CIM, inclusiv a procesului de realizare de către autoritatea centrală a monitoring-ului financiar. <p>La fel, au fost înaintate 3 recomandări Guvernului RM cu referire la măsurile necesare privind îmbunătățirea managementului financiar al MEC.</p>
<p>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</p>	<p>Nu au fost obiecții la concluzia generală de audit și la constatările expuse în Raportul de audit, factorii decizorii confirmând admiterea deficiențelor identificate și au dat asigurări că recomandările de audit vor fi implementate.</p>

MISIUNI DE AUDIT AL PERFORMANȚEI

Auditul performanței privind utilizarea mijloacelor financiare în cadrul Proiectului „Livada Moldovei” (Hotărârea CCRM nr.14 din 11 aprilie 2024)²⁶⁷	
Informații generale	<p>În anul 2014, ca urmare a încheierii Contractului de finanțare cu Banca Europeană de Investiții²⁶⁸, Guvernul Republicii Moldova a inițiat Proiectul „Livada Moldovei”, în scopul de a asigura dezvoltarea și consolidarea lanțului valoric horticol al Republicii Moldova.</p> <p>Costul total al Proiectului a fost estimat de către Banca Europeană de Investiții la 300,0 mil. euro, din care: 120,0 mil. euro (sau 40,0 %) reprezintă creditul BEI oferit Guvernului Republicii Moldova pentru recreditarea, în condiții avantajoase, a persoanelor juridice publice și private, care implementează proiecte investiționale în sectorul horticol, conform cerințelor aprobate de către BEI, și, respectiv, 180,0 mil. euro (sau 60,0%) – contribuția proprie a beneficiarilor eligibili din cadrul Proiectului, în mărime de cel puțin 50,0% din valoarea totală a fiecărui subproiect.</p> <p>Totodată, potrivit Contractului de finanțare, Guvernul și-a asumat responsabilitatea de a finanța din bugetul de stat valoarea totală a cheltuielilor aferente echipării cu resurse adecvate și personal calificat a Unității de implementare a Proiectului, pe toată durata de executare a acestuia.</p> <p>Proiectul a fost lansat oficial la 27.05.2016 și urma să fie implementat inițial până la 31.01.2023. Ulterior, Parlamentul Republicii Moldova a ratificat amendamentele respective la Contractul de finanțare, propuse de Guvern și acceptate de BEI, prin care a extins criteriile de eligibilitate a Proiectului, de la sectorul horticol la întreg sectorul agroalimentar, precum și a prelungit termenul-limită de implementare a Proiectului până la 31.01.2027.</p> <p>La situația din 31.12.2023, valoarea totală a celor 514 subproiecte investiționale finanțate în cadrul Proiectului a însumat 197,5 mil. euro, din care: 90,4 mil. euro (sau 45,8%) reprezintă valoarea creditului BEI și, respectiv, 107,1 mil. euro (sau 54,2%) – valoarea contribuției proprii a beneficiarilor (inclusiv contribuția istorică și cea viitoare).</p>
Scopul	Prezentarea unei analize obiective a modului valorificării resurselor financiare alocate pentru implementarea Proiectului, identificarea zonelor cu risc înalt de ineficiență și ineficacitate în activitatea instituțiilor publice responsabile, precum și aducerea unei valori adăugate domeniului auditat prin oferirea unor recomandări pertinente, menite să îmbunătățească procesele și activitățile entităților auditate.
Obiectivul	<p>Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarea întrebare generală de audit: Modul de implementare și gestionare a Proiectului „Livada Moldovei” a contribuit în mod eficient la realizarea obiectivelor și utilizarea mijloacelor financiare ?, precum și la următoarele întrebări specifice de audit:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Instituțiile responsabile au asigurat organizarea unui management adecvat al Proiectului, menit să contribuie la realizarea obiectivelor stabilite și la utilizarea eficientă a resurselor alocate? 2. Modul de implementare a Proiectului a contribuit la utilizarea eficientă a resurselor alocate și la realizarea obiectivelor stabilite?

²⁶⁷ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1255/hotararea-nr14-din-11-aprilie-2024-cu-privire-la-raportul

²⁶⁸ Legea nr.46/2015 pentru ratificarea Contractului de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții, în vederea implementării Proiectului „Livada Moldovei”.

<p>Concluzia</p>	<p>Auditul public extern scoate în evidență contribuția Proiectului „Livada Moldovei” prin finanțarea a 514 subproiecte investiționale în sumă totală de 197,5 mil. euro, aducând numeroase beneficii directe pentru cetățenii Republicii Moldova, care au obținut acces la produsele agricole alimentare sănătoase, proaspete și de înaltă calitate. Concomitent s-a asigurat sprijinul comunităților locale prin dezvoltarea capacităților de valorificare a potențialului agricol al regiunilor, contribuirea directă la promovarea turismului rural, oferind cetățenilor noi oportunități de angajare și venituri suplimentare în sector.</p> <p>În același timp, constatările de audit indică influențele directe ale unor factori obiectivi²⁶⁹ și subiectivi, care au constrâns eventualul impact pozitiv în realizarea obiectivelor Proiectului la anumite etape. Astfel, activitățile de audit denotă că acțiunile întreprinse de către MAIA și Unitatea de implementare în vederea asigurării unui management adecvat al Proiectului au fost, în unele aspecte, deficitare și neconforme.</p>
<p>Constatările și concluziile principale</p>	<p>(1) Sistemul de management al Proiectului, la moment, nu asigură în măsură deplină monitorizarea progresului înregistrat la diferite etape de realizare a Proiectului, generând riscul de neatingere a obiectivelor stabilite.</p> <p>(2) Majorarea nefondată a cheltuielilor de salarizare ale Unității de implementare afectează direct economicitatea valorificării resurselor bugetare alocate. Potrivit estimărilor auditului, în cazul aplicării cadrului normativ pertinent și încheierii contractelor individuale de muncă, cheltuielile de retribuire a muncii pentru perioada 2016-2023 urmau să constituie aproximativ 11,7 mil. lei²⁷⁰, sau de 4,4 ori mai puțin decât valoarea cheltuielilor executate în sumă de 51,8 mil. lei, sumă sistematizată de către echipa misiunii în baza informațiilor din sistemul informațional al Trezoreriei de Stat. Echipa misiunii a fost limitată în a se expune asupra retribuțiilor pentru munca/serviciile prestate, deoarece Unitatea de implementare nu a dat curs solicitărilor echipei misiunii de a prezenta informația analitică cu privire la modul calculării cheltuielilor privind retribuirea muncii pentru fiecare angajat.</p> <p>(3) Procedurile de achiziții desfășurate din banii publici oferiți de către Guvern s-au realizat netransparent și ineficient, provocând efecte de majorare a costurilor Proiectului acoperite din bugetul de stat;</p> <p>(4) Regulamentul cu privire la procedura de monitorizare și evaluare a modului de implementare a subproiectelor investiționale și de evaluare a fost aprobat neconform și nu conține criterii clare de stabilire a eșantionului supus monitorizării etc.</p> <p>(5) Majorarea costurilor de deservire a împrumutului pentru tranșele cu rată variabilă influențează negativ nivelul de atractivitate al Proiectului pentru potențialii beneficiari și generează riscul ca mijloacele financiare oferite de către BEI să nu fie valorificate în termen.</p> <p>(6) Rezultatele așteptate ale instituțiilor publice de învățământ și de cercetare au fost atinse parțial, drept urmare a desfășurării cu întârziere de către Unitatea de implementare a procedurilor de achiziții centralizate de bunuri, lucrări și servicii.</p>
<p>Cauzele impactul deficiențelor constatate</p>	<p>Cauzele acestor nereguli și disfuncționalități se desprind din ambiguitatea cadrului de reglementare a Unității de implementare, prezența curenților legate de organizarea și executarea activităților, ținerea evidenței contabile și raportarea financiară, monitorizarea progresului în cadrul Unității de implementare, precum și de</p>

²⁶⁹ Factori obiectivi care nu țin de responsabilitatea părților implicate în Proiect: activitatea în perioada pandemică și starea de urgență în legătură cu războiul din Ucraina.

²⁷⁰ Estimările auditului s-au efectuat aplicând legislația în domeniul retribuirii muncii în sectorul bugetar.

	<p>insuficiența monitorizării de către MAIA a realizării obiectivelor Proiectului. Influența cumulativă a acestor factori a condiționat întârzieri considerabile în realizarea activităților planificate, generând nevalorificarea în termen a mijloacelor financiare acordate de către BEI și suportarea unor costuri suplimentare pentru Guvern.</p> <p>Implementarea inconsecventă a Proiectului „Livada Moldovei” a avut influențe negative și asupra unor beneficiari finali, care au suportat cheltuieli suplimentare cauzate de majorarea costurilor de deservire a împrumuturilor contractate și de creșterea prețurilor la achizițiile de bunuri, lucrări și servicii din cadrul investițiilor implementate.</p>
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	Nu au fost desfășurate anterior misiuni de audit similare.
Măsurile luate de către entitate pe parcursul misiunii	Pe parcursul misiunii de audit entitățile auditate nu au întreprins măsuri de remediere a deficiențelor constatate de către audit.
Măsurile dispuse pentru remediere	În scopul îmbunătățirii proceselor și activităților operaționale ale entităților auditate în cadrul auditului performanței privind utilizarea mijloacelor financiare în cadrul Proiectului „Livada Moldovei”, Curtea de Conturi a înaintat 6 recomandări către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și Unitatea de implementare a Proiectului, menite să îmbunătățească procesele și activitățile entităților auditate.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	MAIA, MF și OGPAE nu au avut obiecții la constatările și recomandările de audit expuse în Raportul de audit. La data de 24.06.2024, Curtea de Conturi a recepționat cererea de chemare în judecată depusă de Unitatea Consolidată pentru Implementarea și Monitorizarea Programului de Restructurare a Sectorului Vitivinicol (UCIMPRSVV) către Curtea de Conturi cu privire la anularea actului administrativ (acțiune în contencios administrativ).

Auditul performanței „Contribuie Sistemul informațional „Vulnerabilitatea energetică” (SIVE) la un mecanism eficient de încadrare a consumatorilor casnici în categoriile de vulnerabilitate energetică, precum și de gestionare și monitorizare a măsurilor finanțate din Fondul de reducere a vulnerabilității energetice?” (Hotărârea Curții de Conturi nr.18 din 30 aprilie 2024)²⁷¹	
Informații generale	<p>SIVE a fost implementat, în perioada 2022 - 2023, în contextul crizei din sectorul energetic atât la nivel global, cât și la nivel național, ca soluție informatică pentru a realiza activitatea eficientă a Fondului de vulnerabilitate energetică, care să asigure aplicabilitatea sistemului de compensații energetice pentru cetățenii (vulnerabili) săraci energetic din Republica Moldova și implementarea programelor de ajutor financiar pentru eficientizarea consumului de resurse energetice, precum și să ofere posibilități de înființare și ajustare metodologică și modificări legislative în scopul de a sprijini Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MMPS) și Agenția pentru Eficiență Energetică (actualmente – Instituția Publică Centrul Național pentru Energie Durabilă; în continuare – CNED) în acest efort. Este de menționat că Fondul de reducere a vulnerabilității energetice a fost creat de către Guvern în temeiul Legii nr.241/2022 ²⁷², drept răspuns la această criză, pentru a aborda sistematic vulnerabilitatea energetică și pentru a promova eficiența energetică, prin oferirea de compensații direct în factură la gaze naturale, energie termică și energie electrică. Sistemul este destinat pentru gestionarea și monitorizarea măsurilor finanțate din Fondul de reducere a vulnerabilității energetice, a măsurilor și programelor finanțate din mijloacele acestui fond, îndreptate spre prevenirea și combaterea vulnerabilității energetice a populației și sporirea accesibilității energiei în rândul consumatorilor vulnerabili, precum și spre promovarea creșterii eficienței energetice.</p> <p>Crearea, implementarea și dezvoltarea SIVE (care la momentul efectuării auditului includea modulul „Vulnerabilitatea energetică” și modulul „Eco-Voucher”²⁷³) s-au realizat de către MMPS, desemnat ca posesor al Sistemului și, ulterior, ca deținător al modulului „Vulnerabilitatea energetică”, cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD). Achiziția serviciilor menționate s-a realizat de către PNUD, conform procedurilor acestuia, în cadrul Proiectului „Abordarea impactului crizei energetice a Republicii Moldova. Inițierea de soluții pentru securitatea energetică și sărăcia energetică”, iar a serviciilor pentru dezvoltarea modulului „Vulnerabilitatea energetică” - în cadrul Proiectului „Implementarea Fondului de reducere a vulnerabilității energetice în Republica Moldova”, ambele proiecte finanțate din surse externe.</p>
Scopul	<p>Obținerea probelor de audit suficiente și adecvate referitor la faptul dacă autoritățile publice responsabile au creat și au realizat condițiile necesare pentru implementarea, gestionarea și utilizarea eficientă a Sistemului, cu identificarea riscurilor și vulnerabilităților care pot afecta impactul scontat al acestuia, precum și determinarea oportunităților de îmbunătățire pentru maximizarea beneficiilor în acest sens.</p>
Obiectivul	<p>În vederea realizării scopului propus, auditul și-a stabilit următoarele întrebări specifice:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Eforturile depuse și activitățile realizate de către autoritățile responsabile au asigurat implementarea și funcționarea eficientă a Sistemului, astfel încât acesta să atingă obiectivele stabilite? 2. Modul de funcționare și utilizare a Sistemului a contribuit în deplină măsură la atingerea scopurilor și obiectivelor acestuia?

²⁷¹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1256/hotararea-nr18-din-30-aprilie-2024-cu-privire-la-raportul

²⁷² Legea nr.241/2022 privind Fondul de reducere a vulnerabilității energetice (cu modificările ulterioare; în continuare – Legea nr.241/2022).

²⁷³ Potrivit Conceptului SIVE, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.703/2022 cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului informațional „Vulnerabilitatea energetică”(cu modificările ulterioare), deținătorul modulului „Eco-Voucher” este Agenția pentru Eficiență Energetică/CNED, responsabilă de crearea, administrarea, mentenanța și dezvoltarea modulului.

<p>Concluzia</p>	<p>Per ansamblu, cu unele rezerve de îmbunătățire, măsurile întreprinse și resursele investite în implementarea și dezvoltarea SIVE contribuie la atingerea scopurilor și obiectivelor stabilite ale acestuia, fapt exprimat și prin instituirea, funcționarea și utilizarea Sistemului, stabilirea unui cadru normativ necesar funcționării și utilizării acestuia, a autorităților responsabile, inclusiv a celor responsabile de gestionarea Sistemului etc. Printre rezultatele utilizării SIVE, se evidențiază creșterea anuală cu 3,6% a numărului de cereri înregistrate în Sistem pe parcursul perioadei de referință, precum și a numărului beneficiarilor de compensații. Astfel, pe parcursul perioadei reci 2022-2023, din numărul total de peste 918,0 mii de gospodării casnice, peste 700,0 mii de gospodării erau înregistrate în SIVE, dintre care peste 155,0 mii de gospodării au beneficiat de compensații direct în facturi la energie, conform categoriilor de vulnerabilitate „medie” și „scăzută”. De menționat că valoarea compensațiilor acordate în această perioadă a constituit peste 3,7 miliarde lei, din care circa 3,0 miliarde lei - acordate solicitanților înregistrați în Sistem. Totodată, valoarea totală a compensațiilor doar pentru lunile noiembrie și decembrie 2023 a constituit peste 1,0 miliard lei. Totodată, deși au fost înregistrate anumite progrese tangibile, acestea nu s-au soldat în măsură deplină cu rezultatele scontate, situație generată de un șir de curențe și deficiențe în funcționarea SI, în cadrul instituțional aferent acestuia, precum și de cumulul de factori sistemici.</p>
<p>Constatările și concluziile principale</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Discordanțele și curențele între prevederile Legii privind Fondul de reducere a vulnerabilității energetice și actele aferente Sistemului, precum și neaprobarea, prin ordinele MMPS, a unui șir de documente și proceduri prevăzute și în Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.704/2022, inclusiv lipsa unei proceduri documentate privind modalitatea de contestare a gradului de vulnerabilitate, a procedurii de depunere/transmitere a solicitărilor de modificare a cererilor înregistrate în Sistem, au diminuat eficiența SIVE; - Curențele și neajunsurile la implementarea Sistemului, inclusiv nerespectarea consecutivității etapelor ciclului de viață al software-ului în cazul elaborării SI au generat disfuncționalități ale SIVE și neasigurarea funcționalităților necesare pentru realizarea scopurilor și obiectivelor stabilite acestuia; - Lansarea în producție a modulului „EcoVoucher” la începutul sezonului rece 2023 – 2024 în lipsa actului normativ care reglementează funcționarea și utilizarea acestuia, precum și necontabilizarea acestuia nici în evidența posesorului (MMPS/ME), nici în evidența deținătorului condiționează riscuri privind sustenabilitatea și securitatea SIA; - Deși, potrivit cadrului normativ aferent funcționării și utilizării SIVE, au fost stabilite unor entități publice responsabilități care vin să contribuie la atingerea scopurilor și obiectivelor Sistemului (Inspectoratul Control Financiar de Stat, Inspectoratul Social de Stat, Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică etc.), în perioada auditată acestea efectiv nu au fost exercitate; - Funcționalitățile create efectiv în Sistem nu le acoperă pe cele stabilite în cadrul normativ relevant, astfel fiind supusă riscului atingerea obiectivelor și scopurilor scontate ale Sistemului. Mai mult decât atât, deși anumite funcționalități și contururi relevante au fost prevăzute în documentele tehnice ale Sistemului, acestea nu au fost create; - Neasigurarea în măsură deplină a integrării SIVE cu alte SI și resurse informaționale de stat pentru consumul de date necesare. Astfel, din 9 SI prevăzute în Conceptul Sistemului, la momentul desfășurării misiunii, SIVE interacționa efectiv prin intermediul platformei de interoperabilitate (MConnect) doar cu 3 dintre acestea²⁷⁴. Totodată, din cele 8 sisteme informaționale partajate specificate în Concept, inclusiv:

²⁷⁴ Sistemul Informațional al Serviciului Fiscal de Stat (la finele anului 2023), Registrul de Stat al Populației și SI „Protecția socială” al Casei Naționale de Asigurări Sociale.

	<p>MSign, MNotify, MLog, MPower, efectiv SIVE a fost integrat doar cu 3 dintre acestea²⁷⁵;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rezerve și neajunsuri privind modul în care SIVE asigură aplicabilitatea sistemului de compensații energetice pentru cetățeni, condiționate inclusiv de disfuncționalitățile Sistemului, de carențele cadrului normativ, precum și în calitatea (plenitudinea, fiabilitatea) datelor deținute în alte registre și SI de stat necesare Sistemului în acest sens; - Controlul insuficient asupra implementării sistemului de management al securității cibernetice, inclusiv activitățile insuficiente de gestiune și control al acțiunilor utilizatorilor, precum și anumite neajunsuri în mecanismul de gestionare a incidentelor și a problemelor raportate de către utilizatorii Sistemului condiționează riscuri de securitate și continuitate a SIVE etc.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	<p>Deși au fost instituite cadrul normativ și cel instituțional, necesare pentru asigurarea creării și implementării SIVE, există anumite carențe/rezerve, inclusiv în aspectele aplicării și funcționării adecvate a acestora, iar neajunsurile, disfuncționalitățile și riscurile în modul de implementare, gestionare și dezvoltare a Sistemului, în perioada de referință, au avut un impact nefast asupra atingerii scopurilor și obiectivelor acestuia, precum și a sustenabilității SI. Printre factorii care au condiționat neajunsurile elucidate de audit se evidențiază: lipsa unui studiu de fezabilitate exhaustiv; termenele restrânse pentru implementarea unui Sistem de o asemenea anvergură/complexitate, pregătirea insuficientă a procesului de instituire a SI, exprimată prin analiza insuficientă a necesităților resurselor și capacităților instituționale ale autorităților implicate; managementul insuficient al riscurilor aferente implementării și utilizării SIA; imperfecțiunea cadrului normativ și a celui regulator în domeniu; monitorizarea insuficientă a implementării Sistemului, după caz, lipsa/insuficiența pârgurilor eficiente și a instrumentelor necesare; capacitățile instituționale insuficiente ale autorităților responsabile; comunicarea și colaborarea insuficientă, după caz, ineficientă între entitățile publice responsabile; carențe și, după caz, deficiențe în funcționarea SIVE, precum și indisponibilitatea și, după caz, calitatea anumitor categorii de date deținute în alte registre și sisteme informaționale de stat necesare pentru funcționarea eficientă a Sistemului; lipsa unor module/componente și funcționalități în SIVE, precum și disfuncționalitățile Sistemului, condiționate de probleme tehnice, inclusiv de carențe în configurarea acestuia etc.</p>
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	<p>Nu au fost efectuate misiuni de audit în acest domeniu.</p>
Măsurile luate de către entitate pe parcursul misiunii	<p>Ministerul Muncii și Protecției Sociale a întreprins anumite acțiuni pentru soluționarea neajunsurilor constatate, inclusiv prin verificări și analize ale cererilor identificate de audit, aprobarea procedurii de gestionare a accesului utilizatorilor SIVE. Pentru exemplificare, se evidențiază următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - urmare a modificărilor operate în Conceptul SIVE la finele anului 2023²⁷⁶, ca parte componentă a Sistemului a fost inclus și modulul „Eco Voucher”, al cărui scop constă în gestionarea mecanismului de susținere a programelor de acordare a

²⁷⁵ Platforma de interoperabilitate (MConnect) – în scopul asigurării schimbului de date cu alte sisteme și resurse informaționale de stat; serviciul electronic guvernamental de autentificare și control al accesului (MPass) – autentificarea prin intermediul interfeței SIVE a utilizatorilor; serviciul guvernamental de plăți electronice (MPay) – pentru achitarea contribuției beneficiarului final de voucher).

²⁷⁶ Hotărârea Guvernului nr.766/2023 pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr.703/2022 cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului informațional „Vulnerabilitatea energetică”.

	<p>ajutorului financiar pentru eficientizarea consumului de resurse energetice pentru reducerea vulnerabilității energetice²⁷⁷;</p> <ul style="list-style-type: none"> - la finele anului 2023, prin Ordinul MMPS, s-au aprobat modelul declarațiilor de confidențialitate pentru registratorii și administratorii SIVE, precum și Regulamentul Comisiei de verificare a autenticității informației prezentate în cererea înregistrată/neînregistrată pe platforma compensații.gov.md (valabile doar pentru perioada rece 2023-2024)²⁷⁸; - la solicitarea Inspectoratului Control Social, MMPS a acordat acces la SIVE, precum și a inițiat acțiuni privind dezvoltarea modulului informațional „Antifraudă” în cadrul SIVE, pentru a fi utilizat de către angajații Inspectoratului la efectuarea controalelor asupra corectitudinii atribuirii categoriei de vulnerabilitate energetică, precum și modificarea Conceptului SIVE, pentru descrierea proceselor informaționale ale modulului respectiv; - urmare a acțiunilor întreprinse la finele anului 2023 ²⁷⁹, începând cu 27.11.2023, era asigurat pe mediul de producție schimbul de date aferente veniturilor anuale nete și celor lunare brute ale persoanelor fizice – cetățeni, obținute/declarat. În rezultatul reverificării și analizelor efectuate de către MMPS: - 31 din 64 de cereri identificate de audit care conțin date eronate privind veniturile raportate în SIVE cu datele indicate în formularul cererii completate pe suport de hârtie au fost corectate, respectiv, solicitanții care s-au adresat și au corectat cererea, precum și cei cărora le-a fost corectată cererea urmând să beneficieze de recalcul retroactiv, conform categoriei de vulnerabilitate stabilită în urma corectării; - au fost identificate 43 343 de cereri în care solicitanții și/sau locatarii au indicat în rubrica corespunzătoare că achită pensia de întreținere plătită (pensia alimentară) și s-au realizat acțiuni pentru notificarea solicitanților de compensații și confirmarea cuantumului pensiei alimentare. În context, 580 de solicitanți au oferit informația completă, fiind operate modificările corespunzătoare în cererile acestora; - au fost identificate 3 610 persoane decedate; în cazul cererilor în care solicitantul principal este persoană decedată, cererile au fost anulate; - din cele 32 de cereri identificate de audit la care s-a constatat discordanța dintre numărul membrilor gospodăriei și formula aplicată pentru calcularea minimumului de cheltuieli ale gospodăriei casnice, cauzată de introducerea în cerere a aceluiași IDNP pentru doi sau trei membri ai gospodăriei, 23 de cereri create individual de către solicitanți au fost anulate, în 3 cereri au fost rectificate IDNP-urile eronate, 4 solicitanți au fost informați despre problema în cauză și au menționat că vor trimite IDNP-ul corect pentru rectificare, etc.
<p>Măsurile dispuse pentru remediere</p>	<p>În contextul carențelor și neajunsurilor constatate, recomandările înaintate sunt direcționate, în special, spre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - îmbunătățirea funcționalităților SIVE, dar și asigurarea eficienței și eficacității, sustenabilității și securității acestuia; - valorificarea avantajelor SIVE de către un număr cât mai mare de beneficiari, entități publice în procesul de gestionare și monitorizare a măsurilor finanțate din Fondul de reducere a vulnerabilității energetice;

²⁷⁷ Pct.7 din Conceptul SIVE.

²⁷⁸ Ordinul MMPS nr.163 din 16.11.2023 „Cu privire la aprobarea declarației de confidențialitate pentru registratorii de pe platforma informațională în cadrul SIVE”; Ordinul nr.16 din 22.11.2023 „Cu privire la aprobarea declarației de confidențialitate pentru administratorii de pe platforma informațională în cadrul SIVE”; Ordinul MMPS nr.170 din 07.12.2023 „Cu privire la aprobarea Regulamentului Comisiei de verificare a autenticității informației prezentate în cererea înregistrată/neînregistrată pe platforma compensații.gov.md”, cu modificările operate prin Ordinul nr.30 din 24.01.2024 (în continuare – Regulamentul Comisiei de verificare).

²⁷⁹ inclusiv prin semnarea de către AGE și SFS a Anexei tehnice nr.74 privind realizarea schimbului de date prin intermediul Platformei de interoperabilitate (MConnect).

	<ul style="list-style-type: none">- îmbunătățirea/consolidarea cadrului normativ-regulator și a celui instituțional aferente SIVE;- asigurarea eficienței utilizării resurselor publice, inclusiv pentru menținerea, gestionarea și dezvoltarea Sistemului, prin schimbări pozitive în comunicarea interinstituțională/intersectorială, ceea ce va genera posibilități de modernizare mai rapidă și calitativă a serviciilor publice, etc.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Autoritățile și instituțiile auditate au comunicat despre lipsa de obiecții asupra constatărilor, susținând recomandările înaintate de audit.